BIBLIOTECA POLIROM

Anchee Min

Autoarea bestsellerurilor
Împărăteasa Orhidee şi *Ultima împărăteasă*

Cum am devenit doamna Mao

POLIROM

BIBLIOTECA POLIROM

PROZĂ XXI

Anchee Min s-a născut la 14 ianuarie 1957 la Shanghai, în timpul regimului comunist condus de Mao Zedong. La doar 9 ani, făcea parte din Micile Gărzi Roşii (o organizaţie de tineret iniţiată la începutul Revoluţiei Culturale, menită să susţină regimul maoist), iar la 17 ani, în timp ce se afla într-o tabără de muncă, a fost selectată pentru a juca într-unul din filmele realizate de celebrul studio cinematografic al doamnei Mao. A emigrat în America în 1984, cu ajutorul actriţei Joan Chen. Aici şi-a scris cartea de memorii, *Azaleea roşie* (1994 ; în pregătire la Editura Polirom), care a devenit un bestseller internaţional tradus în peste 20 de limbi. I-au urmat *Cum am devenit doamna Mao* (2001), *Împărăteasa Orhidee* (2004 ; Polirom, 2008) şi *Ultima împărătească* (2007 ; Polirom, 2008). În prezent, Anchee Min trăieşte la San Francisco şi Shanghai.

După 27 de ani petrecuţi în China comunistă, Anchee Min îşi asumă, prin intermediul romanului *Cum am devenit doamna Mao* (2001), rolul pe care Nah, fiica cuplului dictatorial, a refuzat să-l joace, şi anume acela de biograf al doamnei Mao, femeia care vreme de 38 de ani a fost prima doamnă a Chinei, promotoare a Revoluţiei Culturale şi purtătoare a „stindardului culturii proletare". Situându-se la graniţa fragilă dintre ficţiune şi realitatea istorică, romanul lui Anchee Min oscilează în permanenţă între naraţiunea obiectivă, la persoana a treia, şi vocea fictivă a doamnei Mao, ce dă seama de adevărata natură a celei care în istoria Chinei este cunoscută drept „demonul cu oase albe". Prin inteligenţa diabolică de care a dat dovadă în timpul mariajului cu marele Mao Zedong şi cruzimea cu care a ordonat moartea a mii de oameni, dar şi prin frumuseţea sa incontestabilă, voinţa de fier şi notorietatea ca star de cinema, doamna Mao a scris o pagină marcantă în istoria comunismului, reînviată prin talentul deja celebrei Anchee Min.

Anchee Min

Cum am devenit doamna Mao

Traducere din limba engleză de Mihaela Negrilă

POLIROM
2009

Lui Llovd. cu toată dragostea mea

Eşti dorinţa care te mână din străfundul fiinţei tale.
Şi cum îţi e dorinţa, aşa ţi-e şi voinţa.
Şi cum îţi e voinţa, aşa îţi e şi fapta.
Şi cum îţi este fapta, aşa îţi e şi soarta.

– *Brihadaranyaka-Upanişad* IV.4.5

Doamna Mao

cunoscută sub numele de Yunhe (1919-1933)
Lan Ping (1934-1937)
Jiang Ching (1938-1991)

Nota autoarei

Am făcut tot ce mi-a stat în putere pentru a oglindi realitatea istorică. Toate personajele din această carte au existat cu adevărat. Scrisorile, poemele și citatele de lungă întindere au fost traduse după documente originale.

Prolog

Ce e istoria? O mâncare făcută din o sută de vrăbii – o farfurie de guri.

Paisprezece ani de la arestarea ei. 1991. Doamna Mao Jiang Ching are şaptezeci şi şapte de ani. E condamnată la moarte. Singurul motiv pentru care autorităţile îi tot amână execuţia este speranţa că ea se va căi.

Ei bine, nu voi capitula. Când eram copil, mama îmi spunea că ar trebui să mă asemăn întotdeauna cu iarba – născută să fiu călcată în picioare. Însă eu mă consider un păun printre găini. Nu sunt judecată corect. Am stat alături de Mao Zedong, dar cu toate acestea el este văzut ca un zeu, în vreme ce eu sunt considerată un demon. Eu şi Mao Zedong am fost căsătoriţi treizeci şi opt de ani. Treizeci şi opt.

Vorbesc cu fiica mea, Nah. O rog să fie biograful meu. I se permite să mă viziteze o dată pe lună. Are o tunsoare de ţărancă – părul tăiat în formă de castron în jurul urechilor – şi e îmbrăcată într-un costum bărbătesc. Arată insuportabil de caraghios. Face asta ca să-mi rănească ochii. E divorţată şi recăsătorită şi acum locuieşte în Beijing. Are un fiu faţă de care identitatea mea e ţinută secretă.

Nu, mamă. Tonul e ferm şi încăpăţânat.

Nu-mi pot descrie dezamăgirea. Am anumite aşteptări de la Nah. Poate prea multe. Probabil că asta i-a ucis spiritul. Sunt oare diferită de mama mea, care voia tot ce e mai bun pentru mine şi din cauza asta mi-a înfăşurat strâns labele picioarelor? Nah se apucă de ceea ce mie nu îmi place şi se lasă de ceea ce îmi e pe plac. Lucrurile stau aşa încă de când

a văzut cum se purta tatăl ei cu mine. Cum să nu-ţi uzi pantofii, când mergi întotdeauna de-a lungul ţărmului? Nah nu vede imaginea de ansamblu. Nu ştie cum mă venera tatăl ei odată. Nu-şi poate închipui că am fost soarele lui Mao. Nu o condamn. Nu mai era nici urmă de pasiune pe chipul lui Mao după ce a intrat în Oraşul Interzis şi a devenit un împărat modern. Nici urmă a faptului că eu şi Mao fuseserăm cândva îndrăgostiţi până la moarte.

Mama îi spune fiicei că atât tatăl ei, cât şi ea însăşi urăsc laşii. Vorbele nu au nici un efect. Nah e cu desăvârşire înfrântă. Mama o priveşte ca pe o bucată de lemn putred, care nu va putea fi transformată nicicând într-o piesă frumoasă de mobilier. Îi este atât de teamă, că vocea îi tremură atunci când vorbeşte. Mama nu se poate recunoaşte cu nici un chip în imaginea fiicei.

Mama repetă străvechea poveste a lui Cima-Qinhua, fata curajoasă care şi-a salvat mama dintr-o revoltă sângeroasă. Modelul pietăţii. Nah ascultă, dar nu schiţează nici un răspuns. Apoi plânge şi zice că ea nu e ca mama ei. Nu poate face aceleaşi lucruri ca ea. Şi că nu ar trebui să i se ceară să îndeplinească o sarcină imposibilă.

Nu poţi ridica un deget? ţipă mama. Este ultima mea dorinţă, pentru numele Cerului!

Salvează-mă, Nah. În orice zi e posibil să-mi fie tras un glonţ în cap. Poţi să-ţi închipui? Nu îţi dai seama că e o conspiraţie împotriva mea? Îţi aminteşti dimineaţa în care Deng Xiao-ping a venit la înmormântarea tatălui tău şi ce a făcut? Doar şi-a trecut degetele peste ale mele – nici măcar nu s-a sinchisit să îmi strângă mâna. A fost ca şi cum ar fi pus la îndoială faptul că eram văduva lui Mao. Era conştient de prezenţa aparatelor de fotografiat – a făcut intenţionat în aşa fel încât jurnaliştii să surprindă momentul. Şi celălalt, mareşalul Ye Jian-ying. A trecut pe lângă mine având pe chip o expresie de parcă eu însămi l-aş fi omorât pe preşedinte!

Tatăl tău m-a prevenit în legătură cu tovarăşii săi. Însă nu a făcut nimic pentru a mă proteja. Putea fi lipsit de inimă. Pe faţa lui era o strălucire răzbunătoare atunci când

a făcut această previziune. Era invidios că eu voi apuca să mai trăiesc. I-ar fi plăcut să mă vadă îngropată cu el, aşa cum făceau împăraţii din vechime cu concubinele lor. Nimeni nu ar trebui să-şi facă iluzii în legătură cu tatăl tău. Mie mi-au trebuit treizeci şi opt de ani ca să-mi dau seama ce vulpe şireată era. Nu se putea ţine departe de prefăcătorie. Nu putea supravieţui o zi fără înşelăciune. Vedeam fantomele din ochii lui cum îşi întindeau ghearele afară. Un zeu în viaţă. Atotştiutorul Mao. Plin de rahaţi de şoareci.

Tu eşti istoric, Nah. Ar trebui să arăţi care a fost rolul meu în revoluţie. Vreau să demonstrezi sacrificiile şi contribuţiile mele. Da, o poţi face. Nu te gândi la ce-ar crede tatăl tău despre tine. E mort. Mă întreb ce s-o fi ales de fantoma lui. Mă întreb dacă se odihneşte şi ea în mormânt. Să te păzeşti de umbra lui.

Mâinile care mă vor sugruma se strecoară repede. Le simt în jurul gâtului. De-aia îţi spun toate astea. Nu mă voi teme de moarte, dacă ştiu că spiritul meu va trăi, prin vârful peniţei tale, pe buzele oamenilor din generaţiile viitoare. Spune lumii povestea unei eroine. Dacă nu vei putea să-ţi publici manuscrisul în China, du-l în afara ei. Nu mă dezamăgi. Te rog.

Nu eşti o eroină, mamă! o aud pe fiica mea cum ripostează. Eşti o femeie îngrozitoare, nebună şi bolnavă. Nu te poţi abţine să nu-ţi împrăştii boala. Cum zicea şi tata, ai săpat atât de multe morminte, că nu ai destule cadavre pe care să le aşezi în ele!

Cina li s-a răcit. Nah se ridică şi îşi împinge scaunul cu piciorul. Loveşte din greşeală masa cu cotul. O farfurie cade. Se sparge. Bucăţi de ceramică se împrăştie pe pardoseală. Grăsimea stropeşte pantoful mamei. M-ai ucis, Nah. Doamna Mao are brusc senzaţia că nu mai poate să respire. Se prinde cu mâna de marginea mesei, ca să nu cadă.

Prefă-te că nu m-ai avut niciodată, mamă!

Nu îţi poţi dezmoşteni mama!

Ei bine, toată speranţa mea s-a risipit. Sunt epuizată şi sunt gata să părăsesc scena pentru totdeauna. Cortina timpului va cădea pentru ultima dată mâine-dimineaţă la cinci şi

jumătate, când se schimbă gardienii. La ora aia, de obicei sunt mai puțin vigilenți. Paznicul care iese din tură o să plece căscând, în vreme ce noul paznic își va face intrarea tot căscând.

Afară e întuneric. O noapte minunată, fără stele. Conducerea închisorii m-a pus sub pază specială, ca să nu mă sinucid. Însă nu se pot pune ei cu voința mea. Am strâns destule batiste și șosete ca să fac o funie.

Pereții din cauciuc emană un miros groaznic. Dar acum îmi e bine. Mâine veți citi despre mine în ziare: Doamna Mao Jiang Ching s-a sinucis prin spânzurare. Memorabila zi va fi 14 mai 1991. Sunt tristă? Nu chiar. Am trăit o viață ieșită din comun. Momentele mărețe... Acum, când mă gândesc la ele pentru ultima oară, încă îmi mai fac inima să tresalte de avânt...

1

Învaţă de timpuriu ce e durerea. La patru ani, mama ei vine să-i înfăşoare labele picioarelor. Mama îi spune copilului că nu-şi permite să mai aştepte. Îi promite că după aceea, după ce trece durerea, fata va fi frumoasă. Va reuşi să se mărite într-o familie bogată, unde nu va trebui să meargă pe jos, ci va fi purtată într-o lectică. Picioarele cât un lotus de şapte centimetri şi jumătate sunt un simbol al prestigiului şi al clasei.

Fata e curioasă. Stă desculţă pe un taburet. Se joacă cu degetele de la picioare în grămada de cârpe, ia o fâşie, apoi îi dă drumul jos. Mama amestecă într-un borcan cu terci lipicios de orez. Fata află că terciul va fi folosit ca lipici. Lipici bun, puternic, nu va ceda, zice mama. Nu va lăsa aerul să intre. Mumiile antice au fost păstrate tot aşa. Mama are aproape treizeci de ani. E o femeie drăguţă, cu ochi migdalaţi, oblici, pe care fata i-a moştenit. Mama nu prea zâmbeşte. Se descrie drept o ridiche murată în zeama nefericirii. Fata s-a obişnuit cu tristeţea mamei, cu tăcerea ei în timpul meselor luate în familie. Şi s-a deprins cu propria-i poziţie – fiica ultimei concubine, pe care familia o consideră cea mai îndepărtată rudă. Tatăl ei avea şaizeci de ani când s-a născut ea. E ca un străin.

Părul mamei e negru şi luceşte ca lacul, înfăşurat într-un conci şi prins cu un ac din bambus. Când începe, îi cere fetei să stea potolită. Are o expresie solemnă, de parcă s-ar afla în faţa unui altar. Ia piciorul drept al fetei, îl spală şi îl şterge cu bluza ei. Nu îi spune că asta e ultima oară când îşi vede picioarele aşa cum le ştie. Nu îi spune că atunci când

va veni timpul ca picioarele ei să fie eliberate, vor arăta ca niște fursecuri de orez triunghiulare, cu unghiile răsucite sub tălpi. Mama încearcă să se concentreze asupra viitorului fetei. Un viitor care va fi mai bun decât al ei.

Mama începe să înfașe. Fata o privește cu interes. Mama aplică pasta între fâșiile de cârpă. E o amiază de vară. Afară, în fața ferestrei, se cațără clopoței, flori micuțe și roșii ca niște picături de sânge. În oglinda de toaletă a mamei, fata se vede pe ea însăși, își vede picioarele cum sunt înfășate. În cadru e și o vază antică, delicat sculptată, cu un buchet de iasomie proaspătă în ea. Parfumul e puternic. Pendulul unui vechi ceas de perete se leagănă cu un sunet monoton. Casa e tăcută. Celelalte concubine își fac siesta, iar slugile sunt la bucătărie, desfac în liniște teci de fasole.

Pe fruntea mamei apar broboane de sudoare, care încep să-i curgă pe obraji ca mărgelele dintr-un șirag rupt. Fata o întreabă dacă nu ar trebui să facă o pauză. Femeia scutură din cap și spune că aproape a terminat. Fata își privește picioarele. Sunt la fel de groase ca niște picioare de elefant. Fetei i se pare amuzant. Își mișcă degetele înăuntrul acelui cocon. Gata? întreabă ea. Când mama ei dă borcanul deoparte, fata sare jos, pe podea, și începe să se joace.

Stai în pat de-acum înainte, îi zice mama, durerea va dura o vreme.

Fata nu are necazuri până în a treia săptămână. E deja sătulă de picioarele ei de elefant, iar acum încep să o doară. Degetele ei de la picioare țipă după spațiu. Mama stă lângă ea. E acolo ca să o împiedice să-și rupă fașele. Păzește picioarele de elefant de parcă ar păzi însuși viitorul fetei. Îi explică întruna copilei care plânge de ce trebuie să îndure durerea. Apoi, aceasta devine de nesuportat. Picioarele fetei s-au infectat. Nu, nu, nu, nu le atinge. Mama varsă râuri de lacrimi. Stăruie, plânge, blestemă. Pe ea însăși. Pe bărbați. Se întreabă de ce n-a avut un fiu. Îi spune fetei, iar și iar, că femeile sunt precum iarba, născute să fie călcate în picioare.

E anul 1919. Provincia Shan-dong, China. Orașul e locul de naștere al lui Confucius. Se numește Zhu. Zidurile antice și

porţile sunt înalte. De la fereastra fetei, dealurile se văd ca nişte ţestoase uriaşe, care se târăsc de-a lungul marginii pământului. Fluviul Galben curge prin oraş şi apele lui tulburi îşi croiesc leneş drumul spre mare. De când China a pierdut Războiul Opiului în 1858, oraşele şi provinciile de pe coastă au fost ocupate de armate străine – mai întâi de către nemţi, iar acum de japonezi. China se prăbuşeşte şi nimeni nu acordă atenţie plânsetelor fetei.

Fata nu va putea uita niciodată durerea, nici măcar atunci când devine doamna Mao, cea mai puternică femeie din China de la sfârşitul anilor '60 şi pe toată perioada anilor '70. Îşi aduce aminte de durere ca de o „mărturie a fărădelegilor feudalismului" şi îşi exprimă mânia într-o serie de opere şi balete, *Femeile din detaşamentul roşu* şi *Fata cu părul alb* fiind două dintre multe altele. Îi obligă pe cei un miliard de oameni care alcătuiesc populaţia Chinei să îi împărtăşească durerea.

A înţelege durerea înseamnă a înţelege prin ce a trecut proletariatul în timpul vechii orânduiri, strigă ea la un miting. Înseamnă a înţelege necesitatea comunismului! E convinsă că durerea pe care a suferit-o îi dă dreptul să conducă naţiunea. E genul de durere care te străpunge în inimă, îi spune actriţei care joacă rolul principal în opera ei. Nu poţi păşi pe degete, dar nici nu poţi zbura. Eşti prinsă în cursă şi înlănţuită. Există acolo un ferăstrău invizibil. Nu mai ai degetele la picioare. Rămâi fără suflare de la atâta ţipat. Te aude toată casa, dar nu există salvare.

Îşi aminteşte aievea lupta cu durerea. O eroină pe scena vieţii, al cărei debut a fost când şi-a rupt cârpele care-i înfăşau strâns picioarele.

Fără răzvrătire, nu există supravieţuire! ţipă ea la mitinguri în timpul Revoluţiei Culturale.

Mama e şocată în clipa în care îi arunc în faţă fâşiile de cârpă urât mirositoare şi îi arăt picioarele. Sunt galben-vineţii, umflate şi supurând de puroi. Câteva muşte se aşază pe cârpe. Grămada arată ca o caracatiţă moartă şi monstruoasă, cu o sută de picioare. Îi spun mamei: Dacă încerci să-mi pui

la loc picioarele în fașe, o să mă omor. Vorbesc serios. Am găsit deja un loc în care să mă odihnesc pe veci. Templul lui Confucius. Îmi place cupletul de pe poarta lui:

Templul nu are călugări,
Așa că pardoseala-i va fi măturată de vânt.
Templul nu are lumânări,
Așa că lumina va veni de la lună.

Trebuie să ai musai picioare de lotus, țipă mama. Nu ești făcută să muncești.

Până la urmă, mama se lasă păgubașă. Mă întreb dacă știe deja că va fi nevoită să fugă de-acasă cu mine într-o zi.

Tot ce știe fata despre tatăl ei este că acesta se desfată cu băutură și e violent. Atât mamei, cât și ei îi este frică de el. Le bate. Nu există nici un mijloc de a anticipa când o să-i sară țandăra. De fiecare dată, ieșirile lui rănesc sufletul fetei.

Nu e un bărbat sărac. Doamna Mao nu spune adevărul mai târziu, când vrea să-și impresioneze conaționalii. Îl descrie drept un proletar. De fapt, e un om de afaceri prosper, tâmplarul orașului și proprietarul unui atelier. Are patru angajați cu normă întreagă, dintre care doi sunt orbi. Îi folosește la rașchetatul lemnului. Familia are ce pune pe masă și fata merge la școală.

Niciodată nu înțeleg de ce tata o bate pe mama. Nu există niciodată cu adevărat vreun motiv. Nimeni din casă nu intervine. Toate soțiile aud ce se întâmplă. Toți frații mei vitregi sunt martori. Și cu toate astea, nimeni nu scoate o vorbă. Dacă tata nu e mulțumit de mama, vine în camera ei, își scoate pantoful și începe să o bată. Concubinele sunt sclave și tovarășe de pat cumpărate, dar mă întreb dacă nu cumva adevărata cauză a mâniei lui e aceea că mama nu i-a oferit un fiu.

În felul acesta, tatăl sădește în ea sentimentul lipsei de valoare. E ceva cu care trăiește. În momentul în care începe să-și aducă aminte cum a fost crescută, trăiește o senzație

de mânie care izbucneşte necontrolat şi îşi are propriu-i ritm. Ca şi revărsările Fluviului Galben, vine şi se năpusteşte, spărgându-se în valuri uriaşe. Violenţa furiei modifică întreg peisajul fiinţei ei şi devine mai aprigă odată cu vârsta. Se transformă într-o fiară captivă. Respiră şi creşte înlăuntrul ei, consumând-o. Prezenţa permanentă a mâniei o face să se simtă lipsită de valoare. Dorinţa ei de a se lupta cu acest sentiment, de a dovedi că el nu există se află în spatele tuturor acţiunilor sale.

Aşa mi-e firea, să mă revolt împotriva opresorilor. Când mama îmi spune să învăţ „să mănânc o chiftea făcută din propria limbă" şi „să-mi ascund braţul rupt în mânecă", mă răzvrătesc fără să mă gândesc vreodată la consecinţe.

Nemulţumită, mama mă loveşte. Mă bate cu o mătură. E speriată de firea mea. Crede că voi fi ucisă precum tinerii revoluţionari ale căror capete atârnă pe catargele steagurilor de pe poarta oraşului. Aceştia au fost măcelăriţi de autorităţi.

Mama mă dojeneşte aspru, numindu-mă *mu-yu*, un instrument de cântat al călugărilor, conceput să fie lovit tot timpul. Dar nu pot fi dată pe brazdă. Întotdeauna ea este cea care, după aceea, după ce a obosit de atâta dat în mine, izbucneşte în hohote de plâns. Se consideră nevrednică de a fi mamă şi e convinsă că va ajunge să fie pedepsită în următoarea ei viaţă. O să fie transformată într-un animal foarte nefericit, o vacă, să poarte poveri grele când e vie şi să fie mâncată când moare, iar pielea să-i fie făcută haine şi coarnele leacuri.

De fiecare dată când văd chipul pătat de lacrimi al mamei, îmbătrânesc. Simt cum îmi ies fire de păr alb. M-am săturat să o văd pe mama chinuită. Uneori îmi doresc adesea să moară, ca să fie eliberată astfel de obligaţia de a avea grijă de mine.

Însă mama continuă să trăiască, pentru ea, pentru copilul ce ar fi fost mai bine să fie băiat. Şi, astfel, nefericirea pătrunde în sufletul fetei. În cea mai mare parte a vieţii, nu poate fi mulţumită de ceea ce este. Ironia e că ea îşi doreşte cu adevărat să împlinească dorinţa mamei sale. Aşa îşi începe

cariera de actriţă. Foarte devreme. În propria-i casă. Când îşi închipuie că nu e cine este în realitate, devine relaxată şi eliberată de temeri. Se află într-un loc sigur, unde teroarea pe care o răspândeşte tatăl ei nu o mai poate ajunge, iar lacrimile mamei nu o mai pot îndepărta.

Mai târziu, devine cât se poate de limpede că doamna Mao nu iartă. Ea consideră că fiecare trebuie să strângă ceea ce i se datorează. Nu are dorinţa de a înţelege iertarea. Răzbunarea, pe de altă parte, o înţelege. O înţelege în cel mai sălbatic mod. De-a lungul vieţii, nu ezită niciodată să ordone eliminarea totală a duşmanilor ei. Şi face asta cât se poate de natural. E o practică pe care a început-o încă de când era o copilă.

Îl văd pe tata cum o loveşte pe mama cu o lopată. S-a întâmplat brusc. Fără veste. Nu-mi vine să-mi cred ochilor. E nebun. O face târfă pe mama. Trupul mamei se încovoaie, în timp ce eu simt cum mi se umflă pieptul. O loveşte în faţă, în spate, strigându-i că o să-i rupă oasele. Mama e în stare de şoc, incapabilă să se mişte. Tata o târăşte pe jos, o loveşte şi o calcă în picioare, de parcă ar vrea să o aplatizeze, să o transforme într-o coală de hârtie.

Simt cum groaza îmi întoarce stomacul pe dos. Sar de la locul meu. Mă bag între ei. Nu mai eşti tatăl meu, îi declar, cu tot corpul tremurând. Nu o să te iert niciodată! Într-una din zile o să te trezeşti mort, pentru că îţi voi fi pus eu otravă pentru şoareci în băutură!

Bărbatul se întoarce şi ridică lopata deasupra capului.

Buzele îmi ard. Un dinte din faţă mi se plimbă prin gură.

În anii '70, în timpul punerii în scenă a operelor şi baletelor sale, doamna Mao îşi descrie rana actriţelor, actorilor, artiştilor şi întregii naţiuni. Doamna Mao spune: Eroinele noastre trebuie să fie acoperite de răni. De răni din care picură sânge. Răni provocate prin tăiere, înţepare sau sfâşiere, de arme cum ar fi lopeţile, bicele, sticla, bâtele, gloanţele sau exploziile. Studiaţi rănile, acordaţi atenţie gradului arsurii şi straturilor de ţesut infectat. Diferenţelor de culoare a cărnii. Şi formelor care vă aduc aminte de un trup infestat de viermi.

*

Are opt ani şi e deja hotărâtă. Nu e clar dacă tatăl său a dat-o afară din casă pe mama ei sau dacă aceasta a fugit de bunăvoie. Oricum, fata nu mai are un cămin. Mama îşi ia copila cu ea. Merg pe jos din stradă în stradă, din oraş în oraş. Mama lucrează ca slujnică. Este spălătoreasă, un grad inferior fetei de la bucătărie. Mama lucrează acolo unde ea şi fiica ei primesc un locşor în care să doarmă noaptea. Adesea, mama pleacă în toiul nopţii în mod misterios. Când se întoarce, de obicei se ivesc zorii. Mama nu îi spune niciodată fetei unde merge. Într-o zi, când fata insistă, îi zice că vizitează diverse case. Fie curăţă cartofi, fie le încălzeşte picioarele copiilor stăpânului. Nu-i spune niciodată fetei că de fapt încălzeşte picioarele stăpânului. Mama se ofileşte repede. Pielea i se ridează aşa cum se vălureşte un lac, iar părul i se usucă precum lujerii iarna.

În unele nopţi, fata se plictiseşte să-şi aştepte mama. Nu poate să adoarmă, dar îi este frică să iasă afară. Stă întinsă pe pat, în tăcere. După miezul nopţii, aude cum se trag focuri de armă. Numără împuşcăturile, şi astfel ştie câţi oameni au fost ucişi.

Numărul meu se potriveşte întotdeauna cu numărul capetelor care sunt agăţate a doua zi de poarta oraşului. Colegii mei de şcoală vorbesc între ei aşa: O să te omor şi o să-ţi agăţ capul într-un cârlig, iar apoi o să-ţi vâr între dinţi o pipă cu opiu.

Urăsc şcoala. Sunt subiectul atacurilor din partea colegilor, pentru că nu am tată şi pentru că mama mea are tot felul de slujbe care stârnesc suspiciune. O implor pe mama să mă transfere la altă şcoală. Dar situaţia nu se schimbă. Dimpotrivă, se înrăutăţeşte până într-atât, încât într-o zi un coleg de clasă asmute pe mine un câine.

Mai târziu, doamna Mao foloseşte incidentul atât într-un balet, cât şi într-o operă cu acelaşi titlu, *Femeile din detaşamentul roşu*. Ticăloşii o vânează pe micuţa sclavă cu câini a căror privire te înfioară. Un cadru pe colţii câinelui şi un cadru pe rană. Părţile corpului care sângerează.

Chipul mamei devine de nerecunoscut. Pomeţii ei frumoşi încep să iasă în afară, iar ochii i se adâncesc în orbite. E atât de bolnavă, că nu poate merge prea departe. Şi cu toate astea, suntem tot pe drumuri. A fost dată afară din slujbă. Nu poate să vorbească, doar şopteşte atunci când expiră. Scrie o scrisoare şi îi imploră pe părinţii ei să ne ofere adăpost şi hrană. Mă întreb de ce nu a făcut asta mai devreme. Nu vrea să-mi explice. Simt că nu a fost preferata părinţilor ei. Probabil că există amintiri neplăcute. Însă acum nu mai are de ales.

*

Bunicii mei locuiesc în Jinan. Este capitala provinciei Shan-dong şi, în comparaţie cu orăşelul Zhu, este o metropolă. E situat la sud de Fluviul Galben, la vreo cincisprezece kilometri depărtare. Oraşul e un centru comercial şi politic. Este foarte vechi. Numele străzilor reflectă trecutul său glorios: strada Curţii, strada Finanţelor, strada Armatei. Are temple magnifice şi săli de operă sclipitoare. Nu aflu decât târziu că multe dintre sălile de operă sunt, de fapt, bordeluri.

Eu şi bunicii mei nu ne-am văzut niciodată, iar întâlnirea noastră îmi schimbă viaţa. Dependenţa de mama se estompează dramatic, atunci când bunicul începe să se ocupe de mine. E un om blând, timid chiar, învăţat, dar incapabil să se descurce în realitatea de zi cu zi. Mă învaţă operă. Îmi cere să recit după el. Frază după frază, măsură după măsură, trecem prin cele mai faimoase arii. Nu-mi place, dar vreau să-i fac pe plac.

În fiecare dimineaţă, aşezat într-un scaun de răchită, cu o ceaşcă de ceai în mână, bunicul începe. Mai întâi îmi spune despre ce anume e povestea, care e situaţia şi cine e personajul, iar apoi îşi foloseşte vocea pentru a cânta. E un cântăreţ groaznic, ceea ce-l face foarte caraghios. Mă iau după el, fără să-mi amintesc exact ce cânt. Imit înadins tonul lui prost. El încearcă să mă corecteze. După ceva eforturi, îşi dă seama că sunt neastâmpărată şi mă ameninţă că se supără, iar atunci mă port frumos. Iau notele cu o voce perfectă. El aplaudă şi râde. Când are gura larg deschisă, văd o gaură în care nu mai există dinţi.

Continuăm. În curând, sunt în stare să interpretez pasaje din *Istoria celor trei regate*, mai ales *Oraşul gol*. Bunicul e încântat. Mă face să mă simt importantă. Băiat sau fată, pentru el nu contează. Există o singură condiţie: să-l ascult şi să învăţ. Mă lasă să fac ce vreau prin casă. Bunica e o femeie micuţă şi liniştită, o budistă. E precum ecoul soţului ei şi nu pare a avea vreo părere proprie. Întotdeauna mă acoperă. De exemplu, când am spart din greşeală călimara preferată a bunicului, şi-a folosit economiile şi s-a dus grăbită în oraş, cu picioruşele-lotus, ca să cumpere alta cu care să o înlocuiască pe cea spartă. O face în tăcere şi o ador.

Bunicul continuă cu educaţia. Capul i se leagănă în cercuri. Fac şi eu la fel. Când e în toane bune, mă duce la operă. Nu la cele bune – nu îşi permite să cumpere bilete –, ci la imitaţiile prezentate în bordeluri. În timpul spectacolelor izbucnesc adesea bătăi între beţivi.

E dorinţa bunicului să termin şcoala primară. Eşti un păun printre găini, zice el. Repară braţul scaunului său din răchită când îmi spune asta. Are capul îndreptat spre podea şi fundul în sus, spre tavan. Cuvintele lui au un efect enorm asupra mea.

Bunicul mă înscrie la o şcoală din zonă, aflată la vreo câteva străzi distanţă. Îmi dă un nume formal, Yunhe – Cocorul din Nori. Imaginea e luată din opera lui preferată, *Pavilionul auriu*. Cocorul reprezintă simbolul speranţei.

Noua şcoală e un loc groaznic. Copiii bogaţi îi bat pe cei săraci oricând au chef. Yunhe îndură atât cât poate, până într-o zi, când e lovită de un băiat şi un grup de fete aplaudă. Asta o înfurie. Zile în şir după aceea e măcinată de o durere incredibilă. Aş fi îndurat, ca de obicei, de-ar fi fost vorba doar de băieţi care profită de fete, zice doamna Mao mai târziu. Aşa nu m-aş fi simţit atât de singură şi de trădată. Nu aş fi luat-o atât de personal, deoarece a trata rău femeile era un soi de tradiţie. Însă faptul că fetele, femeile, iarba, creaturile lipsite de valoare, faptul că tocmai ele erau cele care râdeau de una de-a lor m-a durut, mi-a deschis rănile şi mi le-a înmuiat în apă sărată.

2

Încet, mama se şterge din viaţa mea. Se zice că s-a măritat. Cu cine? Nu ni-l prezintă pe noul ei soţ. Pur şi simplu dispare. S-a dus. Uşa e închisă. Nu mai primesc veşti de la ea. A terminat cu rolul de părinte. Nu ştiu ce să fac, ştiu doar că nu vreau să ajung ca ea.

Urmăresc opere şi copiez ariile. *Legenda lui Huoxiao Yu* şi *Povestea camerei de apus*. Visez la personajele din basmele antice, la eroinele rebele, femei care luptă neînfricate pentru fericirea lor şi chiar o obţin. Hotărăsc să mă fac actriţă de operă, ca să pot trăi pe scenă o viaţă de eroină. Dar bunicul se opune acestei idei. Pentru el, actriţele şi prostituatele sunt la fel. Nu mă dau bătută. Bunicul regretă că mi-a făcut cunoştinţă cu opera. Ameninţă să mă dezmoştenească. Însă e prea târziu.

Fata nu este vândută trupei de operă, aşa cum pretinde mai târziu. Fuge de acasă şi se pune în slujba unei trupe locale. Imploră să fie acceptată. E frumoasă, deja o tânără femeie, deja atrăgătoare. Susţine că e orfană. Fuge înainte ca bunicii să aibă ocazia să o dezmoştenească. Ăsta devine un gest repetitiv în viaţa ei. Cu soţii şi cu iubiţii, ea este cea care ia iniţiativa. Părăseşte înainte de a fi părăsită.

Fata devine novice. În timp ce-şi învaţă meşteşugul, spală podele, curăţă sertare pentru machiaj, umple urcioare cu apă şi are grijă de garderoba actriţei din rolul principal. Aşa reuşeşte să stea lângă cortină în timpul spectacolelor. Absoarbe totul, ca un câmp primăvara, când cade prima ploaie din anotimp. În timpul reprezentaţiei din noaptea de Anul Nou,

reuşeşte să-şi joace primul rol, alcătuit dintr-o singură replică: *Ceaiul, doamnă.*

Pentru acest rol, se costumează cu grijă. Părul e strâns sus, prins cu perle şi ornamente strălucitoare. În oglindă, având chipul vopsit şi buzele roşii, fata se vede în lumea pe care şi-a imaginat-o.

Cu toate acestea, locul îşi arată faţa hâdă. Noaptea, după spectacol, fata aude suspine. După ce stăpâna ei îşi dă jos machiajul şi costumul, fata vede un chip ofilit. O tânără de douăzeci de ani care arată, însă, ca o femeie de patruzeci. Un chip de lemn, brăzdat adânc de riduri. Cu siguranţă e mâna unei fantome cea care lucrează pe chipul ăsta, se gândeşte fata în sinea ei.

Când, la porunca stăpânei, fata pleacă să ia supă din sânge de raţă, vede bărbaţi care aşteaptă. În fiecare seară, un alt bărbat. Sunt prietenii proprietarului trupei. Majoritatea sunt bătrâni, iar câţiva au gura plină de dinţi din aur. Stăpânei i se cere să-i distreze, să-i ajute să-şi realizeze fanteziile. Nu contează că e frântă de oboseală, nu contează că ea ar vrea să-şi petreacă timpul cu tânărul ales de inima ei.

Fata aşteaptă. Aşteaptă un rol mai mare. Pentru asta, munceşte din greu, face tot ce i se spune, îndură câte o bătaie când şi când. Îşi spune să aibă răbdare, să-şi perfecţioneze talentul. E conştientă de schimbările trupului ei. Ştie că acesta înfloreşte. Vede în oglindă că ochii îi devin mai strălucitori, că i se pârguieşte silueta. Talia i se micşorează, în timp ce sânii îi înmuguresc. E convinsă că şansa ei e aproape. Noaptea, visează că lumina reflectoarelor o urmăreşte pe ea, doar pe ea.

Îmi urmez bunicul şi ne îndreptăm spre casă. Nu renunţ la actorie. Nu mi s-a dat rolul pe care voiam să-l joc. Mă plictiseam. Aşteptarea era prea lungă. M-am săturat să fac curat în culise. M-am săturat de stăpâna mea cu faţa ca de cauciuc, de lamentările ei, de cuvintele-i lungi şi puturoase, ca fâşiile de cârpă cu care se înfaşă picioarele. Bunicul a plătit o sumă mare ca să mă scoată din trupă.

Dar când luna se îngroapă în troienele adânci de nori, gândurile mele se întunecă din nou. Credeam că am aruncat o privire, că am auzit o măsură, că mi-am atins visul, dar... Stau trează în vechiul meu pat, încercând să-mi dau seama încotro s-o apuc și ce să fac în continuare.

Cârpele de înfășat lipicioase de la pasta de orez. Degetele de la picioare care se umflă. Inflamația. Durerea ascuțită din glezne. Fata își amintește cum s-a salvat.

Bunicii sunt ocupați să călătorească dintr-un oraș în altul, de la o petițoare la alta. Încearcă să scape de mine. Am șaisprezece ani și deja nu mai pot fi strunită. Din cauza staturii mele, sunt adesea luată drept o fată de optsprezece ani. Ar fi trebuit să-mi lege picioarele. Acum pot să merg și să alerg cu aceste picioare eliberate, cum le zice bunica. Mi le simt puternice, ca și cum ar avea aripi.

Fug ca să mă eliberez. Găsesc o altă trupă de operă. Se numește „Trupa de teatru experimental din provincia Shan-dong". E mai mare și mai cunoscută, fiind condusă de domnul Zhao Taimo, un bărbat care arată precum Confucius.

Deși domnul Zhao Taimo are înfățișarea lui Confucius, nu e deloc un bărbat al tradiției, ci unul cu educație occidentală. El este torța care luminează perioada timpurie a vieții lui Yunhe. Mai târziu, doamna Mao refuză să-i recunoască vreun merit în călăuzirea ei. Își asumă ea însăși toate meritele. Asta din cauză că lumea așteaptă ca ea să-și demonstreze originea proletară. Însă în 1929, domnul Zhao Taimo este cel care-i acordă fetei intrarea în trupă, deși nu are calificări importante. Mandarina ei e proastă și nu are talent acrobatic. Domnul Zhao e atras imediat de spiritul rebel al fetei. De strălucitorii ei ochi în formă de migdale. De pasiunea arzătoare din spatele lor. Din felul în care fata pășește în încăpere, domnul Zhao își dă seama că are un potențial imens.

Cercul literar și artistic din Shan-dong vede în domnul Zhao un model de spiritualitate. Soția lui, eleganta actriță de operă Yu Shan, este populară și adulată. Yu Shan vine dintr-o

familie cu prestigiu şi are multe relaţii. Tânăra Yunhe ajunge să-i venereze pe cei doi. Devine oaspete în casa deschisă a familiei Zhao în fiecare duminică după-amiază. Uneori vine chiar şi dis-de-dimineaţă, sărind peste micul dejun, doar ca să o privească pe Yu Shan repetând. Modestia şi curiozitatea lui Yunhe o impresionează pe Yu Shan şi cele două devin prietene apropiate.

La petreceri, Yunhe este tăcută de obicei. Stă într-un colţ, mănâncă seminţe de floarea-soarelui şi ascultă. Îi observă pe musafiri. Cei mai mulţi sunt studenţi, profesori, muzicieni şi dramaturgi. Există şi musafiri misterioşi. Aceştia sunt cei de stânga, comunişti în ilegalitate.

Prima mea întâlnire cu revoluţionarii are loc la petrecerile domnului Zhao Taimo. Mi se par tineri, frumoşi şi înflăcăraţi. Îi privesc cu respect. Nu pot să uit capetele însângerate agăţate pe stâlpi. Ce anume îi determină să-şi rişte viaţa?

Răspunsul îl găsesc în casa domnului Zhao Taimo. Este dragostea lor de patrie. Şi eu cred că nu există nimic mai onorabil în viaţă decât ceea ce fac ei.

Brusc, fata simte nevoia imperioasă de a se alătura discuţiei. Îi ia ceva timp să-şi adune curajul de a deschide gura.

Nu mi s-a spus niciodată că ocupaţia străină a fost rezultatul înfrângerii ţării noastre, zice fata. În manualul meu, China e la fel de glorioasă ca întotdeauna. Dar de ce sunt străinii proprietarii fabricilor, căilor ferate şi reşedinţelor private din ţara noastră? Ţin minte că, odată, bunicul a oftat adânc şi mi-a zis că nu are sens să înveţi să citeşti – cu cât cineva este mai educat, cu atât mai profund simte umilirea. Înţeleg acum de ce iubeşte bunicul opera. Ca să se amorţească. În operă, retrăieşte grandoarea trecută a Chinei. Oamenii se păcălesc singuri.

La şcoală, Yunhe se dovedeşte a fi o elevă plină de elan. Cămaşa îi este mereu udă de sudoare. Pe genunchi şi coate are vânătăi vizibile de la practicarea artelor marţiale. În timpul cursurilor de canto, petrece ore în şir studiind o arie şi nu se dă bătută până nu-i iese perfect. Profesorii sunt

încântaţi de standardele înalte pe care şi le impune singură şi de aceea este foarte iubită. După ore, i se aude râsul. Răsună ca nişte clopoţei. Băieţilor li se pare extrem de plăcut. Nu-şi pot lua ochii de la ea. E ceva la ea care o face irezistibilă. Care le atrage atenţia şi are un efect misterios asupra lor.

Fetei nu numai că îi place teatrul, dar îl joacă şi în viaţa ei de zi cu zi. La început asta devine un soi de înclinaţie a ei, apoi se dezvoltă şi se transformă în necesitate, în obsesie şi dependenţă. În cele din urmă, întreaga ei existenţă ajunge să se bazeze pe asta, pe fantezia ei – trebuie să fie dramatică, trebuie să joace un rol, căci altfel devine neliniştită, stresată şi bolnavă. Nu se face bine până nu-şi distribuie un alt rol.

E miezul nopţii. Se spune că Templul lui Confucius este un loc vizitat de fantomele părăsite – fantomele care au nesocotit tradiţia în timpul vieţii şi au fost pedepsite. Nici un templu nu le vrea. Se zice că, dacă după lăsarea serii iarba înaltă din curtea goală se leagănă, vor cădea cărămizi de la colţurile streşinilor. Statuile lui Confucius şi ale celor şaptezeci şi doi de discipoli ai săi vor prinde viaţă. Le vor face morală fantomelor şi le vor ajuta să-şi găsească drumul înapoi. Statuia lui Confucius este cea mai înaltă şi este situată în capătul cel mai îndepărtat al templului. E acoperită cu un strat gros de praf şi e învăluită în pânze de păianjen de sus până jos, de la şalul de pe cap până la picioare.

Băieţilor de la şcoala de operă le este frică să intre noaptea în templu. Într-o noapte, ei născocesc un joc şi stabilesc o recompensă pentru cine are curajul să intre în templu după miezul nopţii ca să ia şalul de pe capul lui Confucius.

Toată săptămâna, nimeni nu răspunde provocării. În cea de-a cincea noapte, însă, cineva ia şalul.

Spre uimirea tuturor, e vorba de Yunhe.

Cu două codiţe subţiri şi un rânjet neastâmpărat, fata zâmbeşte publicului care aplaudă.

Fata are sentimentul că domnul Zhao şi soţia lui îi vor face un bine – de exemplu, să o prezinte cuiva sau să-i ofere o

şansă. Are încredere în instinctul ei. Mai târziu, pe parcursul vieţii, va face la fel cu numeroase prilejuri.

Continuă să îşi exerseze arta. I se predă *Qingyi*, un personaj feminin care este, prin tradiţie, unul tragic şi minunat. Faptul că e frumoasă îi asigură rolul. Se aşteaptă de la ea să-şi învestească mişcările cu multă eleganţă.

Deja există rivale. Yunhe îşi dă seama că trebuie să lupte ca să i se ofere şanse. E un rol într-o piesă nouă a unui celebru dramaturg din Shanghai, Tien Han. Se numeşte *Întâmplarea de pe lac*. Yunhe participă la audiţii, dar are ghinion. Rolul e primit de colega ei de cameră, o fată cu părul rar al cărei frate e profesor la şcoală.

Yunhe se simte deprimată în timpul premierei operei. E incapabilă să-şi înfrâneze invidia. Neplăcerea i se citeşte pe chip. În timpul spectacolului, îşi uită îndatorirea – aceea de a ieşi din spatele unui copac. E torturată pe dinăuntru. Ea se consideră a fi o mult mai bună interpretă.

Există întotdeauna nişte mâini care încearcă să mă apuce de picioare şi să mi le lege, va spune doamna Mao.

Nu renunţ niciodată la speranţă, nici măcar atunci când vânturile mă suflă violent din toate direcţiile. Asta este cea mai mare virtute a mea. Cineva a spus că am reuşit printr-o întâmplare. Nu. Nu a fost o întâmplare. Mi-am creat singură şansa. Fie ploaie, fie ninsoare, nu am lipsit niciodată de la nici o reprezentaţie. Eram întotdeauna acolo şi întotdeauna mă făceam disponibilă. Nu întârziam niciodată, nici nu-mi găseam pretexte să mă retrag devreme. Nu am irosit timp bârfind sau tricotând pulovere lângă cortină. O urmăream pe interpreta din rolul principal.

Da, eram plictisită până la lacrimi, dar mă sileam să rămân. Am memorat toate ariile personajului, până la ultimul cuvânt. Nu că aş fi atât de înţeleaptă încât să pot prezice ce anume se va întâmpla. Ştiu însă că, dacă vrei să mergi cu barca, trebuie să fii aproape de râu.

Interpreta din rolul principal are gripă. Aşa bolnavă cum e, nu vrea să renunţe la spectacol. Zile în şir se târăşte pe scenă, chinuindu-se până la finalul reprezentaţiei. E luni

seara şi afară plouă şi e umezeală. Actriţa e pe punctul de a leşina. După ce trage cu ochiul de după cortină la puţinii oameni din sală, cere să se anuleze spectacolul din seara aceea. Directorul de scenă e furios din cauza anunţului de ultim moment. Actriţa cheamă o ricşă şi părăseşte teatrul. E ora şapte. Mai sunt cincisprezece minute până la ridicarea cortinei. În camera de machiaj, directorul de scenă se învârte de colo-colo, ca un câine ce aleargă după propria coadă. Când sună gongul, loveşte oglinda cu pumnul.

În oglinda spartă apare chipul lui Yunhe. E machiată şi costumată pentru rol.

Sunt gata să continui eu spectacolul, zice fata. M-am pregătit. Vă rog, domnule, acordaţi-mi o şansă.

Chipul tău alb de pudră îşi râde... Directorul recită o arie de pe la mijlocul piesei.

Purpuriul are de învăţat de la buzele tale. Yunhe deschide gura şi îşi lasă vocea să-i răsune. *Carne de zăpadă, oase din jad, vis al visurilor tale, inegalabilo, nu eşti făcută pentru lumea aceasta.*

Când cortina se ridică, eu sunt una cu rolul. O, mă simt extraordinar! Obrajii îmi ard şi mă mişc pe scenă cu uşurinţă. Sunt născută pentru asta. Simt că plutesc, mă las purtată de spiritul personajului. Publicul e al meu. Se aude un strigăt atunci când personajul interpretat de mine e pe cale să-şi pună capăt zilelor de dragul iubirii. *Ia-mă cu tine!* aud. *Ia-mă cu tine!* Restul publicului îi urmează. Şi apoi întregul teatru suspină. Totul răsună precum o maree fantastică. Val după val. Până la cer. Imens, învăluindu-mi urechile.

Reprezentaţia e un succes. Se dovedeşte a fi cea mai bună ocazie la care puteam spera – în sală se află domnul Zhao Taimo şi un grup de critici invitaţi de el pentru a face o recenzie spectacolului. Nu a sunat mai înainte ca să facă rezervări, deoarece ştia că spectacolul merge slab şi că locurile nu vor fi o problemă.

Yunhe nu-şi poate controla lacrimile. Eroina cucereşte până la urmă dragostea iubitului ei. Însă lacrimile ei nu sunt

pentru personaj. Sunt pentru ea însăşi, pentru victoria ei, pentru faptul că şi-a pus în umbră rivala şi că de acum înainte nu mai poate fi ignorată. Şi pentru că a făcut de una singură ca toate astea să se întâmple.

În culise, pe când e ajutată să-şi îndepărteze machiajul şi să-şi scoată costumul, izbucneşte din nou în plâns. Hohotele vin atât de neaşteptat şi cu un impact atât de copleşitor, încât Yunhe se repede la uşă şi iese în grabă din încăpere.

*

E anul 1930. Imediat după prima ei apariţie pe scenă, teatrul este închis. Apoi urmează trupa şi şcoala. Motivele sunt lipsa de fonduri şi instabilitatea politică. Neputând să-şi plătească datoriile, China se supune unei influenţe străine şi mai mari. Luptele dintre căpeteniile războinice i-au sleit pe ţărani şi lunile de secetă au devastat ţinuturile. Până se hotărăşte Yunhe să-şi facă bagajele, toţi ceilalţi au plecat deja. Parcă e o pădure cuprinsă de flăcări, în care toate animalele gonesc pentru a-şi salva viaţa.

Fata nu are bani să fugă şi nici nu vrea să meargă înapoi la bunici. Mama ei nu a încercat niciodată să o găsească. Nu îşi îngăduie să se lase purtată de dor, mai ales în aceste momente când are nevoie de un loc în care să se ducă şi de un chip cunoscut la care să apeleze. Se dispreţuieşte pe sine atunci când se simte slabă şi neajutorată. Înăbuşă vocea de fetiţă-care-strigă-după-ajutor dinăuntrul ei, o chinuie ca şi cum i-ar fi cel mai mare duşman. Continuă să o chinuie până când jalnica voce se transformă în picături de gheaţă şi formează un cristal dur. Un cristal care nu se topeşte niciodată.

Îmi vând toate lucrurile şi-mi cumpăr un bilet de tren până la Beijing. Caut de lucru ca actriţă. Trebuie să încerc. Însă oraşul e neprimitor cu mine. Oriunde mă duc, mandarina mea cu accent de Shan-dong stârneşte râsul. Nu sunt sunată înapoi după nici o audiţie. După două luni, sunt complet falită. Nimeni nu vrea să-mi împrumute bani. Nimeni nu crede că voi avea vreun viitor ca actriţă. La început, asta nu

mă deranjează. Însă atunci când mi se face frig şi foame, încep să mă îndoiesc de mine însămi.

Fata se întoarce de la Beijing şi împlineşte dorinţa bunicilor – o să se mărite. Are şaptesprezece ani. Pe soţ îl cheamă Fei, e un admirator al ei de pe vremea când a jucat în *Întâmplarea de pe lac*. E un mic om de afaceri. Mai târziu, de-a lungul vieţii ei, nu va aminti niciodată de căsătoria cu domnul Fei. Refuză să-şi aducă aminte chipul bărbatului. Pentru ea, el s-a nimerit să fie o piatră în mijlocul râului în care se îneca. S-a prins de piatră şi a ieşit la suprafaţă.

Însă la nuntă e supusă. E purtată într-o lectică şi e înfăşurată în mătase roşie, ca un cadou de Anul Nou. Asta pentru a le face pe plac socrilor. Aceştia nu zâmbesc. Yunhe bănuieşte că bunicul ei a dat bani pentru ca domnul Fei să o ceară de nevastă.

Acum e pe cont propriu, în calitate de soţie şi de noră. Se simte ciudat şi nepregătită pentru acest rol. Prima noapte este groaznică. Bărbatul îşi cere drepturile, însă ea se simte ca un animal pe masa abatorului. Expresia lui îi aminteşte de privirea unui ţap după ce a rumegat copios iarbă. Maxilarul lui se mişcă dintr-o parte în alta. Dintre picioarele ei se prelinge o dâră de sânge. E scârbită şi plină de ranchiună.

Visasem să mă îndrăgostesc ca în opere. Mă aşteptam ca soţul meu să fie inteligent şi ocrotitor. Mă aşteptam să ne curtăm precum fluturii primăvara. Mă aşteptam să ţin la el. Dar şansele îmi sunt spulberate fără a fi întrebată. Domnul Fei stă înainte-mi în fiecare noapte, rupând toate firele visului meu minunat brodat.

Plâng în toiul actului. Cât de diferită sunt de prostituatele de pe străzi? La asta mă face să mă gândesc. Am nedreptăţit-o pe mama. Am crezut mereu că ea a făcut ceva greşit de şi-a nenorocit viaţa. Acum înţeleg că o fată poate să facă totul cum trebuie şi, cu toate astea, viaţa ei să fie distrusă.

Fata are acum unde să stea şi un bărbat care să-i plătească facturile. Energia ei se reface. E gata să-şi ia din nou viaţa

în propriile mâini. Nu se consultă cu soţul ei. Îl consideră doar un decor în spectacolul vieţii sale.

Socrii se plâng de ea şi ăsta devine pretextul ei. Nu am de gând să stau acolo unde mama ta vrea să-mi lege din nou picioarele, zice ea. Soţul intervine între cele două femei şi încearcă să găsească o cale de mijloc. Nu ajunge însă la nici o înţelegere. Soţia lui de-abia aşteaptă să divorţeze. El nu poate fi mai deştept ca ea. Nimic nu o va mulţumi până nu va fi eliberată.

Domnul Fei se aşază şi îşi scoate abacul. Face socotelile şi decide că nu vrea să investească mai mult într-o afacere care nu-i aduce nici un profit.

*

Cu ceva bani în buzunar, fata e din nou pe drumuri. Nu pomeneşte niciodată cuiva de soţul ei. Mai târziu neagă că mariajul a existat vreodată. Femeia care va conduce China după Mao trebuie să fie o zeiţă. Să aibă prea mulţi soţi la activ i-ar împiedica drumul spre putere.

În 1930, se consideră un păun printre găini. Viaţa ei este dovada. Îşi spune în sinea ei că uneori trebuie să fii băgat într-un coteţ de găini ca să fii măsurat, comparat şi recunoscut.

Am fugit din mariajul meu. O fată de optsprezece ani. Nu foarte educată şi singură-singurică pe lume. Nici nu mai ţin minte de câte zile hoinăresc din loc în loc. Am păduchi în păr şi lenjeria mea de corp miroase. Mă gândesc să renunţ. Aproape că o fac.

În cele din urmă, reuşesc să dau de Zhao Taimo, care este acum noul preşedinte al Universităţii din Shan-dong. Sunt sigură că mă ţine minte şi presupun că va găsi el o modalitate să-mi întindă o mână de ajutor. Însă sunt dezamăgită. Domnul Zhao spune că e foarte ocupat. Dacă vreau să fiu studentă, trebuie să-mi depun candidatura la biroul de admitere. Cum aş putea să fac asta? Nu am nici o diplomă. Nu am terminat nici măcar şcoala primară. Dar încerc să nu mă simt descurajată. Mă îndemn să merg la soţia domnului Zhao, Yu Shan, ca să o implor pe ea.

Îşi joacă rolul cu pasiune. Povesteşte despre chinul ei, îşi arată păduchii din păr şi băşicile de la picioare. Înduioşează auditoriul. Nu plânge, zice Yu Shan. Nu-ţi face griji. Există speranţă. Ştiu pe cineva care s-ar putea să-ţi fie de ajutor. Lasă-mă să mă ocup de asta şi o să te caut în câteva zile.

Yu Shan îi găseşte fetei o slujbă la biblioteca şcolii, ca secretară, ceea ce-i permite să fie studentă cu jumătate de normă. Fata se simte entuziasmată şi neliniştită în acelaşi timp. Frecventează cursurile, se plimbă prin campus şi cunoaşte oameni. Vorbeşte umil şi cu atenţie. E foarte dornică să impresioneze şi să-şi facă prieteni. Într-o zi, Yu Shan aduce un tânăr chipeş ca să o cunoască. E fratele ei, Yu Qiwei. Yu Shan îl prezintă. Liderul studenţesc, secretarul Partidului Comunist din campus aflat în ilegalitate.

Nici Yu Shan, nici Yunhe nu au cum să ştie că acest bărbat va deveni următorul soţ al fetei şi, încă şi mai dramatic, unul dintre consilierii lui Mao Zedong, cel de-al patrulea ei soţ.

Prima mea impresie despre Yu Qiwei este că e nemaipomenit de frumos şi calm precum un lac vara. Zâmbetul lui mă linişteşte. E îmbrăcat într-un costum chinezesc din două piese, de culoare bleumarin. Are o pereche de sandale negre din bumbac. Stă faţă în faţă cu mine şi bea ceai. Sora lui încearcă să explice semnificaţia numelui său – *Qi*, iluminare, şi *Wei*, putere şi prestigiu.

E o zi frumoasă de toamnă. Stăm afară, sub un arţar mare, la ceainăria de lângă campus. Pământul e acoperit cu un covor de frunze ruginii şi galbene. Culorile sunt pure şi luminoase. Când adie vântul, cade o ploaie de frunze. Câteva aterizează pe umerii lui Yu Qiwei. El ia una şi o admiră. Yu Shan termină prezentările şi pleacă sub un pretext oarecare.

Fata e interesată, dar nu o arată. Dă politicos din cap şi bea din ceai cu înghiţituri mici. Yu Qiwei o întreabă ce cursuri o atrag cel mai mult. Literatura şi teatrul, răspunde ea. Ce interesant, vine replica lui, apoi îi zice că are legături cu artişti care pun în scenă piese cu subiect politic. Ea spune că nu cunoaşte grupul, dar că-l admiră. Poate că ai

vrea să lucrezi cu ei cândva, sugerează Yu Qiwei. Poate, zâmbeşte ea.

El o întreabă apoi dacă-i place viaţa din campus. Ea îi răspunde la întrebări, dar nu pune nici una, la rândul ei. Nu e nevoie. Ştie tot ce e de ştiut despre el de la Yu Shan. Până la urmă, el o descoase: Nu ai nici o întrebare în ceea ce mă priveşte? Râd amândoi. Sora ta mi-a spus că eşti un talent în secţia de biologie. A, asta, râde el. Da, dar asta a fost înainte să devin comunist cu normă întreagă. Consider politica o modalitate mult mai eficientă de a salva ţara.

Privind în ochii tânărului, Yunhe descoperă ceva extraordinar. Când începe să vorbească despre ţara lui şi despre credinţa sa în comunism, are întipărită pe chip o expresie de exaltare. Se simte atrasă imediat. Dar nu e sigură dacă şi el este atras de ea. Însă asta nu o opreşte. Îi spune că i-ar face plăcere să cunoască oameni, să-i cunoască prietenii. El e bucuros. I se pare frumoasă şi plăcută.

A doua zi o duce să vadă o reprezentaţie stradală. O prezintă prietenilor săi. E impresionată şi descoperă că el este iubit de aproape toată lumea, mai ales de femei. Carisma şi capacitatea lui de a comunica şi de a conduce fac din el un magnet natural.

Stă în faţa unui ghişeu de împrumut, aşteptându-l fără a şti dacă el o să vină sau nu. De obicei, el intră în bibliotecă înainte să iasă ea de la lucru. Îl vede. Se întoarce, prefăcându-se că scrie. Nu vrea ca el să ştie ce simte. Yu Shan i-a spus că are multe admiratoare.

Îl vede apropiindu-se. Vine lângă ea, zâmbeşte şi îi spune că a venit să-i transmită un mesaj din partea surorii lui. Yu Shan şi domnul Zhao ne-au invitat la cină. Vrei să vii, te rog?

Începem să ne întâlnim. Facem lungi plimbări prin campus, când asfinţeşte soarele. Iniţial, campusul a fost o bază militară germană. Biblioteca a fost construită la mijlocul unui deal care dă spre mare. Are acoperişul din plăci de sticlă roşie, iar ferestrele au cercevele delicate din lemn. De pe deal, priveliştea îţi taie răsuflarea. Celălalt loc preferat al nostru este portul Qing-dao. Frumuseţea lui constă din amestecul

de stiluri arhitecturale tradiţionale şi moderne. La capătul ţărmului lung se află un pavilion care, atunci când apune soarele, te face să te simţi exact ca în cadrul poemului „La despărţire" al poetului antic Ci Yin. Uneori recităm împreună versurile.

Şi astfel, prieten drag, la Podul Cocorului Cafeniu
Îţi iei adio de la apus
Ceţurile din mijloc de april şi florile din pomi dispar,
Până când în imensitatea albastru-verzuie
Umbra îndepărtată a pânzei tale singuratice se duce,
Doar la marginea cerului fluviul curge.

În fiecare dimineaţă, când marea trezeşte oraşul, tânăra Yunhe şi tânărul Yu Qiwei îşi fac apariţia pe ţărm, umăr lângă umăr. Miroase vag a peşte stricat şi a apă sărată. Fluturat de vânt, părul lui Yunhe atinge uşor obrazul lui Yu Qiwei. Vin din nou seara, să privească luna. Să vadă cum oceanul îşi pune rochia de seară argintie şi dansează. În depărtare clipesc luminile vapoarelor aflate în trecere. În faţa lor, noaptea se întinde fără sfârşit.

La început, conversaţia lor e despre cărţi şi piese de teatru interzise – *Nora*, *Visul din camera roşie* – şi apoi despre viitorul ţării, despre inevitabila invazie străină, despre libertate, socialism, comunism şi feminism. Îl ascultă şi, treptat, simte că se îndrăgosteşte. Nu îi spune despre domnul Fei, fostul ei soţ. Însă în câteva rânduri face câte o remarcă ciudată: Adevărata sărăcie înseamnă să nu ai de ales în viaţă. Să nu ai nimic de ales, în afară de măritiş, de exemplu. Să nu ai de ales, în afară de a fi prostituată sau concubină, să-ţi vinzi trupul. Spune asta printre lacrimi.

Yu Qiwei o trage mai aproape şi o ţine în braţe. Îşi dă seama că au devenit nedespărţiţi. Fata din Jinan. Strălucitorii ochi migdalaţi. Simte o dulce răscolire înăuntrul său. Brusc, se desprinde din îmbrăţişarea ei şi aleargă spre valurile nopţii. Se aruncă în apă, înoată, stropeşte cu braţele. Sub lumina albă a lunii, apa argintie şiroieşte din vârful degetelor lui.

Ea îl priveşte, ştergându-şi fericită lacrimile.

Prin el, Yunhe învaţă să se simtă bine cu ea însăşi. Învaţă că propria-i judecată contează, că se poate încrede în ea însăşi. Nu mai este neliniştită. Yu Qiwei o face fericită, mulţumită şi o inspiră. Se curtează serios. Ea este femeia lui în toate ipostazele. În fiecare noapte, e diferită. Îi place la nebunie să joace roluri. Noaptea trecută a fost Nora, iar în noaptea asta e doamna Yuji. Face asta în mod natural şi fără să depună vreun efort. Îi place ideea că el e popular în rândul femeilor. Asta îi dă şansa să-şi arate valoarea, să dovedească faptul că o găină nu poate nicidecum să eclipseze un păun. În braţele lui, îşi dă seama că e în stare să joace orice rol.

Îl consideră eroul momentului. Gândul că are grijă de un bărbat puternic, că ea este, astfel, sursa puterii, neînfricată şi valoroasă, o stimulează. Se simte aşa în fiecare noapte, când se deschide pentru el. Îi place să fie martora dorinţei lui nestăvilite pentru ea, să-l vadă devenind neajutorat în lipsa ei. Îi place să prelungească momentul dulcelui chin, să-l facă să o vrea atât de mult, încât să implore şi să strige. Uneori, e tăcută de la început până la sfârşit. Singurul sunet din cameră este cel al respiraţiei lor, care creşte şi scade precum o mare îndepărtată, precum oceanul, apa care învăluie pământul.

Yu Qiwei e deopotrivă îndrăzneţ şi timid. E o figură publică respectată, un bărbat înţelept, aproape un model patern, dar cu toate astea, cu mine e precum un băieţandru într-un magazin cu fructe. Îmi place la nebunie când mă vrea în timp ce doarme. Asta se întâmplă adesea. Vine acasă târziu. A fost avansat ca secretar de partid pe întreaga provincie. Întrunirile lui au loc pe întuneric, pe ascuns şi în secret. În fiecare noapte stau şi-l aştept.

E sfârşit de toamnă, în anul 1931. De la Yu Qiwei aflu că invazia japoneză s-a extins. Trei provincii chineze din nord se află sub ocupaţie. Muncitorii şi studenţii fac demonstraţii. Zi şi noapte, iubitul meu este acolo pentru a trezi conştiinţa publică. Hotărâm să ne căsătorim. Nu e însă timp de ceremonie nupţială. Avem lucruri mult mai importante de făcut. Ne aşezăm la casa noastră, mutându-ne într-o mică locuinţă

cu două camere. Ne anunţăm prietenii şi rudele de uniunea noastră. În fapt, am fost respectată ca soţia lui Yu Qiwei încă de când am început să ne vedem. Toată lumea ne consideră un cuplu perfect.

Mă ofer să lucrez ca voluntară pentru gruparea comunistă aflată sub conducerea lui Yu Qiwei. El i-a convins pe prietenii săi din teatru să profite de talentul meu. Devin astfel actriţa principală dintr-o mică trupă de stânga. Ajut la crearea unor piese cu subiect antijaponez, pe care le montăm în stradă. Prima piesă se numeşte *Pune-ţi biciul jos*. Joc rolul unei fete care în cele din urmă ia atitudine în faţa tatălui ei abuziv. Mă simt de parcă mi-aş interpreta propria viaţă. Joc pe scenă ceea ce nu am putut face acasă. Yu Qiwei este cel mai credincios admirator al meu. Sunt întotdeauna fericită să-i văd chipul în mulţime. Mă îmbrăţişează şi mă sărută în timp ce-i felicită pe ceilalţi membri ai distribuţiei. Conduce mulţimea, strigând *Jos cu cotropitorii japonezi!*

Reprezint o parte din iubitul meu, din munca sa şi din viitorul Chinei.

În patul lui, sunt îmblânzită, potolită, mulţumită. El este epuizat. Adoarme de cum pune capul pe pernă. Nu a mai reuşit să doarmă de zile în şir. Mă ridic şi gătesc tăiţei cu legume. Ştiu c-o să vrea să mănânce când se va trezi. Într-adevăr, mănâncă mult. Trei castroane. Când mă gândesc la felul în care mănâncă, mă pufneşte râsul. Îşi cere scuze pentru maniere, dar mănâncă mai departe. Zice despre el că e precum un vas de toaletă care trage mâncarea în jos.

Îmi încrucişez picioarele pe podea şi-l privesc cum doarme. Îi privesc chipul dulce, ca de băieţel. Uneori salivează. E atât de obosit, că adoarme cu haina pe el; nu mai are energia să şi-o dea jos. Nu-l trezesc. Încet, cu grijă, îi scot pantofii din picioare. Pe stradă trece un camion. Mi-e teamă că-l va trezi. Dar e în regulă, el doarme în continuare, visează.

Mă întind lângă el şi adorm şi eu. Din când în când, gălăgia de afară mă deşteaptă. Am senzaţia că nu l-am mai

văzut de atât de mult timp, că mi-e dor de el. Mă tem că se va trezi şi îmi va spune că trebuie să meargă mai departe.

Îi dau jos haina, cămaşa şi pantalonii. Îl împing spre peretele de lângă pat. Nu se trezeşte. Poate că pur şi simplu simte că sunt eu şi ştie ce-o să fac.

El i-a spus că-i place la nebunie, că adoră ceea ce-i face atunci când visează. Zice că ea ştie întotdeauna când are un vis fierbinte. El e prea ocupat ca să-şi mai hrănească trupul, iar dorinţa îl cuprinde în vise. Ea ştie momentul – când anume, cu precizie, are nevoie de ea.

De obicei, totul începe cu un prosop. Căci el e acoperit de praf şi sudoare. Ea îl şterge. Câteva atingeri şi prosopul devine maro. Ea se mişcă, înmoaie prosopul în apă caldă. Uneori el se răsuceşte, pe jumătate adormit, ca pentru a o ajuta. Un căutător de plăceri înnăscut, se descria el însuşi. Asta are de-a face cu trecutul lui, căci a fost crescut într-o familie burgheză răsfăţată de atâta confort. Ce-l determină să fie revoluţionar? Ea nu are nici cea mai vagă idee. Există astfel de oameni în Partidul Comunist. De ce-şi riscă oare pielea? Nu pentru mâncare, e sigură de asta. Puterea de a controla? Dragostea de ţară? Sau îşi urmează doar un instinct – acela de a fi un om mai important decât restul?

Trupul neted, carnea aurie. El e un zeu dezbrăcat care nu cunoaşte ruşinea. Nu mă pot abţine să nu-l gust. Îl gust împreună cu mâncarea pe care i-am pregătit-o, lângă hainele sale murdare. Îmi desfac nasturii de la bluză. Simt nevoia imperioasă de a-l hrăni.

El deschide gura, ca un prunc. Zâmbeşte dulce. Îl ating uşor în timp ce-mi dau jos lenjeria de corp. Acesta e momentul în care-i simt mâinile venind spre mine.

În dorinţa lui aud cântecul furtunii care ia naştere în miezul unui fluviu.

Muntele vremii va fi acolo, lăsat acolo peste ani. El aminteşte de pasiunea furtunii şi de fluviu.

*

Mergem pe jos prin întuneric. Suntem trei. Un prieten al lui Yu Qiwei merge la o oarecare distanţă în spatele nostru. Asta va fi ceremonia noastră, zice el, o uniune spirituală. Zâmbesc, neliniştită, dar plină de entuziasm. Îi mulţumesc pentru călăuzire. Încetinim pasul pentru a-i permite prietenului să ne ajungă din urmă. Yu Qiwei mă dă apoi în grija prietenului – un agent secret comunist. Vorbeşte din nou cu el despre măsurile de siguranţă, îi dă instrucţiuni să o ia pe aleea din spatele fabricii de mătase de pe şoseaua Yizhou, să nu treacă strada Xin-ming. Fii atent la spioni. Omul dă din cap. Felicitări, îmi şopteşte Yu Qiwei.

Îl urmez pe bărbat, cu inima săltându-mi în piept de frică precum un iepure într-un sac. Mergem cu pas vioi către un părculeţ cu tufişuri dese. Omul o ia pe alee. Înainte să cotim, se uită în urma lui. Nu ne urmăreşte nimeni.

Peste o jumătate de oră, sunt declarată membră a Partidului Comunist. Tocmai mi-am depus jurământul şi m-am înscris.

În timp ce Yunhe îşi ridică pumnul drept deasupra capului, cu faţa la un steag roşu, de mărimea unui pachet de ţigări, având încrucişate pe el secera şi ciocanul, se gândeşte la Yu Qiwei. Se gândeşte că acum sunt suflete-pereche şi că ea este partenera sa. Va avea dreptul să participe la toate activităţile sale. Va putea să iasă cu el, să meargă la întruniri secrete, în locuri tainice. Îşi vor risca împreună viaţa pentru China. Încă nu ştie destule despre comunism în sine. Dar asta nu o deranjează. Crede în Yu Qiwei şi lucrul ăsta este suficient. Crede în Partidul Comunist aşa cum crede în iubire. În Yu Qiwei, ea îşi găseşte propria identitate. Dacă Yu Qiwei reprezintă conştiinţa Chinei, atunci asta este şi ea. În felul acesta se vede pe sine în 1931. Şi totul se potriveşte cu imaginea pe care o are despre ea, eroina, actriţa principală. Mai târziu, se va repeta acelaşi model. Când devine soţia lui Mao, ea crede, în mod logic, că, dacă Mao este sufletul Chinei, atunci asta este şi ea.

3

Se întâmplă la câteva luni de când suntem împreună. Într-o săptămână, Yu Qiwei e plecat, călătorește dintr-un loc într-altul și apoi dispare. Nimeni nu reușește să dea de el. Iar apoi aflu că a fost arestat, închis și se zice că ar fi fost ucis. Yu Shan vine la mine să-mi dea vestea.

Mi-e frică să deschid ușa. Felul în care Yu Shan ciocăne îmi spune că s-a întâmplat ceva groaznic. Mă holbez la fața udă de lacrimi a lui Yu Shan. În mintea mea e un gol imens – nu pot să pricep.

Vreau să fac ceva, dar Yu Shan îmi spune că nu pot să fac nimic altceva decât să aștept. Dar Partidul Comunist? întreb. Nu poate să-l scape Partidul? Ea scutură din cap și zice că nici Partidul însuși nu stă prea bine. Membrii s-au dat la fund și au întrerupt comunicarea din motive de siguranță. Căpetenia războinică devenită șef de stat, Chiang Kai-shek, a trădat legământul de a se uni cu comuniștii. A ordonat un raid militar ca să-i aresteze pe comuniști, proclamându-i drept cei mai mari dușmani. Ordinul lui sună așa: *Dacă trebuie să ucidem o mie de nevinovați pentru a prinde un singur comunist, așa să fie.*

Yu Qiwei n-a știut când vor începe raidurile? întreb.

Ba da, răspunde Yu Shan. Știa că e pe lista celor căutați. Existau semne. De exemplu, universitatea a fost forțată să-i exmatriculeze pe studenții despre care se știa că sunt membri ai Partidului Comunist. Însă fratele meu trebuia să-și continue munca. Atunci când au început arestările, a încercat să-i scoată pe oameni din oraș, să-i mute la țară. Conducea o întrunire secretă într-un autobuz în momentul când a fost prins și ridicat.

În anii tinereții ei timpurii, Yunhe a flirtat cu pericolul. Pentru ea, pericolul alimenta entuziasmul. I-a plăcut momentul în care a intrat în templul abandonat și a luat șalul de pe capul statuii lui Confucius. I-a plăcut să cânte *Pune-ți biciul jos* pe străzile pe care a înfruntat forțele de poliție. A simțit că viața e plină de semnificație atunci când l-a întrebat pe polițist, în fața mulțimii: Tu ești chinez? Cum poți suporta asta, când mama și sora ți-au fost necinstite, iar fratele și tatăl uciși de către japonezi?

Pericolul i-a oferit ocazii să-și arate caracterul. Ești prea slab, îi va spune ea mai târziu celui de-al treilea soț al ei, Tang Nah. Te ascunzi de realitate, trăiești în închipuire și ești condus de frică. Nu ai dat niciodată piept cu pericolul.

Cu toate astea, în 1931, după ce Yu Qiwei e arestat, există un moment când se leapădă de rolul ei de eroină. Brusc, e înspăimântată peste măsură. O vizitează zilnic pe Yu Shan ca să se intereseze de Yu Qiwei. Așteaptă cu nerăbdare. În fiecare zi, speranța ei scade un pic. În cele din urmă, se încredințează pe ea însăși că Yu Qiwei e mort. Începe să le spună prietenilor de disperarea ei. Varsă lacrimi fierbinți. Îmbracă rochia albă de doliu. Își pune o margaretă albă în păr. Geme. Apoi încetează să mai meargă la Yu Shan.

Se spală pe față, dă jos rochia albă și margareta. Merge în continuare la cursuri. Se înscrie la un curs despre tragediile scrise în secolul XVIII. Își ia o slujbă nouă, la cantina școlii. După ore și după lucru, se plictisește. Merge singură pe malul mării. Stă lângă ocean sub lumina strălucitoare a lunii. La început își abate privirea, însă apoi le întoarce bărbaților zâmbetele. Și iată că e din nou ocupată.

Trec luni de zile până când Yu Shan vine să-i aducă vestea: Yu Qiwei a fost eliberat cu ajutorul unchiului lor, David Yu, o figură influentă în congresul lui Chiang Kai-shek. Yu Shan nu își anunță vizita. Ea credea că vestea o va face fericiă pe Yunhe. Însă aceasta este mai mult decât dezamăgită. Yunhe crapă ușa numai un pic, părând stingherită și jenată ca un copil care a fost surprins furând. E în cămașă de noapte, cu părul ciufulit și rujul întins.

Nu deschizi ușa? întreabă Yu Shan.

E dezordine înăuntru. Blocând ușa în continuare, Yunhe propune: Putem să ne întâlnim peste o oră la ceainărie?

Însă Yu Shan a văzut deja.

În spatele uşii e un tânăr, noul iubit al lui Yunhe, Chao.

Doamna Mao nu îl mai ţine minte pe Chao. Şi l-a şters din memorie. Îşi aminteşte că se simţea singură fără Yu Qiwei, că nu era în stare să doarmă. Era deprimată. Nu se aştepta ca Yu Qiwei să se mai întoarcă. Şi-a impus să treacă peste durere. Unei eroine îi stă în caracter să meargă mai departe. Nu poate da explicaţii despre Chao.

Yu Qiwei nu-i pune întrebări, nu se confruntă nici cu Chao. Yunhe nu are ocazia să afle ce a simţit Yu Qiwei. Într-o zi, Yu Shan vine cu un mesaj de la fratele ei.

Fratele meu a plecat din Qingdao la Beijing. Partidul are nevoie de el acolo.

Nici o referire despre ce simte Yu Qiwei în legătură cu faptul că pleacă, despre relaţia lor sau despre viitor. Nici măcar o vorbă.

Actriţa este pentru prima oară nedumerită de rolul pe care-l joacă – o eroină care trădează ca o târfă.

Continuă relaţia cu Chao, dar între timp îi scrie lui Yu Qiwei. Când nu primeşte nici un răspuns, pleacă din oraş, hoinăreşte, se întoarce şi pleacă din nou. Trece un an. Apoi ajunge la un punct când nu mai poate suporta; îşi vinde lucrurile şi se urcă în trenul de Beijing.

În tren, suspin ca o văduvă. Călătorii îmi aduc prosoape calde, încercând să mă liniştească. După ce ajung la Beijing, îmi pierd brusc curajul. Nu am îndrăzneala de a-mi arăta faţa lui Yu Qiwei. Mi-e ruşine de mine.

Dar mă conving să merg mai departe, să-l văd din nou. Înainte de a pleca, am aflat de la Yu Shan că Yu Qiwei este secretarul-şef al Partidului Comunist din nordul Chinei. Reuşesc să găsesc sediul lui din biblioteca Universităţii din Beijing, unde îşi ţine frecvent întrunirile. Aştept cu zilele şi într-un final „mă întâlnesc din întâmplare" cu el.

E cu tovarăşii săi şi îmi dau seama că nu e încântat să mă vadă. Îl întreb dacă putem stabili o întrevedere. Fără tragere de inimă, fixează o dată.

E frig şi plouă. De zile în şir port aceeaşi pereche de sandale ude. Mi s-au murat picioarele şi noroiul îmi acoperă gleznele. Ne întâlnim într-un parc. Râul e magnific, dar îngheţat. Nu sunt vizitatori. Când îi văd silueta apropiindu-se, încerc să nu plâng.

Este chipeş încă şi e îmbrăcat în costumul meu preferat, cel albastru, din două piese. Însă în clipa în care mă zăreşte, îşi întoarce privirea. Situaţia e îngrozitor de stânjenitoare, dar sunt hotărâtă să încerc. Mă forţez să vorbesc, să îmi cer iertare. Îi spun că a fost o greşeală. Te-am aşteptat.

El nu vrea să audă. Mă întreabă ce caut aici.

Nu mă recunosc, îi zic. Ce altceva mai pot spune? Nu-mi stă în fire să verific adâncimea apei. Am convingerea că voi pluti eu cumva. Am nouăsprezece ani. Muncesc ca să mă întreţin. Predau chineza la o şcoală serală pentru adulţi, fac pe dădaca şi vând bilete la teatru. Mă ocup de toate aceste lucruri, le dau singură de cap şi supravieţuiesc. Dar nu-mi pot da seama ce s-a întâmplat cu noi...

Nu ar fi trebuit să vii la Beijing, spune el.

Aveam nevoie să te văd, Yu Qiwei. Nu ştiu, trăiesc cu fantoma ta.

Yunhe, îmi zice el, spunându-mi pe nume. Asta mă face să nu-mi pot stăpâni plânsul.

Stă înaintea lui Yu Qiwei. Are ochii plini de lacrimi. Bate vântul, ciufulindu-i părul. Nu-l atinge, nu şi-l aranjează. Îl priveşte pe el. Primeşte-mă înapoi.

E o noapte pe care n-o va uita niciodată. Fac dragoste de parcă ar veni sfârşitul lumii. Amândoi încearcă să depăşească privirea goală dintre ei. Ea repetă ritualul cunoscut. Trupul lui îi spune că i-a dus dorul. Ea plânge, preia controlul asupra dorinţei lui. Încearcă toate trucurile pe care le ştie ca să-i facă plăcere. Amintirile revin. Crede că a câştigat. El îi spune că o iubeşte, că nimeni nu îi poate lua locul, că va fi întotdeauna acolo pentru ea când va avea nevoie de el.

Însă adevărul este întotdeauna în umbre. Lucrurile nu mai sunt la fel. În zilele următoare, începe lupta. Se vede şi se aude atunci când ea vorbeşte, când se mişcă şi când face dragoste. Chiar şi în cuvintele pe care le foloseşte: Sunt puternică. Nimic nu mă doboară.

Dând glas în mintea ei acestor cuvinte, ea se împacă cu inevitabila despărţire. Strigând aceste cuvinte în gura mare, supravieţuieşte şi evită să fie zdrobită.

Yu Qiwei o instalează în căminul studenţesc. Fără bani, fără vizite. Ea aşteaptă zile, săptămâni, luni. El face promisiuni, dar nu apare niciodată. E politicos, dar distant şi neclintit. Ea iese în oraş şi îl caută. Îl urmăreşte şi îşi dă seama că el nu se va întoarce în braţele ei – se vede cu o altă femeie.

Petrece toată iarna într-o cameră rece de cămin. Se simte ca un câine maidanez. Îşi spune să aştepte până-n primăvară. Poate că până atunci inima de gheaţă a lui Yu Qiwei se va topi. Poate că o va invita în oraş, poate că înflorirea primăverii îl va excita, iar timpul îl va face să-şi dea seama că a chinuit-o îndeajuns.

Am încercat, dar nu sunt în stare să scap de acest sentiment. Nici după ce ne-am despărţit, nici după ce s-a recăsătorit, nici măcar după ce m-am măritat cu Mao. Nu pot face pace cu el şi cu mine însămi, deşi accept că asta îmi este soarta. Emoţional, nu mă pot lecui. Nu pot să sufăr ca el să fie al altei femei. Arsura m-a însemnat pe viaţă. Nu dispare nici după moartea lui, în urma unui infarct survenit la vârsta de patruzeci şi cinci de ani, în 1958. Nu-mi ascund antipatia faţă de soţia lui, Fan Qing.

Când priveşte în urmă, mai că înţelege motivul. Durerea pasională a abandonului. Yu Qiwei nu a lăsat-o să-şi termine rolul. A lăsat-o să se întrebe de ce nu l-a jucat cu succes. A plecat în timpul spectacolului ei, înainte de lăsarea cortinei. Nu-i stă în caracter să accepte umilirea. Poate că de-asta el a acceptat să-i scape, a murit înainte ca ea să devină conducătoarea Chinei. Poate că ştia că ea nu va reuşi să trăiască cu respingerea lui, că-l va obliga să plătească pentru ceea ce a făcut. Şi el nu a vrut să plătească pentru ceva ce nu considera a fi o datorie. Avea dreptate. Ea şi-a petrecut întreaga viaţă încasând dobânzile de pe urma dezamăgirilor ei.

4

Nu am mai navigat până acum şi nu mi-am închipuit nicicând că navigatul poate fi atât de groaznic. Am rău de mare şi vomit întruna. Acum zece zile m-am îmbarcat pe vasul *Biluţa*, un cargobot ieftin, care merge în josul coastei, de la Shan-dong la Shanghai. Nu am mai fost la Shanghai. Simţeam că trebuie să fac ceva ca să scap din situaţia în care mă aflu. Ce am de pierdut? Când nu vomit peste bord, privesc marea. Îmi interzic să mă gândesc la Yu Qiwei. Noaptea, dorm pe podeaua vasului, printre sutele de pasageri care călătoresc la clasa cea mai ieftină şi animalele lor. Într-o noapte, m-am trezit cu găinaţ de raţă pe mine.

Să plec mi-a părut a fi singura soluţie. După ce m-am întors la Shan-dong de la Beijing, Yu Shan a trecut să mă vadă. A încercat să fie o prietenă bună. Însă fratele ei se afla între noi. Yu Shan a venit din nou în ziua în care am plecat spre Shanghai. Le cerusem, ei şi domnului Zhao, nişte nume de contact în Shanghai. Au fost îndeajuns de amabili să-mi dea un nume, al unui bărbat pe care-l cheamă Shi, un producător de film originar din Shan-dong. Yu Shan mi-a urat noroc. Părea uşurată că mă vede plecând. Nu mi-a spus că fratele ei era pe cale de a se căsători.

După ce m-a părăsit, Yu Qiwei nu mi-a mai scris niciodată. Nici măcar un cuvânt. Ca şi cum nu fuseserăm nicicând iubiţi. Nu i-a păsat să afle unde eram sau cum mă simţeam. Nu a ştiut că, odată, mi-am dorit să renunţ la viaţă din cauza lui.

Fata e hotărâtă să lase durerea în urmă. Priveşte lung, intens, către viitorul care se întrezăreşte la orizont. Chiar şi

în momentul de maximă slăbiciune, încă mai crede că are puterea de a da viaţă unui nou rol. Simte asta cu fiecare fibră a fiinţei sale. A decis să se întoarcă la actorie – la asta se pricepe cel mai bine. Dacă nu-şi poate împlini visul de a fi actriţa principală în viaţa reală, îl poate realiza pe scenă.

E dimineaţa devreme şi ceaţa e deasă. Vaporul ajunge în cele din urmă în Marea Chinei de Est şi se îndreaptă spre fluviul Huangpu. Siajul navei e ca un arc alb ce taie apa întunecată. Când fata se întoarce cu faţa spre prova navei, Shanghaiul se află acolo, cu profilul atingând norii. Vaporul alunecă lipsit de graţie în dana sa. Este coborâtă pasarela. Mulţimea se năpusteşte, se înghesuie. Ea a coborât doar până la jumătatea pasarelei, când în urechi o izbeşte un dialect străin. Aici totul va fi altfel, se gândeşte în sinea ei. Deasupra, neoanele reclamelor clipesc precum ochii unui dragon. SĂPUNURI ENGLEZEŞTI, PERIUŢE DE DINŢI JOHNSON, RUJ FRANŢUZESC TRANDAFIR DE CATIFEA. E fascinată.

Domnul Shi e un bărbat care are puţin peste treizeci de ani. Are trăsăturile tipice celor din Shan-dong, e înalt şi lat în umeri. Râsul îi răsună precum tunetul. Mă întâmpină cu căldură şi se repede la bagajele mele. Nici nu facem bine doi paşi şi îmi spune că este producător de teatru şi film. Mi-a spus şi Yu Shan asta, dar nu am auzit despre producţiile sale. Din felul în care vorbeşte, îmi dau seama că măcar are multe relaţii. Pare încântat să mă vadă. Opreşte o tricicletă-taxi.

Pe când ne îngrămădim în tricicletă, domnul Shi continuă să vorbească. Remarc uşoarele reminiscenţe ale vechiului său accent de Shan-dong. Shanghai este Parisul Asiei, zice el. E un paradis pentru aventurieri. Poate la fel de bine să înflăcăreze sau să doboare oameni. În timp ce-l ascult pe domnul Shi, iau seama la moda din Shanghai. Femeile sunt elegante. Se îmbracă în fuste scurte şi poartă pantofi ascuţiţi la vârf, cu tocuri înalte. Croielile sunt îndrăzneţe, pline de imaginaţie. Taximetristul nostru pedalează prin mulţime. Mă ţin strâns de bară, ca să nu cad. Clădirile de pe ambele părţi ale străzilor sunt mult mai înalte decât orice am văzut vreodată. Am impresia că domnul Shi plănuieşte să-mi arate tot oraşul chiar acum, însă eu nu am dispoziţia necesară. Sunt obosită şi murdară.

Pe un ton cât mai politicos, îl rog pe domnul Shi să-i spună taximetristului să ne ducă pe drumul cel mai scurt la apartamentul de care mi-a făcut rost. Domnul Shi pare un pic dezamăgit, dar se apleacă în față să-i dea indicațiile taximetristului. Revenind, îmi oferă o țigară. E surprins când refuz. Toată lumea fumează în Shanghai, zice el. Ai multe de învățat, iar eu voi fi onorat să-ți fiu ghid.

Intrăm într-un cartier sărac, cotim pe o stradă sărăcăcioasă și ne oprim în fața unei case cu două etaje. Clădirea pare înclinată într-o parte, ca și cum s-ar sprijini pe ea însăși, și e năpădită de funingine. Domnul Shi plătește tricicleta și îmi ia bagajele. Intrăm. Nu e nici o lumină. Scara e abruptă, iar unele trepte lipsesc. În cele din urmă ajungem pe palierul de la etajul al doilea. Domnul Shi se luptă cu cheia în broască. Răsucind-o în toate părțile, își cere scuze pentru starea apartamentului. La bugetul tău, ăsta e cel mai bun pe care l-am putut găsi. Îi spun că e în regulă. Mă așteptam la mai rău. E ușurat. Într-un final, reușește să descuie ușa. Mă izbește un miros urât. În întuneric, simt gândacii care îmi trec repede peste picioare.

Fata se așază pe podea în mijlocul cămăruței. Afară, lumina zilei începe să pălească. Asupra fetei se lasă parcă un soi de pace ciudată. Se simte ca și cum și-ar fi găsit un cămin nou. Nu va fi ușor, dar în clipa asta se simte liniștită și consideră acest lucru ca fiind un semn bun. Până și zgomotele care se aud dincolo de pereții ei par liniștitoare. Familia din dreapta ei are o ceată de copii gălăgioși și un tată care țipă ca să-i potolească. În stânga ei, un pian dezacordat, un pianist începător. Vizavi e bucătăria comună, cu zgomotele și mirosurile sale. Zdrăngănitul tigăilor și aroma de usturoi și sos de soia. Se simte ca trezită dintr-un vis, pe cale să pătrundă în altul.

*

Domnul Shi nu prea știe cum să se poarte cu fata. De fiecare dată când vine în vizită, ea e plecată în oraș. De câteva ori o prinde acasă și o convinge să bea un ceai cu el. Ea îi

povesteşte ce a făcut în ultimul timp – a verificat deja toate numele de contact pe care i le-a dat el. Mintea pare să-i gonească neîncetat în toate direcţiile. Acum îl întreabă cum circulă autobuzele, cum se ajunge dintr-un punct în altul al oraşului pe ruta cea mai puţin costisitoare, pentru ca în secunda următoare să vrea să afle unde locuieşte Tien Han, dramaturgul care a scris *Întâmplarea de pe lac*, şi dacă ar putea să-i facă o vizită în curând.

După numai o săptămână, domnul Shi nu mai reuşeşte să-i dea de urmă. E uimit să afle că ea i-a făcut deja o vizită lui Tien Han şi că îl sună din casa acestuia. Nu doar că stă la el toată săptămâna, dar şi-a găsit şi o slujbă, să vândă bilete la un teatru cu orientare de stânga. De asemenea, îi menţionează că s-a înscris la cursuri la Universitatea din Shanghai.

Alerg dintr-o parte într-alta a oraşului. Mă deplasez atât de repede, că nici nu am timp să ţin minte pe unde am fost. Am convingerea că, dacă cunosc cât mai mulţi oameni cu putinţă, o să iasă ceva din asta. Ţintesc spre vârf, sosesc neanunţată în birourile producătorilor şi regizorilor – nu pot fi respinsă. Aş vrea să joc atât în teatru, cât şi în film, le spun tuturor celor care doresc să mă asculte. Unii se enervează. Sunt luaţi prin surprindere de purtarea mea. E frumoasă, da, dar cine e? Alţii, ca domnul Tien, în a cărui piesă am jucat în Shan-dong, mă consideră atrăgătoare şi sunt fermecaţi de îndrăzneala mea. Domnul Tien e flatat de admiraţia pe care o arăt pentru opera sa şi devine interesat de mine. Când află unde locuiesc, îmi oferă adăpost în casa lui. Mă hrăneşte, îmi dă alte nume de persoane utile şi iată-mă din nou la drum, ţinând strâns în mână harta cu traseul liniilor de autobuz.

Câţiva producători par să o încurajeze. Îi promit să o aibă în vedere pentru următoarele lor proiecte. Prin norii de fum de ţigară, ei îşi descriu proiectele în detaliu şi îi reînnoiesc speranţa. Bărbaţi atrăgători, cu idei atrăgătoare. Se fac aluzii la modalităţile prin care să-şi „asigure" locul în rând. O vede în ochii lor. Însă nu vrea, totuşi, să se culce cu ei. E precaută, îşi oblojeşte încă iubirea pierdută. Nu vrea să se implice

într-o relaţie în care să ajungă să fie într-o poziţie cu nimic mai bună decât cea a unei concubine. Însă nu vede nimic rău în micile flirturi şi acceptă toate invitaţiile care i se fac.

După câteva luni fără nici o ofertă reală, începe să se îngrijoreze. E din nou în apartamentul ei. Zgomotele de dincolo de pereţi o enervează acum. A obosit să fie un nimeni şi s-a săturat să fie săracă. S-a săturat de oameni care să-i spună că înfăţişarea ei nu e vandabilă. Stă pe jos şi îşi cercetează chipul într-o oglindă cât palma. Urăşte să dea ochii cu imperfecţiunile ei: maxilarul inferior e un pic prea ieşit în afară şi buzele-i sunt subţiri; distanţa dintre nas şi buza superioară e cu câţiva milimetri prea mare.

Îşi calculează şansele şi caută alternative. A auzit poveşti despre vedete ale căror cariere au luat avânt în urma distribuţiei lor în filme politice cu buget mic. Ideea o atrage. E gata să-şi împletească interesul pentru actorie cu trecutul comunist. Nu le spune oamenilor că e comunistă, nu încă. Nu are încredere în nimeni. Pentru moment, simte pur şi simplu nevoia de a se diferenţia de fetele frumoase care sunt cunoscute ca favoritele bogătaşilor, starlete ce nu fac nimic.

Am foarte puţini bani, dar prefer să flămânzesc ca să-mi cumpăr bilete bune la teatru. Urmăresc filme şi opere ca să învăţ de la cele mai talentate actriţe. Nu pot lăsa să treacă prea mult timp până să mă duc la următorul spectacol. De fiecare dată când ies de la operă, mă simt ca prin minune încărcată cu energie şi toate nemulţumirile mele dispar. Îmi spun că lipsa de voinţă a dus la mai multe eşecuri decât a dus lipsa de inteligenţă sau de talent. Mă chinui să cunosc oameni, ca să-mi pot face reclamă. Auditoriul meu trebuie să ştie că am un suflet şi că trăiesc pentru un ţel.

Fata e dezamăgită de contactele sale. Nu mai vrea să-l vadă pe domnul Shi. Se trezeşte că-şi pierde timpul alergând dintr-un loc într-altul şi întâlnindu-se numai cu persoane nefolositoare. Slujba cu jumătate de normă de la teatru o face să fie şi mai însetată după actorie. Însă nimic nu dă vreun rezultat. Nu poate să iasă în evidenţă.

Eram sută la sută comunistă când eram tânără. Am riscat, își amintește doamna Mao. Am împrăștiat prin tot orașul pentru Partid fluturași cu mesaj antijaponez. M-am dus la Shanghai ca să-mi reînnod legătura cu Partidul. Am montat piesele patriotice în stradă. Am predat la o școală serală, unde am propovăduit marxismul. I-am încurajat pe muncitori atunci când au intrat în grevă. Interesul meu a fost întotdeauna să lucrez la nivelul rădăcinii ierbii. Exact ca și Yu Qiwei, mi-am pus gâtul în laț pentru China. Aș fi putut foarte bine să fiu o martiră. Aș fi putut să mor.

Adevărul e că a încetat să mai fie membră de partid după arestarea lui Yu Qiwei. Adevărul e că își ascunde identitatea de fostă comunistă. Domnul Shi și Tien Han cred că ea are doar vagi simpatii față de comunism. Când nu are noroc să obțină roluri în piese de teatru, își distribuie singură rolul de patriotă. O face să se simtă mai puțin temătoare cu privire la neputința ei de a face lucrurile să meargă.

Își joacă rolul din viața reală cu aceeași pasiune pe care o are pe scenă. Atrage atenția și își formează un public. Își face treaba în mod creativ, cu fler. Pune fluturași pe spatele bărbaților, transformându-i în afișe ambulante. La orele de chineză pe care le predă, își întreabă cursanții: Din ce e alcătuit cuvântul „paradis"? Scrie ideograma pe tablă și explică: Este combinația a două cuvinte, „sclav" și „om". Dacă ne tratăm pe noi înșine ca pe niște oameni și insistăm ca și ceilalți să ne trateze ca atare, nu ca pe niște sclavi, devenim paradisul însuși. Ea dă exemple și gesticulează. În curând, ora ei devine cea mai populară din școală. Între timp, atrage o atenție nedorită: se află de-acum pe lista poliției, suspectată de a fi comunistă.

Nu își dă seama de ce va să vină. E împăcată cu viața ei: ziua își caută un rol pe scenă, iar noaptea face pe patriota. Își vede numele menționat în ziarele de stânga. E mai bine decât nimic, se consolează singură. Nu încetează să se roage, sperând că ziarul va atrage atenția șefilor studiourilor de film. De ce nu? Ea e altfel. O eroină în viața adevărată, ca acelea pe care studiourile au început să le înfățișeze în noile

producţii. China se află sub invazie străină. Publicul s-a săturat de poveştile romanţioase din vechime şi e pregătit pentru roluri din viaţa reală, care să fie o sursă de inspiraţie.

Aşteaptă, lăsând să se înţeleagă că e disponibilă.

Noaptea se lasă fără nici o adiere de vânt. Aerul e umed. E îmbrăcată într-o rochie bleumarin şi iese de la ora de chineză. E fericită. Cursanţii, mai ales femeile care lucrează în fabricile de textile, au ajuns să aibă o relaţie apropiată cu ea. Au încredere în ea şi se bazează pe ea. O fac să se simtă ca o vedetă în viaţa lor. I-au adus fursecuri de orez făcute în casă. Sunt calde încă, în geantă. Nu va mai trebui să-şi prepare cina diseară. Poate că s-ar putea folosi de timpul ăsta ca să prindă a doua parte a operei ei preferate de la Teatrul Mare, care îi e în drum.

Când coteşte pe o stradă întunecată, observă deodată că e urmărită de doi bărbaţi. Se îngrijorează şi începe să meargă mai repede. Însă bărbaţii se ţin după ea ca nişte umbre. Înainte să poată scoate vreun sunet, i se pun cătuşe şi e împinsă într-o maşină parcată un pic mai încolo pe stradă.

La locul de detenţie, e târâtă afară din maşină şi aruncată într-o celulă plină cu femei. Deţinutele aşteaptă să fie interogate. O colegă de celulă îi explică despre ce este vorba. Fără o mărturisire, nu vom fi eliberate. Femeile tuşesc îngrozitor. În celulă e frig şi umezeală. Yunhe observă că, la fiecare cincisprezece minute, cineva e aruncat înapoi în încăpere, după care e scoasă afară o altă persoană. Se adună toate în preajma celor aduse înapoi, ca să obţină informaţii. Femeile, bătute şi pline de vânătăi, zac pe jos, goale. Din păr le picură apă. Cu respiraţia întretăiată, ele descriu interogatoriul. Capul le e cufundat în apă care ustură de la ardeiul iute. Lovituri în spate. Nu cunosc nici un comunist, hohoteşte una dintre ele. Aş vrea să fi cunoscut, ca să pot pleca acasă.

Yunhe e speriată. Yu Qiwei a avut un unchi bogat care să-l scoată afară, însă ea nu are. Se simte rău. E sigură că femeia care tuşeşte întruna are tuberculoză. Peste tot e scuipat amestecat cu sânge.

Trec două săptămâni. Două săptămâni de somn groaznic. Două săptămâni de teroare, ştiind că în orice clipă capul

i-ar putea fi scurtat de pe umeri. Unde e Partidul? Nu există nici un semn de salvare.

Până la urmă vine şi rândul ei. Anchetatorul e un bărbat cu un chip ce pare a fi o mască alcătuită din cicatrice. Partea de sus a corpului său e masivă, înfiptă pe nişte picioare disproporţionat de mici. Înainte de a o interoga, îi cufundă capul într-o găleată cu apă ardeiată.

Yunhe strânge din ochi şi îndură. Nu mărturiseşte nimic. Ajunsă înapoi în celulă, e martoră la moartea unei deţinute. Cadavrul e târât afară, ca să fie dat de mâncare câinilor.

La următorul interogatoriu, Yunhe pare să aibă o cădere nervoasă. Râde isteric şi îşi lasă saliva să-i curgă din colţul gurii.

Este cea de-a cincisprezecea mea zi în închisoare. Sunt foarte bolnavă şi am febră mare. Mă apuc de meseria mea şi încep să joc rolul convingător al inocentei. Cânt opere clasice. Câte o operă întreagă, de la cap la coadă. E pentru gardieni.

Deasupra muntelui Omei e toamnă şi luna plină doar
pe jumătate
Lumina pală şi-o revarsă, lăsând-o să adie pe apa
râului Pingchang
Noaptea, las în urmă limpedele curs al lui Chingchi
ca s-o iau
Spre cele trei canioane
Şi alunec pe lângă Yuchow, gândindu-mă la tine,
Cel pe care nu îl pot vedea.

Gardienilor le este milă de mine. Încep să răspundă. Unul dintre ei îi sugerează şefului său că nu par a avea de-a face cu comuniştii.

Da, domnule, răspund la interogatoriu. Sunt ademenită de oameni răi.

Fetei i se spune că poate fi eliberată cu o singură condiţie: trebuie să semneze o hârtie prin care condamnă comunismul. Ea ezită, dar se convinge că aşa e cel mai bine. Joc pur şi simplu un renghi inamicului.

Nu mi-am plecat niciodată capul în faţa duşmanului, va spune doamna Mao mai târziu. Nu am dezonorat niciodată Partidul Comunist. Adevărul e că nu va recunoaşte niciodată că a semnat hârtia aia. Îşi va menţine această afirmaţie tot restul vieţii. Cei care se îndoiesc de cuvintele ei sunt aruncaţi la închisoare.

5

Yunhe le spune tovarăşilor că eliberarea ei din închisoare a fost un noroc chior. Pretinde că s-a datorat faptului că nu a spus nimic care să fie folosit drept probă, că a fost considerată doar suspectă în cauză, de la început până la sfârşit. Totul s-a datorat voinţei mele puternice – aş fi putut să mărturisesc sub tortură, dar devotamentul meu faţă de comunism mi-a adus victoria.

Adevărul, pe care ea îl cunoaşte, este că şi-a trădat jurământul. Însă ea îşi justifică atitudinea gândindu-se că e mult mai de folos Partidului vie decât ca martiră.

După ce semnează hârtia, e eliberată. În primele câteva zile petrecute din nou în apartamentul ei, se perpeleşte toată noaptea. Vede imagini cu câini care le atacă pe colegele ei de celulă. Urletele din camera de tortură îi bântuie gândurile. După miezul nopţii, se ridică şi îşi adună toate cărţile şi revistele. Coboară la parter şi le aruncă la gunoi. În timpul zilei, evită străzile pe unde sunt puse afişe comuniste. Nu mai ţine legătura cu prietenii comunişti. Zgomotele casei i se par din nou plăcute. Gălăgia făcută de soţul şi soţia care se ceartă alături îi ţine coşmarurile la distanţă. Pianul băiatului din vecini îi pare a aduce o muzică din ceruri. Nu o mai deranjează mirosul de sos de soia ars care vine din bucătărie. Stă toată ziua întinsă în pat şi îi duce dorul lui Yu Qiwei.

Hotărăsc să-mi schimb numele. Un nume nou simbolizează o viaţă nouă. Vreau, de asemenea, ca numele să-mi ilustreze caracterul. În afară de asta, la Shanghai e ceva la modă

să-ţi schimbi numele. Te ajută să fii băgat în seamă. Unii oameni renunţă la numele de familie, ca să rămână doar două silabe, în loc de cele trei, tradiţionale. Acesta este considerat un act de revoltă. Sunetele care alcătuiesc numele iau singure atitudine. Sunt nume care m-au inspirat, mai ales cele ale scriitorilor şi actriţelor care se bucură de recunoaştere. Bing-xing pentru Inimă de Gheaţă, Xiao-yue pentru Luna Surâzătoare, Hu-dee pentru Fluture.

Eu îmi spun Lan Ping. *Lan* înseamnă Albastru, culoarea mea preferată, iar *Ping* înseamnă Măr şi drăgălăşenie. Albastru se asociază cu imaginile cerului, cernelii şi mitului, în vreme ce Măr evocă ideea de recoltă, coacere, viitor fructuos şi, de asemenea, îmi aminteşte de oraşul meu natal, Shan-dong, unde merele sunt principala marfă de export.

După ce-mi revin de pe urma şederii la închisoare, încep să-mi întind antenele. Reiau legătura cu vechii mei prieteni, în căutare de oportunităţi pentru a juca. Le spun oamenilor că mă dedic ajutorării patriei. O piesă bună susţine conştiinţa naţională, şi asta este ceea ce are importanţă.

Îmi pun voinţa la încercare. Afişez cel mai larg zâmbet cu putinţă. Ca să am grijă de rochia albastră, port o haină veche. În felul ăsta mă simt liberă să dau din coate ca să-mi fac loc în autobuzele aglomerate. Iau cu mine rochia albastră şi mă schimb înainte de întrevederi. Mă schimb la loc în haina veche după întâlnire. Din cauză că adesea îmi chiorăie maţele în timpul discuţiilor, beau multă apă. Trebuie să-mi ascund picioarele, căci mi se umflă de la atâta mers pe jos.

Cu toate astea, întâmpin alte respingeri. Toată lumea îmi spune că sunt bună, şi totuşi nu primesc nici o ofertă. Multe fete aflate în aceeaşi situaţie se dau bătute. Se culcă cu bărbaţii libidinoşi care-şi spun regizori sau producători. Îmi spun întruna în sinea mea că nu pot să renunţ.

În iunie, fata află că se organizează o audiţie pentru punerea în scenă, într-o manieră interpretativă diferită, a piesei *Nora* de Ibsen. Regizorul e domnul Zhang Min, un maestru format la şcoala rusă. E entuziasmată din clipa în care aude vestea. A citit piesa lui Ibsen de atâtea ori pe vremea când

era la şcoală, că ştie deja pe de rost majoritatea replicilor Norei. Deşi e conştientă că are foarte puţine şanse de a obţine rolul, îşi impune să încerce. Chiar de n-o să iasă nimic altceva, măcar va face impresie. Va ajunge să-l cunoască pe regizorul Zhang Min.

Se înscrie pentru audiţie şi începe să pregătească rolul. Îşi invită vecinele s-o asculte, cât îşi lasă supele la fiert pe plită. Le aduce femeilor tabure pe care să se aşeze, ca să o poată asculta în timp ce taie fasole şi morcovi.

În ziua audiţiei se trezeşte devreme şi se machiază discret. Se simte încrezătoare şi în largul ei. Ajunsă prima în locul unde urmează să se ţină audiţia, stă la taifas cu portarul şi află că au fost deja trei zile de audiţii.

Vestea bună e că domnul Zhang Min încă mai caută. Portarul îi face cu ochiul şi îşi lipeşte palmele una de alta, ca să-i ureze noroc.

La ora nouă, încăperea e plină până la refuz cu tinere femei. Sosesc asistenţii regizorului şi încep să aranjeze mese şi scaune. După ce scena e pregătită, îşi face apariţia Zhang Min. Pare deja plictisit. Cere ca audiţia să înceapă de îndată.

Cât aşteaptă să-i vină rândul, Lan Ping se uită cu atenţie la regizor. E un bărbat cu glas domol, îmbrăcat cu o jachetă neagră din bumbac şi poartă o beretă franţuzească neagră. Fumează o ţigară şi are o cană de ceai în mână. Asistenţii lui le cheamă pe participante după numerele care le-au fost atribuite. El le priveşte cu chipul lipsit de orice expresie.

Tinerele fac tot ce le stă în putere ca să-şi învingă teama de scenă. Una dintre fete respiră adânc, în timp ce restul îşi masează gâtul. Lan Ping aşteaptă, cu inima bătându-i cu putere. Nu e chiar atât de emoţionată cum credea că va fi. Reflectează la timpul petrecut în închisoare. Ce poate fi mai înspăimântător de-atât? Zâmbeşte.

Domnul Zhang Min observă diferenţa. Se apleacă înainte, cu bărbia sprijinită în degetul mare, şi începe să o privească pe fată. Rămâne în aceeaşi poziţie pe toată durata interpretării lui Lan Ping. Nu spune nimic după aceea. Din felul în care se uită la ea, Lan Ping ştie că a făcut impresie. Înainte

ca ea să iasă din încăpere, Zhang Min se ridică şi flutură din mână. Vreau să te mai văd o dată interpretând scena asta.

Ea mai interpretează o dată pasajul respectiv.

El priveşte. O întrerupe şi îi cere: Modulează fraza aşa. Ce-ar fi să îndulceşti un pic tonul? *O, Torvald, nu sunt copilul tău.* Nu te lovi peste piept, e prea caricatural. Ratează o măsură. Menţine tensiunea. Răsuceşte-ţi capul spre fereastră, apoi spre uşă, acum vorbeşte.

Ea îi urmează indicaţiile regizorale, improvizând în acelaşi timp. E îmbrăcată într-o bluză albastră, simplă, iar trupul ei e înalt şi zvelt. E plină de dorinţă, dar totuşi vulnerabilă. Asistenţii şoptesc între ei. Zhang Min nu zâmbeşte şi nu mai spune nimic altceva. După ce Lan Ping a terminat, regizorul trimite un asistent să-i spună că o aşteaptă în camera verde. Domnul Zhang Min ar vrea să discute cu tine după ce termină. O să pună capăt audiţiei. Nu vrea să mai vadă pe nimeni altcineva astăzi.

Se întâlnesc şi iau ceaiul. Merge bine. Intuiţia îi spune că el apreciază nu doar calităţile ei actoriceşti, ci şi personalitatea ei. E măgulită. Tu o înţelegi pe Nora, remarcă el. În mod ciudat, undeva, într-un colţişor din mintea ei, se plimbă un gând aparent irelevant: el e un bărbat însurat.

Târziu, mult mai târziu, după piesă, după rol, după ce inima îi este sfâşiată din nou de următorul soţ, ea va asculta de acel gând şi se va duce să caute adăpost la Zhang Min. Se va muta la el şi îi va deveni amantă. Însă în acest punct, ea este o profesionistă. Şi urmează să o joace pe Nora.

Nora este o nevastă casnică tipic occidentală, o mamă cu trei copii, zice Zhang Min. Soţul şi prietenii cred că duce o viaţă bună – e bine hrănită şi îmbrăcată. Primeşte cadouri scumpe de ziua ei de naştere.

Numai că ea este ca mama mea, îl întrerupe fata. Bărbatul nu o priveşte ca pe un egal, ci ca pe companioana lui în pat.

Continuă, domnişoară Lan Ping! Continuă.

Nu are voie să ia hotărâri în legătură cu gospodăria, cu copiii ei sau cu propria-i activitate. E o pasăre cu aripile tăiate, ţinută într-o colivie invizibilă. E o concubină, o femeie

pentru încălzit picioarele și o sclavă. O prizonieră. Eu am fost prizonieră. Știu ce înseamnă asta.

Regizorul o încurajează. Descrie-ți trecutul, mediul din care vii, îi cere el. Ea își intră în rol. Îl zugrăvește pe tatăl ei, bețiile și violența lui, apoi pe mama ei, sclava. Se descrie pe ea însăși, cum a fugit și a crescut în greutăți. Regizorul ascultă cu atenție, uitând să mai bea din ceai. Mai târziu, îi va spune că interpretarea ei era exact ceea ce căuta. Se îndrăgostește și ar putea să o sărute pe loc, chiar acolo. Tu ești Nora mea perfectă. Piesa va fi un succes răsunător datorită ție.

Apoi face cunoștință cu partenerul ei de scenă, domnul Zhao Dan, blestemul ei de-o viață, regele scenei și ecranului chinez. Dan joacă rolul soțului ei, Torvald. Lui Lan Ping nu-i vine să creadă ce noroc a dat peste ea. Își aduce aminte ce senzație a avut când i-a fost prezentată prima oară. Amuțită de uimire. Strângerea de mână care o face să tremure. E incapabilă să își ascundă emoția.

El e un bărbat înalt și frumos, cu ochi pătrunzători. Dă din cap, luând act de prezența ei.

Domnișoara Lan Ping e adeptă a orientării de stânga. Când Zhang Min îi spune asta actorului, fata se simte desconsiderată.

Sunt nouă, dar nu duc lipsă de talent, spune ea, neadresându-se nimănui.

Vreți niște bomboane? urlă actorul. Cine vrea niște bomboane?

Ei lucrează câte paisprezece ore pe zi și transformă teatrul în propria casă. Uneori dorm în culise. Când joacă, fac o pereche bună. Dar între ei există deja tensiune. Ceea ce îl scoate pe Dan din sărite este îndrăzneala lui Lan Ping, pretenția ei de a-i fi egală. Felul în care își folosește noul statut și asocierea cu el ca să se dea mare față de ceilalți. Nu poate să-i sufere fericirea nemăsurată și elanul.

Ea începe deja să se pregătească pentru o nouă dezamăgire. Nu se poate abține să nu fie atrasă de el, mai întâi de geniul său, ca mentor, ca profesor, și apoi de el ca bărbat. Mai târziu, va spune că îi stătea pur și simplu în fire să

cucerească ceea ce era de necucerit – că a fost atrasă de provocare, nu de bărbat.

Ea este partenera şi admiratoarea lui Dan. O face să se concentreze asupra personajului. Însă ea se zăpăceşte şi ajunge să confunde relaţia de scenă cu una adevărată. Totul este nou şi emoţionant, iar ea se pierde cu firea.

Până la urmă devine limpede că el nu o apreciază la fel de mult cum îl apreciază ea pe el. Nu îi acordă nici o atenţie, deşi joacă împreună scene de intimitate. El îşi este propria inspiraţie, iar ea e doar o parte din decor, un obiect pe care aparatul de filmat nu-l înregistrează, pe care el îl ia drept iubită şi căruia îi vorbeşte de dragoste. O consideră o actriţă de provincie, prost aleasă pentru rol.

Dan nu vrea să aibă de-a face cu mine după ce ne terminăm treaba. Nu vrea să discute rolul cu mine. În loc de asta, îi oferă sugestii legate de rolul meu lui Zhang Min. În afară de ceea ce e în scenariu, nu îl interesează defel să audă ce am de spus. Are mulţi prieteni influenţi. Trec pe la el după terminarea spectacolului şi de obicei ies în oraş la un ceai sau la o gustare. Arăt că sunt disponibilă, dar nu sunt niciodată invitată. Asta îmi dă de înţeles că Dan mă consideră o alegere proastă pentru Nora. Înţeleg lucrul ăsta din aroganţa lui şi din felul în care începe să lipsească de la repetiţii. Nu vrea să fie Torvaldul meu. Nu sunt însă convinsă dacă a vorbit sau nu vreodată cu Zhang Min despre posibila mea înlocuire. Sunt sigură că, de n-ar fi Zhang Min, aş fi fost deja înlocuită.

Dan e un tip care flirtează. Îi place să se joace cu Lan Ping folosind replicile lui Torvald. Îi strânge mâinile, o lipeşte de el în timp ce joacă. Găseşte pretexte să intre în cabina ei de machiaj, se agaţă strâns de ea. Haide, e o zi de primăvară perfectă, îi zice.

Frivolitatea lui Dan o chinuie. O doare mai mult decât orice faptul că el face glume despre momentele în care efortul ei de pe scenă atinge intensităţi care o fac să pară caraghioasă.

Din relaţia cu Dan îşi află ea soarta. Descoperă că nu are scăpare în faţa lui Dan şi a bărbaţilor ca el. Mai târziu, îl

urmăreşte cum merge mai departe, cum o abandonează ca parteneră de scenă ca să facă pereche cu rivala ei, domnişoara Bai Yang.

Cu toate astea, nu-l poate da uitării pe Dan, care nu a spus nici un cuvânt de preţuire la adresa ei. Rânjetul copilăresc întipărit pe chipul lui de fiecare dată când o salută. Pentru asta, în viitor, Dan va plăti cu viaţa.

Doamna Mao are convingerea că fiecare trebuie să-şi încaseze datoriile.

Îl pun la punct pe Dan cu răceală. Îi pretind seriozitate. Deşi la suprafaţă nimic nu pare a fi în neregulă, există curentul ăsta subteran, un resentiment nerostit. Într-o zi, a doua zi după ce l-am îndepărtat de la pieptul meu, aminteşte de o fată. Sunt îndrăgostit, zice el. O cheamă Lucy. Lucy Ye. Ea este cea cu care am de gând să mă însor. Şi ea e actriţă. O fiinţă blândă, spre deosebire de tine.

O aduce pe Lucy între noi, mult prea des, de parcă menţionarea numelui ei îl va proteja să fie atras de mine.

Poate că adevărul e acolo, vorbind singur, cu propria-i voce, în locul lui Lan Ping, şi ea nu ştie asta. Vrea să-l înghită pe Dan cu totul. N-a mai avut un bărbat de când a ajuns la Shanghai. Dorinţa ei de afecţiune este groaznică şi nu se poate sustrage sentimentelor sale.

Când Dan e rugat să comenteze despre Lan Ping ca parteneră de scenă, el zice: Fără comentarii, sincer. Le spune asta tuturor jurnaliştilor, criticilor şi prietenilor. O ridicare din umeri. Sincer, fără comentarii. Asta o răneşte pe Lan Ping fără putinţă de vindecare.

Şi totuşi, dincolo de toate astea, în mijlocul resentimentului şi tensiunii ei, nu există deloc senzaţia unei afaceri încheiate – nu există niciodată un sfârşit pentru dorinţa ei de a-l avea pe Dan.

În săptămânile de dinaintea premierei, mă transpun în rol cu trup şi suflet. Simt personajul, simt că povestea e bună pentru vremurile noastre. Deşi Dan nu vrea să mă scoată în oraş, ies cu alţii, cu membrii mai puţin importanţi ai distribuţiei.

Le spun ce simt despre realizarea noastră. Mă pomenesc că devin emoţională, că vorbesc tare. Haideţi să toastăm în cinstea spectacolului!

Într-o seară, în grup se află un dramaturg. Îmi zice că ar trebui să mă consider foarte norocoasă. Subliniază că, dacă nu ar fi Dan, nu ar veni nimeni – nimeni nu ar fi interesat să mă vadă pe mine. Sunt teribil de jignită. Sar de pe scaun. Cine eşti tu să-mi spui aşa ceva?

Îmi fac duşmani. Nu-i pot evita. După ceartă, nişte prieteni îmi spun că mai bine îl ignoram pe prostul acela de dramaturg. Dar cuvintele lui m-au rănit! Prietenii mei zic: Eşti prea serioasă. Alea erau afirmaţiile unui beţivan. Nu înseamnă nimic. Însă eu nu sunt de acord. Cred că asta era adevărata lui părere. E influenţat de Dan.

Pe scenă, îşi trăieşte eterna disperare. Replicile Norei i se scurg de pe buze de parcă ar fi propriile-i vorbe. *Trăiesc ca o paiaţă, Torvald, şi nu mai suport asta.*

În seara premierei, sala e plină până la refuz. Coşuri înalte de cinci picioare, pline ochi cu flori, sunt trimise de prieteni şi de asociaţi şi se îngrămădesc unele peste altele pe terasă. Toate locurile sunt ocupate. Locurile pe scaunele suplimentare, fără spătar, sunt vândute la preţ întreg. De o parte şi de alta a teatrului sunt pictate pe afişe cât zidurile figurile lui Dan şi Lan Ping. Ochii amândurora sunt umbriţi cu vopsea de un albastru închis. Lan Ping e îmbrăcată într-o rochie neagră din satin. Personajele sunt surprinse într-o poză dramatică, stând în picioare, faţă în faţă, piept la piept, cu buzele aproape unite.

Mulţimea e vrăjită. Deşi majoritatea sunt admiratorii lui Dan, domnişoara Lan Ping îi ia prin surprindere. Între acte, în timp ce-şi trage suflarea în cabina de machiaj, Zhang Min dă buzna. O îmbrăţişează cu afecţiune, fără să spună un cuvânt. Ea ştie că e mândru de ea, ştie că a reuşit să aibă succes.

Această Nora are glasul unui comunist, vuiesc ziarele cu entuziasm. Un glas care atacă şi muşcă din carnea guvernării noastre. Nora domnişoarei Lan Ping vorbeşte cu vocea poporului. Publicul se identifică cu ea. Ceea ce auzim în

glasul Norei este un mesaj politic. Poporul chinez s-a săturat de rolul pe care e obligat să-l joace. S-a săturat de guvernarea incompetentă, de şeful statului, Chiang Kai-shek, şi de el însuşi ca fiind Nora cea obedientă, care creşte copii.

E ceea ce şi-a dorit întotdeauna de la viaţă – să fie capabilă să-i inspire pe alţii. E ceea ce opera a făcut pentru ea când era o copiliţă. Acum a reuşit, în sfârşit. Noutatea celebrităţii dospeşte. E bucuroasă la culme să fie recunoscută atunci când merge pe stradă.

Îi plac interviurile, deşi marile ziare nu se interesează încă de ea. Ele scriu articole despre Dan. Nu se dă însă bătută. E ferm hotărâtă să se transforme în egala lui Dan în toate privinţele. Îşi oferă povestea ziarelor mici şi acceptă invitaţii ca să ţină discursuri în şcoli. Îi place la nebunie să pozeze pentru a fi fotografiată. Adoră flash-urile, sunetul produs de declanşarea aparatelor de fotografiat.

Pe scenă, sunt îndrăgostiţi. Ea stă în poala lui. El îi întoarce iubirea. Ea încearcă tot ce-i stă în putere să-şi ascundă sentimentele pentru el. Părăseşte teatrul grăbită, pretinzând că aleargă la următorul angajament. Încearcă să fugă de singurătate. Numai să se uite la Dan şi simte cum o doare inima. De la premiera piesei, Lucy Ye a venit în fiecare seară să-l vadă. Îşi fură săruturi în culise, între scene. Uşa cabinei lui Dan este întotdeauna închisă.

Ea încearcă să se descurce, încearcă să-l dea uitării, să-şi revină. Îi invită pe Dan şi Lucy la ceai, ca să discute despre perfecţionarea jocului lor actoricesc. Asta ca să-şi facă inima să accepte realitatea. Ca să treacă peste înmormântare. Devorează-te singură. Stă faţă în faţă cu cuplul şi vorbeşte cu seriozitate. Se concentrează asupra rolurilor, dă glas părerilor sale. Se apleacă să bea din ceai atunci când simte că stau să-i dea lacrimile.

O să plec din casa asta care mă sufocă şi o să supravieţuiesc. O să vezi, Torvald! strigă ea pe scenă.

E momentul în care soarta îi răspunde. E momentul în care el, un bărbat pe nume Tang Nah, apare în raza privirii

ei. El o face să-l vadă. Nimic extraordinar la început. I se impune, apărându-i în faţa ochilor precum o fotografie în camera obscură. Textura devine din ce în ce mai densă cu fiecare clipă care trece. Acum imaginea e clară.

El se află printre criticii care iau parte la premieră. Îmbrăcat la modă, are un costum elegant alb, de croială occidentală, şi pantofi albi din piele, cu pălărie de aceeaşi culoare. Vine să-şi întâlnească destinul, femeia pentru care, în viitorul apropiat, va încerca de două ori să-şi pună capăt zilelor.

Tang Nah e liberal. Un burghez tipic din Shanghai. Un bărbat cu înfăţişare stilată, cu o înălţime peste medie, ochi cu o singură pleoapă, nas lung, drept, şi gură senzuală. Are o educaţie aleasă şi e expert în literatura occidentală. Printre romanele sale preferate se numără *Amantul doamnei Chatterley*. Bea ceai şi vorbeşte englezeşte la petreceri de faţă cu femei frumoase. În seara premierei, are faţa atent bărbierită şi părul pieptănat lins pe spate. E într-o dispoziţie excelentă. Intră în teatru şi se duce să-şi ocupe locul, în pânza de păianjen a pasiunii. Mai târziu, e criticat pentru mintea lui nerealistă, pentru nevoia sa de a trăi într-o lume a fanteziei şi pentru că e un om slab, care-şi lasă emoţiile să-i conducă viaţa. Însă e deja prins atunci când intră în spaţiul negru unde ea urmează să apară, să i se înfăţişeze ca o nălucă.

Exact acolo, în noaptea aceea, chiar la prima vedere, nimic nu mai este real. Machiajul ei, coafura, costumul, micuţa casă pictată. Însăşi fantezia. Ea este doamna Chatterley a lui.

În fiecare seară, ea mizează pe acest rol să o ridice în slăvi.

Lan Ping-Nora se sprijină de pieptul lui Dan, de bărbatul pe care, peste douăzeci şi cinci de ani, îl va arunca la închisoare pentru că a respins-o. Însă acum îi simte bătăile inimii, căldura trupului. Se simte îndrăgostită într-o manieră stranie, fiind emoţionată de propria-i pasiune. Personajele îşi rostesc replicile. Ea se desprinde cu putere de Dan. El o ţine. Ea se zbate, îl împinge, dându-i ocazia de a o îmblânzi. El se întoarce, îi imobilizează braţele la spate, înclinând-o spre podea. Ajung în poziţia de final. Părul ei se desface pe spate,

sânii i se lipesc de Dan. Vede cum machiajul lui s-a înmuiat din cauza traspirației și îi simte răsuflarea atingându-i buzele.

Nora devine subiectul care face vâlvă în Shanghai. Subiectul care face furori în 1935. Lan Ping se lasă purtată de celebritatea ei și se îndreaptă spre industria filmului. Însă descoperă că nu e bine-venită aici. Acesta este un alt cerc, o altă clică. Pentru a pătrunde, își dă seama că trebuie să pornească de la zero. În timpul zilei, caută ocazii de a juca în filme, iar serile continuă să joace rolul Norei. Publicul ei crește, iar guvernul se simte amenințat de impactul politic al piesei. După o lună, Comisia de Cenzură îi ordonă lui Zhang Min să înlăture din spectacol elementul politic. Când el conduce protestul trupei, guvernul interzice piesa.

Trupa lansează o scrisoare de protest în care critică guvernul. În capul listei este semnătura lui Lan Ping. Cu aceeași pasiune, cu același ton și același glas folosite pe scenă, ea ia cuvântul la radio și la demonstrațiile de protest. Pe un ton pasional, dă guvernului porecla de „Torvald".

*

Seara în care l-am cunoscut pe Tang Nah e una crucială. E seara care va schimba cursul vieților noastre.

Mă îndrept spre Studioul de Film din Shanghai. Nu cu mult timp în urmă, studioul și-a asumat riscul și a semnat un contract cu mine. Unul destul de neînsemnat, iar în termeni oficiali sunt tot pe cont propriu, dar mă simt mai bine să mă aflu sub aripa studioului. Trebuie să-mi câștig fiecare rol, oricât de mic. Nu mă culc cu unul și altul. În această industrie, actrițele sunt de vânzare. E o tradiție în oraș ca anumiți bărbați „să aibă grijă" de fata nou-venită. Aceștia sunt bărbați influenți. Tipii cu bani din industria filmului. Mă abordează, invitându-mă la o cafea sau la un ceai. Ai, cu siguranță, potențial de vedetă, zic ei. Le pute răsuflarea. De ce nu vii la mine acasă, pentru a te prezenta lui...

Ea merge la o cafea sau la un ceai cu bărbați influenți. Se machiază pentru ei. Reușește întotdeauna să plece de acolo

în ultima clipă. Cunoaşte multe fete care nu au reuşit asta. Ajung în spatele unei uşi închise şi îşi pierd sufletul pentru totdeauna. Lan Ping are credinţa că se poate folosi de succesul cu *Nora*. Însă în spatele surâsului pe care îl afişează, e singură şi deprimată. Glasu-i dulce este adesea gâtuit. Are în el o umbră de teamă. În coşmarurile ei, pământul se despică şi o înghite tăcut.

În toiul acestei frici îl întâlneşte pe Tang Nah. El se îndreaptă spre ea pe strada zgomotoasă, la asfinţit. Îi zâmbeşte, se opreşte, îşi scoate ţigara dintre buze şi se prezintă.

Soarele tocmai a apus. Cerul e acoperit de nori roşietici. Sunt într-o dispoziţie groaznică. Însă bărbatul din faţa mea e un jurnalist cunoscut. Face parte din personalul unui ziar important, *Dagongbao*. Nu-mi permit să fiu nepoliticoasă. Îi întind mâna.

Îmi cer scuze că nu-mi amintesc cu exactitate... Ne-am cunoscut?

Dan ne-a făcut cunoştinţă, ţii minte?

A, da, aşa e, acum îmi amintesc. Domnul Tang Nah. V-am citit recenziile. Sunt excelente.

El clatină din cap. Mi-e dor de Nora.

Vă mulţumesc. Nu ştiu din ce motiv, începe să mă mănânce nasul. Îmi las repede privirea spre trotuar şi zic: Sunteţi foarte amabil că spuneţi asta.

Nu, te rog, răspunde el. Nu vreau doar să-ţi fac un compliment. Eşti o actriţă foarte bună.

Îmi spune că a văzut spectacolul de cel puţin opt ori. Îmi imită mişcările scenice, se întoarce şi face câţiva paşi – e scena mea de intrare.

Îmi ridică moralul. Nu mă pot abţine să nu râd. E un tip amuzant.

Odată, rochia dumitale de satin s-a agăţat de un obiect din decor, zice el, gesticulând cu emoţie. Ţi-aduci aminte? Nu? Oricum, m-am îngrijorat pentru dumneata. Însă ai transformat incidentul într-o parte a intrigii. O, am fost total impresionat. Am văzut multe spectacole la viaţa mea, dar nu am mai văzut pe nimeni ca dumneata.

Mă pomenesc că îl ascult. Şi mie mi-e dor de Nora, îi răspund.

Tânjeam să te cunosc personal, continuă el. Nu o dată m-am dus la intrarea actorilor, în speranţa că voi reuşi să te zăresc după spectacol.

Mulţi ani mai târziu, doamna Mao retrăieşte acest moment în vise. Îndrăgostiţii stau pe străduţa luminată de un şir de vitrine cu mâncare. Supă de tofu, varză dulce şi murată, castane, supă din sânge de raţă cu tăiţei de orez. Îşi aminteşte limpede că la colţ de stradă un băiat vindea nuci de *gingko*. Prăjeşte nucile într-o tigaie cu fundul rotund, deasupra unei mici plite portabile. Flacăra i se reflectă pe piept. Ai zice că băiatul ţine în mâini un mănunchi de lumină.

*

Aşa încep. Doar cu o plimbare, mai întâi. El vine să o ia şi o duce în locuri în care nu a mai fost niciodată. Cu o ţigară între degete, el îşi etalează cunoştinţele. Pe de o parte, e blând, entuziast şi modest, pe de altă parte, e arogant şi plin de opinii personale puternice – astfel şi-a construit renumele în calitate de critic.

Sunt diferiţi, aproape opuşi ca temperament. Ei i se pare un tip motivant, ce o stimulează. Engleza lui o fascinează. Tang Nah reprezintă o lume nouă pe care de-abia aşteaptă să o descopere. E fermecată de atitudinea lui liberală. E un bărbat foarte diferit de Yu Qiwei. Dacă Yu Qiwei i-a insuflat simţul aventurii, Tang Nah îi cultivă simţul culturii. Dacă Yu Qiwei i-a scos la lumină şi i-a modelat caracterul, Tang Nah o celebrează aşa cum e şi se pierde pe sine în rolul ei. Dacă Yu Qiwei e un bărbat al calmului şi al hotărârii, Tang Nah e un bărbat al sensibilităţii şi al pasiunii pure. Pentru Yu Qiwei, ea era o stea în universul lui, pentru Tang Nah, ea *este* universul.

Tang Nah e precum un cal bătrân care ştie pe de rost drumurile din Shanghai. În cercul lui, toată lumea admiră Occidentul şi îi urăşte pe japonezi. La petrecerile lui, aproape întotdeauna se cântă. Lumea se ia la întrecere care să cânte mai tare. Compozitorii scriu notele pe şerveţele, iar muzicienii

interpretează melodia. Dramaturgii își construiesc scenele între toasturi, iar actorii le joacă pe loc. După câteva zile, cântecul e la radio, iar scena într-un film. Încep să-i cunosc pe prietenii apropiați ai lui Tang Nah, pe regizorul de film Junli și pe soția lui, Cheng, care este scriitoare. Junli este cel mai talentat dintre prietenii lui. Se apropie de treizeci de ani și e din ce în ce mai popular datorită filmelor sale. E un bărbat cu o înfățișare ciudată și cu părul rar. Îl consideră pe Tang Nah un romantic până în măduva oaselor. Modul de viață al lui Tang Nah îmi oferă idei pentru filme, zice el. Dacă știam, nu aș fi considerat vorbele lui Junli un compliment. Tang Nah trăiește pentru dramă și asta îl conduce spre dezastru.

În acest moment, ceea ce spun prietenii despre Tang Nah mă impresionează. Nu consider nici o clipă că pasiunea lui ar putea fi negativă sau chiar dăunătoare. Nu prietenii vor trăi cu el, așa că ce știu ei? Voi descoperi că Tang Nah nu poate face deosebirea dintre filme și realitate și că nici nu vrea să o facă. Însă este extraordinar de cumsecade cu prietenii săi. A făcut recenzii pentru filmele lui Junli și s-a oferit să fie agentul său de publicitate.

Nu sunt sigură ce anume îi spune Tang Nah lui Junli despre mine. Tang Nah zice că e secret. Ca de la bărbat la bărbat. Sunt convinsă că-i spune părerea sa despre mine. Și sunt sigură că Junli a văzut *Nora*. Însă Junli nu-și exprimă niciodată opinia despre mine. Pare a nu fi sigur în legătură cu mine sau în legătură cu relația mea cu Tang Nah. Ne observă și ne studiază ca pe niște personaje din filmele sale. Crede, probabil, că mă dau prea tare la Tang Nah. S-ar putea să aibă îndoieli și în legătură cu Tang Nah. Fiind cel mai bun prieten al lui, cunoaște, cu siguranță, atitudinea lui față de femei și modul cum se poartă cu ele. Trebuie să fi simțit că vom sfârși rău. Însă Junli nu-mi oferă niciodată vreun sfat sau vreun avertisment. Ține prea mult la Tang Nah ca să-l trădeze.

Cu toate astea, eu simt. Felul în care lucrurile s-au potrivit perfect între mine și Zhang Min nu se întâmplă și între mine și Junli. E mare păcat. Nu pot forța afecțiunea unui regizor. Dacă nu aș fi fost iubita lui Tang Nah, e posibil ca

Junli să mă fi putut vedea într-o altă lumină. Însă Tang Nah a făcut ca acest lucru să fie cu neputinţă. Nu l-am putut cunoaşte pe Junli decât în calitate de cea mai recentă femeie din viaţa lui Tang Nah – răul era deja făcut.

Dar continui, totuşi, să sper că, graţie ajutorului lui Tang Nah, Junli îmi va oferi un rol într-unul dintre filmele sale. Sau că mă va recomanda colegilor săi ca fiind o actriţă talentată. Sunt nerăbdătoare să-mi văd din nou cariera în ascensiune. Am deja douăzeci şi unu de ani.

Tang Nah zice: Eu am douăzeci şi cinci. Şi consider că a te bucura de viaţă este mai important decât orice altceva.

Însă întrebarea mea e: Cum se poate bucura cineva de viaţă la maximum, dacă nu face ceea ce-şi doreşte să facă?

Tang Nah crede că Lan Ping poate fi mai bună decât este. E încrezător în legătură cu transformarea ei. E convins că poate fi o zeiţă.

Tang Nah îi spune lui Lan Ping ce înseamnă o femeie modernă, ce anume o defineşte. E vorba de setea ei de cultură. Asta e diferenţa dintre o femeie din Shanghai şi celelalte chinezoaice, în general. De aici vin încrederea în sine şi eleganţa femeilor din Shanghai. În comparaţie cu cele din interiorul ţării, femeile din Shanghai au o atitudine mult mai echilibrată faţă de viaţă. De exemplu, ele admiră cultura străinilor, dar niciodată nu încearcă să-i flateze peste măsură. Tang Nah îi atrage atenţia lui Lan Ping şi o roagă să observe că până şi cei care conduc ricşa şi care alcătuiesc pătura cea mai de jos din Shanghai sunt în stare să strecoare fraze în engleză în dialectul lor. Fumul este cel care dă savoare şuncii. Înţelegi ce vreau să zic, domnişoară Lan Ping?

El conduce şi ea îl urmează. O învaţă să citească varianta în engleză a piesei *Nora*. Cum ea deja cunoaşte traducerea, el crede că astfel îi va fi mult mai uşor şi i se va părea mai interesant. Ea repetă după el. Însă nu poate scăpa de accent. Are o limbă de Shan-dong. Rigidă. Tang Nah îşi dă toată silinţa, dar ea tot îl pronunţă pe X *aix* şi pe V *vi*. Tang Nah e nemulţumit. Încearcă în toate felurile. Ea îl consideră

foarte drăgălaş. O imploră să fie serioasă. Ea îi spune că el învaţă de fapt un câine cum să prindă şoareci.

În fiecare seară, merge la el acasă să înveţe engleza. Tang Nah locuieşte într-un apartament cu două camere dintr-un cartier frumos. E un tip ordonat şi creşte plante la ferestre. În cameră are caligrafii, toate daruri de la un maestru celebru. Ea se plictiseşte după câteva replici, iar el o sărută şi o imploră să mai suporte un pic. Se joacă cu el ca o fetiţă obraznică. El îşi pierde răbdarea şi se dă bătut. Îi dă un test de ortografie, care începe întotdeauna cu L-O-V-E[1]. Ea zice mereu L-O-Vi-E. El râde şi îşi muşcă buza de jos, ca să-i arate cum se pronunţă sunetul V. Se scarpină în cap, se întinde deasupra ei, îşi pune gura între buzele ei şi îi cere să-l muşte când îl pronunţă pe V.

E un amant bun, nu se grăbeşte mereu să o posede. O scoate în oraş şi încearcă să o relaxeze. O duce la galerii de artă, la magazine de antichităţi, la librării, concerte şi lecturi de poezie. Îşi privesc reflecţiile din vitrinele pe lângă care trec pe stradă. Sunt un cuplu frumos. Amândoi înalţi şi zvelţi.

Apreciază faptul că el nu râde niciodată de greşelile ei. Ştie şi ea că uneori îşi exagerează deşteptăciunea. Apreciază faptul că el se abate de la firea lui şi nu ia în seamă atunci când ea minte din cauza jenei. Tang Nah e critic cu alţii, însă niciodată cu Lan Ping. Nu zice niciodată : Ce îngrozitor că nici măcar nu ştii cine e Su Dong-po. Îi explică răbdător că Su e un celebru poet antic şi apoi îi citeşte din opera lui. După care cumpără bilete ca să viziteze locul de naştere al lui Su Dong-po şi pe drum îi ţine o prelegere.

Stâncile albe se înalţă la orizont, în vreme ce fluviul Yangzi se năpusteşte spre est, spre gura-i de vărsare. Pe lângă stânci urcă o cărare îngustă. Priveliştea îmi taie răsuflarea. La capătul ei e o bărcuţă de lemn, cu un pescar care o închiriază. După ce ne aşezăm în barcă, privind în sus, mi se pare că stâncile îmi împing aerul înapoi în plămâni. Cerul este minunat de senin şi de albastru. La amiază ajungem în

1. Iubire (în engl. în orig.)

vârful stâncii. Când privim în jos, având perspectiva pe care o are o pasăre, barca pare mai mică decât o furnică. Comparaţia dintre grandoare şi micime îmi oferă o idee despre profunzimea şi dimensiunea vieţii.

Şi astfel mă îndrăgostesc de Tang Nah. Încep să văd totul prin ochii lui. O lume nouă care începe cu istoria lui Su Dong-po. Tang Nah compară întâlnirea dintre Su şi Curtea din vechime cu guvernul nostru actual. Cu felul în care *Nora* a fost obligată să-şi înceteze reprezentaţiile. Cu felul în care mi-a fost luat rolul.

Un grup de oficiali i-au făcut cunoscut împăratului faptul că nu-l au la inimă pe poet, îmi explică Tang Nah. Îl informează că au descoperit în versurile sale idei ce denotă lipsă de respect şi instigare. Ca urmare a îndoielilor împăratului, Su e condamnat la exil pe viaţă. Poetul trebuie să-şi ia rămas-bun de la familie pentru totdeauna. E târât prin oraşul natal, ca să-şi înceapă lungul şi amarnicul periplu spre deşertul apusean. Imaginează-ţi interogatoriul şi tortura nesfârşită la care-l supun călăii. Imaginează-ţi-i pe toţi prietenii lui, care-i întorc spatele de frica guvernului.

Nici o durere n-ar putea fi mai mare decât izolarea şi singurătatea inimii, spune mai departe Tang Nah. Şi totuşi, poetul era viu în spirit. Atunci s-a născut ideea marelui poem *Scrieri pe zidul roşu*. A fost conceput din disperare. A izbucnit din mijlocul gândurilor de sinucidere.

Fata se uită în sus la Tang Nah, amuţită de uimire, în timp ce el îi explică ce e maturitatea.

E ca strălucirea soarelui, dar nu la fel de luminoasă şi dureroasă pentru ochi. E un sunet plăcut şi vibrant, dar nu dulceag. E un fel de lejeritate. Nu pretinde atenţie. Nu mai există nevoia de a face pe plac. Este punctul în care o persoană nu mai cerşeşte înţelegerea altcuiva. E un surâs care iartă totul. Este împăcarea, pacea, îndepărtarea de lumea materială. E o înălţime pe care nu trebuie să o urci pentru a o atinge. E atunci când aluatul pasiunii e gata să se coacă, atunci când şuierul ascuţit al vântului de munte face loc unui geamăt stins, iar pâraiele învolburate se strâng, alcătuind un lac liniştit.

Într-o seară, ne plimbăm după ce am luat cina la un restaurant. Deodată se aude gălăgie. La câteva străzi mai încolo, pe o străduţă laterală, cineva strigă după ajutor. Când ne apropiem, vedem un rus lat în spate care loveşte un ricşar slăbuţ. Rusul se plânge că omul i-a cerut prea mult drept plată. E multă lume adunată, dar nimeni nu vorbeşte în apărarea ricşarului.

O vreme, privim şi noi. Tang Nah se enervează. De ce nu staţi voi doi de vorbă, ca să vă înţelegeţi asupra unui preţ rezonabil? Tang Nah se duce la rus. Îi cere să nu mai dea în ricşar.

Rusul zice: Şterge-o din faţa mea!

Nu, răspunde Tang Nah. Nu pleci până nu plăteşti.

Îmi e teamă că rusul se va întoarce spre el să-l lovească. E clar că asta va face. Însă Tang Nah rămâne ferm. Exact în acea clipă, simt iubirea pentru el. Un erou perfect.

Ricşarul nu e în stare să vorbească desluşit. Gura îi sângerează. Rusul vorbeşte în engleză. Insistă să plece fără să plătească.

Ce zici dacă plăteşti cinci *yuan*-i? Tang Nah ridică glasul. Cunosc zona. Distanţa de unde a început cursa până unde s-a terminat ar costa cel puţin opt *yuan*-i. Hai să fim cinstiţi.

Un bănuţ, atât oferă, jignitor, rusul. Îl aruncă pe jos.

Pe neaşteptate, ricşarul se scoală de la pământ şi sare la rus. Cu ajutorul mulţimii, eu şi Tang Nah îi ducem pe cei doi la cea mai apropiată secţie de poliţie.

Noi presupunem că ricşarului i se va face dreptate la secţie. Însă suntem dezamăgiţi. Cine îţi dă dreptul să te iei de un străin? urlă poliţaiul-şef la Tang Nah. Ar putea fi un investitor şi noi nu putem face îndeajuns ca să se simtă ca acasă.

Eşti chinez? ţipă Tang Nah. E obligaţia ta să ajuţi un alt chinez atunci când e tratat rău! Tot trupul lui Tang Nah se cutremură atunci când poliţaiul îl eliberează pe rus şi îi dă amendă ricşarului.

Un lung răstimp, Tang Nah nu e în stare să vorbească.

Ne continuăm plimbarea. Însă starea noastră de spirit s-a schimbat radical. Mirosul gardeniilor nu mai e dulce, iar priveliştea înserării nu mai e deloc liniştitoare.

Trebuie să fie revoluţie, mormăie Tang Nah într-un târziu. Guvernul lui Chiang Kai-shek este corupt în totalitate. Trebuie dat jos, altfel China nu mai are nici o speranţă. O să scriu despre acest incident într-o piesă şi tu o vei juca.

Brusc, ne oprim din mers. Ne îmbrăţişăm şi ne sărutăm cu pasiune în mijlocul străzii, în mijlocul nopţii şi în mijlocul durerii.

*

Cred că sunt pregătită. Mi-am revenit după pierderea lui Yu Qiwei şi după tot restul necazurilor. Încep o relaţie nouă cu bărbatul pe care îl ador nespus. Şi, cu toate astea, mi-e teamă. Nu pot merge mai departe. Există o voce firavă undeva în mintea mea, care-mi vorbeşte pe un ton plin de spaimă. Îmi spune că sunt pe cale să mă rănesc.

Sunt în braţele lui Tang Nah. Îl rog să mă ţină strâns, mai strâns. Îl rog să mă convingă.

De ce anume ţi-e teamă? El e înlăcrimat, nu îndură suferinţa mea. Nu vei mai fi rănită niciodată, îţi promit.

Sunt o revoluţionară! Fraza asta ciudată îmi răsare brusc pe buze. Vocea îmi e ştearsă, ca şi cum ar face o declaraţie menită să prevină ceva.

Tang Nah nu-mi oferă nici un răspuns, e nedumerit.

Şi eu sunt. E ciudat. Nu am nici o explicaţie. Trebuie să existe o explicaţie. În mod sigur se acumulează deja tensiune. Tensiunea care ne va despărţi chiar în timp ce ne aduce împreună. Vorbesc ca să nu fiu ispitită, ca să refuz. Sunt sigură că asta e. Simţurile mele încearcă să-mi spună că e o nepotrivire. O prăpastie între noi care e imposibil de umplut. Se întâmplă chiar atunci, în plină noutate a situaţiei. Însă nu foloseşte la nimic. Nimeni nu poate să scape de soartă. Trebuie să fim împreună, să împărţim această cărare, să împărţim privelişte a băiatului cu nuci de *gingko* şi cu un mănunchi de lumină în mâini.

La câteva zile după incidentul cu rusul, semnăm un contract de închiriere pentru un mic apartament din partea de nord a Shanghaiului. Ne mutăm acolo şi începem să trăim împreună.

6

Nu-şi aduce aminte cum au început necazurile. Au început pe nesimţite, s-au strecurat între ei şi s-au trezit cu ele. Presupune că e prea mult foc în personalitatea amândurora şi că asta a început să le topească relaţia. Se ceartă pe lucruri care par nimicuri, însă pentru ei reprezintă totul. Facturi, slujbe, tabieturi, diferenţe de opinii. Ea ştie şi un alt motiv – nu mai primeşte nici o ofertă de la studio, iar relaţiile lui Tang Nah nu sunt de ajutor. E nemulţumită de faptul că el nu numai că nu o ajută să iasă din necaz, dar nici măcar nu i-l ia în serios.

Poţi oricând să trăieşti făcând altceva, sugerează el. Să fii secretară sau soră medicală.

Se simte ca un păun care e obligat să stea într-un coteţ de găini. Încearcă să nu se certe. Încearcă să se forţeze să înţeleagă că Tang Nah are şi el problemele lui şi are nevoie de sprijin. Din cauza vederilor lui radicale, ziarul său a devenit de curând ţinta guvernului. Ca urmare, Tang Nah a fost concediat din poziţia de redactor principal al ziarului. La început, el s-a simţit mândru că a luat atitudine pentru convingerile sale. Dar apoi căutarea unei alte slujbe a fost lipsită de succes. Ea încearcă să-l încurajeze. El se preface că nu are griji şi o îndepărtează.

Tang Nah alunecă într-o stare groaznică de nefericire chiar sub privirile mele. Nimeni nu vrea să-l angajeze şi a început să o ducă rău cu banii. Se răsteşte la el însuşi. Şi, cu toate astea, continuă să meargă la restaurante. Nu poate duce o viaţă lipsită de stil. Ia bani cu împrumut ca să-mi cumpere

cadouri. Trebuie să se simtă bogat şi capabil. Dă în continuare petreceri pentru a-şi distra prietenii.

Sunt înspăimântată de datorii, de dorinţa lui de a cheltui întruna. Retrag bani din contul nostru comun şi îmi ascund economiile. Într-o zi mă prinde şi mă acuză că trădez iubirea noastră.

Nu ne-am mai vorbit două zile. Mă simt vinovată şi încerc să mă revanşez pregătind cina. Îi gătesc mâncarea preferată, găluşte prăjite umplute cu carne. O fac cu mare grijă, asigurându-mă că fiecare găluşcă este rumenită cum trebuie.

El zace în pat, fumând cu privirea aţintită în tavan.

Cina e gata, îi strig.

Se dă jos din pat şi vine la masă.

Îl servesc, îi pun în faţă beţişoarele, un şervet şi un mic bol cu oţet.

El împinge la o parte farfuriile şi începe să vorbească pe un ton ciudat. Să tânjeşti după celebritate este duşmanul fericirii. Nu există ceva mai rău. Îţi pierzi cele mai bune calităţi. Eşti influenţată numai de părţile rele ale Shanghaiului. Te-ai lăsat păcălită de superficialitatea lui. Îmi fac griji pentru tine. Te distrugi singură. Tu nu-ţi dai seama, pentru că ai o educaţie modestă. Mă întristează asta şi-mi pare rău pentru tine. Faci pe deşteapta în toate ocaziile neimportante, dar pierzi marile bătălii. Pierzi. E ca şi cum ţi-ai acoperi urechile atunci când furi un clopot – crezând că nimeni nu o să te audă. Ştii în ce te transformi? Într-o fătarnică. Da, în asta te transformi.

Ea încearcă să nu-l ia în seamă. Îşi îndeasă găluştele în gură şi mestecă de zor. Încearcă să se convingă că el îşi varsă nemulţumirea asupra ei şi că nu o face cu intenţii rele. Că nu are unde-şi revărsa mânia în altă parte. Că ea trebuie să-i fie alături. E timpul să-şi dovedească iubirea faţă de el. Are nevoie ca ea să-i suporte mizeriile. Asta e ceea ce ar trebui să facă pentru el.

Îndură până nu mai poate.

El continuă. Încep să cred ce zic prietenii mei despre tine. Vii dintr-un loc mic. Încerc să cresc o floare dintr-o sămânţă seacă.

În acest punct, furia ei creşte. Impactul o îneacă. Tu eşti iubitul meu, zice ea, arătând cu degetul spre el, cu lacrimile şiroindu-i. Pot să îndur zvonuri maliţioase, bârfe jignitoare şi critici răutăcioase. Pot să suport cerul care se prăbuşeşte, dar nu şi vorbele tale.

O doare prea rău ca să continue. Îşi ia farfuria, o duce în baie, aruncă găluştele în vasul de toaletă şi trage apa. Se închide acolo şi plânge în hohote.

El vine, bate la uşă şi o imploră să-i deschidă. Totul e din cauza frustrării mele. Îmi cer scuze. Mi-e teamă. Mă tem că vei fi dezamăgită şi c-o să mă părăseşti.

La miezul nopţii, ea deschide uşa de la baie şi iese. Îi spune că nu mai poate sta cu el. Nu e capabilă să-şi şteargă din minte ceea ce i-a spus.

El o priveşte cum începe să-şi facă bagajele. Îşi ia sacourile, pantalonii şi pantofii, periuţa de dinţi şi prosoapele. Are o valiză micuţă şi nu prea multe de împachetat.

Ăsta e felul tău de a mă pedepsi? întreabă el cu amărăciune. Ştii că n-am puterea de a-ţi rezista. Toţi prietenii mei au prezis asta. Însă nici unul nu mă poate convinge să nu te iubesc. Credeam că-ţi pasă, dar... Nu acorzi o a doua şansă iubirii noastre. Nu acorzi. El izbucneşte în plâns.

N-a văzut niciodată un bărbat hohotind în asemenea hal. Tot trupul i se zguduie, precum vrejurile de castraveţi bătute de o furtună. Ea se opreşte din împachetat.

După un lung răstimp, el încetează să mai suspine. Se ridică, se duce la uşă şi o deschide larg. Nu-ţi bate capul cu mine. Tu pleacă, pur şi simplu.

În cameră e linişte. Rezervorul vasului de toaletă s-a umplut, acum nu se mai aude apa curgând.

Ea se ridică, merge la uşă şi o închide. După aceea se uită la el şi aşteaptă.

Ping, o cheamă el.

Ea îşi întinde braţele.

E o noapte încărcată de lacrimi şi promisiuni. Ne jurăm să nu lăsăm niciodată nimic să stea în calea iubirii noastre. A doua zi, el este din nou încrezător. Pleacă să-şi caute o slujbă

şi se întoarce cu flori în mână. Nici o veste nouă, scumpo, dar iubirea e cea mai bună veste, nu?

Zâmbesc şi îl îmbrăţişez. Îi împărtăşesc veştile mele – nici un rol, dar mi-am găsit o slujbă cu jumătate de normă, ca secretară de platou.

Zilele trec. Săptămâni, luni. Şi tot nici o veste bună pentru Tang Nah. Pentru a evita momentele stânjenitoare, stă în oraş până târziu. Vine acasă beat şi nu se trezeşte până la prânz. Petrece întruna cu prietenii lui.

Lumea asta e împuţită, îmi zice. Pute de-a dreptul.

Dan şi Junli îi sunt în continuare aproape. Îl ascultă pe Tang Nah cu plăcere. Nu îl presează deloc şi el se bazează pe sprijinul lor. Vorbeşte, chiar, cu entuziasm despre noul rol al lui Dan şi despre noul film al lui Junli. De parcă ar fi propriile sale succese.

Dar tu? îl întreb eu. Tonul meu e tăios şi nu am de gând să-mi ascund dezamăgirea.

Petrecerile şi prietenii lui încep să mă enerveze. Nu mai suport. Tang Nah a rămas în pană de trucuri pentru rezolvarea problemelor care se ridică între noi. Pentru a evita conflictele, încep să mă închid în mine însămi. Ne retragem afecţiunea şi rareori mai facem dragoste. Când facem, e o modalitate de a pune capăt unei certe, un mijloc de a ne sustrage realităţii. Dar şi asta îşi pierde magia.

Nemulţumirea proprie începe acum să muşte din ea. Nu e selectată la nici una dintre audiţiile la care participă. Într-o zi, îşi iese din fire. Iau parte la premiera unei piese, *Împărăteasa Wu*. Ea şi Tang Nah au venit împreună cu nişte prieteni. E îmbrăcată elegant, într-o rochie lungă din mătase indigo, cu o eşarfă îngustă, din acelaşi material, în jurul gâtului. Tang Nah e într-un costum alb de croială occidentală. Arată bine împreună. La început, ea pare să se distreze. *Împărăteasa Wu* e o piesă experimentală. Este pentru prima oară când actori chinezi recită proză, în loc de poezie. Împărăteasa Wu e zugrăvită ca o femeie plină de măreţie. Publicul aclamă zgomotos la căderea cortinei.

La recepţie, Lan Ping îşi pierde controlul. Vorbeşte dur. Spectacolul e prea şters, după părerea mea. Îi lipseşte energia.

Actriţa e nepotrivită pentru rol. Nu există sinceritate. Ea nu joacă, e ca un călugăr tânăr care face incantaţii – cu gura, nu cu inima.

Lumea e şocată. Însă Lan Ping continuă. E atât de animată, că eşarfa îi cade de pe umeri. O tot ridică, dar îi cade întruna. Până la urmă, o lasă jos. Critică mai departe, pe un ton din ce în ce mai ridicat. Îşi înfăşoară nervoasă eşarfa în jurul degetelor. Vine Tang Nah. O trage cu delicateţe într-o parte. Hai să mergem, eşti obosită.

Lasă-mă să termin!

Uite ce e, eu sunt critic. Şi e treaba mea să comentez, iar eu cred că e un spectacol bun.

O, Tang Nah, eşti un critic groaznic şi de-aia nu te angajează nimeni.

În acest punct, Tang Nah ripostează furios. Îi aruncă vorbe care ating un nerv sensibil, vorbele care-i vor despărţi pentru totdeauna. Ştii ceva, Lan Ping? Singurul motiv pentru care eşti supărată e că nu ai reuşit să joci tu rolul împărătesei Wu!

*

Pentru Lan Ping, iarna lui 1936 începe cu lacrimi şi uşi trântite. Cuplul ia hotărârea de a se despărţi şi fiecare îşi închiriază o altă locuinţă. Deşi încearcă să se împace din nou, există un soi de zid între ei. Mental, ea îşi spune că a terminat-o cu Tang Nah, însă fizic e incapabilă să renunţe la obişnuinţă – trupurile lor depind unul de altul. După fiecare ceartă, se duce înapoi la el, doar ca să fugă din nou a doua zi.

Într-o noapte, trece să o vadă, aducându-i trandafiri ca s-o felicite pentru noul rol pe scenă care i-a fost propus. E un rol mic, dar le oferă celor doi prilejul de a se întâlni. La doar câteva minute după ce uşa s-a închis, un vecin de sus o aude pe Lan Ping ţipând, apoi aude zgomote de mobilă făcută ţăndări. Temându-se pentru viaţa lui Lan Ping, vecinul dă fuga şi se năpusteşte înăuntru. Amanţii sunt unul la gâtul celuilalt.

Pe scenă, joc rolul unei fete aparţinând clasei muncitoare, care se află la un punct de răscruce din viaţa ei. O fată

care-mi seamănă foarte mult, provenind dintr-un oraş mic şi pe care traiul din metropolă o zăpăceşte. În timpul reprezentaţiei, mă folosesc de ocazie ca să plâng pentru mine însămi. Sunt bolnavă. Durerea mea de cap e groaznică, dar nu pot părăsi scena. Nu am unde merge în altă parte.

Nu pot închide ochii. Dacă o fac, îl văd pe Tang Nah.

În seara de 8 martie sufăr din cauza dorinţei nestăpânite de a-l revedea. Îmi risc sănătatea. Febra mea e din ce în ce mai mare. Poate că de-asta vreau să-l văd. Din cauza senzaţiei că s-ar putea să fiu pe moarte. Poate că îmi voi găsi eliberarea – trupul meu face această treabă în numele inimii mele.

Mă duc la el la apartament, chiar dacă mintea mea îmi spune întruna să n-o fac. Locuieşte pe bulevardul Nan-yang, în cartierul Chingan. E un cartier pentru cei cu educaţie aleasă, pentru cei cultivaţi. Un loc care se potriveşte gusturilor sale elegante. Ce caut aici? Nu sunt eu însămi. El mi-a dat cheile, dar nu mă aşteaptă pe-acolo, căci i-am refuzat invitaţiile. I-am spus că nu-mi stă în caracter să privesc în urmă.

De data asta, însă, îmi încalc promisiunea. Vreau să scap, să-l dau uitării, să vorbesc cu el pentru ultima oară, să-l iubesc pentru ultima dată. În teatru, ar fi scena de adio. Un act care frânge inima, dar care este în acelaşi timp eliberator.

Trupul ei tremură, inundat de sudoare din cauza febrei. Tânjeşte după îmbrăţişarea lui. Răsuceşte cheia şi intră. Camera e ordonată, aşa cum îşi închipuia. Toate sunt la locul lor. Pantofii aliniaţi în spatele uşii, vasele aşezate teancuri în coşuri. Revistele şi cărţile sunt puse unele peste altele, şterse de praf. O fereastră e uşor întredeschisă. Perdeaua albă se mişcă în adierea vântului. A mai fost o singură dată în camera asta. Acum două luni.

Pe biroul lui e o carte. Dintre paginile ei, iese ceva în afară. Scrisori. Nu-şi poate stăpâni curiozitatea şi decide să arunce o privire. Două scrisori. Pe una este aşternut un scris de mână necunoscut. O scrisoare de la o admiratoare încântată de unul dintre editorialele sale din trecut. La final, tipa flirtează. Drăguţ, dar prostesc. Zice că de-abia aşteaptă, că l-a visat. Zice că el e cel sortit pentru ea. Îl

imploră să-i acorde şansa de a-l întâlni. Semnătura ei e precum dansul unui dragon, trădează faptul că nu e foarte educată. Hârtia miroase a parfum de liliac sălbatic.

Cealaltă e scrisoarea lui Tang Nah. E sigilată, aşteptând să fie trimisă. Simte că arde pe dinăuntru. Nu mai poate gândi. Trebuie să deschidă scrisoarea şi exact asta face. Rupe sigiliul, cu mâini tremurânde. Sunt deosebit de interesat, citeşte ea, căci o astfel de iubire e neobişnuită şi rară. Şarmul lui, care-şi împarte din nou cu dărnicie cunoştinţele şi înţelepciunea. Îi face complimente fetei folosind fraze pe care cândva i le-a spus lui Lan Ping. Cuvintele pe care odată Lan Ping le-a purtat în suflet, pe care s-a bizuit ca pe ceva ce a ajutat-o să meargă mai departe şi pe care le-a folosit ca armă împotriva fantomei mamei sale. Acum, în timp ce ochii ei deslueşesc scrisul elegant al lui Tang Nah, simte cum i se opreşte respiraţia.

Mă forţez să stau liniştită şi să respir. Îi las un bileţel. Îi mulţumesc pentru ocazia de a citi scrisorile. Îi zic că lucrurile par să meargă foarte bine. Acum nu mai trebuie să-mi fac griji pentru nimic. Totul se aranjează la locul său. Nici că aş putea să mă bucur mai mult pentru el. Îmi doresc să nu-i apreciez atât de mult scrisul de mână, dar din nefericire o fac. Este minunat.

Fără a spune nimănui nimic, mă duc la gară. Cumpăr un bilet până la Jinan. Nu ştiu de ce fug la Jinan. Bunicii mei au murit şi am pierdut de multă vreme orice legătură cu mama. Însă Jinan e oraşul meu natal şi găsesc alinare în această idee. După ce cobor din tren, mă îndrept spre fosta casă a bunicilor, unde dau de o rudă îndepărtată, care locuieşte acolo şi care nu mă recunoaşte. Hotărăsc să-i spun mătuşă şi o întreb dacă pot să rămân un timp. Ea mă primeşte bucuroasă.

Nu-mi vine să cred atunci când primesc un mesaj de la directorul singurului hotel din oraş. E cea de-a treia zi. Tang Nah mă aşteaptă la Hanul Gării. Sunt surprinsă că m-a găsit. Însă refuz să-l văd. El continuă să mă implore, vine în cartier, merge în sus şi în jos pe stradă, prin dreptul casei. În cele din urmă, mătuşa îl poftеşte înăuntru.

Pare palid, ca şi cum tot sângele i s-ar fi scurs din trup. Spune că trebuie să clarifice ceva.

Ce rost are? Noi am terminat-o. Nu ne putem schimba.

El ţipă tare, aproape urlă. Ştiam eu că n-o să pot să mă pun cu soarta, şi asta încă din clipa în care te-am întâlnit!

Nu reuşesc să mă abţin. Mi-e imposibil să-mi adun gândurile. Voinţa mea păleşte, dar reuşesc să zic: Nu merg înapoi.

El spune: Bine, lasă. Nu-i nici o problemă.

A doua zi dimineaţa, directorul hotelului aleargă gâfâind până la noi acasă. Arată ca un om care şi-a pierdut sufletul. Nici nu pricepem ce spune. În cele din urmă, mă face să înţeleg că Tang Nah a luat o supradoză de somnifere şi că se află la spital.

Mă grăbesc la căpătâiul lui. Îl strig pe nume. Îşi deschide ochii, încearcă să schiţeze un zâmbet şi îşi pierde din nou cunoştinţa. Nu ştiu ce să zic. După ce Tang Nah iese din spital, îmi iau rămas-bun de la mătuşa mea şi mă întorc cu el la Shanghai.

*

Lan Ping se mută în apartamentul lui Tang Nah. Îşi impun să creadă că iubirea va învinge totul. În vreme ce îşi etalează cele mai bune purtări, sunt totuşi în gardă. Când trupul lui îşi revine şi el vrea să facă dragoste, ea nu e în stare. El îi simte respingerea. Răceala corpului, rigiditatea. Moartea. El plânge. Ştie că nu mai pot continua. Se ridică şi o întreabă dacă l-a iertat.

Pentru ce? Pentru scrisori?

Era îngrozitor, repetă el la nesfârşit. Eram frustrat şi beat. Nu înseamnă nimic. Nici măcar nu o cunosc pe fată. Ar putea fi o prostituată. Nu-mi amintesc deloc de ea.

El spune că se distruge singur – că ăsta e el, când nu are parte de iubirea ei. Ea spune: Nu ţine de mine. Inima mea îşi are propria raţiune. Vezi şi tu cât de tare mă străduiesc. Vezi şi tu că mă chinui. Dar trupul meu îşi aminteşte durerea. Din nou, nu ţine de mine. Fiecare culege ce-a semănat.

El se ridică şi trece în salon, pe care-l împart cu alţi chiriaşi. Ea stă întinsă în pat. Nu îşi dă seama că el îi lasă un bileţel.

Nu mai ţine minte cât a durat până a găsit biletul lui. S-a luat după el, aşa cum un somnambul s-ar ţine după un alt somnambul, luând-o pe urmele celuilalt pe marginea unui acoperiş aflat la înălţime. Umbra trecutului lor împreună, fantoma iubirii ei trebuie să-i fi călăuzit paşii. Ea îi descoperă biletul, în care el îi scrie că o să încerce din nou să se sinucidă. Nu există nici o alternativă, spune biletul. El trebuie să dispară. În felul ăsta, o va elibera pe ea de necazurile pe care i le provoacă.

Să arăţi poliţiei biletul meu, ca să ştie că este propria mea alegere să-mi pun capăt zilelor. Poate că-ţi va fi milă de mine că nu sunt în stare să renunţ la această iubire. Acum, în sfârşit, ştii adevărul despre mine, ştii că nu sunt îndeajuns de puternic pentru tine.

Ea priveşte prin mulţime, încercând să-l găsească. În cele din urmă îl zăreşte, îndepărtându-se cu pas iute. Ea o ia la goană.

Se află faţă în faţă. El are moartea întipărită pe chip. Da, asta e expresia din ochii lui. Ca şi cum moartea l-ar privi în faţă. Ea îl scutură. El nu răspunde. Autobuze, biciclete, oameni trec pe lângă ei. Scena pare ireală. Oameni şi obiecte se mişcă, se apropie şi se depărtează. Sufocarea. Încet, totul începe să stea locului. Aşa cum moartea înţepeneşte. Ea îşi aude ţipătul inimii.

O să stăm de vorbă, îi spune ea.

Coboară amândoi de pe culmile crizei lor. La Lan Ping, asta se manifestă prin febră. Zace în pat în braţele lui, tremurând, leşinând. Acum ţipă isteric, lovind salteaua cu pumnul, pentru ca în clipa următoare să-şi piardă cunoştinţa. El o îngrijeşte, cuprins de remuşcare. Îi dă să mănânce terciul aşa cum o mamă i-ar da pruncului ei. De câte ori se trezeşte, el e la căpătâiul ei. Uneori, asta se întâmplă la miezul nopţii. La trei dimineaţa. Ea deschide ochii, îl vede dormind pe un scaun, cu capul sprijinit pe braţele încrucişate. În faţa lui, un castron de terci, cald încă.

Ea plânge, nu ştie ce să facă cu el şi cu ea însăşi. Îi este milă de el, dar nu poate să iubească un bărbat care şi-a pierdut sensul vieţii. Imaginea scrisorilor o bântuie. Îi este milă de el, vrea să-i întoarcă iubirea, dar nu poate să treacă prin zid. Îi e imposibil să-l vadă într-o lumină nouă. Nu poate şterge cu buretele ceea ce s-a întâmplat. Nici măcar nu se poate hotărî ce o tulbură mai mult: infidelitatea sau tentativele lui de sinucidere.

Şi, cu toate astea, o parte din ea se împotriveşte acestei logici. Există motive pentru a-şi reînvia dragostea. E atrasă de încăpăţânarea lui, de loialitatea lui asemănătoare cu cea a unui câine. De dorinţa lui de a muri pentru ea. De felul în care afirmă, cu francheţe, că, dacă iubirea nu învinge, înseamnă că nu e iubire adevărată. E mişcată de credinţa lui în dragoste şi de promisiunea că nu o va părăsi niciodată. E sigură că nu există un alt bărbat pe pământ care să facă pentru ea ceea ce face Tang Nah. Îşi aminteşte de nefericirea de a trăi fără iubire. Nu e sigură ce este mai rău.

Se îngroapă amândoi în muncă. El devine scriitor independent, iar ea vânează roluri în teatru şi film, însă singurătatea lor creşte. Ea nu vrea să afle despre fata care a scris scrisoarea şi, cu toate astea, nu poate să uite. Fata îi ocupă gândurile – fantoma îşi deschide o bucătărie în mintea ei şi se pune pe gătit. Uneori, poate simţi gustul fetei în el. E bănuitoare. Nu suportă ca el să o atingă. Şi-a pierdut complet dorinţa faţă de el.

El iese în oraş, îşi petrece serile cu prietenii, nu se opreşte din băut până când nu se îmbată. Găseşte la Dan şi Junli consolare şi înţelegere. Ei tot încearcă să-i facă rost de un post la un ziar sau la vreo revistă, însă editorii îl resping – tentativa lui de sinucidere este acum o poveste cunoscută de toată lumea din branşă. În ochii lor, Tang Nah şi-a sacrificat demnitatea.

În mod destul de interesant, în ceea ce o priveşte pe Lan Ping, povestea îi creşte popularitatea şi o ajută să găsească de lucru. Ajunge să fie implicată în filme politice cu buget redus, realizate de producători independenţi. Nu are pic de noroc în a-şi găsi roluri în filmele la modă, cu subiect romantic.

Nu le poate suferi pe creaturile alea cu chipul precum luna şi trupul ca o vază. Însă filmele politice îi prind bine. Concurenţa e mai mică aici. Producătorii nu sunt în stare să le atragă pe actriţele celebre, aşa că se îndreaptă spre starlete şi chiar spre necunoscute.

China, patria mea, înseamnă mai mult pentru mine decât nefericirea mea personală. Ziarele freamătă de ştirea că Japonia se pregăteşte să ne invadeze din nou. Spre dispreţul meu, cei din Shanghai nu sunt foarte afectaţi. Căutarea plăcerii este eterna prioritate a metropolei. Cinematografele sunt încă pline la filmele romantice. Viaţa spectatorilor pare să se hrănească în totalitate cu iluzii. Îi detest pe aceia care fac pe doctorii ce amorţesc conştiinţa, pe cei care oferă transfuzii cu opiu creierelor maselor. Mulţi dintre ei sunt prietenii lui Tang Nah. El iese în oraş cu ei ca să scape de propria-i nemulţumire. A devenit un pierde-vară.

Tang Nah nu mai răspunde la provocările ei. O evită. În curând, descoperă că el are din nou o aventură.

Realizează că e prea rănită ca să mai plângă. Iese în oraş şi se plimbă în umbrele aruncate de felinarele oraşului. Într-o noapte, se opreşte la uşa lui Zhang Min, regizorul piesei *Nora*. Ciocăne. El e acasă şi e mirat de vizita ei. Ea întreabă dacă poate să intre. El îi deschide uşa, îi oferă un scaun, îi toarnă ceva de băut, îi spune că soţia şi fiica lui nu sunt acasă. Ea izbucneşte în plâns, hohotind, şi îi spune povestea ei. El are tot timpul şi toată atenţia din lume pentru ea. Întotdeauna a adorat-o.

Beau. Ea se simte mai bine. Zice că nu vrea să meargă acasă, că n-are la ce. El îi oferă braţele lui. Este exact ceea ce ea şi-a dorit. Pentru asta se află acolo. Să aibă cineva grijă de ea.

A crezut că se va simţi mai bine după aceea. Însă nu e aşa. Nici nu se poate gândi la asta. Se ridică să plece. Spune că e timpul. El înţelege şi merge să-i deschidă uşa. O ajută să-şi pună haina şi o îmbrăţişează de rămas-bun. Ping, vreau să ştii că voi fi întotdeauna aici pentru tine.

7

Ne îndreptăm spre o ceremonie nupţială de grup. Suntem însoţiţi de încă două cupluri, Dan şi Lucy, şi Eryi şi Lulu. Junli va juca rolul gazdei noastre. Martor este prietenul avocat al lui Tang Nah, domnul Sheng. Atât eu, cât şi Tang Nah sperăm că această ceremonie ne va salva iubirea. Suntem ca nişte legume după un ger năprasnic. Avem nevoie de căldura soarelui. Călătoria pare perfectă. E o zi plăcută de primăvară. Luăm un tren de la Shanghai la Hang-zhou. De-a lungul istoriei, locul a fost descris de poeţi şi călători ca fiind imaginea paradisului.

Ei nu pot vedea necazul cât muntele, deoarece se află chiar în vârful lui. Adevărul e că nu a mai rămas nimic din iubirea lor. Ea are îndoieli, dar alege să creadă în dragoste, plus că Tang Nah a promis să-l convingă pe Junli să o distribuie în filmele lui. Astfel că s-a hotărât să meargă mai departe, să facă ceremonia de căsătorie.

Iată-l pe Junli. Ea i se înfăţişează din nou, executându-şi toate trucurile. Însă în final eforturile ei nu duc la nici un rezultat. Încearcă din răsputeri, şi la fel face şi Tang Nah. Însă Junli nu numai că e de neclintit, dar e şi dezgustat. Dacă nu era vorba de Tang Nah, nici nu s-ar uita la Lan Ping. Ea ia asta atât de personal, că o simte ca pe o stare de dizgraţie. Resentimentul ei e atât de mare, încât peste treizeci de ani, în timpul Revoluţiei Culturale, le ordonă Gărzilor Roşii să-l distrugă pe Junli. Să-l înlăture, ca să nu răspândească zvonuri despre ea. Junli e omorât în bătaie de Gărzile

Roşii, dar doamna Mao nu va recunoaşte că acest lucru are de-a face cu o dușmănie personală.

Simpatia lui Junli față de Tang Nah strică totul. El îmi nesocotește așteptările legate de iubitul meu. Dacă nu ar fi atitudinea lui delăsătoare, Tang Nah ar putea fi un om mult mai măreț decât e acum. Junli și Dan ar veni la mine să implore favoruri din partea lui. Cred că e o dovadă de egoism din partea lui Tang Nah să se accepte ca fiind un ratat. Prietenii lui sunt egoiști că-i stau în preajmă în timp ce talentul lui se duce pe apa sâmbetei. Ei îi cumpără de băut când e deprimat. Junli dă chiar petreceri speciale ca să-l înveselească. Îl invită pe Tang Nah să rămână la el acasă, ca să mă poată evita pe mine. Tang Nah îl numește pe Junli sufletul său pereche. Odată mi-a mărturisit lucrurile pe care Junli și Dan le-au spus despre mine. M-au înfuriat. Ei sunt convinși că Tang Nah e prea bun pentru mine. Ei îi dau permisiunea să uite ce responsabilități îi revin față de iubirea noastră. Ei au ruinat viitorul lui Tang Nah și pe al meu.

Adevărul e mai adânc. Sunt oropsiți de soartă. Între ei își face loc trădarea. Și atunci vine dezamăgirea ei. Se aștepta ca Junli să îi ofere un rol. Credea că el e cel cel mai bun prieten al lui Tang Nah. Numai că el face taman pe dos. O distribuie pe rivala ei, Bai Yang, o actriță cu fața ca o clătită, în filmul *Râul primăverii curge spre răsărit* și o transformă într-o vedetă. Ce proastă a fost. Cum ar putea ea să-i fie pe plac, când omul crede că ea e sursa nefericirii celui mai bun prieten al lui? Cea care l-a făcut pe Tang Nah să încerce să se sinucidă? Junli este foarte deștept. I-a considerat întotdeauna pe Tang Nah și Lan Ping ca fiind nepotriviți unul pentru celălalt. Nu i-a plăcut de ea încă dinainte să-i fie prezentată.

Pozăm pentru niște fotografii. Pagoda celor Șase Armonii este fundalul perfect. Junli încearcă să ne aranjeze în cadru. Vedetele Chinei. Cei mai frumoși bărbați și cele mai admirate femei. Sunt conștientă că fotografiile vor atrage atenția și vor da naștere unor ocazii favorabile în cariera mea. Însă

intenţia mea nu e doar să apar în acest album foto. Intenţia mea e să îi arăt lui Tang Nah cât de mult ţin la el, cât îl iubesc. Fac un legământ pe viaţă faţă de un om pe care îmi e greu să-l mai iubesc. E un sacrificiu. Pentru iubire, însă, sunt dispusă să fac orice. Mă cutremur pe dinăuntru. Arunc zarurile.

De ce sunt neliniştită? Trebuie ca mai întâi să ai credinţa, pentru ca apoi s-o laşi să lucreze în favoarea ta, mi-a spus cândva un predicator budist. Trebuie să-mi pun credinţa în Tang Nah, trebuie să-mi pun credinţa în faptul că relaţia noastră va merge. La asta mă gândesc atunci când se face fotografia. Nu îmi ofer nici o alternativă. Distrug toate punţile. Îmi tai posibilităţile de retragere, pentru a fi pe deplin angajată în luptă.

Stând în picioare, la mijloc, spre partea din spate, încerc să zâmbesc, însă nu sunt încrezătoare. Îmi este teamă că chipul meu va fi comparat cu al celorlalte cupluri, vizibil cuprinse de iubire. Încerc să mă ascund de adevăr.

Junli ţine aparatul de fotografiat. El e cel care a propus Pagoda celor Şase Armonii. Un loc simbolic. Suntem şase în grup. Numărul norocos. Staţi tot timpul drepţi, ca pagoda, zice Junli. E un regizor bun, care ştie cum să-i inspire pe actori.

Dan e cu Lucy la dreapta mea. Nu se pot ţine departe unul de celălalt. Sunt geloasă pe Lucy. În înfăţişarea lui Dan, Dumnezeu a concentrat frumuseţea bărbaţilor. Dan ar putea avea pe oricine ar vrea, dar el o alege pe Lucy. De-abia aşteaptă să-i aparţină ei. În mod sigur, ei cunosc fericirea. Eryi şi Lulu, de asemenea. Sunt tristă.

Nu-mi dau seama ce e în mintea lui Tang Nah. Şi el pare nervos. Bereta îi e trasă în jos, aproape că-i acoperă ochii. Se aşază în spatele meu, ca şi cum ar vrea să nu se vadă în poză.

Treizeci de ani mai târziu, doamna Mao vrea cu disperare să distrugă această fotografie. Vrea să şteargă toate chipurile prezentate în ea. E anul 1967 şi ea e pe cale să devină conducătoarea Chinei. Mao, care îmbătrâneşte, este biletul ei câştigător. Ea trebuie să dovedească naţiunii că a fost iubirea lui Mao de când s-a născut. Trebuie să dovedească faptul că nu a existat nimeni între ea şi Mao.

Atunci devin Junli şi Dan oamenii care ştiu prea multe. Doamna Mao simte că nu are de ales, decât să scape de ei.

Stop! strigă Junli, de parcă ar fi pe platoul de filmare. Actorii expiră. Grupul se întoarce la Shanghai în aceeaşi noapte. După trei zile, participă cu toţii la o mare recepţie. Aşa cum era de aşteptat, evenimentul atrage atenţia presei.

Tang Nah şi Lan Ping sunt din nou acasă. Însă mariajul pare mort. Se prefac că asta nu-i deranjează. Amândoi încearcă să se îngroape în muncă. Şi, cu toate astea, telefonul nu sună, ea nu primeşte oferte pentru roluri. Nici pentru Tang Nah nu apare nimic. Facturile se strâng teanc. Demonii banului îi vizitează necontenit din iad. Însă el zâmbeşte în continuare, spunând că ea este cel mai mare premiu pe care l-a câştigat vreodată. Lefter sau şomer, pe mine nu mă deranjează. Sunt un bărbat împlinit, atâta timp cât am iubire.

Ea e disperată. Nu îţi ţii promisiunile, ţipă ea la Tang Nah. Nu mai dorm împreună. Nu pot fi împreună, dar nici nu se pot despărţi. Groaznicul tipar se repetă.

*

Apoi ies din nou în oraş, să caute aer proaspăt şi alinarea prietenilor. Ajung să doarmă în paturile altora. El se duce la fata care i-a scris scrisoarea, iar ea la Zhang Min, care acum lucrează la o piesă nouă, *Furtuna*, a dramaturgului rus Ostrovski. Îşi neagă faptele. Ăsta devine noul ei rol în viaţă. Cu Tang Nah este o scenă perfectă.

În acest scenariu, ea îşi construieşte propria intrigă. Când situaţia e încordată, o determină pe protagonistă să plece. Se retrage, dispare de pe scenă. Şi, totuşi, nu e capabilă să îşi schimbe norocul. Ca şi ţara ei, ea continuă să se prăbuşească. Trupele japoneze intră în plină forţă. Studiourile îşi reduc activitatea. Box-office-ul se închide. 1936. Nici urmă de noroc.

Ia o hotărâre şi fă-o, mă îndemn singură. Îmi fac bagajele şi la noapte dusă sunt. O să stau la un prieten şi o să-mi ţin adresa secretă. Când scriu scrisoarea, îmi imaginez cum o va primi

Tang Nah. I-o dau lui Junli. Îl rog să i-o dea el lui Tang Nah când vor fi împreună, singuri. Nu că aş avea încredere în Junli sau în soţia lui, Cheng. Doar că ei vor fi aceia care-l vor sprijini pe Tang Nah în suferinţa lui. Junli va fi cel care-l va opri de la a se sinucide pe loc – făcând din mine un adevărat criminal. De data asta, nu mă voi lăsa manipulată. Nu-i voi mai da lui Tang Nah ocazia să mă conducă.

Sunt sigură că aşteptai această scrisoare. Ei bine, aceasta este ultima dată când mai primeşti veşti de la mine. Cred că înţelegi perfect prin ce suferinţă trebuie să trec ca să-ţi scriu în felul ăsta. Habar n-ai tu câte am îndurat ca să ne salvez pe amândoi. Ca să trăiesc, trebuie să plec. Asta este ceea ce-mi spun mie însămi. Aruncându-mă cu capul înainte, căci sunt amorţită, surdă, oarbă şi moartă pe dinăuntru.

Încerc să-i explic sentimentele mele contradictorii. Cât de greu îmi e să mă rup din această relaţie. Iubirea noastră acţionează într-un mod foarte straniu. Întunericul care nu se mai sfârşea, până atunci când l-am întâlnit. Îi explic ce înseamnă pentru mine plecarea. Momente în timpul cărora nervii mei aproape că cedează. Momentele în care îmi este limpede că viaţa nu merită trăită.

Ştii cât am încercat. Trăiam ca să-ţi fac ţie pe plac. Nu pot să cred că ăsta este felul în care ar trebui să simt fericirea. Să-ţi fac ţie pe plac. Nu pot să uit cum ne certam. Cât de urât era. Egoismul nostru. Momentul care pentru mine a însemnat sfârşitul.

Izbucnesc în lacrimi de câte ori îmi aduc aminte cum mă iubeai. Cuvintele pe care mi le spuneai când ne plimbam, serile, pe bulevardul Nan-yang. Mă trag înapoi, îmi spun să continui, să rămân lângă tine până la sfârşitul timpului. Îmi spun să nu dau voie acestei dureri să-mi strice viitorul. Durerea e ca un os de peşte care mi s-a înţepenit în gât – pe care nu-l poţi nici da afară, nici înghiţi. Aşa am ajuns: un os de peşte înfipt în gât.

Ea simte pasiunea. Pasiunea de a vorbi cu un glas familiar, glasul Norei. Senzaţia de a fi pe scena reală a vieţii o face să continue. Ea este din nou una cu rolul. Ca şi Nora, se luptă să scape. Îi spune lui Tang Nah că trebuie să plece.

Trăiesc ca să fiu recunoscută, ca să las o urmă, să fiu cineva, să însemn ceva. Mă aşteptam să văd acelaşi efort şi la tine, căci eşti un bărbat talentat. Eşti dator să nu-ţi iroseşti viaţa. Eşti dator să acţionezi la cea mai înaltă capacitate a ta. Să arăţi lumii cine eşti. Urăsc când te văd drogat cu opiu de aceia pe care-i numeşti prietenii tăi. Afirmi că eşti un artist numai pentru a te eschiva de la obligaţii. Îţi dă un motiv să fii leneş.

Nu e adevărat că, chiar şi atunci când scrii, eşti genul de persoană care lasă totul pe ultimul moment? Nu-ţi predai niciodată materialele înainte ca tiparniţa să fie pornită deja. După părerea mea, ăsta e un semn de slăbiciune. Îmi arată un bărbat care nu e de acţiune, un bărbat fără ţeluri. Mai rău, un bărbat care, în loc să îşi înfrunte propriile defecte, le ascunde. Îţi place la nebunie să spui că eşti neînţeles, prost tratat de societate – nu eziţi să faci din tine o victimă a sorţii. Însă uiţi că şi eu sunt în aceeaşi barcă. Acţionând cu slăbiciune, mă îneci şi pe mine.

În orice caz, am suferit destul. Mi-ai pasat mie problemele tale. Să nu crezi că eu sunt puternică. Doar că eu nu îmi dau voie să fiu fragilă, căci ştiu că mă voi frânge. Îmi pare rău că trebuie să plec. A sosit timpul ca tu să înveţi să păşeşti pe propriile picioare, să înveţi să rezolvi problemele cu mâinile tale. Altfel, ar fi păcat să menţionăm că tu şi cu mine am fost cândva iubiţi.

La sfârşit, o aminteşte în treacăt pe Aixia – a aflat, până la urmă, numele fetei, dintr-o poezie pe care el a scris-o fiind inspirat de ea.

Deşi ai negat aventura şi poemul, ai uitat că eu mi-am învăţat lecţia. Am douăzeci şi trei de ani, nu treisprezece. Ştiu ce e iubirea, căci am iubit şi am fost iubită. Ştiu cum e. Nu mă poţi păcăli. Mi-e uşor să-mi închipui ce replici folosiţi voi doi. Replicile pe care le foloseai ca să mă ademeneşti pe mine. Crede-mă, ştiu. Cu toate acestea, îmi voi aminti mereu de tine ca de un bărbat cald şi bun. De sentimentele tale de dragoste, chiar şi faţă de duşmanii tăi. Uneori, eşti bun dincolo de orice raţiune. Asta mă uluieşte, pentru că eu nu sunt deloc aşa. Eu nu-mi sufăr duşmanii.

Printr-un joc al destinului, ca pentru a o răsplăti, după dizolvarea relaţiei cu Tang Nah, cariera lui Lan Ping o ia pe o pantă ascendentă. Ura faţă de japonezi înseamnă, deodată, că filmele antijaponeze primesc finanţare şi sunt produse, ele devenind mari succese. Încep să i se ofere roluri. Mai întâi în filmul *Sânge pe Muntele Lupului*. E distribuită în rolul nevestei unui soldat. Pe ecran, se luptă singură cu o haită de lupi. Femeia vulnerabilă, dar curajoasă, care se luptă fără să ştie dacă va câştiga. Luptă, ştiind că s-ar putea să fie mâncată înainte de a apuca să dea lovitura următoare. O poveste despre o femeie simplă e, de asemenea, povestea luptei Chinei sub invazia Japoniei. Jocul actoricesc e încărcat de sensibilitate şi plin de pasiune.

Apoi în filmul următor, *Bătrânul burlac Wang*. Joacă, din nou, un personaj principal eroic, interpretând-o pe soţia lui Wang. Din nou, e vorba despre o familie chineză care trăieşte în sărăcie sub invazia japoneză. Din nou, supravieţuirea este unica temă a filmului. Iar ea este extraordinară. În final, cară trupul soţului ei mort şi jură, cu ochii la camera de filmat: Poţi să mă tai bucăţi sau să mă sfâşii în o mie de fărâme, dar spiritul meu nu va înceta niciodată să lupte!

Norocul meu a luat repede sfârşit. În vara lui 1937, Shanghaiul se află sub ocupaţie. Steagul Japoniei flutură pe vârful celei mai înalte clădiri din oraş. Metropola e paralizată. Îşi închide porţile şi ultimul studio. Sunt complet lefteră şi m-am mutat cu Zhang Min. Am ajuns să purtăm o mare afecţiune unul faţă de celălalt. Soţia lui l-a părăsit din cauza mea. Dar eu nu vreau să mă recăsătoresc. Relaţia mea cu Zhang Min nu e una de acest fel. Zhang Min e un port în care şi din care vin şi plec. Sunt aici ca să mă odihnesc, dar nu ca să rămân.

Zilele trecute mi s-a spus că Tang Nah a avut o altă tentativă de sinucidere. S-a întâmplat după ce a primit de la Junli scrisoarea mea. Se pare că Junli nu a putut să-l împiedice. S-a aruncat în fluviul Huangpu. Fiind în timpul zilei, a fost salvat. Ar fi trebuit să o facă pe timp de noapte, dacă nu voia să fie doar un spectacol. Ştiu ce urmăreşte. E felul lui de a se răzbuna pe mine, de a da vina pe mine, de a-i face pe toţi prietenii noştri, pe critici şi pe public, deopotrivă,

să arate cu degetul spre mine. Şi au făcut-o. În ziarul de seară. Numele meu înseamnă egoism – opusul eroinelor pe care le joc. Zvonurile aduc prejudicii şansei mele de a mai juca roluri principale pe viitor. Odată etichetată rea, aşa rămâi pentru totdeauna. Peste noapte, chipul meu şi-a pierdut credibilitatea.

Tang Nah s-a mutat la Hong Kong imediat după eliberarea Chinei realizată de comunişti în 1949. A fost înţelept. Dacă ar fi rămas, doamna Mao nu ar fi ştiut ce să facă cu el. Ar fi sfârşit şi el precum Junli sau Dan? Poate că Tang Nah a ştiut că vor fi necazuri. E un bărbat vizionar.

Pagoda celor Şase Armonii se înalţă precum un bărbat cufundat în gânduri pe cerul de catifea indigo. Oare la câte iubiri juruite şi încălcate a fost martoră? Încă simt gustul lacrimilor. Le-am vărsat încă din clipa în care am fost declaraţi soţ şi soţie. Dumnezeu ştie cât de mult am vrut să mă vindec. I-am dăruit totul lui. Bărbatului din Suzhou.

Acum, că îl părăsesc, în sfârşit, îmi revin în minte toate momentele plăcute. Amintirile, atât de vii. Mă posedă în vise, neinvitat. Mă trezesc strigându-l pe nume. Asta după ce mi-a explicat deliranta lui idee cu privire la femei. Felul în care venerează trupul feminin. Nu se simţea în largul lui în ceea ce priveşte propriu-i trup, nu era mândru mai ales de membrul său. Îşi lăsa întotdeauna cămaşa peste el atunci când venea deasupra mea, ca un vultur cu aripile larg desfăcute. Chipul lui aplecat deasupra chipului meu. Era o privelişte destul de caraghioasă.

Îi plăcea să ţină lumina aprinsă, la intensitate scăzută. În fiecare noapte, muta lumina într-un alt unghi, ca să-mi poată vedea trupul în umbre diferite. Punea veioza pe un scaun sau pe vreun dulap ori sub pat. Mă privea şi zicea că am trup de zeiţă. Îmi adora pielea. Culoarea-i de fildeş. E ciudat că pielea mea nu îmbătrâneşte, a zis mai târziu doamna Mao. Am fost prin locuri care sunt groaznice pentru pielea oricui, însă pielea mea rămâne neschimbată.

Îmi amintesc cum îşi aprindea ţigara, trăgea din ea şi apoi sufla fumul în jurul sânilor mei. Precum un bătrân

deşucheat, se lăsa apoi pe spate ca să urmărească fumul care se rotea în cercuri în jurul sânilor mei. Aha, zicea el. Aha, făcea el cu ochiul.

Aha, râdeam eu şi mă ridicam ca să-i aduc ceaiul. Mă foloseam de ocazie ca să mă etalez, ştiind că asta îi face plăcere. Stai, zicea el, stingându-şi ţigara în scrumieră. Vino încoace.

Putea să se întâmple oriunde, pe scaun, pe canapea, pe jos sau lângă fereastră, pe un hol sau, uneori, pur şi simplu în picioare, în mijlocul camerei, ca şi cum am fi fost pe scenă.

8

Iulie 1937. Un tren şuieră prelung prin noapte precum un dragon furios. Se îndreaptă spre provincia Shanxi, din nord-vestul ţării. E un teritoriu al forţelor de gherilă – centrul teritorial al Partidului Comunist şi al Armatei Roşii. Lan Ping are douăzeci şi trei de ani. E în tren. Starea şinelor e proastă. Pe geam, peisajul e dezolant. Nici munţi, nici râuri, nici copaci ori recolte. Dealuri golaşe se întind pe kilometri întregi. Trenul a traversat provinciile Jiangsu, Anhui şi Henan.

Un bărbat în vârstă care stă vizavi de Lan Ping o întreabă dacă a văzut ceva interesant. Fără să aştepte un răspuns, îi atrage atenţia că trec prin locuri care au fost câmpurile de bătălie ale vremurilor apuse. Începe să răsară soarele. Bărbaţi şi femei cu pielea întunecată ară ogoarele. Femeile îşi cară bebeluşii în spinare. Bărbatul îi spune că, în 1928 şi 1929, în regiune au murit trei milioane de oameni din cauza foametei.

La început, *Yanan* e un cuvânt ciudat pentru ea. Un loc în mijlocul pustietăţii. Este opusul Shanghaiului. Lan Ping se simte ca o oarbă ce bâjbâie pe o alee – îşi găseşte drumul atingând zidurile. După Shanghai, a încercat şi în alte locuri. A încercat în oraşele Nanking, Wu Han şi Chong-qin. A vorbit cu prieteni şi cunoştinţe şi a cerut ajutor şi recomandări. Nimic nu a mers. Lumea fie nu auzise deloc de ea, fie auzise prea multe. A bătut pe la uşi, şi-a spus numele unor străini. A mers întruna mai departe, forţându-se să continue, şi a păstrat vie în minte imaginea speranţei.

A început să audă tot mai mult numele lui Mao Zedong. Un erou al gherilei. O legendă populară în devenire. El reprezintă majoritatea chinezilor din partea continentală a ţării, cei nouăzeci şi cinci la sută dintre ţăranii care îşi fac griji că ţara lor natală e cucerită de japonezi. Nu sunt bani pentru şcoli, artă sau distracţie, însă ţăranii îşi trimit fiii să se înroleze în Armata Roşie, să fie comunişti şi să fie conduşi de Mao Zedong.

Ea are ochii unui pionier. Cu această privire îşi descoperă următoarea scenă. Yanan este teritoriul disponibil pe care să şi-l revendice.

Înainte de plecare, a scris un articol care a fost publicat în *Săptămânalul artei spectacolului din Shanghai*. Titlul era „O perspectivă asupra vieţii noastre". În articol, critica „arta palidă", arta care promovează sentimentalismul burghez. Piesele în care femeile sunt lăudate pentru sacrificiul lor. Piesele care îmbrăţişează tradiţia legării picioarelor. Arta care se face că nu vede situaţia fatală a ţării. A numit-o „artă egoistă". „Pentru mine, arta e o armă. O armă în lupta cu nedreptatea, cu japonezii, cu imperialiştii şi duşmanii deopotrivă."

„O perspectivă asupra vieţii noastre" a fost un strigăt puternic. Această reprezentaţie, s-a zis, a făcut picioare şi şi-a croit drum spre Yanan, în peştera lui Mao, în patul lui.

Camionul vechi în care se află geme ca un animal pe moarte. Acoperită de un strat roşcat de praf, fata din Shanghai are moralul ridicat. După o călătorie de trei zile, tocmai a trecut de Xian, poarta spre teritoriul roşu. Îşi fac intrarea în Luo-chuan, ultima oprire înainte de Yanan.

August 1937. S-a împrietenit cu o femeie pe nume Xu, care merge la soţul ei, Wang. El e secretarul organizaţiei comuniste denumite Frontul Unit Împotriva Invaziei Japoniei. Se află aici ca participant la o întrunire importantă.

În noaptea aceea, Lan Ping şi Xu stau într-o cocioabă ţărănească. Paturile lor sunt aşternute cu paie. Au de gând ca a doua zi să-l ia pe Wang de la întrunire şi să-şi continue împreună drumul spre Yanan. Lan Ping e obosită şi se culcă

devreme. Nu ştie că dimineaţa următoare va intra în istorie ca un mister nedescifrat al Chinei moderne.

La micul dejun, Xu îi spune lui Lan Ping că locul întrunirii soţului ei se află la câteva case mai încolo pe uliţă. Adunarea s-a încheiat deja în zori. Xu propune să-şi ia chifle la pachet pentru drum. Sunt vreo optzeci şi ceva de kilometri de la Luo-chuan la Yanan.

Dimineaţa e rece. Culorile răsăritului de soare zugrăvesc dealurile în auriu. Lan Ping e îngrijit îmbrăcată în noua ei uniformă a Armatei Roşii, din bumbac gri. O curea îi încinge mijlocul. Trupul ei zvelt seamănă cu o salcie. Are părul prins sus cu panglici albastre, în două cozi lungi, împletite. Cărând genţile, ea şi Xu se îndreaptă spre camionul lor. Chiar dincolo de el, sunt oprite alte trei vehicule bătute de vreme. Pe una dintre maşini scrie *Asistenţă medicală de urgenţă – În ajutorul vieţii. Asociaţia muncitorilor chinezi din New York*. Este maşina lui Mao Zedong.

În viitor, momentul următor va fi discutat ca o clipă de semnificaţie istorică. S-au adoptat păreri şi interpretări diverse. Unii spun că Mao a ieşit din căsuţa de întrunire şi a urcat în maşina lui, în timp ce Ping se urca în camion – şi astfel cei doi nu s-au văzut. Alţii zic că Lan Ping i-a urmărit cu privirea pe liderii care ieşeau unul câte unul şi i s-a părut că stiloul pe care fiecare îl avea în buzunarul de la piept era caraghios – dar nu l-a recunoscut pe Mao. Alţii spun că Mao, din cauza înălţimii lui, şi-a aplecat capul pe când ieşea din casă, iar când şi-a ridicat din nou privirea a fost fermecat de frumuseţea ei – dragoste la prima vedere. În versiunea doamnei Mao, toată lumea vine să o salute călduros.

Adevărul e că nu vine nimeni. Nimeni nu salută pe nimeni. Fata din Shanghai se urcă în camion, se aşază într-un loc confortabil şi aşteaptă plecarea vehiculului. Îi vede pe bărbaţi ieşind din casă. Ştie că sunt oameni importanţi, dar nu ştie care dintre ei e Mao şi nici nu se aşteaptă să-l întâlnească.

Abia când camionul se pune în mişcare – abia când îl aude din greşeală pe Wang şoptindu-i nevestei: Uite, el e! El e Mao! –, abia atunci acordă atenţie. Şi-a încrucişat drumul cu el, dar l-a ratat. Cel mai mare şi mai tare mahăr

din Yanan. El e deja în maşină. *Asistenţă... În ajutorul vieţii.* Nu l-a prins, a văzut doar fumul lăsat în urmă de maşina lui. Îşi aminteşte maşina zdruncinându-se, zguduindu-se precum un pacient care tocmai a suferit un atac de cord.

*

Dacă oamenii din China modernă n-au prea auzit de numele lui Yu Qiwei, au auzit în schimb cu toţii de Kang Sheng. Tovarăşul Kang Sheng, cel mai de încredere om al lui Mao, şeful siguranţei naţionale şi al serviciului de spionaj din China. Educat în Rusia de oamenii lui Stalin, Kang Sheng e un bărbat al tainei şi al conspiraţiei. Nimeni nu-i poate citi expresiile feţei. Nimeni nu ştie în ce fel e legat de Mao sau cum lucrează împreună cei doi. Toată viaţa lui, Kang Sheng se menţine în fundal, în afara atenţiei. Nimeni nu-i poate simţi prezenţa, decât atunci când e brusc prins de umbra lui. Şi atunci e prea târziu. I-ai căzut în capcană. Eşti prins într-un coşmar. Eşti înghiţit şi dezmembrat de o creatură misterioasă. Nimeni până acum nu a reuşit să scape şi să spună lumii ce s-a întâmplat. Nimeni nu poate spune povestea lui Kang Sheng. Numai câţiva, puţini la număr, au descris invizibila mână neagră, degetele ei răsfirate peste China.

Am avut o lungă relaţie cu Kang Sheng, va spune doamna Mao mai târziu. O relaţie foarte specială. Cincizeci şi doi de ani. A jucat un rol important în viaţa ei. I-a fost, în acelaşi timp, cel mai bun prieten şi cel mai înverşunat duşman. A ajutat-o şi a trădat-o. Cândva, i-a fost mentor şi confident. În timpul Revoluţiei Culturale au devenit tovarăşi de arme. Au lucrat mână în mână, cu mănuşi. Aţi auzit vreodată legenda în care specii diferite de lupi îşi unesc forţele ca să prade vite?

Kang Sheng şi fata sunt din aceeaşi provincie, din Shan-dong. Şi nu doar atât, ci, cum vor descoperi cu uimire, sunt chiar din acelaşi oraş. Fata nu mai ţine prea bine minte cum s-au cunoscut. El îi spune că era prea mică, avea vreo unsprezece ani. El era directorul şcolii generale din oraşul Zhu. Cu siguranţă trebuie să-l fi cunoscut, de la oamenii din oraş,

poate de la bunicul ei. Impresia ei a fost că era un om tăcut. Avea o expresie împietrită. Nu scotea decât două vorbe, da sau nu. Când şi când, dădea din cap spre copii şi spunea câteva cuvinte cu o voce uscată. Era respectat de orăşeni, pentru că făcea lucrurile să meargă.

Are pielea aproape prea fină pentru un bărbat. Barbă de ţap. Poartă nişte ochelari cu lentile groase, cu rame aurii. În spatele ochelarilor se află o pereche de ochi de peşte. Pupilele îi sunt ieşite mult în afară, ca nişte mingi. E subţirel şi se mişcă elegant. Pe vremuri, purta o robă gri, lungă până la glezne. În timpul războiului, poartă uniforma Armatei Roşii, cu nişte buzunare în plus, iar după eliberare va purta o jachetă în stilul lui Mao.

Când aud că Kang Sheng, concitadinul meu, este şeful serviciului de securitate comunist din Yanan, sunt cu adevărat încântată. Mă aflu la Yanan de trei luni şi încerc cu disperare să-mi găsesc un drum. Simţindu-mă norocoasă, decid să-i fac o vizită lui Kang Sheng. Într-o zi, în timpul unei pauze, mă furişez din echipa de lucru şi mă duc la el în birou. Intru direct pe uşă şi îl rog să mă ia sub aripa lui. El e ocupat, frunzăreşte un document, şi se uită la mine pe sub marginea ochelarilor. Nu mă recunoaşte la început. Apoi mă mai priveşte o dată. Văd că mă recunoaşte, dar tot nu zice nimic. Se uită lung în continuare. Mă analizează cu privirea. O privire îndrăzneaţă, nepoliticoasă chiar. Ca un negustor de antichităţi care cântăreşte o piesă, nu pare să se grăbească. Asta mă face să mă simt stânjenită. Apoi îmi zice c-o să facă tot ce poate. O să te descurci în Yanan. Se lasă pe spate şi zâmbeşte brusc.

Mă invită să stau jos şi mă întreabă despre viaţa mea la Shanghai. Îi povestesc câte ceva din lupta mea şi despre cariera mea de actriţă. Nu pare să-l intereseze. Dar nu am ce altceva să-i spun. Mă întrerupe şi mă întreabă de relaţii. Eşti măritată sau ai vreo legătură?

Îi zic că nu sunt pregătită să vorbesc despre viaţa mea personală.

Înţeleg, spune el. Dar, dacă ai nevoie de ajutorul meu, trebuie să ştiu lucrurile astea. Vezi tu, la Yanan, în calitate

de comunistă, toate secretele tale aparţin Partidului. În afară de asta, intenţionez să te ajut să reuşeşti. Nu mulţi oameni vor avea şansele tale.

Fac o pauză de-o clipă şi apoi mă apuc să-i povestesc despre Yu Qiwei şi Tang Nah. Sar peste căsătoria cu domnul Fei. Kang Sheng mă întreabă detalii despre divorţurile mele. Ai vreo obligaţie în prezent?

Nu, îi răspund.

Foarte bine. Dă din cap şi mă priveşte din nou pe sub ochelari.

Kang Sheng mă face să pricep că în Yanan trecutul cuiva e mai important decât realizările sale din prezent. Partidul crede în ceea ce ai făcut, nu în ceea ce promiţi că vei face. Partidul verifică în permanenţă pe toată lumea. Şmecheria ca să avansezi este să-ţi dovedeşti loialitatea faţă de Partid.

Îi spun lui Kang Sheng că am venit la Yanan ca să-mi reînnoiesc apartenenţa ca membru de Partid.

Păi atunci, bine, vei avea nevoie să-ţi creionezi istoria. Ne trebuie nume de martori.

Nu am prieteni la Shanghai care să-mi poată fi martori.

Mai ţii legătura cu Yu Qiwei?

Înainte să-i dau răspunsul, îmi spune că Yu Qiwei a venit de curând în Yanan de la Beijing.

Brusc, sunt răscolită. Durează ceva până reuşesc să-l întreb pe Kang Sheng dacă ştie ce mai face Yu Qiwei.

E bine, răspunde Kang Sheng. Şi-a schimbat numele din Yu Qiwei în Huang Jing şi este secretarul general al Partidului, răspunzând de toată partea de nord-vest. De fapt, tovarăşă Lan Ping, Yu Qiwei ar putea fi o persoană foarte bună să te ajute să-ţi construieşti trecutul. Văzându-mă un pic nedumerită şi pierdută pentru o clipă în amintiri, mă sfătuieşte: Haide, lasă trecutul acolo unde e. Îşi dă ochelarii jos şi se uită ţintă la mine. Ai fost atentă când am zis cuvântul „a construi"?

Aşa că pricep.

Sunt recunoscătoare, Kang Sheng *Ge*. Îi spun „frate mai mare" în dialectul din Shan-dong.

Pentru nimic, răspunde el. Ţine-mă la curent. Şi uită-l pe Yu Qiwei.

Din acel moment, Kang Sheng şi cu mine devenim prieteni. Iar prietenia se transformă rapid într-un parteneriat. El e probabil singura persoană din viaţa mea în care am avut încredere absolută. După multe decenii, păstrătorul secretelor mele va decide să-mi facă un laţ în jurul gâtului – atunci când devin şefa lui şi sunt pe cale să urc pe tron, el îmi trage un glonţ fatal în spate.

Se află pe patul de moarte. Cancer la colon în ultima fază. Şi vrea să mă tragă în jos odată cu el. Vrea să mă pedepsească pentru că nu i-am oferit poziţia de control absolut la care se aşteaptă şi pe care crede că o merită. Refuz să-l fac pe tovarăşul Kang Sheng preşedintele Partidului Comunist, deoarece intenţionez să ocup eu însămi această poziţie. Mi-am câştigat acest drept.

Nu cred că-i sunt datoare lui Kang Sheng. Am fost unul pentru altul pietrele de sprijin peste râul lui Mao. Suntem chit.

După cum se dezvăluie istoria din documentele oficiale, Kang Sheng nu a scris în testamentul său nimic altceva în afară de opt ideograme, care spun: *Doamna Mao Jiang Ching este o trădătoare. Propun: eliminarea imediată.*

Însă în Yanan, atunci când se pun bazele parteneriatului dintre ei, el se uită la această frumuseţe cu ochii unui proxenet – intră în afacere cu gândul la un profit foarte bun.

*

Sunt conştientă de sentimentele mele faţă de Yu Qiwei. Deşi am încetat de multă vreme să mă mai ţin după el, aş minţi dacă aş spune că nu-mi mai pasă. Îi scriu. Îl ţin la curent cu locurile în care mă aflu. E ceva de la care nu mă pot abţine. O mână fantomatică scrie în locul meu. În acele momente, mi-e frică de mine însămi.

Tot restul vieţii sale, Yu Qiwei nu îşi mai arată niciodată sentimentele faţă de mine. Nu scoate niciodată un cuvânt despre trecutul nostru. Mă evită, fiind extrem de politicos. Mă lasă să-i simt zidul de apărare. Distanţa pe care o pune între noi. Sunt nevoită să-l admir. E un bărbat foarte hotărât.

Duce la îndeplinire ceea ce-şi pune în minte. Nu-mi răspunde la scrisori. Nici măcar o singură dată.

Se descurcă bine şi a devenit puternic. Nu sunt surprinsă de realizările lui. El nu e ca Tang Nah. Tang Nah mă face să-l apreciez pe Yu Qiwei, mă face să regret ce i-am făcut. Ar fi trebuit să îndur singurătatea. Dar de unde era să ştiu eu că o să scape cu viaţă de la închisoare, când atâţia alţii ca el au fost omorâţi?

Sunt curioasă în legătură cu sentimentele lui Yu Qiwei. Vreau să ştiu dacă îi este vreodată dor de mine. Fiecare dintre noi a făcut parte din tinereţea celuilalt. Asta nu poate fi şters.

Dau de urma lui Yu Qiwei. Se află în hotelul din Yanan rezervat oficialilor din afară. Sunt sigură că e conştient de efortul pe care l-am făcut ca să-l văd. Cu toate astea, e rece când mă primeşte. Mă face să simt că-l deranjez. Îşi păstrează zâmbetul oficial. Luaţi loc, tovarăşă Lan Ping. Un ceai? Un prosop? Mă întreabă ce poate face pentru mine.

Arată ca un bărbat matur acum. Foarte sigur pe sine. Siguranţa lui mă înnebuneşte. Mă face să mă simt ca o prostituată care încearcă să se vândă. Îmi amintesc cine era. Îmi amintesc cum îi plăcea să fie iubit.

Suntem atât de aproape, aşezaţi la câţiva centimetri depărtare, şi totuşi ne despart oceane. Nu mă văd în ochii lui pe mine însămi. Poate o geană de ţânţar. Nu mă vrea acolo. Îmi aruncă o privire obosită, ca să-mi demonstreze că flacăra lui s-a stins de multă vreme. Fără vorbe, îmi spune că ar trebui să nu mă mai fac de râs.

Asta mă înfurie. Mă face să vreau să câştig. Să câştig în stil mare. Să câştig pentru a-i demonstra că a greşit când a renunţat la mine.

Dar ştiu să nu-mi arăt furia la el în birou. Îi spun că am venit cu treabă. Am nevoie de un martor cu privire la trecutul meu comunist. Poţi să mă ajuţi? Tu erai şeful meu în Qingdao. El înţelege şi spune că va completa formularele pentru mine. Spune-i anchetatorului să ia legătura cu mine, dacă are vreo întrebare.

Mulţumesc, îi zic. Îţi mulţumesc că te deranjezi.

Apoi plec. Îl las în pace pentru tot restul vieţii sale. Nu-l mai văd în următorii treizeci de ani. Dar mă asigur că soţul meu îl vede. Mă asigur că Mao îi dă o slujbă şi că-i dă ordine. A lucrat pentru Mao ca secretar de partid regional. A fost numit primar în Qingdao. Nu ştiu nimic cu privire la cauzele din care a murit în floarea vârstei. Habar nu am de fericirea sau nefericirea lui. Ştiu că soţia lui, Fan Qing, mă urăşte. Sentimentul e reciproc. Ce se întâmplă la final nu mai e grija mea. Rataţii îmi lasă un gust neplăcut.

*

Tânăra începe să cunoască regiunea centrală a Chinei, uşoara ridicătură a câmpiei Shan-Bei. E un peisaj sumbru. Lângă un râuleţ ce seamănă cu un şarpe e situat un oraş cenuşiu, în care casele sunt construite din lut şi au ferestre din hârtie. Pe marginea drumului, cocoşi, găini şi pui tulbură liniştea oraşului, altfel mort. Aici, măgarii reprezintă singurul mijloc de locomoţie, iar cerealele sălbatice – principala sursă de hrană. Pe vârful unui deal se află Pagoda Yanan, construită în timpul dinastiei Sung, în jurul anului 1100.

Aici e locul în care trăieşte Mao Zedong, viitorul conducător al Chinei, într-o peşteră, ca un om preistoric. Doarme într-un pat zidit din cărămizi pe jumătate arse, vase de ceramică sparte şi lut. Un astfel de pat se numeşte *kang*. Deşi soldaţii cu pielea cafenie sunt slabi ca nişte scânduri, au mintea puternică. Trăiesc pentru visul pe care Mao l-a făurit pentru ei. Nu au cunoscut niciodată oraşe precum Shanghaiul. În fiecare dimineaţă, pe terenul unei şcoli din localitate, exersează tehnici de luptă. Se prea poate ca armele lor să fie primitive, însă sunt conduşi de un zeu.

După câteva săptămâni, fata îşi va face apariţia pe dealul lipsit de iarbă. La asfinţit, lângă râu, va sta pe o piatră şi va privi undele. Îşi va uda părul negru şi lucios şi va cânta opere. Deşi are douăzeci şi trei de ani, arată de şaptesprezece în ochii localnicilor. Fata are cea mai frumoasă piele şi ochii cei mai strălucitori pe care i-au văzut vreodată bărbaţii de prin partea locului. Va veni şi va fermeca inima zeului lor.

9

Peşteri, muşte, vânturi tăioase, mâncare proastă, chipuri cu dinţi găunoşi, uniforme gri, şepci cu steaua roşie – astea sunt primele mele impresii despre Yanan. Noua mea viaţă începe cu un soi de tortură. Ca să supravieţuiesc, îmi interzic să mă gândesc că ăsta e un loc unde au murit trei milioane de oameni într-un an din cauza foametei. Îmi interzic să iau cunoştinţă de faptul că localnicii nu au văzut în viaţa lor o toaletă şi că nu fac baie decât la naştere, când se căsătoresc şi când mor. Foarte puţini îşi ştiu data naşterii sau unde se află capitala Chinei. În Yanan, oamenii îşi zic comunişti. Pentru ei, este o religie. Căutarea purităţii spirituale le oferă mulţumire deplină.

Sunt desemnată să fac parte dintr-o echipă de şapte tovarăşe. Cinci sunt de la ţară, iar două, printre care mă număr şi eu, de la oraş. Când le întreb pe tinerele ţărănci de ce s-au înrolat în armată, Sesame, cea mai înfiptă dintre ele, zice că pentru a evita o căsătorie aranjată. Soţul ei era un băiat de şapte ani. Restul fetelor clatină din cap. Au venit ca să nu fie vândute sau să nu moară de foame. Le felicit. Ne petrecem dimineaţa învăţând un exerciţiu militar.

Cealaltă fată de la oraş are trăsături ciudate. Ochii îi sunt dispuşi pe laturile chipului, foarte aproape de urechi, ca la capre. E încrezută şi vorbeşte mandarina imperială. Vocea ei seamănă cu a unui bărbat, silabele i se rostogolesc de pe buze una după alta. Armata Roşie nu e o armată a mântuirii, remarcă ea. E o şcoală pentru educaţie. Noi suntem comunişti, nu o şleahtă de cerşetori. E îngrozitor că n-aţi

auzit de marxism şi leninism. Suntem în armată ca să schimbăm lumea, nu doar ca să ne umplem burta.

Mă enervează. Ţărăncile se uită una la alta – nu ştiu ce să-i răspundă. Le intimidează. O întreb pe femeie cum o cheamă. Fairlynn, răspunde ea. Mi-a fost pus acest nume după poeta antică Li, Reflecţie Pură. Ai auzit de opera ei? Superbe versuri!

Ce eşti? o întreabă tinerele ţărănci pe Fairlynn.

Poetă.

Ce e o poetă? Ce e o poezie?

După ce le este oferită explicaţia, Sesame tot nu pricepe. Fairlynn îi aruncă o carte.

De ce nu te serveşti, ca să afli singură?

Nu ştiu să citesc, zice Sesame pe un ton de scuză.

Tu de ce te-ai înrolat în Armata Roşie? o întreb pe Fairlynn.

Ca să-mi continui studiul cu preşedintele Mao. Şi el e poet.

Fairlynn este o atletă a spiritului. Are nevoie de o rivală ca să-şi exerseze mintea. Mă numeşte Domnişoara Burgheză şi zice că Yananul o să mă călească. Dimineaţa, lasă uşa deschisă, ca vântul să sufle înăuntru. Asta îi provoacă o plăcere imensă. Îi aud râsul bărbătesc. Vântul aspru o să-ţi remodeleze oasele şi nervii! E fericită că m-a lăsat fără replică. Slavă lui Buddha că e urâtă, mă gândesc în sinea mea. Cu aşa o siluetă scundă şi îndesată, sunt sigură că are parte de multă singurătate. Tunsoarea ei, potrivit propriilor spuse, e inspirată de Shakespeare. Seamănă cu o umbrelă deschisă. Faţa ei prelungă are linii ascuţite. Pielea cuiva care fumează ţigară de la ţigară. Când vorbeşte, mâinile ei gesticulează puternic sub nasul tău.

Joc *Qu* şi *Pai*, jocuri cu poezii, zice Fairlynn. De-abia aştept să joc cu preşedintele Mao. Am auzit că-i place foarte mult să se ia la întrecere. Sunt tare în Tang şi am auzit că el e tare în Song. Specialitatea lui e *Fu*. Din cele ale lui Song, preferă „Nordul târziu", iar eu „Sudul devreme". Specialitatea mea sunt poemele de patru tonuri şi opt versuri ale lui Zu Hei-Niang, iar a preşedintelui cele cu două tonuri şi cinci versuri. Chestiile gen *pin-pin-zhe-zhe*.

Mare surpriză dacă o s-o primească preşedintele, îmi spun în sinea mea. Bărbaţii trebuie să caute diverse feluri de stimulare venind din partea unor femei diferite.

Locul în care trăiesc în următoarele câteva luni se numeşte Valea Familiei Qi. Satul-peşteră are peste treizeci de familii, iar numele de familie al tuturor este Qi. Din cauza văilor, vântul bate cu putere. Pielea a început deja să mă înţepe. Am fost repartizată în programul de instrucţie al noilor recruţi. Satul are o singură uliţă, care se prelungeşte şi face legătura cu un câmp deschis. La capătul dinspre răsărit se află un hambar. La cel dinspre apus se înalţă o fântână publică. Fântâna nu are nici un fel de bare de protecţie şi iarna e acoperită de gheaţă.

Plutonul meu trece strada, îndreptându-se spre terenul de instrucţie. Lângă fântână, zăresc un băieţel cu obraji precum merele. Scoate apă cu o găleată legată cu o funie. Greutatea îl face să se aplece periculos de mult peste marginea fântânii. Ar putea să alunece şi să cadă în orice clipă. Când trec pe lângă el, îmi închid ochii. Pe stradă e un orb care vinde *yame*. Par a fi vechi cât lumea. Lângă el e o prăvălie de cărbuni. O femeie însărcinată spală rufe în faţa unei grămezi de cărbuni. Cei doi copii mici ai ei, cu pantalonaşii rupţi în spate, se joacă în cărbuni. Poponeţele lor sunt acoperite de negreală. Alături e un atelier de tâmplărie. Tâmplarul face nişte găleţi uriaşe. Copilaşii săi ajută la şlefuirea suprafeţei lemnului.

Eu şi Fairlynn am fost repartizate să dormim la o familie de ţărani. M-am ales cu un junghi la gât de la dormitul pe jos. Într-o zi, când stăpânul casei vine să ne dea bună dimineaţa, amintesc de asta. A doua zi, ne aduce două saltele din paie.

Fairlynn îmi spulberă speranţa de a avea parte de un somn bun noaptea. Treaba noastră e să ne depăşim slăbiciunea burgheză, zice ea, luând saltelele şi trimiţându-le înapoi gospodarului.

După o săptămână de dormit prost, mă simt rău. Fairlynn se foieşte cât e noaptea de lungă. Într-o dimineaţă, după micul dejun, gospodarul vine cu o femeie din vecini, care e croitoreasă.

Ne spune că a rugat-o să ne închirieze camera de cusut. Are paturi, ne spune el. Poate că tovarăşele de la oraş, care au oase delicate, ar prefera paturile în locul pământului gol.

De data asta, Fairlynn acceptă oferta fără să cârtească. Ne facem bagajele şi ne lăsăm conduse de croitoreasă la camera ei. Ne sunt înfăţişate două paturi. Unul e de o persoană, din bambus, iar celălalt e agăţat de tavan, fiind de fapt o placă de scândură. Pe el sunt aşezate materiale şi diverse cârpe. Are cam un metru jumătate lăţime şi aproape doi metri lungime. Şi e la vreun metru şi jumătate înălţime de la pământ, aproape de tavan.

Fairlynn propune ca eu să iau placa şi ea să ia patul. Eu nu sunt ca tine, uşoară ca un fulg, zice ea. Scândura n-o să-mi ţină greutatea – o să-ţi fărâm oasele, de cade.

Când mă uit la placă, mă ia imediat durerea de cap. Ca să ajung la ea, trebuie să urc mai întâi în patul ei, ca pe o treaptă, apoi să-mi depărtez picioarele ca să mă caţăr pe stâlpul din lemn. Apoi trebuie să ajung acolo cu un picior, pe care să-l folosesc ca sprijin, şi să mă ridic pe scândură. Odată întinsă pe ea, nu mai am cum să mă ridic în capul oaselor, căci, dacă o fac, mă voi lovi cu capul de tavan.

Noaptea, îşi reazemă trupul de perete şi îi e frică să se întoarcă pe partea cealaltă. Nu e nici o bară care să o împiedice să cadă. De multe ori, visează că se rostogoleşte până pe margine şi alunecă. Trec săptămâni până se obişnuieşte cu teama. Pentru a evita să se dea jos noaptea, nu îndrăzneşte să mai bea apă după ora trei după-amiaza.

După ce se culege porumbul uscat, plutonul e trimis să care cu o roabă cocenii de pe câmp. Lui Lan Ping îi ia ceva vreme să înveţe să folosească roaba. Când îşi dă seama cum funcţionează, ţine mânerele bine cu ambele braţe îndoite spre interior, ca să menţină controlul. Merge pe călcâie. Când o ia la vale, trage de mânere şi se lasă pe vine. Greutatea corpului ei acţionează ca o frână. Uneori merge lăsată pe vine tot drumul şi fundul îi atinge pământul. Spre deosebire de ea, Fairlynn se răstoarnă atunci când coteşte brusc la coborârea de pe deal.

Lan Ping începe să simtă distanţa. Distanţa dintre ea şi rolul pe care vrea să-l joace. Nu reuşeşte să ajungă la el. Se întreabă când va cunoaşte oameni cu adevărat importanţi.

Dacă eşti soldat, poartă-te ca atare. Tonul lui Fairlynn e serios. Nu te trezeşti să pui întrebări ca un civil. Nu ceri să-l vezi pe Mao, de exemplu... Deodată, Fairlynn trage un vânt. O băşină zgomotoasă. Chiar în mijlocul propoziţiei. Mirosul e puternic.

Prea multe *yame*, observă Sesame.

Pastile pentru gaze? îi oferă Lan Ping.

Fairlynn a făcut o faţă de parcă altcineva ar fi tras vântul. Apoi începe să tragă vânturi din nou. Fetele încep să râdă. Una dintre băşini durează un minut. Grupul izbucneşte în chiote de veselie când băşina se aude cu câteva tonuri mai jos, înainte de a se termina în sfârşit.

Când trebuie să merg la toaletă, sunt nevoită să mă aşez pe vine deasupra unei haznale. Are aproape un metru în diametru. Nu e decât o scândură de lemn peste gaură. În zilele ploioase, suprafaţa devine extrem de alunecoasă. Şi numai când mă gândesc la asta, mă deprim chiar mai mult decât sunt deja. Am învăţat să umblu cu arme, să arunc grenade, să mă târăsc prin tufişuri, peste stânci. Lupt şi muncesc. Pentru mine, comunismul e ceva intangibil, precum luna din iaz şi floarea din oglindă. Toate cele îmi spun că nu mă aflu acolo unde trebuie.

E miezul nopţii şi am din nou diaree. Nu vreau să mă dau jos în frig şi să o trezesc pe Fairlynn. Însă după o oră de zvârcolit, nu mai pot îndura. Îmi pun hainele pe mine şi încep să cobor. Fairlynn doarme buştean. Când ies afară, mă învăluie întunericul. Îmi este foarte greu să mă imaginez ţinându-mi echilibrul pe scândura de lemn. Mă gândesc s-o trezesc pe Fairlynn. Dar mă răzgândesc. Nu vreau să fiu numită, din nou, Domnişoara Burgheză.

Mă deplasez ţinându-mă cu mâinile de zid. Când ajung la poartă, disconfortul din stomacul meu creşte. Împing poarta, dar nu se deschide. Balamalele nu se clintesc. Grăbită, mai încerc o dată şi poarta se deschide, în sfârşit.

M-am rătăcit. În faţa mea e ograda goală. Nu-mi pot aminti unde e haznaua, ştiu doar că nu e departe.

*

Nu e aşa cum le-a spus mai târziu oamenilor, cum că nu s-a îndoit niciodată de drumul pe care l-a ales. S-a îndoit serios, ca acum, de pildă.

Îl vizitează pe Kang Sheng, cu lacrimi în ochi. Vine la peştera lui folosită pe post de birou într-o după-amiază senină.

Tovarăşă Lan Ping! Ce mai faci? o întâmpină el. Cum te împaci cu viaţa la Yanan? Poftește. Ai mâncat? Poftim de ia prânzul cu mine, te rog.

N-a mai mâncat carne de luni de zile.

Stau de vorbă în timpul mesei. Ea e umilă, îl roagă să-i dea sfaturi.

Păi, cunoştinţele mele despre lume nu sunt mai bune ca ale tale, vine replica lui. Doar că eu sunt mai în vârstă şi am gustat mai multă sare. Ai încercat la trupa de operă de aici? Yananul are o grămadă de amatori de operă. Şefii din partid sunt admiratori ai operei.

Vreau să încerc, dar şefa mea de pluton nu vrea să-mi dea o zi liberă. Cum aş explica motivul?

Păi, stai să văd. Te pot transfera în numele serviciului de personal. O să-i spun şefei tale de pluton că revoluţia are nevoie de tine.

Mai că-i vine să se ridice şi să-i facă o plecăciune *kowtow*, de mulţumire şi respect. Reţinându-se, îl întreabă numele persoanelor răspunzătoare de trupa de operă din Yanan.

Oamenii cu care vei lucra or fi ei avansaţi din punct de vedere politic, zice el, rupând o bucată de hârtie şi scriind repede o listă cu nume, dar nu sunt în stare să cânte, să joace roluri. Te vei face remarcată. Aşa că pune-ţi mintea la contribuţie. Dacă voi aduce oameni să te vadă în spectacol? Dacă eşti bună, o să-l aduc pe tovarăşul preşedinte Mao.

Aluzia subtilă din vorbele lui. El îmi reaminteşte că timpul nu-mi dă voie să aştept. Tinereţea contează. Cât de repede se trece pielea fină a fetelor de la oraş în şmirghelul nisipului

de aici. Vântul tăios nu ţine seamă de nimic. Vântul şopteşte o înţelepciune străveche. Deşi mulţi primesc sfaturi, puţini profită de ele. Foloseşte-ţi capul. Ia-o şi aşa. În Yanan, e o altfel de grădină a iubirii. O femeie iubeşte un bărbat pentru ceea ce este el în stare să facă pentru China.

O localnică intră cu ceainicul. Îi toarnă ceai lui Kang Sheng, apoi mie. E tânără, dar are riduri adânci, sculptate de vânt. Kang Sheng adaugă: La Yanan, înălţimea unei femei este gradul pe care-l are bărbatul ei. Râde ca de o glumă bună. Sunt sigur că o fată cu calităţile tale atrage admiratori. Ar trebui să te păstrezi. Desigur, nu ăsta e subiectul discuţiei noastre de astăzi. Uite, ia de-aici. Scoate un dosar din sertar. Perfecţionează-ţi cunoştinţele despre Partid – citeşte operele lui Mao. Ţine minte, numai atunci când viaţa cuiva se împleteşte cu istoria, acela are parte de adevărata măreţie.

Începe să citească ceea ce i-a recomandat Kang Sheng. Cărţi şi lucrări. Poveştile o fascinează. Sunt despre istoria Partidului Comunist, dar mai mult despre succesul unui singur om. Un bărbat care de unul singur a pus bazele Partidului şi l-a condus. Un bărbat care de trei ori a căzut din graţiile Partidului şi de trei ori şi-a croit drumul înapoi în poziţia de lider.

Este povestea lui Mao Zedong.

E un autodidact, fiul unui ţăran din Hunan. A înfiinţat gruparea comunistă din Hunan când era student, în 1923. Mentorul lui a fost şeful Partidului Comunist, domnul Chen Duxiu. În 1927, după ce Chiang Kai-shek i-a masacrat pe comunişti, relaţia profesor-student s-a înveninat. Au ajuns să aibă păreri opuse. Mao credea în forţă, în vreme ce Chen credea în puterea negocierii la masa tratativelor. La vremea respectivă, Chen avea cuvântul hotărâtor. Cu toate astea, istoria a dovedit că Mao a avut dreptate. Când negocierile lui Chen au eşuat, el şi-a adâncit greşeala ordonând un război de poziţie – construirea de ziduri umane pentru a se împotrivi gloanţelor lui Chiang Kai-shek. Rezultatul: Armata Roşie a pierdut nouăzeci la sută din efective.

Supărat, Mao a luat o mică armată alcătuită din ţărani şi s-a ascuns în îndepărtatul munte Jing-gang. Mao era hotărât să-şi instruiască oamenii şi să-i transforme într-o forţă

de fier. Pentru fapta sa, Mao a fost acuzat ca fiind trădător şi oportunist. A fost dat afară.

Însă Chen nu a avut deloc noroc, iar Armata Roşie a fost pe punctul de a fi complet ştearsă de pe suprafaţa pământului. Lui Mao i s-a oferit înapoi postul, căci el deja îşi formase o armată de treizeci de mii de oameni bine echipaţi. Acceptând noua sarcină, Mao s-a luptat cu armata de zece ori mai numeroasă a lui Chiang Kai-shek. Mao s-a jucat cu inamicul de-a şoarecele şi pisica. Apoi a avut de înfruntat o altă lovitură internă. Biroul Politic central al Partidului Comunist credea că Armata Roşie era îndeajuns de puternică încât să-şi revendice, de această dată, principalele oraşe ale lui Chiang Kai-shek. Mao a pledat pentru o acţiune rezervată. A fost din nou etichetat drept ţărănoi îngust la minte şi din nou a fost dat afară.

Mao se simţea rău, dar nu s-a dat bătut. La vremea când a sosit vestea că Armata Roşie trimisă să atace oraşul a fost distrusă, Mao era pregătit să revină pe scaunul de comandant. Precum un strateg din vechime, şi-a pus în aplicare arta războiului şi a răsturnat situaţia ca prin farmec. Nu numai că Armata Roşie a supravieţuit, dar a început să obţină din nou victorii.

Cu toate acestea, necazurile lui Mao erau departe de a se fi încheiat. Experţii militari antrenaţi de ruşi şi-au exprimat îndoielile cu privire la stilul în care duce luptele de gherilă. Ei au convins Biroul Politic că tacticile conservatoare ale lui Mao distrug reputaţia Partidului. Biroul Politic a fost convins că era necesară lansarea unui al doilea atac asupra fortăreţei lui Chiang Kai-shek. Când Mao s-a luptat din nou, a fost criticat că şi-a pierdut încrederea în revoluţie şi a fost numit laş. De data asta, nu numai că a fost dat afară din post, dar i s-a ordonat să părăsească baza. În 1932, ca o formă de exil, i s-a cerut să înfiinţeze o filială de partid într-o provincie îndepărtată.

Mao nu a aşteptat să-i vină rândul. A dus o activitate intensă de lobby, a discutat cu prietenii şi cu relaţiile sale. Previziunile lui s-au adeverit una câte una. Armata Roşie a pierdut bătălii importante şi în cele din urmă a fost blocată, fără putinţă de scăpare, de forţele lui Chiang Kai-shek.

Mao a fost chemat înapoi pentru a treia oară. Însă nu voia să fie un pod de care se puteau lipsi, bun doar să salveze armata din apele-i tulburi. Voia o poziţie permanentă în casa puterii – voia controlul total asupra conducerii Partidului Comunist, inclusiv înlăturarea duşmanilor lui politici.

I s-a dat satisfacţie.

În 1934, zeul şi-a condus adepţii şi a făcut un miracol. Acesta a fost denumit Marşul cel Lung.

Fata stă aşezată în faţa unui teanc de hârtii. Îşi vede gândurile cum prind viaţă. Silabele-i răsar în aer, iar sensul lor este perfect. E copleşitor. Naşterea bruscă a unei revelaţii. Energia vitală a acesteia. O combinaţie între intimitatea interzisă şi înţelegerea nepermisă.

Vreau să reprezint un loc pe harta lui! strigă fata.

Kang Sheng îi spune că există femei care se autoinvită în peştera lui Mao. Blânde şi exotice deopotrivă.

N-am de gând să mă transform într-o piatră din cauza asta, răspunde fata.

*

Peste deal, soarele începe să apună. Batalioane de soldaţi sosesc şi se aliniază. Se aşază pe jos în şiruri, în faţa unei scene improvizate, înălţate din ţăruşi de bambus spre cerul de un albastru din ce în ce mai închis. Orchestra îşi acordează instrumentele. Fata din Shanghai s-a impus ca actriţa principală a trupei de operă din Yanan. E pe cale să cânte un solo intitulat „Povestea fetei de pescar".

Fata se pregăteşte într-un cort. Îşi înfăşoară capul cu o eşarfă de un galben strălucitor. E îmbrăcată în costumul de scenă – o vestă roşie cu o fustă-pantalon verde. Ridică o vâslă imaginară, prefăcându-se că e într-o barcă, şi îşi începe încălzirea, păşind într-un ritm ce presupune un pas înainte, unul înapoi şi unul lateral. Se balansează, legănându-şi braţele dintr-o parte într-alta.

Zgomotul aplauzelor îi spune că au sosit liderii şi membrii lor de cabinet. Ajutoarele din culise îi zoresc pe artişti să meargă în spatele cortinei. Bătaia tobelor se înteţeşte de

la o clipă la alta. Chipurile actorilor sunt date abundent cu pudră, ca nişte măşti. Ochii şi sprâncenele sunt desenate în aşa fel încât seamănă cu nişte gâşte în zbor.

Privindu-se în oglindă, fata îşi aduce aminte de viaţa la Shanghai. Se gândeşte la Dan, la Tang Nah şi la Zhang Min. Bărbaţii care i-au cutreierat trupul, dar nu au descoperit niciodată giuvaierul dinăuntru. Se gândeşte la mama ei. La ce ghinion a avut. Brusc, i se face dor de ea. Numai după ce fiica a trecut prin propria-i luptă chinuitoare, ea e în stare să înţeleagă semnificaţia ridurilor mamei şi a tristeţii zăvorâte sub pielea ei.

Roţile de car zboară pe scenă. Actorii îşi schimbă brusc vocile pe notele înalte. Publicul entuziasmat strigă de încântare. Zgomotul sparge tăcerea nopţii. Un ajutor din culise îi spune actriţei că a venit Mao. E în mijlocul mulţimii. Fata îşi închipuie felul în care e aşezat. Ca un Buddha pe o floare de lotus.

Intră pe scenă în paşi de *sui-bu*, imitând alunecarea pe apă, şi apoi *liu-quan* – braţe de salcie. Îşi ia de jos „vâsla" şi loveşte cu graţie în apa imaginară. Se apleacă şi se ridică, unduindu-se, apoi îşi îndreaptă genunchii pentru a zugrăvi clătinarea într-o barcă. Bătăile tobelor îi acompaniază mişcarea. Merge când pe vârfuri, când pe călcâie, din partea stângă a scenei în partea dreaptă, demonstrându-şi talentul de a „călca apa". Face un *liang-xiang* – rămâne într-o poză – şi apoi deschide gura pentru a cânta celebra arie.

Chipul lui Mao pare solemn, dar pe dinăuntru vântul minţii sale se înteţeşte şi bate în trunchiurile nervilor – glasul fetei e precum o săgeată puternică, ţintind drept spre starea sa de spirit. Lumea lui se răstoarnă. Algele cresc în cer şi norii încep să înoate în ocean.

Aş călători cu tine pe Cele Nouă Pâraie,
Cu vântul avântându-se liber şi valurile fremătând,
În căruţe de apă cu coviltire de lotus...

Mintea lui e acum precum un cal înlănţuit, ce aleargă împotriva vântului puternic, biciuit, lovit, şerpuind spre vârful unui munte învăluit în ceaţă deasă.

Urc pe stâncile Quen-Rung să privesc împrejur,
Inima mi-e schimbătoare şi posacă.
Amurgul se lasă
Mă simt pierdută şi pustie.
Gândindu-mă la ţărmuri îndepărtate
Mă fac bine...

El miroase aerul umed. Aerul care poartă greutatea apei. Îşi aude ritmul propriei respiraţii. Clipeşte din ochi şi îşi şterge sudoarea de pe frunte.

După lăsarea cortinei, Kang Sheng îl conduce pe Mao pe scenă şi îi face cunoştinţă cu actriţa. O strângere de mână. Gentileţea unui înţelept antic. El e mai înalt. Are părul negru şi des, mai lung decât al oricui altcuiva din mulţime. E pieptănat în părţi, cu cărare pe mijloc – un stil ţărănesc tipic din Yanan, atins uşor de mâna unui artist modern. Are ochi migdalaţi cu pleoape duble, blânzi, dar atenţi. Gura îi e roşie de la natură, minunat de plină. Pielea netedă. Un bărbat de vârstă mijlocie, puternic şi sigur pe el. Uniforma lui are multe buzunare. Atât la coate, cât şi la genunchi, are petice cusute îngrijit. Încălţămintea lui e confecţionată din paie.

Ea simte pulsul propriului rol.

*

Iarna e pe ducă, dar mai e până la sosirea primăverii. Peste noapte, iarba de pe deal s-a acoperit cu o pătură de gheaţă. Abia pe la prânz crusta albă începe să se topească. După ora patru după-amiaza, începe să se formeze din nou gheaţa. Pe întreg dealul, iarba care trebuie să devină verde arată de parcă ar fi acoperită cu o peliculă de cristal.

Acum e vremea când Fairlynn devine redactorul-şef al ziarului lui Mao, *Tabăra Roşie*. Se zice că Mao a numit-o personal în acest post. Ziarul aclamă recentele victorii şi îl numeşte pe Mao „sufletul Chinei".

Domnişoara Lan Ping e în uniformă. Îşi înfăşoară capul cu o eşarfă portocalie. Este înfăţişarea pe care o cultivă – un

soldat cu o nuanţă de zeiţă romantică. Este exact efectul pe care îl are un trandafir micuţ pe o întindere de verdeaţă. Cunoaşte felul în care ochii bărbaţilor caută şi înregistrează. Aparatul de filmat al inimii viitorului ei iubit. Tovarăşele ei, inclusiv soţiile ofiţerilor cu ranguri înalte, bârfesc. Subiectul este doamna Chiang Kai-shek Song Meilin. E vorba de capacitatea ei de a vorbi o limbă străină şi, mai important, de abilitatea ei de a-şi conduce soţul. Ele zic că ea a atras atenţia asupra campaniei bărbatului ei. A vorbit la Liga Naţiunilor şi a obţinut fonduri pentru războiul soţului ei. Pe fată o interesează foarte mult subiectul.

În următoarele câteva săptămâni, când ninge, când plouă. În numai o zi, universul din Yanan e înmuiat cu totul, ploaia transformând pământul într-o mlaştină. Pământul saturat devine o pastă noroioasă. Vasele şi cănile din cameră se inundă ca nişte bărci micuţe. Numai că a doua zi iese soarele. Usucă poteca şi urmele lăsate de roţi se întăresc precum nişte lame de cuţit. Când dă din nou ploaia, drumul devine o suprafaţă alunecoasă. Pe distanţa de un kilometru şi jumătate pe care trebuie să care *yame*, Lan Ping cade ca un clovn de circ.

Cantina e o peşteră mare, cu pereţii şiroind de apă. Jumătate din încăpere este folosită pentru adăpostirea căruţelor şi uneltelor. Eu şi tovarăşele mele ne ţinem castroanele cu orez în mână şi ne strângem într-o parte, acolo unde pământul e mai puţin cleios. Ploaia îmi picură în castron. Pentru a evita picăturile de ploaie, trebuie ca în acelaşi timp să mă mut de colo-colo şi să mănânc.

Cizmele îmi atârnă greu în picioare de la atâta noroi. Se târăsc de parcă ar încerca să fugă de mine. Încerc din răsputeri să nu-mi fie dor de Shanghai. De trotuare, de copacii îngrijiţi, de restaurantele încălzite şi de toalete.

Ploaia amestecată cu ninsoare continuă să se reverse. Cerul şi pământul sunt înfăşurate într-o singură perdea imensă şi gri.

Holul Colegiului de Artă LuXiun din Yanan e plin de lume. Mao e aşteptat aici să ţină o cuvântare. Fata din Shanghai

stă în primul rând, pe un scaun de lemn. A venit devreme, ca să-şi asigure locul cel mai bun, locul de unde poate vedea şi unde poate fi văzută. Acum aşteaptă răbdătoare. Atmosfera e exuberantă. Soldaţii cântă cu un puternic accent nordic. Cântecele sunt compuse după învăţăturile lui Mao, pe melodii populare.

Credem în măreţul comunism.
Suntem soldaţii Armatei Roşii,
Pedepsim jafurile şi furturile,
Trăim pentru a sluji poporul
Şi a lupta cu cotropitorii japonezi
Şi cu naţionaliştii lui Chiang Kai-shek.

Fetei îi plac versurile acestea directe. Când cântecul este repetat pentru a treia oară, Lan Ping se alătură şi ea şi cântă cu toată puterea. Atrage atenţia numaidecât. Cântă mai departe, ţinând notele înalte fără nici cel mai mic efort. Soldaţii îi aruncă priviri încărcate de admiraţie. Ea cântă şi mai tare, zâmbind.

Cea mai înaltă clădire începe cu o cărămidă,
Cel mai adânc fluviu începe cu un strop de apă.
Revoluţia începe aici, în Yanan,
Pe teritoriul roşu condus de marele Mao Zedong.

Ea este mişcată de atmosferă, de ceea ce face ca să-şi realizeze visul, de faptul că s-ar putea să devină o victimă a acestui vis. O eroină tragică perfectă. Ar putea să plângă, se gândeşte ea, zâmbind.

Mao îşi face apariţia în mijlocul unor aplauze furtunoase. Mulţimea ovaţionează: *Tovarăşul preşedinte Mao!*

El începe cu o glumă populară de bun gust, pe care foarte puţini o pricep.

Fata e ca lovită cu leuca. De parcă l-ar fi întâlnit pe Buddha însuşi.

Bărbatul de pe scenă vorbeşte despre legătura dintre artă şi filosofie, despre rolurile unui artist revoluţionar.

Tovarăşi! Cum ne descurcăm cu buruienile care ne cresc în stomac?

Are mişcări de cărturar, extraordinar de relaxate. Vocea îi este încărcată de un puternic sunet nazal, amestecat cu un accent vibrant de Hunan.

Eu mi l-am curăţat pe al meu. Multă muncă de plivit şi curăţare. Problema e că Chiang Kai-shek şi japonezii sunt uşor de identificat ca inamici. Ştim că se află acolo ca să ne vină de hac. Însă dogmatismul e precum buruienile. Poartă masca vlăstarilor de orez. Vă puteţi da seama de diferenţă? Pentru a fi un bun artist, trebuie să fii mai întâi de toate marxist. Trebuie să fii capabil să deosebeşti dogmatismul de comunism.

În trupul lui, ea descoperă metal. Brusc, se întreabă dacă e vreun adevăr în sfatul lui Kang Sheng: ceea ce contează în Yanan este dovada trecutului comunist. Instinctul îi spune un adevăr diferit, îi spune ceea ce natura le spune bărbaţilor şi femeilor. Nu e nimic de dovedit. Totul se află în trupuri, în atracţia privirilor dintre animalele numite oameni.

Bărbatul de pe scenă continuă. Cuvintele, frazele şi ideile curg.

Dogmaticii susţin că sunt revoluţionari adevăraţi. Sunt cocoţaţi pe scaune importante în congresul nostru. Nu fac nimic, doar declamă din Iosif Stalin. Revolta şi atacul au pornit din interior, dinăuntrul Partidului nostru. Ei sunt invizibili, dar fatali. Îşi spun sovietici sută la sută, dar sunt păianjeni cu furci putrede, nu mai pot toarce firele, nu sunt de nici un folos revoluţiei. Ei vorbesc în acord cu Karl Marx, dar îl ajută pe Chiang Kai-shek. Am fost batjocoriţi. Ni s-au dat ochelari cu lentilele zgâriate, ca să nu vedem limpede. Am crezut în Stalin şi am avut încredere în oamenii pe care i-a trimis. Însă ce fac ei aici, în afară de experimente sociale pe spinarea noastră?

Mao dezbate pe tema istoriei Chinei în lumina situaţiei prezente, aplică teoriile cu pricepere şi inventivitate militară. Apoi expresia lui se schimbă, devine rezervată, solemnă, de parcă mulţimea ar fi dispărut din faţa lui.

Fata nu se poate abţine să nu cântărească. Cu ochii cuiva care ghiceşte norocul, cântăreşte viitorul bărbatului. Măreşte imaginea. Pe chipul lui, printre sclipiri, vede imaginea unei

gheare de leu. Îi aude răgetul. Un urlet aflat în afara timpului. Acela e momentul în care aude clicul dintre ea însăşi şi rolul ei.

Garda de corp aduce o cană de ceai. Între sprâncene, puştiul are o cicatrice care seamănă cu o omidă. Pune ceaiul jos, la picioarele stăpânului său. Asta o uimeşte pe fată. În Yanan, pare ceva natural ca oamenii să-şi ia cana de ceai de jos, în loc să o ia de pe masă.

Glasul de pe scenă devine şi mai răsunător. *Adevărul e, tovarăşi, că noi tot pierdem – oameni, cai şi membri de familie. Din cauza direcţiei greşite pe care suntem împinşi să o urmăm, harta noastră a intrat din nou la apă. Nu am învăţat destule lecţii? Nu am pierdut bătăliile în faţa lui Chiang Kai-shek sau a japonezilor, ci în faţa duşmanului dinăuntru. Capetele fraţilor noştri se rostogolesc precum bolovanii... În ce priveşte păstrarea inocenţei politice, da, vrem să ne-o păstrăm, nu din ignoranţă, ci din cunoaştere şi înţelepciune. Conducerea noastră e atât de slabă, că ghinionul nu ne mai părăseşte. Ne cad dinţii când bem apă rece şi ne împiedicăm de propriile vânturi! Trebuie să încetăm a mai merge pe drumul care duce la propriile noastre morminte! Tovarăşi! Vreau să înţelegeţi cu toţii că dogmatismul înseamnă să faci cârnaţi din balegă de măgar!*

Se apleacă, ridică de jos cana şi ia o înghiţitură de ceai.

Ea aude cum scârţâie creioanele pe hârtie.

Mulţimea, inclusiv Fairlynn, îşi notează discursul lui Mao.

Fata nu scrie. Ea memorează spusele lui Mao, şi cele rostite, şi cele nerostite. Îşi pune talentul la lucru.

El păşeşte încolo şi încoace pe scenă, bea ceaiul şi aşteaptă ca auditoriul să-şi ridice capetele din carneţele. Nu are tipar, nu are ziare. Se bazează pe viul grai al mulţimii. Ochii lui trec prin sală. Brusc, o priveliştе neaşteptată. Concentrarea lui e tulburată. O recunoaşte, fata care nu ia notiţe, precum restul auditoriului. Actriţa, fără machiaj. Impactul e ca lumina zorilor care goneşte întunericul. Senzaţia acestuia îl răvăşeşte.

O sămânţă adormită încolţeşte.

Ea se uită într-o parte, ştiind că el şi-a pierdut concentrarea. Atenţia lui e îndreptată acum asupra ei, numai a ei. Asta se

petrece în liniște deplină. O crizantemă sălbatică se deschide în taină, cu elan, și îmbrățișează razele soarelui. Fata se simte ciudat de calmă și experimentată. Ea e una cu rolul. Profită de moment și încearcă să-l transforme într-un succes strălucitor. E mulțumită de ea însăși, o actriță care nu a dat niciodată greș în a arunca o vrajă asupra publicului său. Inima ei nu-și iese din ritm. În tăcere, ea i se prezintă lui. Fiecare parte a trupului ei vorbește, oferă și transmite. Îl face să o privească, în voie, îndrăzneț. Părul ei pieptănat cu grijă, pielea de fildeș. Stă nemișcată, pe jos, pe pământul din Yanan. Îl lasă să o descopere.

Iar el zâmbește. Ea se întoarce spre el. Apoi privirea ei trece mai departe, mergând dincolo de el. Ea nu-i permite să stabilească un contact vizual. Nu încă. Îl tachinează, pentru a aprinde flacăra, ca să-l prindă, să-l facă pe el să înceapă căutarea.

Ariile de operă i se revarsă în minte. Aripile de fluture sunt grele de polenul auriu al florilor... Și pe urmă o aude pe Fairlynn. Strigătele ei. Grozav! Minunat! Îmi place la nebunie discursul! Îl iubesc pe omul ăsta!

Mao dă autografe și răspunde la întrebări. Fata ridică mâna. El îi face semn din cap. Fata pune o întrebare pe tema emancipării femeilor. Brusc, observă pe chipul lui o expresie absentă. O privește, dar ochii lui nu văd.

Ea renunță la întrebare. Se simte nesigură de ea însăși când se lasă înapoi în mijlocul mării de oameni. Mao ridică privirea. Ea speră că se uită după ea. Nu-și poate da seama. El întrerupe căutarea. Ea se ridică și iese. Își spune în sinea ei că mai bine dispare, decât să nu fie recunoscută.

Mai târziu, el îi explică problema. Deși trăiește singur, obstacolul îl constituie faptul că încă este căsătorit. Numele soției e Zi-zhen, o eroină la fel de populară și respectată ca și el. Când el era un bandit, Zi-zhen s-a răsculat împotriva familiei care o stăpânea ca să-l urmeze. Avea pe atunci șaptesprezece ani. Era cunoscută pentru frumusețea și curajul ei. Are gloanțe sub coaste de pe vremea Marșului cel Lung din 1934. I-a născut șase copii, dar numai unul, o fată, mai e în viață.

Separarea lor a început atunci când ea a devenit îngrozită de gândul unei noi sarcini. A refuzat să se mai culce cu el, iar el a început să adulmece în stânga şi-n dreapta. Zi-zhen a aflat. Atunci, dă-mi tu, a pretins el. Ea i-a tras un pumn în faţă şi apoi s-a dus direct la Biroul Politic. Faceţi-l să se comporte ca Mao Zedong Salvatorul! a cerut ea.

Mao îşi dorea să poată anula certificatul de căsătorie care atârna între el şi Zi-zhen. S-a mutat din peşteră şi i-a spus lui Zi-zhen că s-a terminat cu mariajul lor. Zi-zhen şi-a scos pistolul şi a tras în toate vasele de ceramică din încăpere. El îşi închipuia că al lui era capul pe care ea îl zdrobea. A fugit. Ea a izbucnit în plâns, dar era hotărâtă să-l facă să se întoarcă, hotărâtă să facă în aşa fel încât să-l mulţumească. El a evitat-o. Treptat, ea i-a priceput voinţa.

Învaţă-mă cum să-ţi fiu pe plac! Ea s-a mutat înapoi cu el, el a părăsit camera. Ea a stăruit ca el să-i ofere un motiv. El a inventat unul: Ştii foarte puţine despre marxism-leninism.

Ea şi-a notat cuvintele lui în carneţel şi s-a urcat într-un tren care mergea în Rusia. O să fiu sută la sută marxist-leninistă când voi veni înapoi.

Agnes Smedley, o ziaristă americancă aflată la vizită în Yanan la acea vreme, îşi amintea ce efort depusese ca să-l înveţe pe Mao să danseze. Într-o scrisoare adresată unei prietene, ea a făcut o previziune: Dacă Mao va învăţa vreodată să danseze, o va părăsi pe soţia lui, Zi-zhen. Mao a întrebat-o pe Agnes dacă iubirea romantică există cu adevărat. Eu cu siguranţă nu am trăit aşa ceva, a zis el.

Când fata din Shanghai îi intră în peşteră, ea devine întruchiprea a tot ceea ce Mao căuta.

Momentul când Zi-zhen pleacă este momentul în care soseşte Lan Ping. În istoria scrisă, e o după-amiază cu vânt. Friguroasă şi rece. Zi-zhen e cu fiica ei cea mică. Pare istovită şi e plină de ranchiună. Îi vorbeşte unui alt pasager despre viaţa ei cu Mao. Vorbeşte despre vremea când avea optsprezece ani şi nişte ochi precum pietrele preţioase. L-am cunoscut pe muntele Yongxin, la o întrunire comunistă. După zile întregi de şedinţe, am stat la taifas, am luat masa împreună.

Lichioruri şi pui fript. El m-a rugat să beau ceai din cana lui. Zi-zhen îşi aminteşte aievea felul în care Mao le-a făcut anunţul prietenilor săi: „Sunt îndrăgostit". Îşi aminteşte visul lui de a clădi o armată proprie. Acum, îşi are armata lui, dar ea şi-a pierdut sănătatea şi veselia. Are douăzeci şi opt de ani, e bolnavă şi slabă ca un pai. Stă pe un scaun într-un hotel ieftin, nemişcată, pierdută în gândurile ei.

Bărbatul cu bărbuţă de ţap nu se poate abţine să nu o admire pe actriţă.

Deşi cuvântarea preşedintelui Mao mi s-a părut revelatoare, mi-e greu să înţeleg anumite opinii, zice ea. Există vreo posibilitate să-i pot adresa personal câteva întrebări tovarăşului preşedinte?

Kang Sheng nu a mai întâlnit niciodată o fată ca ea. Drăgălaşă, dar agresivă. I se pare deja o parteneră bună. Aşa că-i spune: Bineînţeles, tovarăşul preşedinte e un profesor căruia îi plac elevii ce se întrec pe ei înşişi. Însă din cauza poziţiei sale, nu e uşor de aranjat o vizită la el. Locuinţa lui este păzită straşnic. Kang Sheng face o pauză, se uită la fată şi se încruntă. Lasă-mă să văd ce pot să fac.

După trei zile, Kang Sheng îi trimite fetei mesajul că i-a programat o întâlnire privată cu Mao.

Ca şi cum ar fi primit semnalul să iasă pe scenă, domnişoara Lan Ping vine în faţa cortinei. Se uită în oglindă pentru ultima oară. Nu şi-a dat cu nimic pe faţă. De fapt, şi-a spălat faţa de două ori. A hotărât să-şi demonstreze verticalitatea, faptul că se poate avea încredere în ea. E în uniformă, în costumul ei. Mijlocul îi e strâns cu o curea.

Merge cu paşi mari la peştera lui. Garda cu cicatrice ca o omidă între sprâncene îi barează drumul. Ea îşi anunţă numele. Garda o măsoară cu suspiciune de sus până jos. Tovarăşul preşedinte m-a invitat. Aşteaptă aici, zice garda şi intră în peşteră. După câteva minute, se întoarce. Tovarăşul preşedinte te aşteaptă.

Stai jos. El îi trage un scaun. Ceai?

Ea se așază și privește în jur. Îmi cer scuze că vă deranjez, tovarășe președinte. Știu că sunteți un om ocupat. Eu... Se oprește. De parcă ar fi prea timidă să spună mai departe.

E de datoria mea să ascult ce au oamenii de spus, zice el, zâmbind. Uneori, un picuț de relaxare mă face să lucrez mai cu spor.

Ea surâde, se simte liniștită.

El își eliberează masa de lucru și vine să se așeze în fața ei.

Ea bea din ceai și se uită la el. Știe ce-i poate face privirea ei unui bărbat. I-au spus Yu Qiwei, Tang Nah și Zhang Min. Îl scaldă în razele ei.

El sparge tăcerea. Am auzit de la tovarășul Kang Sheng că ai dificultăți în înțelegerea anumitor idei din cuvântarea mea.

Da, răspunde ea, îmi cer din nou scuze că vă deranjez.

Plăcerea e de partea mea. Se ridică și îi mai toarnă niște apă fierbinte în ceașcă. Așa cum spunea Confucius, fiecare e dator să găsească bucurie în a-i învăța pe alții. Ușa mea îți e deschisă. Vino oricând ai întrebări.

Jocul de-a profesorul și elevul se desfășoară într-o atmosferă extrem de formală. Apoi el o întreabă despre povestea ei. Cine e și de unde vine. Ei îi place să povestească. Replicile pe care le-a repetat bine. Din când în când, se întrerupe, îl observă. E atent. Ea își continuă istorisirea, adăugând, modificând și sărind anumite detalii. Când pomenește de imensitatea Shanghaiului, el i se alătură.

Am fost acolo în 1923. La un congres al Partidului, zice el, jucându-se cu creionul și desenând cercuri pe o telegramă. Partidul nostru nu avea decât o mână de membri la vremea aia, iar agenții lui Chiang Kai-shek erau mereu pe urmele noastre.

Unde ați locuit? întreabă ea, curioasă.

Cartierul Luwan, lângă șoseaua Cima.

Strada cu case din cărămidă roșie și uși negre, arcuite?

Exact.

Pe strada aia se vând niște ouă fierte în ceai excelente.

Ei bine, eram prea sărac ca să-mi permit să le gust.

Ce provincie ați reprezentat la congres?

Hunan.

Aţi avut şi vreo slujbă, în afară de munca de partid?

Am lucrat într-o spălătorie, la Fu-xing's.

La o spălătorie? râde ea. Ce interesant!

Partea grea a muncii mele nu o constituia spălatul, ci livrările la domiciliu, completează el, iar cea mai mare parte din câştigurile mele trebuia să o dau pe biletele de tramvai, care erau foarte scumpe.

De ce n-aţi rămas la Shanghai?

Hai să formulez aşa. Mi-era destul de dificil să înot într-o cadă.

Ea se ridică să plece. E ora cinei.

Te rog, rămâi la cină.

Mă tem că şi aşa v-am deranjat prea mult.

Rămâi. Vocea se aude din spatele ei, pe când se îndreaptă spre uşă. Te rog să onorezi invitaţia mea.

Gărzile pun masa. Patru feluri. O farfurie cu carne de porc prăjită, cu sos de soia, o farfurie cu ridichi, o farfurie cu legume şi o farfurie cu tofu picant. Ea înfulecă precum un lup, cerându-şi scuze pentru maniere. Viaţa în Yanan e mult mai grea decât la Shanghai, nu-i aşa? zice el. Ca un tată, o priveşte cum mănâncă. Ea dă din cap, continuând să-şi îndese mâncarea în gură.

El ia o bucăţică de carne şi îi dă drumul în castronul ei. Apoi spune: Consider mâncarea delicioasă, în comparaţie cu ce mâncam în timpul Marşului cel Lung. Am mâncat scoarţă de copac, iarbă şi şobolani.

Ea nu mai mănâncă şi îl roagă să-i povestească mai multe despre experienţa exilului.

Era după Tatu, începe el. Armata noastră a luat-o spre nord. În munţii înzăpeziţi am găsit o oarecare siguranţă; cu toate astea, însă, înălţimile ameţitoare au slăbit pe toată lumea. Mulţi au pierit, iar animalele de povară şi proviziile au fost abandonate. Ne aflam în regiunile noroioase ale pajiştilor mlăştinoase. Era o imagine de coşmar. În apropiere de Tibet, oamenii mei au fost atacaţi, iar acum treceam printr-o zonă stăpânită de triburi ostile. Nu se găsea nimic de mâncare. Bucătarii au dezgropat ceva ce păreau a fi napi,

care mai apoi s-au dovedit a fi otrăvitori. Ne-am îmbolnăvit de la apă. Ne băteau vânturile, iar grindinele au fost urmate de ninsoare. Înaintea noastră erau întinse frânghii ca să ne ghideze peste mlaştini, dar ele dispăreau în nisipurile mişcătoare. Am pierdut şi animalele de povară rămase.

Ea bagă de seamă că el încearcă să nu se lase apăsat de cuvintele sale, dar că îi este aproape imposibil.

Respiră adânc şi povesteşte mai departe. O coloană mică a fost zărită pe o mare de ierburi învăluite în ceaţă groasă şi apoi... toată coloana a dispărut.

Ea îl priveşte fix.

Când garda aprinde a doua lumânare, ea se ridică să-şi ia la revedere. S-ar putea să vi se pară caraghios, dar am crezut că o să fiţi arogant, zice ea, ieşind pe uşă.

Ce motiv am să fiu arogant? Eu sunt Mao Zedong, nu Chiang Kai-shek.

Ea dă din cap, râzând, şi spune că trebuie să plece.

Cărarea nu e netedă şi e o noapte fără lună. Micuţule Dragon! Condu-o pe tovarăşa Lan Ping spre casă, te rog!

*

Este a treia oară când se întâlnesc în particular. Stelele par ochii unor *voyeuri*, închizându-se şi deschizându-se. Mao Zedong şi Lan Ping stau umăr la umăr în întunericul care se lasă. Zilele au început să se răcească. Ierburile se apleacă leneş peste malul râului. Reflecţia lunii tremură pe luciul apei.

M-am născut în satul Shao Shan în 1893, zice Mao. Descrie peisajul locului natal. E un pământ cu flori de hibiscus, orhidee, iobagi şi câmpuri de orez. Tata era un ţăran sărac. S-a înrolat de tânăr în armata moşierului, din cauza datoriilor apăsătoare. A fost soldat mulţi ani. Mai târziu, s-a întors în sat şi a reuşit să-şi răscumpere pământul. A economisit cu grijă şi a început un mic negoţ. Era zgârcit. M-a trimis la şcoala primară când aveam opt ani, dar voia să lucrez la fermă dis-de-dimineaţă şi seara. Nu suporta să mă vadă lenevind. Ţipa adesea: „Fă-te folositor!". Şi azi îi mai

aud vocea. Era un bărbat cu un temperament aprig şi ne bătea adesea pe mine şi pe fraţii mei.

În acest punct al povestirii, fata intervine. Îl descrie pe tatăl ei. Zice că înţelege perfect cum trebuie să se fi simţit pe vremea când era un băieţel speriat de tatăl lui. Îl priveşte cu ochii în lacrimi.

El dă din cap, îi ia mâinile, le ţine într-ale lui şi continuă. Tata nu ne-a dat nici un ban. Ne dădea cea mai proastă mâncare. La data de cincisprezece a fiecărei luni, le făcea o concesie lucrătorilor săi şi le dădea ouă lângă orez, dar niciodată carne. Mie, însă, tata nu mi-a dat niciodată nici ouă, nici carne. Era strâns la pungă şi îşi număra fiecare bănuţ.

Dar mama dumneavoastră? întreabă fata. Chipul lui se luminează. Mama era o femeie cumsecade, generoasă şi miloasă, care era întotdeauna gata să împartă ce avea. Îi era milă de săraci şi le oferea adesea de mâncare. Mama nu se înţelegea bine cu tata.

Din nou, fata îi spune că-i împărtăşeşte sentimentele. Ce altceva poate să facă o femeie, în astfel de împrejurări, decât să plângă şi să îndure? Comentariul îi permite lui Mao să povestească despre răzvrătirea împotriva tatălui, despre cum l-a ameninţat odată că se aruncă în heleşteu, ca să se înece. Trebuie să încetezi cu bătaia sau n-o să mă mai vezi niciodată. El îi arată cum a ţipat la tatăl său. Râd amândoi.

Îşi descrie anii agitaţi de studenţie. A plecat de acasă la şaisprezece ani şi a absolvit Întâia Şcoală Normală din Hunan. Eram un cititor împătimit, citeam de toate şi aproape că locuiam în biblioteca provinciei Hunan.

Spre ruşinea ei, nu a auzit de nici unul dintre titlurile pe care el le pomeneşte. *Avuţia naţiunilor*, de Adam Smith, *Originea speciilor*, de Charles Darwin, şi cărţi despre etică de John Stuart Mill. Mai târziu i se va cere să citească şi ea toate aceste cărţi, dar nu va fi în stare să treacă de pagina zece.

Lui pare să-i placă nespus de mult să discute cu ea. Fata e recunoscătoare că n-o întreabă dacă a făcut cunoştinţă cu vreuna dintre cărţile pe care el le iubeşte atât de mult. Ea nu vrea să intre în discuţii despre poezie. Nu se pricepe la asta. Îi este teamă de un nume, de Fairlynn. Hotărăşte să schimbe repede subiectul.

Se pare că ați sărit peste multe mese, îl întrerupe ea cu blândețe. Nu v-a păsat de sănătatea dumneavoastră.

El râde zgomotos. Poate că n-o să crezi asta, dar eram mai mult decât sănătos. În vremurile alea, am strâns în jurul meu un grup de studenți și am înființat o organizație numită Asociația Noului Cetățean. Pe lângă faptul că discutam despre subiecte importante, eram niște practicanți plini de energie ai exercițiului fizic. Iarna tropăiam peste câmpuri, urcam și coboram de pe munte, alergam de-a lungul zidurilor orașului. De asemenea, treceam râul înot. Făceam băi de ploaie, băi de soare și băi de vânt. Campam în zăpadă.

Ea spune că i-ar plăcea să mai audă și alte povești.

E târziu, nu ar trebui să vă reții de la odihnă.

Ochii ei strălucesc ca luceferii.

Păi, să-ți mai spun un ultim detaliu din povestea mea. Își scoate haina și o pune pe umerii ei. Și cu asta gata, bine?

Ea aprobă din cap.

Era o vară în care plouase peste măsură, când toate plantele crescuseră mult peste dimensiunile obișnuite. Într-un copac din fața casei s-a găsit un fagure de viespi mari. Semăna cu o mină care atârna în aer. Dimineața, copacul era îndoit de greutatea fagurelui, căci absorbea toată umezeala nopții și se îngreuna. După prânz, copacul se îndrepta la loc.

Ăsta era un fagure foarte ciudat. În loc să fie plin cu miere și ceară, era plin cu tot felul de lucruri: frunze uscate, semințe, pene, oase de animale, paie și cârpe. Din această cauză, fagurele mirosea noaptea a putred. Duhoarea atrăgea gângănii. Mai ales licurici. Veneau în roiuri și acopereau fagurele. La ora aia, viespile dormeau deja de mult. Lumina gâzelor transforma fagurele într-un lampion albastru, strălucitor.

Știai că, atunci când se strâng laolaltă, licuricii își sting și își aprind luminițele la unison?

În fiecare seară, fata merge la culcare cu același basm în care vede lampionul albastru descris de Mao.

Dorința de a se întâlni pe întuneric crește. Mao începe să-l trimită pe paznic de-acolo. Într-o seară, Lan Ping e ferm hotărâtă să nu fie ea cea care să ceară afecțiune. Îi

urează noapte bună imediat după cină. Scoţând calul, el se oferă să o conducă un kilometru şi jumătate.

Sunt tăcuţi. Ea e supărată. Umblă zvonuri despre faptul că-mi petrec timpul singură cu dumneavoastră, îi spune. Mă tem că nu mai pot să vin.

Zâmbetul lui dispare.

Ea începe să meargă.

Am încercat să folosesc o sabie ca să tai firul apei, murmură el în urma ei.

Ea se întoarce şi-l vede cum îşi pune piciorul în scara de la şa.

Deodată, o aude chicotind.

Ce-i aşa amuzant?

Pantalonii dumneavoastră.

Ce-i cu ei?

Într-o zi sau două, o să vi se vadă posteriorul – s-a tocit ţesătura.

Fir-ar să fie.

Îi cârpesc eu, dacă doriţi.

Zâmbetul lui reapare.

10

Croitoreasa satului e bucuroasă că Lan Ping îi ţine companie la cusut. Lan Ping lucrează la pantalonii lui Mao, pe care i i-a adus Micul Dragon. Nu ştie unde o va duce cusutul. E conştientă că el e un tip singur, fascinat de femeile frumoase din marile oraşe, locuri care l-au respins pe vremea când era student şi tânăr revoluţionar. Mai târziu, află că el îi numeşte pe oamenii ca ea burghezi, dar cu toate astea le caută apropierea. Îi face pe americani imperialişti şi tigri de hârtie şi zice că ar trebui să fie raşi de pe faţa pământului, dar învaţă engleza şi se pregăteşte ca într-o zi să viziteze Statele Unite. Îşi îndeamnă poporul să înveţe de la ruşi, dar el îl urăşte pe Stalin.

În 1938, Lan Ping se trezeşte îndrăgostită de Mao Zedong. Se îndrăgosteşte de poetul din el, poetul a cărui soţie eroină, Zi-zhen, încearcă să-l omoare. Deşi mai târziu Mao se va comporta ca un împărat şi îşi va lua multe concubine, în 1938 el este modest şi umil. E un bandit fără un ban şi încearcă să cucerească fata vrăjind-o cu mintea şi viziunea lui.

Într-o dimineaţă, garda lui vine şi-mi lasă o mostră din scrierile sale, un nou poem pe care l-a compus în noaptea precedentă. El vrea comentariile mele. Despăturesc hârtia şi aud cum îmi cântă inima.

Muntele.
Îmi biciuiesc calul care deja goneşte şi nu descalec.
Când privesc înapoi, cu mirare,
Cerul e la trei picioare depărtare.

Muntele.
Marea se prăvăleşte şi fluviul fierbe
Cai nenumăraţi galopează
Ca nebunii, în luptă.

Muntele.
Crestele înţeapă verdele cer, tăioase.
Cerul se prăbuşeşte.
Sub nori, oamenii mei au ajuns acasă.

Ea citeşte poemul la nesfârşit. În următoarele câteva zile, garda îi va aduce şi altele. Mao copiază poeziile în cerneală, cu eleganta caligrafie a ideogramelor chinezeşti, aranjate în aşa fel încât să fie uşor de înţeles.

Însemnările lui devin plăcerea ei de fiecare seară, în care pasiunea vorbeşte printre rânduri. Încet-încet, un zeu coboară dintre nori şi îşi împarte viaţa cu ea. El îşi exprimă sentimentele pentru iubirea pierdută, pentru soră, pentru frate, pentru prima lui soţie, Kai-hui, omorâtă de Chian Kai-shek. Şi pentru copiii săi, de care a fost silit să se despartă între bătălii, pentru ca mai apoi să afle că sunt morţi sau pierduţi. Ea îi primeşte lacrimile şi îi împărtăşeşte tristeţea. Ceea ce-i răpeşte inima este constatarea că în poemele lui nu e nici un pic de mânie; în schimb, el laudă felul în care natura îi împărtăşeşte secretele – el acceptă respectuos asprimea, imensitatea şi frumuseţea naturii.

Croitoreasa îmi dă o bucată de cârpă gri, pe care o tai în două petice mari, rotunde. Le cos pe spatele pantalonilor. Croitoreasa îmi sugerează să întăresc materialul. Zice: Fă-l rezistent, ca să poată fi folosit ca un scaun portabil.

Coasem în tăcere o vreme şi apoi, deodată, croitoreasa mă întreabă ce părere am despre Zi-zhen.

Încercând să-mi ascund stânjeneala, îi spun că o respect foarte mult pe Zi-zhen. Croitoreasa se opreşte din lucru şi ridică privirea. În ochii ei se citeşte suspiciunea. Trăgând un fir de aţă, zice încet, dar desluşit: Mao Zedong aparţine Partidului Comunist şi poporului. Nu e un bărbat obişnuit, ca să fie vânat. A suferit pierderea primei soţii şi nu o să şi-o piardă şi pe cea de-a doua.

Înainte să apuc să răspund, ea continuă. Numele răposatei doamne Mao e Kai-hui, ca să ştii şi tu. Ai auzit de ea? Sunt sigură că nu te superi că îţi pomenesc de ea, nu-i aşa?

Spune mai departe, te rog.

Era fiica mentorului său şi cea mai frumoasă fată din oraşul ei natal, Chang-sha. Era o intelectuală şi o comunistă. Trăia pentru Mao. Nu numai că l-a sprijinit şi l-a ajutat să îşi organizeze activităţile, dar i-a dăruit şi trei fii. I s-a oferit ocazia să se dezică de Mao ca să-şi salveze viaţa, însă ea a ales să-l cinstească.

Croitoreasa îşi şterge lacrimile, îşi suflă nasul şi continuă. Zi-zhen s-a căsătorit cu Mao ca să umple golul din inima lui. Zi-zhen obişnuia să aibă asupra ei două pistoale. Trăgea cu ambele mâini. Într-o luptă, s-a dus şi a capturat o duzină de inamici. Mao o adoră. Ea este loialistul lui. E mama tuturor copiilor lui, inclusiv a celor rămaşi de la Kai-hui. Pentru a merge mai departe, în timpul Marşului cel Lung au fost nevoiţi să-şi dea copiii. Habar n-ai tu cum e să-ţi laşi copilul printre străini, ştiind că s-ar putea să nu-l mai vezi niciodată.

Fata din Shanghai îşi lasă capul în jos şi murmură: Pot să-mi închipui asta.

Ba nu, nu poţi! Dacă ai fi în stare, nu ai mai face ceea ce faci! N-ai fura bărbaţii altora!

Mânioasă, femeia muşcă aţa la capăt cu dinţii. Tovarăşul preşedinte şi Zi-zhen sunt doar temporar despărţiţi. Temporar, auzi, Lan Ping?

Da, aud.

Cu o lumină stranie în privire, glasul croitoresei se îmblânzeşte pe neaşteptate. Ea se va... Sunt sigură că Zi-zhen se va face bine şi cuplul se va reuni. Nimeni nu-şi pierde nădejdea în privinţa lui Zi-zhen. Tovarăşul preşedinte Mao e un om care face minuni. Victoria Marşului cel Lung e un exemplu foarte bun. Un altul este expansiunea taberei roşii, iar următorul va fi Zi-zhen.

Buzele crăpate ale croitoresei se mişcă nervos, precum gura unui peşte. Cuvintele îi ies unul după altul, bolborosite. Lumânarea începe să licărească tremurat. Camera e luminată

brusc de un cerc auriu-portocaliu. Şi apoi, după numai o clipă, lumânarea se stinge.

*

Tu ai un taler, eu am o greutate, zice Mao. E o potrivire.

Lan Ping clatină din cap, cercetând chipul din faţa ei.

La ce te uiţi? La un craniu antic? Sunt cumva vreo bucată sărată de porc, pe care încerci să o cumperi?

Am venit să dau mâna cu dumneavoastră, zice ea. Am venit să vă urez sănătate şi fericire.

El o apucă de mâini şi îi spune că însuşi sufletul lui o cheamă. Trebuie să dea ascultare sufletului său, că de nu, acesta se va răzbuna năprasnic asupra trupului.

Ea tace, dar îşi lasă mâna în palma lui.

Te-am aşteptat, şopteşte el.

Ce-am făcut?

Vino la mine.

Ea şovăie.

El începe să piardă teren. Ochii lui văd ceea ce vor ei să vadă. Am ceva de adăugat la discuţia noastră de pe malul râului. Vrei să m-asculţi?

Ea se duce să se aşeze pe marginea patului.

În şanţurile din satul meu natal creştea planta mea preferată. O plantă roşie, numită *beema*. Frunza ei e mai mare decât cea de lotus şi are o formă rotundă. Fructul e de mărimea unui pumn, iar sămânţa cât o smochină. Se poate sparge – conţine o cantitate măricică de ulei. E gustos, dar nu se poate mânca. Provoacă diaree. Ce-mi plăcea la el era că se poate folosi la iluminat. Dă mai multă lumină decât o lumânare şi are un miros plăcut. Toţi îl folosesc pe acolo. Când eram copil, îmi petreceam după-amiezile curăţând seminţele de *beema*. Le înşiram pe o aţă lungă, iar pe aceasta o legam la capătul băţului meu de bambus, pe care îl înfigeam acolo unde citeam. Uneori, îl luam la iazuri, ca să mă ajute să găsesc peşti şi ţestoase...

Vorbeşte mai departe şi o trage la pieptul lui, strângându-i mâinile.

Ea ţine minte că încăperea avea tavanul înalt. Pereţii aveau culoarea noroiului. Pe jos erau pietre tocite. Semăna cu spinarea unei ţestoase uriaşe.

Îmi place acest chip, faţa cu frunte plină. Un cap minunat. Un cap care, pentru Chiang Kai-shek, valorează milioane în aur şi argint. Mă uit în ochii aceştia. Pupilele de un căprui închis. Formele şi liniile seamănă cu cele ale lui Buddha. Îmi amintesc de un peisaj îndepărtat. Suprafaţa unei planete cu stânci cenuşii şi heleşteie de smarald. Pe acest chip, deslueşesc o voinţă de neînvins.

Zăresc paznicii invizibili din spatele măştii. Paznicii a căror datorie este să nu lase pe nimeni să intre pe cărarea ce duce în iatacul minţii stăpânului. Iatacul unde el este complet dezgolit, vulnerabil şi lipsit de apărare.

El vine să mă ia în braţe, strângându-mă la pieptul său.

Cupoane de mătase se desfac în aerul imaginii din mintea mea.

În această cameră, în acest pat dă ea reprezentaţia vieţii ei. Simte cum lumina se filtrează prin trupul ei.

Cerul vine să devoreze pământul. Durerea ei din trecut dispare.

Mai târziu, când el devine împăratul modern al Chinei, când ea va fi învăţat tot ce era de învăţat despre el, după ce va fi deschis toate uşile universului lui, va fi trecut prin ele şi le va fi închis în urmă-i, treizeci şi opt de ani mai târziu, pe patul lui de moarte din Oraşul Interzis, vede aceiaşi ochi şi îşi dă seama că ea i-a inventat.

El o dezmiardă şi îi şopteşte la ureche o altă poveste despre fatala-i supravieţuire. Îi povesteşte cum a scăpat din ghearele morţii. Era în septembrie 1927. A fost luat prizonier de agenţii lui Chiang Kai-shek imediat după Răscoala Recoltei de Toamnă din Hunan. El călătorea, recrutând membri ai grupărilor comuniste şi înrolând soldaţi din rândul muncitorilor şi ţăranilor. Teroarea răspândită de Chiang Kai-shek

ajunsese la apogeu. Sute de suspecţi erau ucişi zilnic. El a fost dus la sediul miliţiei, pentru a fi împuşcat.

Cea care ascultă poartă o cămaşă albă din bumbac pe care şi-a confecţionat-o singură. Părul îi e scurt până la urechi. Trupul ei zvelt e copt. Ea simte imensitatea lui Mao. Simte că el o ridică din ţărână. Dar nu se grăbeşte, aşa cum ar face pe scenă.

Împrumutând câţiva *yuan*-i de la un tovarăş, am încercat să mituiesc escorta ca să mă elibereze. Soldaţii obişnuiţi erau mercenari, nu aveau nici un interes special să mă vadă ucis, şi ei au consimţit să-mi dea drumul, însă subofiţerul aflat la comandă a refuzat să permită asta. Prin urmare, m-am hotărât să evadez. Nu am avut nici un prilej să o fac, decât atunci când ne-am aflat la vreo douăzeci de metri de sediul miliţiei. În acel moment, am luat-o la fugă spre câmp.

Mai târziu, când doamna Mao devine producătorul executiv al tuturor reprezentaţiilor scenice din China, ea comandă un episod închinat scenei pe care o aude azi. Eroul evadează în drum spre locul de execuţie. Scapă şi aleargă în câmp, se ascunde pe o insuliţă din mijlocul unui lac înconjurat de ierburi înalte. Titlul este *Heleşteul familiei Sha*.

Am ajuns pe un loc înălţat, deasupra unui heleşteu, unde eram acoperit de iarba înaltă. M-am ascuns până la asfinţit. Soldaţii mă căutau. I-au obligat pe nişte ţărani să-i ajute să mă găsească. S-au apropiat de multe ori, de două ori într-atât, încât mai că aş fi putut să-i ating. Cumva, graţie sorţii, am scăpat nedescoperit. Eram aproape sigur că o să fiu prins.

Cântăreţul de operă al doamnei Mao care joacă rolul liderului gherilei îşi înalţă glasul spre nota cea mai înaltă şi interpretează cu stil replica finală:

Victoria va fi în mâinile tale
De-ţi păstrezi nezdruncinată credinţa
Chiar şi atunci când situaţia-ţi pare
Lipsită de speranţă şi imposibilă ţi se-arată biruinţa.

În cele din urmă, când s-a lăsat amurgul, au abandonat căutarea. Imediat am pornit-o la drum, în ideea să trec munţii. Călătoream noaptea. Nu aveam încălţări şi picioarele îmi erau foarte rănite. Pe drum, am întâlnit un ţăran care s-a împrietenit cu mine, mi-a oferit adăpost şi mai apoi m-a călăuzit până în ţinutul următor. Nu aveam decât doi *yuan*-i la mine şi i-am cheltuit ca să-mi cumpăr o pereche de pantofi, o umbrelă şi şase chifle. Când am ajuns, în sfârşit, în siguranţă, nu mai aveam în buzunar decât un bănuţ de aramă.

O face să vadă graţia divină în valoarea lui. În pat e nerăbdător, ca un jefuitor de morminte care apucă aurul. Ea i se oferă, darul seducţiei. În viitor, cuplul va face la fel cu minţile unui miliard de oameni.

La spartul zorilor, când el o roagă să-i mai ofere o dată plăcerea, ea refuză. A stat trează şi s-a gândit la Zi-zhen. Trupul ei e prins în neliniştile minţii.

Ai braţele subţiri ca un copil de treisprezece ani. Vine şi o atinge uşor. Este uimitor că o femeie cu membre atât de subţiri are sâni atât de plini.

Pe ea o podidesc lacrimile.

O roagă să-i acorde prilejul de a-i înţelege tristeţea.

Ea spune că asta ar fi imposibil.

Nimeni nu-mi poate lua dreptul de a fi educat. Îi şterge lacrimile.

Eu sunt cea care are nevoie de educaţie. Se răsuceşte. Tu eşti un bărbat însurat, cu familie. Nu ar fi trebuit să transform într-un dezastru...

Nu o să mă părăseşti, Lan Ping.

Dar Zi-zhen trăieşte!

El o priveşte şi zâmbeşte aproape răzbunător.

Nu-i pot face aşa ceva lui Zi-zhen, continuă ea. Nu mi-a făcut niciodată nici un rău.

În mod straniu, ea îşi dă seama că replica e dintr-o piesă uitată, numai că a înlocuit numele personajului cu cel al lui Zi-zhen. Începe să se îmbrace şi se dă jos din pat. Lui îi e greu să privească pielea ei ca fildeşul. Îi face mintea să ia

foc. Deodată, lui îi trece prin cap că ea va fi mireasa vreunuia dintre tinerii săi generali sau că se va întoarce înapoi la Shanghai.

El se întinde după ea. În tăcere, îl lasă să o umple.

După un timp, el se dă bătut. Se răsucește la o parte de pe ea, cu fața spre tavan. Părăsește-mă acum. Pleacă.

Lacrimile-i curg șiroaie pe când își încheie nasturii. Pur și simplu nu văd vreo modalitate. Nu vreau să fiu o concubină.

O privește și ea aude scrâșnetul dinților lui.

Jos, lângă perete, apare un șoarece. Înaintează, traversează precaut încăperea, apoi aleargă cât îl țin picioarele pe lângă piciorul patului și se oprește. După ce-și înalță capul, ochii lui ca două boabe de fasole se zgâiesc la cuplu.

Razele soarelui mătură pe jos.

Dacă am putut supraviețui Marșului cel Lung, pot să supraviețuiesc oricărei pierderi, murmură el. Ca în orice alt război, vor fi victime. Nu am văzut destul sânge?... Fă cum vrei, dar te rog să-mi promiți că nu te vei întoarce niciodată.

Ea începe să plângă în hohote imposibil de stăpânit.

Hai să terminăm cu încurcătura asta. Tu zici că eu sunt un bărbat însurat, însă ceea ce vrei să spui e că sunt un bărbat condamnat. De ce nu tragi? Își pune o mână pe umărul ei. Ucide-mă cu răceala ta.

Cel mai bun iluzionist este acela care poate să-ți explice cum se face trucul și apoi să te facă să crezi că există magie... Își ridică bărbia și se uită la el. Uite care este părerea mea în acest moment – încă mai cred că ești făcut pentru mine!

Atunci, spune că n-o să pleci.

Dar trebuie. O, Cerule, trebuie să te părăsesc.

El se încalță și se îndepărtează de pat.

Ea încearcă să se miște, dar își simte picioarele ca de plumb.

Ce se întâmplă cu tine? țipă el. Ești o lașă? Urăsc lașii! M-auzi? Urăsc, urăsc și iar urăsc lașii! Pleacă acum. Supune-te ordinului meu. Pleacă! Pleacă! Părăsește-mă, părăsește Yananul! Afară!

Ea pășește spre ușă. Are mâna pe clanță. Îl aude văitându-se în urma ei: Războiul mi-a luat tot, soțiile și copiii... Inima mea a fost străpunsă la nesfârșit de gloanțe. De atât

de multe ori, sunt atât de multe găuri, că nu se mai poate cârpi. Lan Ping, de ce-i oferi unui bărbat supă de ginseng, dacă în acelaşi timp îi baţi cuie în sicriu?!

*

Mă întorc la detaşamentul meu. A doua zi sunt repartizată într-un *saomangban*, o echipă care lucrează la „măturarea" analfabetismului din Yanan. Predau chineza şi matematica. Elevele mele sunt dintre femeile avansate din pluton. Printre ele se află soţiile ofiţerilor de rang înalt din partid. Nu-mi ia mult timp să aflu că Zi-zhen a fost instructorul lor de tragere cu arma.

O femeie mai în vârstă vine la mine şi mă apucă de încheietura mâinii. Aşa îi place lui Zi-zhen să exerseze, zice ea. Apropo, tovarăşă Lan Ping, Zi-zhen e ţicnită rău. Mă lua cu ea când se antrena. Îi plăcea la nebunie să o facă noaptea. Mai ales în nopţile fără lună. Aprindea zece torţe la o distanţă de vreo zece metri, apoi trăgea în ele cu două pistoale. Pacpacpacpacpac, pacpacpacpacpac... Zece gloanţe, zece torţe doborâte. Apoi mă punea să-i aşez alte zece torţe, apoi încă zece... Pacpacpacpacpac, pacpacpacpacpac...

Elevele o observă pe fata din Shanghai de parcă ar privi cum jupoaie un ţăran pielea unui şarpe. Fata refuză să se lase manipulată. Ce femeie! Ce eroină! Lan Ping îşi umple vocea de admiraţie.

Îl trimite pe Micul Dragon să mă invite la ceai. Suntem stingheriţi. Invizibila Zi-zhen se află între noi. Pe când eu aleg să rămân tăcută, el începe să ironizeze. Mai târziu, descopăr că ironia este stilul lui. Ironizează mai ales atunci când intenţionează să pedepsească. Pălăvrăgeşte cu căldură. Nici nu-ţi dai seama ce te loveşte.

Mă gândeam la ce mi-ai spus zilele trecute despre experienţa ta la Beijing. El soarbe din ceai. Aş vrea să-ţi împărtăşesc un pic dintr-a mea. A avut loc tot la Beijing. În 1918, pe când aveam douăzeci şi cinci de ani. Eram student la seral la Universitatea din Beijing. Lucram la corespondenţă şi la bibliotecă. Poziţia mea era atât de joasă, că lumea mă

ocolea. Am ştiut atunci că ceva nu era în regulă. Vreme de sute de ani, învăţaţii s-au îndepărtat de popor, iar eu am început să visez la o epocă în care învăţaţii să-i educe pe culi, căci de bună seamă că şi aceştia meritau la fel de mult să aibă parte de educaţie ca şi restul oamenilor.

Adevărul este că Mao nu a reuşit să atragă atenţia la Beijing. Ţărănoiul ţării s-a simţit umilit. Nu a fost capabil să uite dezamăgitoarea întâlnire. Mai târziu, aceasta devine unul dintre motivele începerii unei mari rebeliuni – Revoluţia Culturală. E pentru a-i pedepsi pe învăţaţii din întreaga ţară pentru suferinţa lui din tinereţe. Însă, pentru moment, fata din Shanghai nu pricepe. Îi vor trebui patruzeci de ani să înţeleagă adevărata semnificaţie a poveştii. Iar atunci, ea va deveni calul său de bătaie.

Ea crede că el poate să o înveselească. Aşa că ascultă.

Condiţiile mele de trai la Beijing erau foarte mizere, în contrast cu frumuseţea vechii capitale. Stăteam într-un loc numit Fântâna cu Trei Ochi. Împărţeam cu şapte oameni o cameră micuţă. Noaptea ne îngrămădeam toţi într-un pat făcut din pământ, încălzit dedesubt. Nu aveai loc să te întorci de pe o parte pe alta. Când aveam nevoie să fac asta, trebuia să-i previn pe cei care erau de o parte şi de alta a mea.

Fetei nu-i pasă că bărbatul din faţa ei descrie viitorul lor cămin. Grija ei e să-l facă să o îndepărteze pe femeia dintre ei.

Ieri am simţit căldura primăverii timpurii din nord, zice Mao. Ochii lui se luminează. Prunii albi dau în floare, în timp ce gheaţa acoperă lacul Pei. Îmi aduce aminte de o poezie de Tsen Tsan, un poet din dinastia Tang. *Zece mii de piersici care înfloresc peste noapte.*

Fata nu poate înţelege farmecul poemului, dar simte din versuri emoţia lui Mao.

Femeile se lasă pe călcâie şi îşi mănâncă micul dejun. Lan Ping se uită fix în castron. E cu gândul la Mao. Le priveşte pe femei cum mărşăluiesc şi fac instrucţie până la ora de curs. Femeile vin şi se aşază în şiruri în faţa ei. Încearcă să fie energică şi să dea exemple. Elevele nu sunt deloc atente.

Încep să discute între ele despre cum se confecţionează coşuri cu modele frumoase.

Ia ascultaţi, eu sunt aici ca să vă învăţ matematică! Trebuie să mă respectaţi un pic.

Elevele se întorc spre ea şi încep să se plângă că are vocea prea slabă. Auzul nostru a suferit de pe urma raidurilor aeriene ale lui Chiang Kai-shek. Tu eşti de la oraş, nu ştii ce e războiul... Deodată, o femeie o numeşte pe profesoară ipocrită.

Asta e nepoliticos, zice Lan Ping.

Nepoliticos? Femeia scuipă pe jos. Ipocrito!

Clasa se ia după femeie.

Lan Ping aruncă creta şi nu mai predă.

Femeile aclamă bucuroase.

Pe neaşteptate, se aud focuri de armă.

E Zi-zhen. Femeia mai în vârstă face un gest cu degetul îndoit, ca şi cum ar apăsa pe trăgaci. E pistolul ei. Ştii, domnişoară Lan Ping, că odată Zi-zhen aproape că l-a împuşcat pe tovarăşul preşedinte?

Când? întreabă profesoara, intrând în panică.

Atunci când el s-a dus să o viziteze.

De ce a vrut să-l împuşte?

Pentru că flirta cu o uşuratică. Zi-zhen le vânează întotdeauna pe uşuratice. Sunt o ţintă bună pentru tragerile la întâmplare.

Alerg cât pot de repede înapoi la baraca mea. Închid uşa şi-mi dau cu apă rece pe faţă. Ştiu că nu e Zi-zhen. Zi-zhen e în Rusia. Femeile, elevele ei, vor să se răzbune pentru Zi-zhen şi pentru ele însele. Toate ar fi afectate dacă Mao divorţează de Zi-zhen. Dacă lui Mao i se va da voie să-şi lase nevasta, înseamnă că şi celorlalţi le va fi permis acest lucru.

Noaptea, pagoda Yanan e o santinelă tăcută. În zori, se aude o explozie. De la geam, Lan Ping vede cum jumătate de cer devine roşu. După o jumătate de oră, Micul Dragon bate la uşa ei.

Ce s-a întâmplat? Îşi pune haina pe ea.

Tovarăşul preşedinte...

Ce e?

Peştera lui a fost lovită.

El e bine?

E bine, însă Biroul Politic trebuie să se mute. Noi plecăm. M-a trimis să vă spun la revedere.

La revedere? Şi altceva?

La revedere şi atât.

Unde se duce?

Habar n-am.

Trebuie să ştii.

Îmi pare rău. Mi s-a spus să pregătesc mâncarea cailor pentru o lună.

El lucrează la o hartă în momentul când intră fata. Intră cu aerul nopţii, cu părul năclăit de transpiraţie şi praf. Ochii ei sunt la fel de strălucitori ca de obicei.

El lasă creionul jos, împinge hărţile la o parte şi merge spre ea. Nu mă aşteptam ca un copac de fier să înflorească.

Nu am nimic de zis. M-ai transformat în iarnă. O iarnă groaznică, groaznică. Ea începe să plângă.

Să facem o vizită primăverii, atunci? Îi trage un scaun.

Trupul îi tremură la apropierea lui.

Îmi cer scuze că nu-ţi pot oferi un ceai. Îi dă un bol cu apă. Obuzele mi-au aruncat în aer toate cănile.

Ia apa şi o bea dintr-o singură înghiţitură. Se şterge la gură cu mâneca.

Afară, gărzile termină de încărcat maşina. Micul Dragon îngrămădeşte ultimele documente, îndesându-le în genţi.

Lumina lunii trece prin tavanul crăpat. Patul de cărămidă e acoperit de murdărie. Mâinile lui vin să o dezbrace. Ea le împinge la o parte, dar asta nu-l opreşte.

Demon care caută datorii ce eşti, ţipă ea.

Membrele lor se încolăcesc. Ea îl simte cum înaintează şi se avântă.

Ca o crizantemă uscată într-o cană cu ceai fierbinte, se simte pe ea însăşi cum se înmoaie şi se destinde cu fiecare clipă.

Sunt un stâlp mitologic, născut să ţin cerul sus, urlă el. Însă, fără tine, nu pot să fiu decât un beţişor.

Jos! ţipă Micul Dragon. Nu departe, se aude o explozie.

Mao râde, cu pantalonii în vine. Oricine-ai fi, iar m-ai ratat! Japonezi sau Chiang Kai-shek! Miroşi şi tu distracţia, nu? O, ce-mi mai place zguduitul pământului, Chiang Kai-shek! Nu-ţi meriţi renumele! Ai promis lumii să mă termini în trei luni. Ia uite ce bine mă distrez! Eşti o femeie borţoasă care ţipă că are contracţii, dar nu naşte!

Tovarăşul preşedinte e gata? îl cheamă Micul Dragon de afară. Pentru siguranţa sa, tovarăşul preşedinte trebuie să pornească la drum!

În cele din urmă, amanţii se ridică din pat. Mao îşi aprinde o ţigară şi trage adânc din ea.

De afară, Micul Dragon îi zoreşte.

Să...? Înainte ca Lan Ping să termine propoziţia, explodează o altă bombă. Jumătate din tavan se prăbuşeşte. Lan Ping ţipă.

Cu toate astea, Mao fumează mai departe, netulburat precum un munte. Micule Dragon! îl cheamă el într-un final.

Gărzile de corp se năpustesc înăuntru. Adună hărţile şi păturile. Micul Dragon aruncă documentele într-o tavă de ars şi strânge de pe raft ultimele câteva cărţi rămase.

Vii cu mine? o întreabă Mao pe faţă.

Printre lacrimi, ea îi spune că în clipa aia nu poate gândi limpede. Are nevoie de timp ca să se hotărască.

Haide, caii sunt neliniştiţi.

Eu... E incapabilă să spună că vrea o promisiune, mai întâi.

Vii sau nu? Mao îşi stinge ţigara şi se ridică.

Dar Zi-zhen..., îngaimă ea.

Mao ţipă: Pentru numele Cerului! Mi-ai jefuit inima! Piatră cu piatră, mi-ai dărâmat oraşele! Îndură-te de mine, copilă, îţi promit să te fac la fel de fericită cum m-ai făcut tu pe mine.

În fumul înecăcios, Lan Ping priveşte cum se transformă în cenuşă ultima tranşă de documente. Mao îşi dă haina jos şi îi acoperă umerii. O conduce la maşina lui, în vreme ce Micul Dragon şi gărzile fac praf peştera. Sfâşie toate perdelele,

fac țăndări mobilierul și vasele pentru apă. Și țipă: Nu o să-ți lăsăm nimic, Chiang Kai-shek! Absolut nimic!

Așezată lângă iubitul ei, fata e mișcată de dramatismul demn de operă al vieții sale. Evenimentele se derulează în fața ochilor săi. Pe scena minții ei, Mao devine Regele-din-Shang modern, iar ea – iubita lui, doamna Yuji. Se vede urmându-l pe rege. Încă de când era o fetiță, visul ei a fost să o joace pe doamna Yuji. A fost o admiratoare devotată a operei *Adio, concubina mea*. Îi place la nebunie momentul în care Yuji își implântă un pumnal în trup în fața regelui, pentru a-și demonstra iubirea. Personajul poartă o frumoasă rochie de mătase, cu o pălărie incrustată cu perle.

11

În peştera lui Mao, fata învaţă politică. Află că Chiang Kai-shek a mărit, de curând, suma oferită pentru capul lui Mao. Asta o înspăimântă şi o flatează deopotrivă. Află că invazia japoneză s-a extins şi că provinciile Chinei cad, una după alta, în mâinile duşmanilor. Află că, nu cu mult timp în urmă, unul dintre generalii lui Chiang, Zhang Xue-liang, a pus la cale o rebeliune în urma căreia l-a luat ostatic pe Chiang şi l-a adus comuniştilor. Biroul Politic comunist a vrut să-l omoare, însă Mao a propus o negociere.

Este o ocazie bună să le arătăm maselor că bunăvoinţa noastră este mai presus de orice ranchiună personală, zice Mao, urmărind să facă din Partidul Comunist forţa politică acceptată ca fiind cea mai importantă în China. În schimbul vieţii sale, Chiang consimte să se opună Japoniei şi să se alieze cu comuniştii.

Acasă, Mao câştigă controlul asupra Biroului Politic. Îşi selectează propriii membri de cabinet şi îi atacă pe cei care încearcă să adopte formula rusească în detrimentul stilului său de gherilă. Folosindu-se de numele Biroului Politic, scapă de duşmanii săi politici de formaţie moscovită, Wang Ming şi Zhang Guotao, numindu-i în nişte posturi aflate la mare distanţă. Soldaţilor săi, Mao continuă să le predice propria-i interpretare a marxism-leninismului. Cărticica sa, *Opt legi şi trei reguli de disciplină*, este tipărită la o presă manuală şi distribuită fiecărui soldat.

Mao face legi, dar el nu se lasă disciplinat de ele. Pe la mijlocul lui 1938, se răspândesc poveştile despre infidelitatea

lui față de Zi-zhen. Partenerii lui Mao, Zhou En-lai și Zhu De, îl sfătuiesc să pună capăt aventurii cu actrița din Shanghai și să se întoarcă la soția sa.

Iubitul meu continuă să mă vadă, ignorând presiunile. Sunt un călugăr fără păr – eu sunt legea, zice el. Legătura noastră e alimentată chiar de forțele dornice să ne despartă. Mao e rebel din fire. În mine, el își descoperă rolul. Cu toate acestea, știu ce risc. Sunt un nimeni în Yanan. Aș putea fi înlăturată oricând, în numele revoluției.

Așa că alerg din calea necazurilor. Mă mut înapoi în baracă. Nu aștept să fiu „repartizată" în vreun post îndepărtat. Am învățat deja stilul de pedeapsă din cadrul Partidului Comunist. Acționez înainte ca Biroul Politic să pună mâna pe mine. Trebuie să-l oblig pe iubitul meu să depună efort pentru plăcerea lui. Dragostea noastră trebuie pusă la încercare.

Fata îi lasă lui Mao o scrisoare în care-i spune că reputația și cariera lui sunt tot ceea ce contează pentru ea. Președintele încearcă să-și țină firea, dar încet-încet tensiunea din mintea lui începe să se vadă – îi este foarte greu să-și facă treaba. Și-a ars picioarele la soba destinată să i le încălzească și perdelele i-au luat foc de la lumânări. Se enervează la ședințele Biroului Politic. Deciziile lui nu sunt raționale. Adesea bate cu pumnul în masă. Se plânge că documentele sunt prea încurcate și că telegramele sunt lipsite de sens – nu mai este el însuși.

Ea nu se întoarce. Vrea ca el să meargă mai departe. Vrea ca el să o vadă în fiecare colțișor, în ceașca lui de ceai, în hărțile și telegramele lui. Mai târziu, el îi va spune că a văzut mai mult de-atât. O vedea înăuntrul plasei pentru țânțari a tânărului său general. În timpul acelor zile, pieptul i se umfla. Durerea îndepărta de acolo orice altceva.

Într-o noapte cu vânt puternic, bătând în rafale furioase, iubitul meu își face apariția la mine-n prag. Îi spun că m-am hotărât să nu-l mai văd niciodată.

Te rog să nu mai vii, îi spun.

El e tăcut. După un timp, mă roagă să fac o plimbare cu el.

Eu îl refuz.
El o porneşte la drum.
Ezit, apoi picioarele mele îl urmează.

Poteca de pe malul râului îi duce în stufărişul des. După un kilometru, ea se întoarce brusc şi spune că nu mai poate merge mai departe, că trebuie să plece. Ca un leu care prinde o căprioară, el o saltă de la pământ. Ea se zbate să se elibereze. El devine mai înverşunat. Îi sfâşie uniforma cu mâinile.

Nu poţi face asta! Îl împinge la o parte. Nu mai poţi face asta!

Dar ea i se deschide. Se sprijină de el, stă în braţele lui. Îşi desface picioarele, varsă lacrimi şi se topeşte în căldura lui. El o mângâie, murmură, geme şi se vaită ca un nebun. Ea îşi lasă trupul să-i spună cât de dor i-a fost de el.

Toată lumea are pretenţia să fiu un Buddha de piatră, fără dorinţe sau simţăminte, gâfâie el deasupra ei. Tovarăşilor mei le-ar plăcea mai mult de mine dacă aş fi un eunuc. Însă eu sunt un tigru care nu poate fi vegetarian!

*

1938. Mao este în sfârşit recunoscut de Moscova. În septembrie, Partidul Comunist îşi deschide cel de-al şaselea congres, cu Mao ca preşedinte. Îşi face apariţia consilierul rus şi anunţă că Stalin îşi abandonează vechiul prieten, pe Wang Ming, rivalul lui Mao şi conducătorul grupării de dreapta din partid. Consilierul îl declară pe Mao drept noul partener al Moscovei.

Vestea îl ia puternic prin surprindere pe prietenul meu, Kang Sheng, care e un adept loial al lui Wang Ming. Au fost colegi de clasă în Rusia. După ce a venit în Yanan, Kang Sheng a încercat din răsputeri să-i câştige încrederea lui Mao, însă oamenii nu i-au uitat trecutul. Pe 14 septembrie, într-o şedinţă îndelungată care-l investighează pe Wang Ming, numele lui Kang Sheng e adus în mod repetat în discuţie ca partener al lui Wang la mai multe crime politice. Biroul Politic e decis să-l înlăture pe Kang Sheng.

Bărbatul cu bărbuţă de ţap stă la şedinţă ca pe un covor de ace.

Acesta este momentul în care Kang Sheng primeşte o informaţie crucială, care transformă pericolul în binecuvântare. O telegramă de la Shanghai, trimisă de Liu Xiao, şeful filialei de partid. Este un raport despre ancheta ordonată cu privire la perioada încarcerării lui Lan Ping, din octombrie 1934. Raportul afirmă că Lan Ping s-a dezis de comunism, deci este o trădătoare.

Deşi ea nu a provocat nici un rău partidului, purtarea ei este suficientă pentru a-i distruge şansele de a se căsători cu Mao.

În timp ce meditează profund la telegramă, Kang Sheng îşi vede viitorul înflorind.

Se aşterne înserarea. Peştera e plină de fum. Kang Sheng fumează întruna. Lan Ping şade lângă biroul lui, citind telegrama. E palidă la faţă.

Ăsta e un complot, o înscenare, strigă ea. Unde e dovada lor? E invidie. Sunt invidioşi pe relaţia mea cu tovarăşul preşedinte! Se ridică, însă îşi pierde brusc suflul şi se prăbuşeşte din nou pe scaun.

Nu mă aflu aici pentru a discuta dacă ei au sau nu dovada. Sunt sigur că o au. Kang Sheng vorbeşte rar şi se uită ţintă la Lan Ping. Problema e ce se va întâmpla atunci când Biroul Politic o să vadă asta. Vei fi suspendată – indiferent care e adevărul. Vei fi anchetată şi dată afară din partid, dacă ai noroc. Dacă nu, vei fi împuşcată. Preşedintele nu se va afla într-o poziţie din care să te apere, şi nici eu. Ştii care e treaba mea. Procedura. Eşti o ţintă mult prea mare.

La rădăcina părului începe să i se preligă încet transpiraţia. Vrea să se apere, dar în mintea ei s-a căscat un gol. Se uită fix la tavan şi simte cum îi paralizează simţurile.

Învăţătorule Kang, îi zice ea, ca şi cum el ar fi încă directorul de la şcoala generală din orăşelul Zhu. Îl iubesc pe tovarăşul preşedinte mai presus de orice. Vă implor să mă ajutaţi.

Kang Sheng nu răspunde multă vreme, apoi oftează, îşi exprimă dificultatea în care se găseşte şi descrie cum a fost atacat la şedinţă din cauza lui Wang Ming. Numai Mao îmi poate proba nevinovăţia, face el o aluzie.

Ea se repede să accepte târgul. Scoţându-şi batista, îşi şterge lacrimile. O să văd ce pot face în legătură cu asta. O să vorbesc cu tovarăşul preşedinte pentru dumneavoastră.

Se şterge mai departe. Faţa, gâtul, umerii, braţele, mâinile şi degetele. Şi apoi încă o dată. O să spun că şeful a fost Wang Ming. Aţi făcut ceea ce v-a ordonat, nu? El a fost cel care a încercat să-l înlăture pe Mao de la putere. Puteţi să aduceţi dovezi, nu-i aşa? Să zic că aţi încercat, de fapt, să-l apăraţi pe tovarăşul preşedinte? Ar fi o exagerare să zic că aţi suferit multe de pe urma resentimentelor lui Wang Ming?... Sunt sigură că pot să obţin o vorbă bună de la preşedinte pentru dumneavoastră.

Kang Sheng e mulţumit. Culoarea îi revine în obraji. Tovarăşă Lan Ping, îţi promit că această telegramă nu va merge mai departe nici măcar un centimetru.

Pacea izvorăşte din război, mă învaţă iubitul meu. Viaţa e plătită cu moarte. Nu există cale de mijloc. Sunt momente când trebuie să luăm hotărâri. Îndoiala este un cuvânt sinonim cu pericolul. E mai bine să ne dăm la o parte din drum, decât să strigăm o întrebare când nu suntem siguri cine se apropie. Ai multe de învăţat de la tovarăşul Kang Sheng.

Învăţ. Poate să pară cumsecade, delicat şi chiar vulnerabil, însă în spatele măştii se află chipul morţii. Adevărul unui om care suge sânge. Aşa şi-a câştigat poziţia de şef al securităţii lui Mao. Mao îi apreciază calităţile şi stilul. Mao zice că el şi Kang Sheng se află în slujba binelui. Descopăr o latură ciudată a firii iubitului meu. Abilitatea de a face faţă suferinţei. Asta e ceea ce-l defineşte pe Mao. Învăţ. Ucigaşii cu înfăţişarea lui Confucius. Învăţ. Cum cucereşte cineva China.

Aceştia sunt cei doi bărbaţi de o inteligenţă sclipitoare din viaţa mea. Doi bărbaţi care au făurit ceea ce sunt eu şi pe care eu i-am făurit.

*

Presiunea din partea Biroului Politic continuă. Amanţii se ascund. Ea nu mai merge la petrecerile de sâmbătă noaptea ale înalţilor demnitari. Dansul ca sport şi mijloc de socializare,

ăsta e noul joc practicat în oraş. Nevestele sunt încântate de dispariţia actriţei.

Însă departe de ochiul public, la date stabilite în prealabil, mânată de pasiune, actriţa i se oferă lui Mao. Stă întinsă în patul lui, în nopţile cu furtuni şi în zorii răcoroşi. După aceea, el o roagă să-i cânte din opera lor preferată, *Planta, perlă purpurie*. Când ea face asta, el este cuprins din nou de dorinţă.

Ca o fecioară născută într-o familie nobilă,
În turnul unui palat
Alinându-i povara iubirii
Ca un licurici auriu
Într-o vâlcea cu rouă
Împrăştiind nevăzută
Culoarea-i celestă
Suflet în oră de taină
Cu viţă dulce ca iubirea
Ce-i umbreşte iatacul.

Nu după multă vreme, Mao aduce vestea la Biroul Politic: tovarăşa Lan Ping e însărcinată. El cere divorţul şi căsătoria.

Partenerii lui Mao clatină din cap la unison. Ai promis Partidului!

Da, am promis. Dar lucrurile se schimbă, ca şi situaţia războiului. Dacă vă puteţi schimba ca să vă aliaţi cu Chiang Kai-shek, de ce nu acceptaţi şi situaţia mea cu femeile?... Ei bine, m-aţi împins la limită. Tovarăşa Lan Ping n-o să aibă de ales, decât să meargă pe aici cu burta care se umflă, ca să bată toba. Toată lumea va afla că eu, ca preşedinte, sunt ţinut prizonier de propriul meu partid. Şi asta va face din toată propaganda voastră o minciună. Va fi o reclamă oferită gratis lui Chiang Kai-shek – comuniştii nu au respect pentru umanism. Chiang Kai-shek va râde atât de tare, că o să-i cadă dinţii falşi din gură.

Mao continuă. Sunt pregătit să spun eu însumi poporului adevărul. Sunt sigur că ei vor judeca asta cu propria conştiinţă, îşi vor da seama că partidul ăsta se măgulеşte singur cu hainele noi ale împăratului. Vor pune întrebări. Îi pasă cuiva de

binele personal al lui Mao Zedong? Nu a muncit el îndeajuns de mult? E sclavul Partidului? Oamenii vor trage singuri o concluzie şi vor alege pe cine să urmeze. Atunci va fi prea târziu să vă băgaţi minţile în cap – eu voi fi plecat. Voi crea o nouă Armată Roşie, o nouă tabără unde bărbaţii şi femeile vor fi liberi să se căsătorească din dragoste, unde copiii mei îmi vor putea purta numele şi unde cuvântul „eliberare" nu e o vorbă goală!

Nimeni nu subestimează capacitatea de acţiune a lui Mao. Toţi membrii Biroului Politic îşi aduc limpede aminte că Mao e cel care a salvat Armata Roşie din împresurarea mortală a lui Chiang Kai-shek, că Mao e cel care a transformat devastatorul exil al Marşului cel Lung într-un periplu al victoriei. După o săptămână în care nu se înregistrează nici un progres, bărbaţii decid să negocieze. Corabia nu poate naviga fără cârmaci.

Mao e mulţumit. Promite să impună anumite limite puterii primei doamne. Stingându-şi ţigara, zice: Sunt un membru de partid obişnuit. Voi urma necondiţionat decizia Biroului Politic.

Sunt trasate reguli care să o înlănţuie pe viitoarea mireasă: nu are voie să facă publicitate în jurul identităţii ei sau să ia parte la treburile lui Mao ori să-şi ofere părerile pe perna acestuia. Mao acceptă târgul. Cu toate acestea, le face cunoscut că ar prefera să nu fie el cel care-i va aduce la cunoştinţă lui Lan Ping aceste veşti. Partidul înţelege.

Mă plimb cu Lao Lin, consultantul partidului pentru probleme personale, şi cu iubitul meu, care ne urmează la câţiva paşi distanţă. După-amiaza e liniştită şi între noi s-a aşternut o atmosferă propice taifasului. Ajungem la malul râului. Iubitul meu păşeşte tăcut, de parcă ar fi adâncit în gânduri. Eu şi Lao Lin schimbăm cuvinte despre vreme, sănătate şi război. Privind spre soare, care apune pe după trunchiurile copacilor, el îmi propune să ne aşezăm la umbra unui pom.

Lao Lin începe să mă felicite. Îmi spune că cererea noastră de căsătorie a fost aprobată. Nu schiţez nici o reacţie. Aştept să arunce bomba. Nu eşti încântată? Zâmbind, îşi netezeşte barba ţepoasă cu degetele-i lungi.

M-am pregătit să lupt pentru drepturile mele, îi răspund eu cu francheţe.

Lao Lin râde stingherit.

Îi arunc o privire iubitului meu, care se uită ţintă la râu.

Mi se acordă certificatul de căsătorie? îl întreb pe Lao Lin.

Păi, eu trebuie să... Vezi dumneata, înainte de a putea să fac asta, trebuie să am promisiunea dumitale.

Aha, deci iată bomba. Sunetul exploziei. Fără să se uite la mine, Lao Lin îmi prezintă regulile.

Impactul îmi zguduie miezul fiinţei. Mă muşcă din plin. E mai mult decât mi-am închipuit. În mijlocul liniştii de pe malul râului, explodez: Cum adică să nu fac publicitate în jurul identităţii mele? Sunt vreun infractor? Partidul nu ştie că tovarăşul preşedinte şi-a pierdut prima soţie? Cum de ştiţi că nu mă va pierde şi pe mine în război? De câte ori a fost bombardată peştera lui Mao? Câte tentative de asasinat aţi înregistrat? O condiţie a căsătoriei mele cu Mao este să-mi risc viaţa! Şi Biroul Politic nu are încredere în mine, tocmai oamenii de care, chipurile, voi depinde? Pentru numele lui Marx, ce fel de felicitări sunt astea?

Încearcă să-şi potolească glasul, dar nu reuşeşte. Ce vrea să însemne: „Să nu iei parte la treburile lui"? De ce nu dezaprobaţi căsătoria, pur şi simplu? Spuneţi-o cu voce tare! Tipăriţi regulile şi puneţi-le pe zid, ca să le vadă publicul! Nu am venit la Yanan ca să fiu insultată. Sunt o mulţime de fete în Yanan care sunt de încredere din punct de vedere politic, care sunt analfabete şi nu vor lua parte la treburile lui Mao. O mulţime! De ce nu...

Lao Lin o întrerupe. Biroul Politic m-a trimis ca mesager. Eu nu am nimic personal împotriva dumitale. Oricărei femei care s-ar căsători cu tovarăşul preşedinte i s-ar cere acelaşi lucru. E din motive de securitate. Chestiunea n-are nimic de-a face cu cine eşti. Tovarăşă Lan Ping, Partidul ştie că eşti o membră de încredere. Ideea e că poporul vrea să se asigure că liderul său îşi va îndeplini atribuţiile fără vreo ingerinţă.

Iubitul meu se lasă pe vine şi priveşte mai departe la vârtejurile produse de curenţi. Nu a scos o vorbă şi habar n-am ce

e în mintea lui. Se află într-o poziţie dificilă, înţeleg asta. La urma urmei, nu poate să se separe de titlul său şi nu va face asta. Să-i cer să-mi dovedească dragostea lui? El nu e Tang Nah. Nu e genul dramatic. Dacă-l pun la încercare, o să-mi spună să-mi văd de drumul meu. E obişnuit să se detaşeze de durere. O să-şi revină după pierderea mea. Însă eu voi fi în stare să-mi revin după pierderea lui?

Ea se asigură că de data asta joacă aşa cum trebuie. Se întreabă întruna : ce anume la ea îl atrage pe Mao, în afară de chipul ei de orăşeancă, fără riduri? Creierul ei contează? Îşi aminteşte că, odată, el i-a spus că-i plac caracterul şi curajul ei. A fost doar o afirmaţie ca să o flateze? Se păcăleşte singură? Dacă e vorba doar de frumuseţea ei? Ea poate fi fantezia oricărui bărbat din această parte a Chinei, iar dacă rămâne cu Mao şi el cucereşte China... Va fi indiscutabil faptul că ea a fost acolo, că a luptat alături de el. Îşi va fi câştigat dreptul de a vorbi, de a lua parte la treburile lui, de a avea chiar un loc în congresul Partidului şi, poate, în Biroul Politic. Cine o va opri, atunci, să discute în intimitate cu Mao? Să fie doamna Mao, asta va fi victoria ei. Va fi mai prejos de bărbatul pe care-l iubeşte, dar deasupra naţiunii.

*

Nu voi putea uita niciodată noaptea când iubitul meu mi-a vorbit despre Marele Zid Chinezesc. A fost după ce am făcut dragoste. Voia să discute despre cel mai incitant proiect realizat vreodată în istoria Chinei. Nu e Marele Zid Chinezesc, mi-a zis. E vorba de digul Du-jiang, construit cu zece ani înaintea Marelui Zid. Se afla pe câmpia Sichuan, unde seceta şi inundaţiile făceau permanent ravagii în provincie. Nu există comparaţie în ceea ce priveşte mărimea, însă, spre deosebire de zid, digul a adus fericire timp de mii de ani.

Iubitul meu era cufundat în gânduri. Degetele lui îmi dezmierdau uşor părul. Dacă spunem că zidul ocupă spaţiu, digul ocupă timp, a continuat el. Funcţionalitatea Marelui Zid Chinezesc a încetat de mult, pe când digul Du-jiang reprezintă încă viaţa provinciei. Datorită lui, seceta şi inundaţiile

sunt controlate şi Sichuan este renumită acum pentru recoltele sale. Aprecierea Marelui Zid Chinezesc e ca admiraţia pentru o sculptură nemişcată, însă cea pentru digul Du-jiang prezintă vitalitatea universului. Marele Zid acţionează precum o bătrână împărătească văduvă, care cere respect, pe când digul îşi oferă în tăcere serviciile, ca o noră modestă de la ţară.

Viziunea lui Mao în ce priveşte China este ceea ce ea aşteaptă de la un rege. Ea înţelege ce va deveni iubitul ei pentru China şi pentru poporul ei. Dacă asta nu înseamnă dragoste şi respect în cea mai pură formă, atunci ce înseamnă? se întreabă fata. Cum ar putea ea să nu fie mândră de pasiunea ei pentru Mao?

La vremea când următoarea lună nouă se ridică pe cer, actriţa dă mâna cu Lao Lin. Promite să trimită scrisoarea de acceptare a regulilor înainte de ziua nunţii.

Viitoarea mireasă îşi face griji că s-a aruncat cu prea mare uşurinţă în braţele lui Mao. Îi e teamă că el nu va ţine minte sacrificiul ei. Sacrificiu pe care intenţionează să şi-l revendice ca merit în viitor. Este investiţia ei. Însă el nu i-a arătat prea multă afecţiune de când a plecat Lao Lin.

Mao s-a adâncit în scrierea filosofiei sale cu privire la război. Scrie zile în şir, fără odihnă, pierzând noţiunea timpului. Când termină, îl cheamă pe Micul Dragon să-i trimită fata. O face să se simtă ca şi cum ar fi deja în posesia lui. Mâinile lui o revendică din clipa în care ea intră pe uşă. Îl aude mormăind, povestindu-i ce a scris.

Da, spune-mi, spune-mi tot, îi zice ea.

Este sinucidere curată să etalezi o faţadă atunci când duşmanii sunt în număr masiv. El începe să-i desfacă nasturii de la cămaşă. Trebuie să învăţăm să profităm de avantajul de a fi puţini – suntem capabili de flexibilitate. Dacă-i păcălim pe inamici şi le atragem caii în pădure, putem să creăm confuzie în rândul lor şi să-i doborâm. Le retezăm picioarele şi apoi o ştergem repejor înainte ca ei să ne ghicească numărul sau intenţiile. Asta a fost strategia mea în timpul Marşului cel Lung, iar acum o stabilesc ca regulă de război.

Vreau ca Mao să știe că mă interesează ceea ce face și că vreau să fiu părtașă la asta. Însă încerc să nu fiu atentă la gândurile lui, ca să mă pot concentra asupra plăcerii. Îmi îndrept privirea în altă parte, la un suport pentru creioane de pe biroul lui. E făcut dintr-o legătură de bețe de bambus. E plin de pensule și stilouri, care stau îndreptate în sus, spre tavan, ca un mănunchi de orhidee limba-dragonului. Sunt aţâţată într-un mod ciudat.

Am creat un mit, spune el mai departe. Le-am spus generalilor mei să fie jucăuși cu Chiang Kai-shek. Să ia o mușcătură, apoi să fugă, să mai ia o mușcătură și apoi să fugă din nou. Esențial e să nu eziți să te retragi după micile victorii. E o problemă a soldaților noștri. Este orașul lor natal. Le este foarte greu să plece. Nu le place defel să renunțe la luarea capetelor celor care i-au omorât pe membrii familiilor lor. Dar trebuie să renunți, ca să poți câștiga mai mult... Ca acum, nu trebuie să merg până la capăt. Trebuie să știu când să-mi înfrânez trupele...

Nu mai sunt uimită că poate să facă dragoste în timp ce-și pune ordine în gânduri. Pentru mine, asta a devenit o parte din ritualul nostru. În clipa în care îmi dau seama că și-a pierdut firul gândurilor, trupul meu o ia razna.

De patru ori ai trecut râul Chi dintr-o parte într-alta ca să scapi de Chiang Kai-shek? îl întreb eu, tachinându-l. L-ai pus în încurcătură pe dușman?

El e prea lipsit de suflu ca să-mi răspundă.

Am auzit la Shanghai despre victoria ta, continui eu. Nu erai cunoscut, totuși – erai un mit secret pe care toată lumea voia să-l scoată la suprafață. Ți-am povestit cum ziceau ziarele lui Chiang Kai-shek că arăți? Ziceau că ai dinți de cincisprezece centimetri lungime și un cap de un metru lățime.

El geme și își anunță climaxul.

În următoarele trei săptămâni se ocupă de scris. *Un studiu despre mișcarea țărănească de la Jiangxi. Revoluție în stil chinez. Despre crearea Armatei Roșii.* După aceea, se prăbușește și se duce să doarmă precum un cadavru în sicriu. Fata continuă să redacteze scrisoarea pe care i-a promis-o

lui Lao Lin. Stă la masa lui Mao şi se joacă cu pensulele şi stilourile. În mintea ei e un gol. E plictisită. Numără caracterele la fiecare câteva rânduri. Ştie că trebuie să umple o pagină întreagă, ca scrisoarea să fie acceptabilă.

Băşină, băşină şi iar băşină, scrie ea, apoi şterge, apoi scrie din nou. Scoate o oglinjoară şi începe să-şi cerceteze chipul. Dinţii, nasul, ochii şi sprâncenele. Se joacă prin păr, îl piaptănă în diverse moduri. Îşi întinde pielea cu degetele, luând diferite expresii. Îi place faţa ei. Felul în care se reflectă în oglindă. Pare mai frumoasă în oglindă decât pe ecran. Se întreabă de ce nu arăta la fel de frumoasă şi filmată. Gândurile îi zboară. Se întreabă ce-o mai fi cu Tang Nah şi cu Yu Qiwei. Şi ce-o să creadă ei atunci când vor afla că ea e doamna Mao.

Acest gând îi provoacă încântare şi o face să se întoarcă la ciornă. Lucrează până se trezeşte Mao. Inima ei bate veselă când îl aude recitând o poezie de deşteptare din timpul dinastiei Han:

Primăvara m-a trezit din hibernare,
Soarele mă zoreşte de la spate.

Se ridică de pe scaun şi îi toarnă ceai. Pe urmă se duce înapoi la birou şi aşteaptă. Vine la ea. Îi arată ciorna. El se apleacă spre lumină ca să citească. Mâinile lui se strecoară pe sub cămaşa ei.

Sună ca o scrisoare de protest, râde el. Ea zice că nu ştie să scrie altcumva. E incapabilă să se plece mai mult de-atât. El o consolează. Nu ar trebui să te duci la un călugăr să-i ceri un pieptăn împrumut – ar trebui să fii indulgentă cu defectele tovarăşilor mei. La urma urmei, sunt ţărani cu toţii. În ceea ce-l priveşte, îi apreciază sacrificiul. O scrisoare de angajament nu e decât o bucată de hârtie. Ţine de noi să o respectăm. Adevărul e că scrisoarea va fi folosită doar ca să închidă gurile nevestelor ălora cu limba plină de venin.

Ea se lasă convinsă. Râde cu lacrimi. Ţinându-i mâna, el corectează ciorna. Acum vreau să-mi vorbeşti în pat. Vreau să ai grijă de mine. Da, da. Semnează acolo. *Cu sinceritate, Lan Ping.*

*

Ziua nunții. Vântul sculptează nori în formă de fructe uriașe. Ceremonia se desfășoară în noua peșteră a lui Mao, care s-a mutat de pe Dealul Păsării Phoenix în Grota Familiei Yang. E o peșteră cu trei încăperi, situată pe o latură a muntelui, la aproximativ un metri și jumătate adâncime. Peretele din spate e făcut din piatră, iar cel din față, din lemn. Geamurile sunt acoperite cu hârtie. În fața peșterii e o mică porțiune de pământ drept, pe care sunt scaune din piatră și un răzor cu legume.

Mao se trezește de dimineață și lucrează în grădină. Ardei iute, usturoi, roșii, *yame*, fasole și dovlecei – toate arată bine. Mao cară pe un umăr o cobiliță cu două găleți de apă la capete. Merge pe potecile înguste și udă răbdător fiecare plantă. Își apleacă umărul și ridică mânerul găleții ca să toarne din ea. Pare mulțumit și relaxat.

Mireasa stă în fața peșterii și își privește iubitul. Îl urmărește cum examinează cu interes capetele plantelor de bumbac. Își aduce aminte că, odată, el i-a povestit că mintea lui lucra cel mai bine atunci când mâinile îi erau ocupate cu solul și rădăcinile. Ce e acum în mintea lui? Se întreabă dacă o compară cu fostele sale neveste. Tu ești fata care-și poartă propria strălucire de soare, i-a zis el. Veselia ta e sănătatea sufletului meu, iar tristețea lui Zi-zhen este otrava lui.

Pentru mine, e o figură paternă. E tot ce mi-am dorit vreodată de la un bărbat. Ca tată, e înțelept, iubitor și impunător. Când l-am întrebat de ce a decis să se însoare cu mine, mi-a răspuns că am capacitatea de a face un cocoș să ouă. Iau remarca drept compliment. Presupun că vrea să spună că scot ce e mai bun din el. Însă nu sunt sigură. Uneori simt că el e prea măreț ca eu să-l înțeleg. Mintea lui este de necuprins. El e un spectacol înfricoșător. Pentru tovarășii, opozanții sau inamicii săi, poate fi înspăimântător. Îl iubesc, dar mă tem pentru mine. În fața lui, renunț la dorința de a înțelege. Mă predau. Tânjesc ca el să mă vrea, pe mine cea adevărată, nu actrița. Uneori simt că îmi vrea trupul aproape, dar sufletul la distanță. Vrea să mă păstreze pe mine ca mit.

Mai încolo, după mulţi ani, descopăr că preferă să trăiască mai degrabă cu imaginea falsă, decât cu persoana umană. Însă, ca tânără femeie, sunt simplă şi entuziastă. Nu am nevoie să înţeleg totul despre acest zeu a cărui esenţă îmi scapă. Iau noaptea ca sfetnic cu privire la ceea ce-mi e necunoscut. Care-i graba, când voi avea tot restul vieţii la dispoziţie ca să-l înţeleg pe el? Nu mă compar cu Zi-zhen. Eu nu sunt ca ea, care se conservă în sticla nefericirii şi sigilează capacul cu o răsucire violentă. Dacă se va găsi o astfel de sticlă înainte-mi, am s-o sparg. Am o pasiune pentru stimulare şi întrecere. Îmi văd viitorul promiţându-mi *numai* aşa ceva.

De ce am, însă, aceste îndoieli în ziua nunţii?

Ora opt. Soarele iese dintre nori. După ce aşez masa afară, intru înapoi în peşteră să mă îmbrac. Sunt un pic dezamăgită că Mao a invitat doar un mic grup de oameni. A refuzat dorinţa mea de a invita multă lume. Motivul lui a fost că nu vrea să atragă atenţia lui Chiang Kai-shek – nu vrea să fie bombardat în ziua nunţii lui.

Scot penseta. Îmi aranjez şi îmi vopsesc sprâncenele aşa cum obişnuiam la Shanghai. Mă dau cu pudră pe pielea arsă de soare. Nu există rochie. I-am promis lui Mao să respect moda revoluţionară, care presupune să nu respecţi nici o modă. Port o uniformă gri, decolorată, şi o curea.

Când ies, toată lumea se întoarce spre mine şi, deodată, bărbaţii încep să vorbească despre cer. Culoarea lui. Un pepene cu un strat de verde la exterior, galben la mijloc şi roşu-rozaliu în interior.

S-a aşternut o tăcere bruscă. Mao încearcă să-şi ascundă imensa bucurie. Îi spune miresei: Alune! Mireasa începe să-i servească pe oaspeţi cu un coş de alune. Musafirii îl roagă pe mire să le ofere sfaturi despre dragoste. Mao se aşază la loc şi îşi întinde braţele şi umerii. O tornadă mi-a zburat pălăria – cum să vă spun? – şi aceasta a aterizat şi mi-a prins o pasăre de aur.

Detalii! ţipă bărbaţii, dându-i şefului o ţigară. Zâmbind, Mao trage adânc din ea. Nu sunt decât două sfaturi, zău: Primul, trebuie să fii câine şi să rogi să ţi se dea un os cu

împrumut. Şi al doilea, trebuie să fii întotdeauna conştient că te afli într-o poziţie periculoasă, ca atunci când stai cu capul deasupra plitei să-ţi usuci părul.

Ea se uită bine la oaspeţi când Mao îi prezintă pe rând. Sunt oamenii lui. Bărbaţi pe care ea trebuie să-i impresioneze. Dacă e posibil, începe ea să se gândească, să-i fac să fie oamenii mei pe viitor. Ştie deja că există această posibilitate cu Kang Sheng. Nu poate uita prima lor conversaţie. Pot să găsesc siguranţă sub aripa dumneavoastră, tovarăşe Kang Sheng? Numai dacă sub aripa dumitale pot găsi acelaşi lucru, domnişoară Lan Ping.

Aude râsul fals al lui Kang Sheng. Un sunet dezgustător. Îşi flatează şeful. Nu stau cu adevărat la taifas, dar există ceva intimitate. Un cod secret între Kang Sheng şi Mao. Cumva, ea simte că nu va fi niciodată capabilă să spargă acest cod. O pereche stranie de prieteni, se gândeşte. Cândva, Mao l-a descris în glumă pe Kang Sheng drept un templu mic în care bate un vânt vrăjitoresc. Kang Sheng ştie exact ce anume vrea Mao şi îi oferă totul. Poate fi distrugerea unui rival politic sau aranjarea unei nopţi cu o amantă.

Ea e mulţumită de momentul respectiv. Pentru asta, îşi asumă meritele. Căci ea e cea care a câştigat, până la urmă, rolul feminin principal.

Un păun printre găini. Zâmbeşte.

Eu vorbesc mandarina. Vorbesc mai rar, ca să-i fac pe prietenii lui să mă înţeleagă. Întreb de sănătatea oaspeţilor, de membrii familiilor lor, de animale şi recolte. Învăţ meseria soţului meu. Descopăr că inima lui nu e prezentă la nuntă. De fapt, prea puţin îl interesează ceremonia. El se foloseşte de moment pentru a strânge informaţii. Despre lupte, despre colegii săi, despre teritoriile albe.

Kang Sheng îi înfăţişează soţului meu un bărbat. Numele lui e Peştele Bătrân. Are chipul unui câine îmblânzit, cu urechile spânzurându-i de o parte şi de alta. Costumul lui occidental luceşte de grăsime în jurul burţii, gulerului şi coatelor. Se văd cusăturile. Parcă ar fi o armată de furnici. Buzunarele îi sunt umflate de carneţele şi hârtii. Omul îi

raportează despre teritoriile albe. Numele lui Liu Shao-qi este repetat în mod constant. Peştele Bătrân îl laudă pe Liu ca fiind un om foarte capabil, care a început ca grevist, dar care nu luptă doar ca să distrugă. Negociază cu proprietarii de fabrici şi e în stare să obţină de fiecare dată îndeplinirea cererilor muncitorilor.

Tovarăşul Liu Shao-qi este comoara Partidului nostru, comentează soţul meu. Este foarte important să-i câştigăm de partea noastră pe muncitori.

În vorbele lui Mao nu îşi face loc nici cea mai mică umbră de invidie, dar sămânţa gândului că Liu Shao-qi este un potenţial rival e plantată în inima lui chiar în clipa aceea. Nimeni din China nu şi-ar închipui că Mao ar fi capabil de distrugere în masă doar din cauza invidiei stârnite de talentul cuiva. Nimeni nu a înţeles vreodată temerile lui Mao. Treizeci de ani mai târziu, Mao lansează aşa-numita Revoluţie Culturală a Măreţului Proletariat, în care pier milioane de vieţi pentru a-i pava drumul.

E un truc pe care doamna Mao nu va reuşi niciodată să-l înveţe de la Mao: nu numai că el scapă de critică pentru răspunderea lui în crima secolului, dar îşi şi face publicul să-i venereze şi să-i binecuvânteze bunătatea, chiar şi după moarte.

Pick-upul e pornit. Se aude melodia *Nopţi de foc în capitală*. Pick-upul a fost un dar de la Agnes Smedley, admiratoarea străină a lui Mao. Mireasa merge să dea sonorul mai încet. Apoi se plimbă de colo până colo, încercând să se alăture discuţiilor. Ascultă şi prinde momentul să-şi lanseze remarcile. Întreabă de fasciştii din Europa. Vrea să ştie când s-ar putea să atace din nou Chiang Kai-shek. Întreabă: Cât vor ţine proviziile lui Chiang Kai-shek? Câţi bani sunt dispuşi să verse occidentalii în puţul fără fund al lui Chiang Kai-shek? Nu este evident că Chiang Kai-shek e un câine fără coloană vertebrală? Putem să facem ca lumea occidentală să fie de partea noastră? Ar trebui să lanseze Mao o campanie media prin care să spună lumii că acţiunea lui contează? Ce se întâmplă între ruşi şi japonezi? Nu ar trebui să fie convins Stalin acum de capacitatea lui Mao de a conduce China?

Ea îi uimeşte pe Mao şi pe oaspeţi cu dorinţa ei de a învăţa. Are douăzeci şi patru de ani şi focul din pieptul ei arde cu flăcări mari. Energia ei îşi face efectul magic asupra unora, dar altora le pare naivă şi prea îndrăzneaţă. E prea emoţionată ca să observe o atitudine sau alta. E martoră la felul în care Mao joacă rolul de naş pentru armata sa. Ea vede ce poate să realizeze prin această căsătorie – i se înfăţişează cel mai bun exemplu.

În noaptea nunţii, el îi spune fetei o poveste. O poveste care îl inspiră şi îl învaţă secretul guvernării. În timpul Dinastiei Primăverii şi Toamnei, un prinţ a cumpărat soldaţi. Pentru a-i împiedica să fugă, a chemat un om care făcea tatuaje. Prinţul i-a poruncit acestuia să-i tatueze numele pe ambii obraji ai soldaţilor săi. Când treaba fu încheiată, prinţul avu impresia că loialitatea lor era asigurată. Îi luă pe soldaţi într-o bătălie îndepărtată. Nu ajunseră trupele prea departe, că soldaţii începură să dispară. Nu exista nici o modalitate de a le da de urmă : soldaţii îl mituiseră pe omul care făcea tatuaje. Acestea fuseseră făcute pe un strat atât de subţire, că ei şi le spălaseră de pe obraji.

Mintea este cea pe care trebuie să o tatuezi ! conchide iubitul meu, sfârşind povestea.

Simt că mintea mea a fost tatuată în acel moment. Altfel, cum pot să explic motivul pentru care răspund la fiecare chemare a lui ? El se insinuează – glas de zeu – în mine şi în poporul lui.

Însăşi *Cartea lui Chang*, îl numeşte ea.

Când vine vremea ca oaspeţii să plece, cuplul este frânt de oboseală. Pe jos sunt numai coji de alune, de seminţe de floarea-soarelui şi mucuri de ţigări. Mao nu o întreabă pe mireasa lui ce părere are despre musafiri. Ştie că e iritată de manierele lor. Este limpede că nu poate să suporte când ei scuipă pe jos, când îşi bagă degetele în gură să se scobească între dinţi în timp ce vorbesc sau, mai rău, când trag vânturi cu nerusinare.

Sunt un veşmânt făcut dintr-un verdict
...fiecare fir e legat de o crimă sângeroasă.

Mao o face pe mireasa lui să lase baltă curăţenia şi o duce în dormitor, cântând fericit o veche arie de operă.

Ca o scoică pe pământ secetos
Nu o să-mi deschid gura...

Ea e amuzată şi i se alătură.

Unui şoarece i se dă ca misiune
să păzească un depozit de grâne,
iar capra e pusă să vegheze grădina de legume
...ce treabă minunat de plăcută trebuie să fie...

12

Noul meu nume este Jiang Ching. Este un dar atent din partea soţului meu. Nu mai sunt Lan Ping – Măr Albastru. Noile caractere au linii drepte, ca o barcă plutind în vânt – *Jiang* e Râu, iar *Ching* e Verde. Jiang Ching e esenţa unei zicători tradiţionale: *Verdele vine din albastru, dar e mai bogat decât albastrul.*

M-am despărţit de vechiul meu rol. Ies din albastru şi intru în mai bogata culoare verde. Sunt un fluture ieşit din cocon, primăvara îmi aparţine. Numele meu devine parte din poezia iubitului meu.

Pe pereţi nu atârnă fotografii. Nu sunt nici cărţi sau reviste. Nici un suvenir. Nici măcar un afiş cu mine în rolul Norei. Nu că nu mi-ar plăcea să mi se amintească de trecut, însă noul meu rol cere un decor diferit. Mă confrunt cu un public diferit.

Am nevoie să-mi colorez trecutul în roşu. Asta este ceea ce-i dă cuiva drepturi adevărate în Yanan. Viitorii mei duşmani ţin o oglindă invizibilă. Se spune că pentru a-mi reflecta „defectele politice din naştere". În oglindă ei zăresc un demon care a venit să fure esenţa lui Mao. Au început deja războiul cu mine încercând să-mi împiedice căsătoria.

Zvonurile şi acuzaţiile false încep să se răspândească din ziua în care eu şi Mao ne-am căsătorit. Am zdrobit multe inimi. În timpul şi la finalul ceremoniei, un număr de tovarăşi şi oaspeţii noştri de onoare, inclusiv fostul cumnat al soţului meu, Xia Zhen-nong, încep să bârfească despre „sănătatea în declin" a lui Mao. Cu glas tare. Uitaţi-vă la tovarăşul preşedinte, a ajuns să depindă de băutură pentru a-şi scoate la iveală energia.

Încep să-mi dau seama că nu am prea multe şanse să mă apăr aici, în Yanan. Divorţul lui Mao e considerat o trădare realizată sub influenţa mea. Ceea ce mă sperie este că ura pentru actriţă pluteşte în aer încă dinainte ca piesa să înceapă. E un spectacol pe care oamenii nu vor să-l vadă, dar la care sunt obligaţi să vină. Fiecare replică le înţeapă urechile şi fiecare scenă le arde privirea.

Nu voi fi nicicând capabilă să îndepărtez imaginea demonului cu oase albe. Mulţi şi-au închipuit înmormântarea mea încă din clipa în care am intrat în peştera lui Mao. Pe măsură ce trec anii, ura se adânceşte. La fel şi mânia mea. Un proverb antic spune că *Scuipatul a zece mii de oameni poate să facă un puţ îndeajuns de adânc pentru a îneca pe cineva.* Ei bine, eu sunt în puţul ăsta.

Sunt ferm hotărâtă să-mi continui spectacolul, cu speranţa că-mi voi găsi adevăratul public. Unii dintre criticii mei spun că le produc greaţă la stomac. Însă adevărul e că, deşi mă numesc în toate felurile, nu-şi pot desprinde ochii de la mine. Ei fac tot ce pot pentru a mă distruge.

Îmbrăcată în costum, eu sunt actriţa principală. Sunt descrisă de vizitatorii lui Mao ca fiind plăcută, drăgălaşă şi prietenoasă. Da, am toate motivele din lume să fiu mulţumită şi recunoscătoare, şi chiar sunt. Totuşi, pe dinăuntru, marea nu este niciodată calmă. Trebuie să mă controlez, să mă asigur că par aşa cum trebuie, ascultătoare şi îmblânzită. Îl iubesc îndeajuns de mult pe Mao ca să las în urmă o mare parte din mine, inclusiv pasiunea mea pentru dramă şi film. Cred că treburile lui Mao sunt mult mai importante şi încerc să le fac să-mi aparţină şi mie.

În următoarele şase luni, Mao creează cele mai celebre scrieri din viaţa sa. Printre ele se numără *Tactici fundamentale de luptă – Gânduri despre războiul de gherilă* şi *Despre războiul prelungit.* Părerile lui Mao fascinează şi captivează naţiunea. Ca rezultat, numărul recruţilor din Armata Roşie creşte dramatic. Înfuriat, Chiang Kai-shek ia legătura, în secret, cu Adolf Hitler pentru consilieri militari şi ordonă eliminarea totală a comuniştilor.

În această perioadă, doamna Mao Jiang Ching dă naştere unei fiice, Nah. Dispare complet de pe scena publică. Fiind noua gazdă a familiei, ea îi primeşte cu entuziasm pe membrii familiilor anterioare ale lui Mao: doi fii, Anyin şi Anqing, din mariajul lui Mao cu Kai-hui, şi o fiică, Ming, din căsătoria lui cu Zi-zhen. Jiang Ching îşi petrece zilele îngrijind copilul şi făcând haine şi pulovere. Află de la Kang Sheng că Zi-zhen s-a întors pe ascuns din Rusia, cu boala agravată. Mao a aranjat ca Zi-zhen să trăiască într-un spital privat de boli nervoase dintr-un oraş din sud.

Croitoreasa satului vine adesea să o ajute pe Jiang Ching la treburile gospodăreşti. Croitoreasa aduce veşti şi bârfe. Jiang Ching află că prietena ei, Sesame, a fost ucisă într-o luptă din apropiere de fluviul Gan-jiang. Un alt nume care se repetă este cel al lui Fairlynn. Ea a devenit vedeta feminismului şi liberalismului din Yanan. Romanele şi eseurile ei sunt publicate pe scară largă şi ea este idolatrizată de tineretul ţării.

Fairlynn lucrează la un nou roman, când îi bat la uşă. Nu ştiu de ce am venit aici. Nu-mi place de Fairlynn. Bănuiesc că pur şi simplu trebuie să-mi satisfac curiozitatea. E surprinsă să mă vadă şi mă salută încântată. Întinzându-şi braţele, primul lucru pe care mi-l zice este: Ia uite, a venit cloşca!

Cum o cheamă? întreabă ea.

Nah. Desfac coşul ca să i-o arăt pe fiica mea.

Nah? Cum adică Nah?

Nu a zis: „Nu-mi spune că vine de la Tang Nah", dar pricep aluzia.

Este o pură coincidenţă, îi explic. Soţului meu puţin îi pasă cu cine am mai fost eu măritată. Numele vine de la învăţăturile lui Confucius despre comportament. Nah se referă la autocultivare. A fost în întregime ideea lui Mao.

Bun venit în tabăra roşie, soldăţico! Fairlynn se apleacă pentru a o atinge pe Nah, apoi se întoarce spre mine. Arăţi de parcă ai fi din nou borţoasă.

Eşti răutăcioasă, ca de obicei, Fairlynn. Zâmbesc şi mă aşez. Îţi place să mă faci să mă simt prost. Ştii bine că-ţi place la nebunie să-mi faci asta.

O, Lan Ping, oricum mă urăşti. O ştiam deja amândouă încă de când ne-am cunoscut.

Vreun progres în viaţa ta personală, Fairlynn? Câţi ani ai, de fapt?

Ea îşi aprinde o ţigară. Treizeci şi şase. Sunt prea ocupată.

E un pretext obişnuit pentru cele care nu sunt în stare să atragă. Râd. Haide, fă-ţi rost de un soţ, până n-o să fie prea târziu.

Un soţ? Fairlynn suflă fumul. Apropo, cum e să fii doamna Mao?

Un vis împlinit.

Foarte deşteaptă chestie, domnişoară Lan Ping.

Nu, tovarăşa Jiang Ching.

Prea bine, tovarăşă Jiang Ching.

Lumea e a ta, dacă ai talent, Fairlynn. Uite ce-mi zice soţul meu: *Străzile sunt pline de aur, însă nu toată lumea are ochi să-l vadă.*

Fairlynn zâmbeşte. Bine. Fă mai mulţi copii şi exersează cusutul.

Nu te poţi abţine să nu muşti, nu-i aşa? Cred că problema e coafura ta în stil Shakespeare. Sunt sigură că-i îndepărtează pe bărbaţi. Voi fi fericită să-ţi fac altă tunsoare.

Lan Ping, nu mă poţi face să mă simt neatrăgătoare.

Jiang Ching, te rog. *Jiang*, ca Râu, şi *Ching*, Verde. Habar nu ai ce minunat e să ai copii. Uită-te la Nah, zâmbeşte la tine. Haide, fetiţă, du-te la mătuşa Fairlynn.

O, e caldă. Se mişcă precum un vierme. Ia uite la părul ăsta pufos. Miroşi ca un aluat de pâine.

Nah se întinde la sânii lui Fairlynn.

Ora pentru lapte! râd eu.

Jenată, Fairlynn mi-o dă pe copilă înapoi.

Vrei să asculţi noul meu roman, Jiang Ching? Se numeşte *Noua Nora*. E despre cum Nora pleacă din casa numărul unu şi intră în casa numărul doi.

Rezemată de pernă, îmi întreb soţul ce părere are despre Fairlynn.

Nu îi iau prea în serios pe şoarecii ăştia de bibliotecă, răspunde Mao. Ce ştiu cei de teapa lui Fairlynn? Dicţionare?

Ce e un dicţionar, dacă nu doar nişte pagini cu cuvinte moarte? Poate ea să facă diferenţa dintre vlăstarii de orez şi buruieni? Ce-ar putea fi mai uşor decât să fii un şoarece de bibliotecă? E mai greu să înveţi să fii bucătar sau măcelar. O carte nu are picioare, o poţi deschide sau închide oricând. Un porc are picioare cu care poate să fugă şi glas cu care să guiţe. Măcelarul trebuie să-l prindă şi să-l omoare. Bucătarul trebuie să facă în aşa fel încât carnea rău mirositoare să aibă un gust delicios. Astea sunt talente adevărate. Ce e Fairlynn? Se joacă în şcoala gândurilor doar pentru că o lăsăm...

Ea se alintă sub el. Şefu', crezi că Fairlynn e atrăgătoare?

De ce întrebi?

Pur şi simplu, din curiozitate. Nu e o frumuseţe, nu-i aşa?

Hmm...

Dă-mi voie să-ţi spun că o grămadă de bărbaţi încearcă să-i atragă atenţia. De la generali la soldaţi. Au fantezii legate de ea, de parcă ar fi protagonista din romanele ei. Micul Dragon nu ştie nici măcar să scrie corect, dar recită poeziile lui Fairlynn.

Care a fost reacţia lui Fairlynn? Au interesat-o soldaţii noştri?

Păi, a zis că nu vrea să intre în nici o casă a lui Torvald. Îi numeşte pe oamenii tăi cimpanzei.

Interesant. Vocea lui Mao se aude mai încet.

Ai citit-o?

Am exemplare ale cărţilor ei, trimise de ea. Mao se răsuceşte pe-o parte şi suflă în lumânare.

Ştiai că Fairlynn îşi petrece timpul în compania bolşevicilor de pe aici? întreabă pe neaşteptate Jiang Ching în întuneric.

Sunt obosit. O să cercetez chestiunea după... după... ce termin cu congresul Partidului.

Pot să iau şi eu parte la congres?

Nici un răspuns.

Ea întreabă iar.

Mao începe să sforăie.

*

Dincolo de valea aspră din Yanan, lumea se îndreaptă brusc, clătinându-se, către cea mai mare conflagrație a secolului. Naziștii germani încep să se deplaseze prin Europa. Japonezii se răspândesc ca un evantai peste Pacific. Mai aproape de casă, Mao își începe competiția strânsă cu Chiang Kai-shek, având ca miză conducerea Chinei.

Jiang Ching își sărbătorește următoarele patru aniversări ale zilei de naștere în micuța grădină de la gura peșterii lor. La treizeci și unu de ani, a devenit o expertă în cusut și s-a obișnuit cu transformarea camerei de zi în cartier general de război. Când și când, după ce se câștigă o luptă importantă, Mao îi dă afară pe tovarășii lui. Își ia o zi liberă ca să și-o petreacă cu copiii. Mai rar, își însoțește soția la vreun spectacol ca să vadă o operă, o orchestră sau o trupă de cântăreți populari. Simțind frustrarea soției, își pune calul la dispoziția ei.

După numai câteva lecții cu Micul Dragon, sunt în stare să călăresc singură. Cu un pic de exercițiu, devin în curând foarte sigură pe mine. Împrejurimile Yananului sunt perfecte pentru călărie, teren deschis și în pantă lină. Îmi strâng părul sus într-un coc și mân calul în galop. Călăresc peste dealuri și pe malul râului. Vântul care îmi adie pe față mă face să simt primăvara. Zâmbind în vânt, mă gândesc în sinea mea: Sunt o fată-bandit! Călăresc până când nările calului se lărgesc de la gâfâit și pătura s-a umezit de la transpirația lui. Și apoi îmi mai înfig călcâiele în el pentru un ultim galop.

Doamna Mao Jiang Ching e mulțumită, dar plictisită în același timp. Începe să se sature de rolul ei de casnică. Își dă seama că nu poate fi satisfăcută de o casă plină cu copii, găini, cocoși, capre și legume. Mintea ei are nevoie de stimulare. Ea are nevoie de o scenă. Începe să-și exerseze rolul așa cum îl percepe ea. Citește documentele care circulă pe biroul lui Mao. Află că Statele Unite au intrat în război. Află că Hitler este alungat de Uniunea Sovietică și că japonezii

se retrag. Partidul Comunist Chinez s-a lărgit şi este cea mai mare grupare politică din lume. Soţul ei devine un nume de marcă al ţării şi un simbol al puterii şi al adevărului.

Ce s-a ales de mine? se întreabă actriţa. Fairlynn ocupă un loc în congresul Partidului, pe când ea, nevasta lui Mao, nici măcar nu poate lua parte la deschiderea acestuia.

Fairlynn stă printre delegaţii din primul rând şi este votată ca purtătorul de cuvânt al intelectualilor naţiunii. În timpul unei pauze, Fairlynn îi face o vizită doamnei Mao Jiang Ching. O felicită pentru venirea soţului ei la putere şi întreabă dacă doamna Mao se compară pe ea însăşi cu doamna Roosevelt. Fairlynn o descrie pe doamna Roosevelt, realizările ei în politica americană şi în istoria occidentală.

Soţia lui Mao ascultă în timp ce spală rufele soţului şi copiilor într-o găleată. Apa e rece ca gheaţa. Spală castroanele şi tigăile, curăţă oala de noapte. Mâinile i se umflă de la ger. Săpunul îi alunecă printre degete.

Într-o noapte, încerc să discut cu Mao despre doamna Roosevelt. Tu nu eşti doamna Roosevelt. El îşi aruncă pantofii din picioare şi suflă în lumânare.

Mă deprim brusc. Tot restul lunii, încerc să citesc. Însă nu mă pot concentra nicicum. Pentru că mi-am neglijat îndatoririle, aproape că a avut loc un incident – Nah a fost cât pe ce să cadă în latrină – şi asta mă face să pun cărţile deoparte.

Croitoreasa vine să îmi ţină companie, dar o alung. Nu mai vreau să aflu noutăţile.

Mao ţine acasă mici şedinţe. Nu mă anunţă dinainte. Nu îmi spune nici cine urmează să vină. Ăsta e stilul lui. Îl trimite pur şi simplu pe Micul Dragon după ei, la bunul lui plac. Poate să fie trei dimineaţa sau miezul nopţii. Ei trebuie să stea să mănânce şi să discute despre lupte. Eu trebuie să pun mâncare pe masă şi să merg la război în bucătărie. Uneori mă ajută un bucătar sau gărzile. Însă este treaba mea să fac curăţenie după aceea.

Joc un rol ciudat: o regină care e slujnică.

La congres, Mao e ales singurul conducător al Partidului. Liu Shao-qi, care a construit reţeaua comunistă din teritoriile albe ale lui Chiang Kai-shek, este votat ca al doilea şef.

Vicepreşedintele Liu Shao-qi l-a lăudat călduros pe Mao în discursul de acceptare a funcţiei. Plin de entuziasm, Micul Dragon mă pune la curent cu amănunte de la congres. Liu Shao-qi a menţionat numele lui Mao de o sută cinci ori! Garda se aşteaptă să fiu în culmea bucuriei, însă eu nu-mi pot ascunde decât cu greu nefericirea.

La culcare, după aceea, soţia încearcă din nou să întrebe dacă i se poate acorda un loc în congres. Soţul îşi schimbă tonul glasului.

Nu pot da nimănui un loc. Fiecare trebuie să şi-l câştige pe merit.

Nevasta se ridică în capul oaselor. Nu crezi că eu mi l-am câştigat?

El nu răspunde, dar scoate un oftat.

Ea îşi şterge lacrimile. Păi, atunci, am nevoie de o ocazie ca să-l câştig.

Mao scoate la iveală o listă cu cărţile pe care să le citesc. Îmi dă reţeta pe care i-a dat-o şi lui Zi-zhen. Marx, Engels, Lenin, Stalin, *Cele trei regate* şi *Cronica istoriei*. Dar eu nu vreau să le citesc. Nici măcar una. Ştiu deja ce fel de pastile sunt în sticla lui. Nu numai că refuz să devin Zi-zhen, dar sunt ferm hotărâtă să nu fiu doar un ajutor în culisele teatrului său politic.

*

Pe când Jiang Ching încearcă să-şi facă intrarea pe scena lui, Mao lansează o mişcare numită „Îndreptarea stilului de muncă". E anul 1942. La început, e considerată o examinare politică de rutină, apoi se transformă în teroare. Dintr-odată, peste tot sunt prinşi „trădători", „reacţionari" şi „agenţi ai lui Chiang Kai-shek". Ceea ce-i va surprinde mai târziu pe istorici este că mişcarea e iniţiată de Mao şi desfăşurată de Kang Sheng – doi maeştri ai conspiraţiei care creează un complot imaginar împotriva lor înşişi.

Mişcarea se strânge. Se concentrează asupra exterminării duşmanilor din interior. În toată tabăra din Yanan se

răspândeşte panica. Pentru a ieşi în evidenţă ca stângist până în măduva oaselor, ca adevărat comunist, trebuie să începi să-i pui la pământ pe alţii, chiar să-i acuzi că sunt de dreapta. Dimineaţa poţi fi considerat activist revoluţionar, la prânz suspect de anticomunism, iar seara duşman. Poţi fi văzut într-o şedinţă din timpul zilei obligându-i pe alţii să-şi mărturisească vinovăţia, iar în şedinţa de seară poţi fi chiar tu arestat şi aruncat într-o cameră întunecată de interogatoriu.

Exerciţiul pentru mişcare este *Ren-ren-guo-guan*, „o răscruce critică prin care trebuie să treacă toată lumea". Şedinţele sunt precum eprubetele cu reactivi chimici – când sunt înmuiaţi duşmanii în ele, se pune în evidenţă boala.

Nu contează că ea este doamna Mao. Pentru a-i demonstra Partidului loialitatea, va fi şi ea verificată la fel. I se spune că e rândul ei să se înmoaie în eprubeta cu substanţă chimică.

E neliniştită. Îşi face griji în legătură cu trecutul ei, mai ales pentru semnătura de pe documentul lui Chiang Kai-shek prin care condamna comunismul. Deşi prietenul ei, Kang Sheng, a instruit-o ce să facă, ea e încă nesigură.

Vrei, te rog, să participi, ca să mă ajuţi? îl imploră pe Kang Sheng.

Când soseşte ziua respectivă, Kang Sheng e în mulţime.

Doamna Mao Jiang Ching e aşezată în mijlocul camerei, sub privirile a sute de ochi. Îşi face o autoevaluare, aşa cum cere procedura. Respirând adânc, îşi începe procesul de convingere. Descrierea e atent pregătită şi redată într-o mandarină plină de graţie. Trecutul ei n-ar putea fi mai pur de-atât: copil al abuzului feudalist, tânără comunistă în Qing-dao, perioada petrecută la Shanghai ca actriţă de stânga, devotată filmelor împotriva cotropitorilor japonezi, şi, în sfârşit, ajungerea ei la Yanan ca revoluţionară matură şi soţie a lui Mao.

Ea îşi crede reprezentaţia ca fiind fără cusur. Cu toate astea, câţiva oameni din mulţime pun sub semnul întrebării perioada peste care ea a sărit. Se cere un martor, care să dovedească bravura ei în închisoare.

Brusc, ea intră în panică şi începe să fie defensivă. Replicile îi devin încurcate, iar cuvintele – fără legătură. Ce sens

are? Trebuie să aduc un martor! De ce? Vreţi să spuneţi că inventez? Cum să fac asta? Am fost şi sunt o revoluţionară. Şi nu o să-mi fie teamă de voi!

O vreme, se lasă tăcerea, însă este limpede ce e în mintea tuturor. Dorinţa de a o vedea pe actriţă dând greş. De a se împiedica, a rupe ceva din decor şi a cădea de pe scenă. În curând, mulţimea începe să atace într-un singur glas. Ce e cu atitudinea asta, tovarăşă Jiang Ching? Ce te nelinişteşte într-atâta, dacă nu ai nimic de ascuns? De ce atâtea isterice? Nu e ceva sănătos ca tovarăşii să întrebe atunci când există îndoieli? Mai ales despre eliberarea cuiva din închisoarea inamicului? E obligaţia fiecăruia să coopereze. În Yanan, nimeni nu e mai presus de Partidul Comunist. Nici măcar soţia lui Mao.

Treptat, natura evenimentului se modifică. Îndoielile cresc. Detaliile, datele, orele, minutele sunt chestionate, comparate şi analizate. Devin tot mai insistente cererile privind o explicaţie. Ea cade în capcana întinsă de propriile-i invenţii anterioare. Povestea ei începe să se contrazică. Golurile din minciunile ei încep să iasă la iveală. E încolţită.

Faţa i se înroşeşte, venele de la gât i se zbat, vineţii. Pare îngrozită şi se întoarce spre Kang Sheng, implorând din priviri ajutorul lui.

La semnal, actorul maestru pătrunde în scenă.

Biroul Central de Securitate a investigat deja chestiunea, începe Kang Sheng. Concluzia este pozitivă – rezistenţa tovarăşei Jiang Ching a fost testată. E un adevăr dovedit că a fost loială Partidului. A muncit enorm pentru revoluţie. Şi-a riscat viaţa.

Kang Sheng îşi aprinde o ţigară. Cu chipul neclintit, el zugrăveşte imaginea unei zeiţe comuniste. În final, aruncă mingea în mulţime. Cum aţi explica fapta tovarăşei Jiang Ching de a părăsi oraşul luxului şi al plăcerii, Shanghai, pentru greutăţile din Yanan? Dacă asta nu e credinţa ei în comunism, atunci ce e?

Bărbatul cu bărbuţă de ţap face o pauză, priveşte în jur şi e încântat de eficacitatea sa – de felul în care creează confuzie. Pentru a strânge şurubul, oferă o ultimă întorsătură. Prin urmare, a avea încredere în rezultatul anchetei

Partidului înseamnă a avea încredere în tovarăşa Jiang Ching. A avea încredere în tovarăşa Jiang Ching înseamnă a avea încredere în Partid şi în comunismul însuşi. Orice dubii fondate pe presupuneri violează drepturile individului, ceea ce ar fi un act reacţionar şi o dovadă de activitate de dreapta, implicând simpatie faţă de clica lui Wang Ming şi faţă de cel mai mare duşman.

Le închide gurile şi vocile lor sunt reduse la tăcere. Interogatoriul se opreşte. Sunt sigură că asta mă va scăpa de această criză, deşi nu neapărat şi de una viitoare. Pe chipurile acelor oameni se citesc anumite întrebări lăsate în aer. De ce e Kang Sheng agresiv şi nemilos când se ocupă de alte cazuri, dar pe acesta îl cocoloşeşte?

Kang Sheng intimidează şi nu îşi face niciodată probleme în legătură cu ce cred alţii despre el, cu excepţia lui Mao. Iar Mao îl tot avansează. În timpul căsătoriei, ea descoperă că numai atunci când urmează sfaturile lui Kang Sheng are succes. Kang Sheng este educaţia ei.

În viitor, va exista un secret despre care doamna Mao şi Kang Sheng nu vor discuta niciodată, dar pe care îl împărtăşesc în cunoştinţă de cauză. Este ceea ce-i determină să fie în acelaşi timp parteneri, rivali şi inamici. De iei toţi membrii Partidului Comunist la rând, nici unul nu a îndrăznit vreodată să se gândească să treacă peste Mao şi să preia conducerea Chinei, nici unul – în afară de Kang Sheng şi Jiang Ching.

*

Echipamentul militar al lui Chiang Kai-shek este furnizat de americani şi este cel mai avansat din lume. De partea cealaltă, Mao operează cu arme primitive. E sfârşitul celui de-al Doilea Război Mondial şi începutul războiului civil din China. În plan internaţional, Stalin a propus negocieri între Mao şi Chiang Kai-shek. Pentru Stalin, o Chină unită este mai puternică. Stalin vede China ca pe un potenţial aliat împotriva americanilor. Pentru a demonstra că are o minte deschisă, soţul meu îşi asumă riscul şi acceptă invitaţia lui

Chiang la Chong-Qin, oraşul-capitală al guvernului lui Chiang, în vederea unor negocieri de pace. Deşi colegii şi adjuncţii săi bănuiesc o conspiraţie, soţul meu stăruie să meargă.

Miezul verii în Chong-Qin e o saună. Având ca gazdă un diplomat american, Mao Zedong şi Chiang Kai-shek dau mâna în faţa aparatelor de fotografiat. Îndeplinesc apoi ceremonia semnării acordului. Mao e în uniforma lui de bumbac alb, lipsită de formă, în vreme ce Chiang e într-un costum apretat de inspiraţie occidentală, cu şiruri de medalii lucindu-i pe umeri şi pe piept.

Nu vor exista doi sori care să strălucească pe cerul Chinei, îmi zice Mao în timpul zborului înapoi spre Yanan. El vede războiul civil ca pe ceva inevitabil. Îi spun că-i admir curajul. Îmi răspunde: Iubito, cea care mă împinge să câştig este frica, orbirea faţă de moarte.

Mânios, Chiang Kai-shek începe să-şi arunce din nou bombele peste acoperişul nostru. Mao ordonă faimoasa evacuare din Yanan. Soldaţii Armatei Roşii şi ţăranii sunt mobilizaţi să se mute în zonele muntoase îndepărtate. Mao refuză să vadă pe oricine se plânge în legătură cu părăsirea pământului natal. Pentru a nu-i primi, o invită pe Fairlynn în peşteră, la o discuţie şi la taifas.

Soţul meu e în întrevederea cu Fairlynn de azi-dimineaţă. Pălăvrăgesc de la politică la literatură, de la bronzul antic la poezie. Bol lângă bol şi pachet lângă pachet, cei doi toastează cu vin de orez şi fumează ţigări. Încăperea e precum un coş de fum.

După ce o duc pe Nah la culcare, vin şi eu, făcând din prezenţa mea un protest împotriva intrusei. Mă aşez lângă soţul meu.

Starea de spirit a lui Fairlynn e alimentată de alcool. La încurajarea lui Mao, e certăreaţă. Îşi scarpină părul cu degetele. Tunsoarea ei în stil Shakespeare e acum un cuib de pasăre. Ochii îi sunt injectaţi. Râde de i se văd toţi dinţii.

Trăgând un fum, Mao îşi întinde picioarele, încrucişându-şi gleznele.

Istoria Chinei este istoria *yin*-ului, susţine el zgomotos, împingând scrumiera înspre Fairlynn. Apoi împinge spre ea cana lui de ceai. Îi place să-şi împartă ceaiul cu femei. A făcut asta cu Kai-hui, cu Zi-zhen, cu Jiang Ching şi acum cu Fairlynn. Mai adaugă apă în cană, apoi vorbeşte mai departe. Strămoşii noştri au inventat muniţia ca să o folosească numai ca decoraţiune la festivaluri. Taţii noştri fumau opiu ca să evite să gândească. Naţiunea noastră a fost otrăvită de teoriile lui Confucius. Am fost violaţi de popoarele care sunt puternice în *yang*. „Violaţi" este cuvântul exact! Mao loveşte cu pumnul în masă. Câteva alune cad pe jos.

Tovarăşe preşedinte, nu vreau să vă contrazic. Fairlynn adună de pe jos alunele căzute. În scrierile dumneavoastră există un soi de laudă la adresa războiului însuşi. Asta mi se pare extrem de interesant sau – îmi permiteţi să spun asta? – tulburător. Aţi lăudat însăşi violenţa. Credeţi în legea marţială. Adevăratul dumneavoastră ţel este să ucideţi elementul *yin* din China, am dreptate?

Mao clatină din cap.

Aşa că omorâţi, insistă Fairlynn.

Omor ca să vindec.

Fairlynn scutură din cap. Tovarăşe preşedinte, ne faceţi prizonieri în casa gândirii dumneavoastră. Ne faceţi să ne muşcăm şi să ne mâncăm carnea unul altuia pentru ca dumneavoastră să vă exercitaţi *yang*-ul ideal. Îmi permiteţi să spun că sunteţi nebun să nu oferiţi minţii noastre nici o plăcere de a se întreba şi de a trece prin experienţe?... Tovarăşe, prăjiţi la foc iute o mâncare ce ar trebui să stea de azi pe mâine la făcut. Nu sunteţi deloc original – îl copiaţi pe Hitler!

Dacă asta va trezi naţiunea, voi îndura ruşinea! Mao îşi piţigăie vocea ca un personaj de operă.

Mao! Eşti cel mai îngrozitor individualist pe care l-am întâlnit vreodată. Eşti fascinat de tine însuţi! Dar cu restul cum rămâne? Cum rămâne cu dreptul lor de a fi la fel de individualişti ca tine? Marii gânditori, jurnaliştii, romancierii, artiştii, poeţii şi actorii?

Tovarăşă Fairlynn, ai fost otrăvită. Mao râde, sigur pe el. Occidentalii cred că autorii şi artiştii sunt supraoameni, dar

ei nu sunt decât oameni cu instincte animalice. Cei mai buni dintre ei sunt cei cu boli mintale. Le stă în fire să vândă trucuri! Cum de-i poţi privi cu atâta religiozitate? Trebuie să fi cheltuit o grămadă pe perechea asta de ochi de broască artificiali. Sărăcuţa de tine, ai fost jefuită!

E două dimineaţa şi nu văd nici un semn că discuţia ar fi pe sfârşite. Mao şi Fairlynn sunt la a treia carafă de vin. Subiectul s-a îndreptat spre frumuseţe.

Nu eşti cu nimic diferit de celelalte fiinţe masculine de pe acest pământ. Uită-te la tovarăşa Jiang Ching! Frumuseţea taberei roşii! Mao, credeam că nu eşti unul dintre personajele shakespeariene. Însă uite ce faci! Îndeşi marxismul într-o lanternă – pe care o foloseşti doar ca să-i examinezi pe ceilalţi. Nu mă face să mă simt prost cu aşa-zisele tale cunoştinţe de literatură occidentală. Îmi aduci aminte de broscuţa care trăieşte pe fundul unui puţ şi care crede că cerul e doar atât de mare cât un inel. Îţi vinzi trucurile ardeiate ţăranilor analfabeţi. Te faci de râs în faţa mea. Da, da, da. Uneori, chiar cred că scrierile tale despre moralitate sunt o glumă. După ce le-am citit, ele zac pe podeaua minţii mele într-o totală dezordine!

Ce plăcere să aud asta! Câtă îndrăzneală să vii în peştera mea să-mi dai foc la grâne! Apă! Apă fierbinte! Jiang Ching!

Mă ridic, iau ceainicul şi mă duc la bucătărie.

Îi aud din bucătărie continuând. Râd şi uneori vorbesc în şoaptă.

Eşti irezistibilă, Fairlynn. Dacă...

Ia închipuie-ţi asta! Vocea răguşită creşte în intensitate, râzând.

Ai dreptate, Fairlynn. Frumuseţea într-adevăr mă excită. Mă face să compătimesc diformitatea. Însă ceea ce mă face să fiu un bărbat adevărat este dorinţa de a salva ţara asta. Am o singură modalitate de înţelegere a politicii – violenţa. Revoluţia nu e o petrecere cu ceai, este violenţă în forma ei cea mai pură. Venerez politica antică, politica simplei dictaturi.

În timp ce stau în faţa ceainicului care fierbe, mintea mea călătoreşte în exil. Când mă întorc în camera de zi, mă

trezesc că am mâinile goale. Am lăsat ceainicul la bucătărie. Întrerup politicos conversaţia. Pomenesc de faptul că sunt obosită. Soţul meu îmi sugerează să merg la culcare.

E toiul nopţii, insist eu, nearătând nici o intenţie de a părăsi camera, căci sunt ferm hotărâtă să o alung pe Fairlynn.

Ştiu, scutură el din mână.

Trebuie să fii frânt de oboseală, îi zic soţului meu, şi la fel e, cu siguranţă, şi tovarăşa Fairlynn.

Nu-ţi face griji pentru mine! Fairlynn îşi întinde braţele în sus. Aplecându-se pe-o parte, îşi pune coatele pe masă. Mă simt la fel de plină de energie ca şi cum ar fi zece dimineaţa.

Mao râde zgomotos.

Încerc să mă stăpânesc, dar lacrimile mă dau de gol.

Soţul meu se ridică, merge la bucătărie şi aduce ceainicul. Apoi trage un scaun ca să mă aşez. Mă uit cu dezgust la Fairlynn. Va veni o zi, îmi promit în sinea mea, când o s-o fac să treacă prin ceea ce mă face ea să trec acum.

Încântat la culme de admiraţia lui Fairlynn, soţul meu vorbeşte mult despre el.

Adânc în peisajul sufletului meu, sunt acoperit de ceaţa densă a pământului galben. Caracterul meu poartă o cultură fatalistă. Am fost conştient de asta încă de pe vremea când eram copil. Am un instinct şi o dorinţă arzătoare pentru călătorie, iar în acelaşi timp am un dispreţ înnăscut pentru a trăi. Înţelepţii antici călătoresc pentru a pune distanţă între ei şi oameni. Noi luptăm pentru a realiza unitatea. Oamenii din dinastia Ching, înainte de Confucius, erau războinici, foarte puternici în *yang*. Luptau, luau pământul în stăpânire şi se extindeau. Viaţa lor era călare pe cal. Aveau o pasiune pentru soare. În fabule, un singur soare nu era de ajuns. A fost nevoie să se creeze nouă sori pentru ca eroul Yi să poată avea prilejul să doboare opt dintre ei, ca să-şi demonstreze forţa. Zeiţele erau trimise departe, sus, în Palatul Lunii, pentru ca bărbaţii să se poată lua la întrecere.

Epoca Ching este epoca ta, răspunde Fairlynn.

Da, şi încă simt că nu o cunosc. Mi-ar plăcea să aud strigătele soldaţilor Ching înălţându-se şi pătrunzând pe

porţile oraşelor duşmanilor lor. Aş vrea să miros sângele de pe vârful săbiilor lor.

Ai o viziune ca aceea zărită prin ochii unui nebun.

La trei dimineaţa, Mao şi Fairlynn se ridică pentru a-şi lua la revedere. Jiang Ching stă la intrarea în peşteră şi îi priveşte.

Discuţia noastră încă nu s-a încheiat, zice Fairlynn, încheindu-şi nasturii de la haina ei gri, de armată.

Data viitoare va fi rândul meu să-ţi dau satisfacţie. Mao o salută din cap.

Întunericul este de nepătruns, oftează Fairlynn.

Sunt un căutător de perle, zice Mao, privind în noapte. Muncesc pe fundul oceanului, în adâncuri, fără aer. Nu de fiecare dată ies la suprafaţă cu o comoară. Adesea, mă întorc cu mâinile goale, vineţiu la faţă. Ca scriitoare, înţelegi asta.

Uneori, însă, vreau să fiu învăluită în întuneric.

Ei bine, ceea ce vreau să zic este că nu-i uşor să te ridici la înălţimea a ceea ce se aşteaptă de la Mao Zedong.

În mod sigur, aproape toată lumea este atrasă de iluzii înşelătoare.

Ironia e, după cum înţelegem cu toţii, că magia şi iluzia trebuie să aibă loc în întuneric. Mao zâmbeşte.

Şi, bineînţeles, la distanţă. Pricep ce vrei să spui, tovarăşe preşedinte.

Martie 1947. Forţele lui Mao cutreieră încoace şi-ncolo zonele muntoase ale provinciilor Shan-xi, Hunan şi Sichuan. Mao se joacă cu trupele lui Chiang Kai-shek. Deşi Chiang l-a trimis pe cel mai bun om al său, generalul Hu Zhong-nan, care comandă 230 000 de oameni, în vreme ce Mao are doar 20 000, Chiang pierde.

Precum o concubină de război, îmi urmez iubitul. Las tot, inclusiv pick-upul, preferatul meu. Insist ca Nah să vină cu noi. Călătorim cu armata. E greu de crezut că am supravieţuit. Nah e martoră în fiecare zi la îngroparea morţilor.

Artiştii de prin sate pictează zidurile cu imagini ale lui Mao. Iubitul meu încă are înfăţişarea unui înţelept antic, chiar mai mult acum. E din cauză că artiştii sunt educaţi să

picteze chipul lui Buddha. Nu-l pot picta pe Mao fără să-l facă să semene cu Buddha. Poate că ei îl văd pe Buddha în Mao. Şi sunt sigură că Buddha este rolul pe care-l joacă iubitul meu.

Lipsa de somn l-a slăbit pe Mao. A făcut febră. Tremură incontrolabil sub pătură. Gărzile fac cu schimbul ca să-l transporte cu targa. Aşa bolnav cum e, iubitul meu continuă să conducă bătălii. Aşa ajung eu secretara şi ajutorul lui. Acum eu sunt cea care scrie ordinele lui Mao şi redactează telegramele. Sunt trează când el e treaz şi rămân trează atunci când el doarme.

Când îi e mai bine şi vede că treburile îi merg cum trebuie, vrea să se joace. Avem timp. Însă eu nu sunt în apele mele. Inima mea nu simte nici un fel de căldură – nu pot să uit de Fairlynn. Deşi simt iubire pentru el, vreau totuşi să-l fac să plătească pentru faptul că m-a umilit. El pare să accepte pedeapsa. Pungile de sub ochii lui s-au mărit.

Trupele fac tabără într-un sătuc. Mao a adormit. Jiang Ching iese din colibă să ia aer. Tocmai a terminat de copiat un document lung, la lumina lumânării. Frecându-se la ochii obosiţi, îl observă pe Micul Dragon stând în apropiere. Când o zăreşte, o salută. Ea dă din cap şi ia o gură de aer curat. În faţa ei se întinde o parcelă de *yame* şi o cărare îngustă care duce la un râu. Noaptea e liniştită şi răcoroasă.

Se simte singură, aşa că merge la gardă şi îl salută.

Ai veşti de la familia ta? îl întreabă pe puştiul de nouăsprezece ani.

El îi răspunde că nu are familie.

Cum aşa?

Unchiul meu era un comunist în ilegalitate. Chiang Kai-shek mi-a masacrat familia pentru că l-a ajutat să scape.

Îţi place să lucrezi pentru preşedinte? O să-i fii loial?

Da, doamnă. Tânărul îşi lasă capul în jos şi se uită la propria-i umbră aruncată de lumina strălucitoare a lunii.

Auzi ceva nopţile? îşi drege ea vocea.

Păi... ăăă... un pic.

Ce?

Z... Zgomote.

Deodată, i se face milă de el. Bărbatul care niciodată în viaţa lui nu a gustat din dulceaţa unei femei. Nu este permis. Aşa e regula – soldaţii sunt călugări în templul lui Mao.

Ce fel de zgomote? întreabă ea, aproape tachinându-l. Ca sunetul scos de o bufniţă? Un şoarece de câmp? Sau vânt?

Tânărului i se înnoadă limba şi se îndepărtează de ea.

Ea îi strigă numele cu blândeţe şi-l face să se uite înapoi.

Nu-mi place de mine, zice brusc Micul Dragon.

Ea simte cum între ei creşte o tensiune stranie. Se trezeşte că rămâne fără cuvinte.

Micul Dragon îşi înghite saliva.

După un timp, ea întreabă: Ai vrea să-l rog pe tovarăşul preşedinte să te transfere?

Nu, doamnă, vă rog. Aş vrea să-l slujesc pe tovarăşul preşedinte tot restul vieţii mele.

Desigur, murmură ea. Înţeleg. Iar tovarăşul preşedinte are şi el nevoie de tine.

Tânărul stă rezemat de zid, cu respiraţia îngreunată. E nedumerit de propria-i reacţie faţă de femeie. De puterea misterioasă înveşmântată sub uniforma lui. Ea vede cum îi luceşte transpiraţia pe frunte. Pare intimidat, neliniştit şi învins. Îi aduce aminte de o tânără gorilă frustrată, masculul căruia nu i se acordă ocazia de a câştiga o femelă ca trofeu, masculul a cărui spermă e depozitată în coşul de gunoi al istoriei. Bărbăţia Micului Dragon este mestecată de gorila mai mare, mai puternică din punct de vedere fizic, mai agresivă şi mai impozantă, Mao.

Decembrie 1947. Mao epuizează, în sfârşit, trupele lui Chiang Kai-shek. Înainte de Anul Nou, Mao lansează un contraatac agresiv. În timp ce se avântă înainte, soldaţii lui Mao strigă: *Pentru Mao Zedong şi Noua Chină!* Lui Mao nu-i ia mult timp să-şi înghită complet inamicul. Când primăvara se transformă în vară, numărul trupelor lui Mao îl egalează pe cel al trupelor lui Chiang Kai-shek. Chiang începe să piardă. Mao îşi schimbă numele armatei din Armata Roşie în Armata Populară de Eliberare.

Am devenit administratorul biroului improvizat al lui Mao. Şi am trimis-o pe Nah, împreună cu fraţii ei, să locuiască cu sătenii. O să-mi fie groaznic de dor de ei, însă războiul a ajuns în momentul crucial. Soţul meu îşi instalează din nou cartierul general în dormitorul nostru. Am tot dormit în grajduri de măgari. Sunt pişcată de ţânţari, purici şi păduchi. O înţepătură aflată sub bărbie mi se umflă atât de mult, că iese în afară ca o guşă.

Pentru a evita raidurile aeriene ale lui Chiang Kai-shek, soţul meu ordonă trupelor să se deplaseze după apusul soarelui. Munca în exces şi lipsa de hrană îşi cer obolul. Mă îmbolnăvesc şi nu mai pot să merg. Când avansăm, Mao mă ia cu el pe singurul catâr care i-a mai rămas armatei. Relaţia noastră se dezvoltă într-o direcţie ciudată. A trecut multă vreme de când ne-am arătat unul altuia afecţiune. Cu cât câştigă mai multe teritorii, cu atât sunt mai neliniştită. În ciuda a tot ceea ce am făcut, a tot ceea ce am îndurat, nu mă bucur de recunoaştere. Firea mea refuză să trăiască o viaţă invizibilă. Pretind recunoaştere şi respect, dar nu obţin nici una, nici alta.

Într-o zi, jurnalistul cu chip de câine, Peştele Bătrân, vine la mine în birou cu o problemă urgentă. Mao e în cealaltă încăpere, la telefon cu vicepreşedintele Liu.

Eu răspund de birou, îi spun Peştelui Bătrân. Însă omul se preface că nu mă aude. Aşa că mai încerc o dată. Întreb dacă pot să-l ajut. Îmi zâmbeşte, însă nu spune nimic. Nu mă lasă să mă ocup de treburile lui Mao.

Asta nu e decât cea mai recentă insultă la adresa mea. Acum câteva zile, la o şedinţă a Biroului Politic, Mao a încurajat exprimarea de păreri. Când am vorbit eu, Mao s-a supărat. Nu numai că mi-a spus să-mi văd de treburile mele de secretariat, dar mi-a ordonat să nu mai merg niciodată la şedinţele Biroului Politic.

Roata istoriei s-a întors, scrie Fairlynn în articolul ei, „Tabăra Roşie". *De astă dată, Chiang Kai-shek este cel care joacă rolul negociatorului sârguincios. Din oraşul său capitală, Nan-jing, el i-a trimis lui Mao telegrame în care imploră o negociere de pace. Între timp, a tot încercat să-i facă pe occidentali să intervină. Marea Britanie a trimis fregata*

Ametist *pe coasta din apropierea fluviului Yangzi, unde forţele lui Mao sunt în plină acţiune. Au fost ucişi douăzeci şi trei de englezi, iar fregata a fost un peşte mort pentru o sută una zile. Din Rusia, Stalin cere ca Mao să înceapă negocieri de pace cu Chiang Kai-shek. Consilierii lui Stalin se ţin după Mao peste tot, încercând să-l împiedice să mătură tot sudul. În cortul său de război, Mao pregăteşte atacul final pentru a prelua conducerea Chinei.*

18 noiembrie 1948. Sute şi mii de bărci, conduse de pescari şi soldaţi, navighează pe fluviul Yangzi. Armata Populară de Eliberare se năpusteşte spre capitala lui Chiang Kai-shek, Nan-jing. Familia Chiang fuge în Taiwan.

Iubitul meu ascultă la radio, în timp ce termină de mâncat o *yamă*.

Pe când spală vasele şi oalele, Jiang Ching se uită la Mao. Zăreşte expresia unui împărat care e pe cale să urce pe tron. Cuplul nu a discutat despre viitorul lor. Nu cu mult timp în urmă, Jiang Ching a găsit pe biroul lui Mao ceva scris de Fairlynn. Un eseu. Jiang Ching a bănuit că era o scrisoare de dragoste redactată într-un cod secret.

Preşedintele Mao a fost luminat de naraţiunea romanului clasic Visul din Camera Roşie. *Protagonistul, Baoyu, nu putea fi despărţit de o bucată de jad cu care se născuse. Jadul era rădăcina vieţii lui. În cazul lui Mao, jadul său este inima poporului chinez.* De ce Baoyu, iubitul? se întreabă Jiang Ching. Oare Fairlynn încearcă să fie Taiyu, singurul suflet din conac care îl înţelege pe Baoyu?

Azi-noapte am avut un vis groaznic, în care degetele pătate, închise la culoare ale iubitului meu se jucau pe gâtul lui în timp ce citea articolul lui Fairlynn. Degetele i se mişcau delicat în sus şi în jos, ca şi cum el ar fi fost cuprins de o dulce încântare.

Armata Populară de Eliberare recucereşte Yananul. În vreme ce soldaţii se reunesc cu membrii familiilor care au supravieţuit, cartierul general îşi face bagajele. Mao va părăsi

pentru totdeauna aceste locuri. După un miting de sărbătorire, Mao este lăsat în sfârşit singur cu Jiang Ching.

În peşteră e întuneric, deşi afară e ziuă. Cuplul nu a mai avut parte de intimitate din ziua evacuării. Stau singuri, în tăcere. Lui Jiang Ching i se pare ciudat că trupului ei a încetat să-i mai fie dor de el.

O rază de soare se furişează înăuntru, trecând pieziş peste colţul biroului. Vechiul scaun al lui Mao, cu piciorul din spate bandajat, stă ca un soldat rănit. Peretele e murdar.

După o tăcere stânjenitoare, Mao îşi întinde braţele şi o trage pe Jiang Ching spre el. Fără să vorbească, îşi plimbă mâinile de pe umerii ei pe talie. Şi apoi mai jos. Ea devine rigidă. Din membre i se scurge toată căldura. Tăcută, stă în braţele lui.

El o dezbracă şi se aşază peste ea. Apoi se împinge înăuntrul ei. Ea e nemişcată. El încearcă să se concentreze asupra plăcerii, dar mintea îi zboară.

Îmi plăcea mai mult când eram nelegitimi, zice ea deodată.

El nu răspunde, dar trupul lui se retrage. Se întinde lângă ea.

Lacrimile îi curg şuvoi, iar glasul îi tremură. Nu vreau să fiu Zi-zhen. Nu sunt pregătită să mă retrag. A construi o Chină nouă e şi treaba mea.

El e tăcut, arată că e dezamăgit.

Am vorbit cu premierul Zhou, continuă ea. I-am spus că mi se cuvine un titlu. Nu mi-a dat un răspuns direct. Nu sunt sigură că asta nu e chiar intenţia ta.

El stă întins, cu ochii închişi.

Ea continuă. Îşi descrie sentimentele, cum a fost cufundată în apă, bătăile inimii ei, care produc cercuri la suprafaţă. Nu ştie ce s-a ales de iubirea pentru care trăieşte. Continuă să vorbească, de parcă o pauză ar însemna colapsul. Sunt o sămânţă pe moarte, în interiorul unui fruct. Toată lumea e politicoasă cu mine pentru că-ţi sunt concubină. O concubină – nu o revoluţionară, nu un soldat, nu ceva care are vreo legătură cu treburile astea. Oamenii tăi nu mă respectă. Deşi sunt totul, nu sunt nimic. Te-am urmat întruna ca un câine. Ce pot să ofer mai mult? Trupul şi sufletul meu au fost locul tău de odihnă.

De ce nu terminăm cu afacerea asta înainte să obosesc prea tare? îi cere iubitul.

Ea protestează. Mintea mea își are propria-i plăcere și nu pot să forțez nimic.

Cu degete încordate, el o apucă de brațe. În timp ce ea se zbate, el o trage deasupra și își croiește drum cu forța înăuntrul ei. Ea tremură, simțindu-se ca alungată din trupul său. El se mută deasupra. Ea privește totul cu un al treilea ochi. El îi simte opoziția și se luptă împotriva ei. După un timp, se dă bătut.

Poate că nu sunt atât de atent la nevoile tale pe cât mi-aș dori să fiu. El se așază pe marginea patului. Sau poate că e doar unul dintre acele lucruri pe care timpul le erodează. Ridică un deget, ca să o împiedice să-i răspundă. Aș prefera să nu discut despre asta. Indiferent ce s-a spus sau se va spune, nu are nici un rost. Va fi o cerere nerezonabilă. Poate că tu și eu aparținem trecutului. Picioarele mele sunt pe sânul victoriei. În prezent, trăiesc mai intens decât am putut-o face vreodată în trecut. Nu am timp pentru nefericire.

Ea clatină cu putere din cap.

El face un gest ca să o reducă la tăcere.

Ea încearcă să-și stăpânească lacrimile.

El se ridică și își ia hainele.

Nu! Nu pleca, te rog!

Încheindu-și nasturii de la uniformă, el își scoate o țigară. Rotocoale de fum îi învăluie fața.

Ea simte cum groaza își încolțește victima.

Cât e ceasul? întreabă el.

Ea nu-i răspunde, dar se ridică. Hainele îi sunt șifonate. Părul încurcat îi cade pe umeri.

Realitatea nu se discută, ea există pur și simplu, zice el pe un ton aspru și își stinge țigara.

Liniile de amărăciune de pe chipul ei s-au adâncit brusc.

Ne vom stabili la Beijing. El se duce să deschidă ușa. Va fi lângă Zhong-nan-hai, în Orașul Interzis. Voi ocupa o reședință numită Grădina Recoltei. Am păstrat pentru tine Grădina Nemișcării.

13

Am cucerit China şi ne-am mutat în Oraşul Interzis. Este un oraş în oraş, un parc vast, înconjurat de ziduri înalte şi care adăposteşte birourile guvernamentale şi un număr de palate splendide. Palatul nostru a fost proiectat în timpul dinastiei Ming, construit în 1368 şi finalizat în 1644. Are acoperiş cu plăci aurite, coloane groase din lemn şi ziduri înalte din piatră, de un roşu închis. Ornamentele masive simbolizează armonie şi longevitate. Sunt meşteşugite desăvârşit, iar detaliile sunt meticuloase.

În vreme ce cabinetul său se pregăteşte pentru instaurarea republicii, soţul meu încearcă să se relaxeze în noul lui cămin, situat pe o insulă de pe lacul Zhong-nan-hai. Îi ia săptămâni să se acomodeze cu imensul spaţiu de locuit. Tavanul înalt din Grădina Recoltei îi distrage atenţia. Spaţiul îl face temător, deşi în spatele fiecărei porţi sunt santinele. În cele din urmă, după ce a dormit în diverse camere, se mută într-un colţişor liniştit, mai puţin solemn şi mai modest, numit Cabinetul cu Parfum de Crizantemă.

Lui Mao îi place uşa. Dă exact spre sud. Tăbliile uşii sunt late, cu geamuri înalte până la tavan. Lumina naturală pătrunde din belşug în noua lui cameră, ceea ce îi face plăcere. Canapelele cu perne foarte moi, cadou de la ruşi, au fost trimise de premierul Zhou En-lai. Mao nu a mai stat niciodată pe o canapea. Nu i se pare confortabilă. Nu se poate obişnui cu moliciunea ei. Îi dă o senzaţie de scufundare. La fel păţeşte şi cu toaleta. Preferă să stea pe vine, precum un câine. Ţine canapelele pentru musafiri şi pentru el îşi

comandă un scaun demodat din răchită. Spre exterior este salonul, care a fost transformat în bibliotecă, cu cărţi de sus până jos pe trei pereţi. Nu acordă atenţie mobilei, dar e conştient că tot mobilierul din oraşul imperial este confecţionat din arbori de camfor. Lemnul de camfor are reputaţia de a trăi şi a respira în continuare, producând un miros dulce chiar şi după ce a fost transformat în mobilă.

Manuscrise originale, legate manual, zac pe suporturi înguste şi lungi. În mijlocul camerei e un birou cu o suprafaţă de doi metri şi jumătate pe un metru douăzeci. Pe el se află un set de pensule de scris, o călimară, o cană de ceai, o scrumieră şi o lupă. Camera dinspre interior serveşte drept dormitor pentru Mao. Are pereţi alb-gri şi draperii prăfuite de culoarea vinului. Patul din lemn, în formă de barcă, are multe rafturi ajustabile pentru cărţi. Afară, pini de trei sute de ani îşi întind crengile spre orizont. Dincolo de terasa din piatră de calcar, e un braţ al lacului Zhong-nan-hai, cu iarbă de apă verde. Peşti cu cap ca de câine se strâng sub frunzele de lotus. Pe partea stângă, tocmai a fost terminată o nouă grădină de legume. La capătul grădinii e o arcadă din piatră, acoperită cu iederă. Pe sub iederă e o cărare care duce la Grădina Nemişcării, unde este reşedinţa lui Jiang Ching.

Grădina Nemişcării este protejată de Grădina Recoltei, dar separată de ea. În ochii publicului, trăim împreună. Însă cărarea ce duce de la locuinţa lui la a mea e nefolosită de atât de mult timp, că a ajuns să fie acoperită de muşchi. Când trece primăvara, intrarea e blocată de frunze. Grădina Nemişcării a fost cândva reşedinţa doamnei Xiangfei, concubina favorită a împăratului Ming. Doamna Xiangfei era renumită pentru pielea ei parfumată în mod natural. Se zice că a fost otrăvită de împărăteasă. Pentru a-i păstra amintirea, împăratul a poruncit ca reşedinţa să rămână permanent nelocuită.

Îmi place foarte mult locul ăsta, eleganţa mobilei şi a decoraţiunilor lui. Ador sălbăticia grădinii mele, mai ales cele două cascade naturale. Arhitectul a proiectat reşedinţa în jurul cursului apei. În faţa ferestrei mele, sunt tufe dese de bambus. În nopţile cu lună plină, locul arată ca un magnific teren poleit cu gheaţă.

Şi, cu toate astea, niciodată în viaţa mea nu m-am simţit mai rău ca acum.

Sunt lăsată singură cu toate aceste comori.

Sunt lăsată cu coşmarurile mele.

Am ajutat la realizarea revoluţiei tale! se aude ea ţipând. Se trezeşte noaptea şi stă pe întuneric. Sudoarea rece i se prelinge pe gât. Are spatele ud. Ţipetele ei se târăsc pe pardoseală şi se înfig în pereţi. Mao nu o mai anunţă pe unde e. Membrii personalului său o evită. Când încearcă să le vorbească, se arată nerăbdători, de parcă i-ar ţine ostatici.

Într-o noapte, se năpusteşte pe cărare şi intră prin surprindere în dormitorul lui Mao. Se întinde spre el şi plânge în hohote, în genunchi. Capul mi-e răvăşit de o furtună. Oglinda din camera mea mă scoate din minţi arătându-mi un schelet nebun! Ea se roagă de el: Fă din locul ăsta un cămin, de dragul copiilor noştri.

Mao îşi pune cartea jos. Ce nu e în regulă cu modul în care trăim acum? Anyin e fericit la Şcoala Tehnică Militară; Anqin se descurcă foarte bine la Universitatea din Moscova. Ming şi Nah se distrează amândouă de minune la şcoala cu internat a partidului. Ce vrei mai mult?

Ea hohoteşte în continuare.

El vine şi o acoperă cu păturile lui. Ce-ai zice să le poruncesc bucătarilor noştri să folosim împreună spaţiul de gătit?

În noaptea aia, ea e liniştită. Visează că doarme somnul cel din urmă, în timpul căruia inima încetează să-i mai bată, iar obrajii i se răcesc ca gheaţa la pieptul lui gol pe dinăuntru.

La cină, mă scuz de la masă. Mao nu e atent. Mă duc în dormitorul lui, aprind lumina şi îmi arunc pantofii din picioare. Mă întind în patul lui. Apoi se aude zgomotul beţişoarelor sale, când le pune jos. Sunetul chibritului cu care-şi aprinde ţigara. Nu îi plac brichetele moderne. Îi plac chibriturile mari, din lemn. Îi place să privească cum arde chibritul până când îi atinge degetele. Îi place să privească felul în care creşte capătul ars. Mă întristează faptul că am ajuns să-i cunosc toate micile obiceiuri.

Fumul pluteşte încoace. Usturoiul miroase groaznic în seara asta. Îl aud mergând la birou şi trăgându-şi scaunul. Îl aud dând pagina unui document. Cu ochii minţii, îl văd făcând adnotări pe margine. Cercuri şi cruci. Lucrurile pe care le făceam împreună. Obişnuia să-mi întindă stiloul şi să mă pună pe mine să fac treaba asta, în timp ce el îşi savura ţigara. Între noi nu a existat niciodată o discuţie despre ce anume nu a mers în relaţia noastră. Dilema s-a hrănit cu amănunte triviale.

El se semnează cu o pensulă roşie. Noul împărat. Trecutul este încă foarte clar. Nu pot să uit clipa în care m-am îndrăgostit de bandit! Imaginile mângâie ţărmul amintirii mele. Le simt tandreţea.

Săptămâni şi luni de zile stau în camera mea, visând cu ochii deschişi la fata care îşi purta propria rază de soare. I-am pierdut spiritul. Iată peisajul din faţa ferestrei mele! Fabulosul apus de soare! Îmi amintesc sentimentul care mă învăluia atunci când stăteam la el în poală, în timp ce conducea bătălii foarte importante. Mâinile lui pe sub cămaşa mea, în timp ce soldaţii se lansau în atac pentru a-i cinsti numele.

O voce care o imită pe cea a unei ghicitoare de noroc îmi zice: Doamnă, ai în gură un cârlig de aur.

*

Trenul străpunge ninsoarea deasă. Frumuseţea copacilor de gheaţă din nord şi albul ce se aşterne peste tot o mişcă în mod straniu. E în drum spre un doctor. Un doctor rus. Şi-a făcut un control pentru durerea crescândă. I s-a descoperit un chist pe colul uterin. Nu ştie de ce vrea să meargă în Rusia. Ca să scape de ce? De chist sau de realitate?

Este întâmpinată de oameni de la Biroul pentru Relaţii Externe din Moscova. Agenţi cu nasul precum cartofii roşii o tratează de parcă ar fi concubina părăsită a lui Mao. Cu ei este interpretul, o chinezoaică scundă, rozalie în obraji. E înfofolită într-un palton bleumarin în stil Lenin şi se mişcă precum un trianglu uriaş. După ce iese din gară, doamna Mao e întâmpinată de vântul aspru. Aerul Siberiei vă salută!

zice un nas roşu. Tovarăşului Stalin îi pare rău că tovarăşul Mao Zedong nu e aici.

În camera de hotel, ţinându-şi cana de ceai, ia un exemplar din *Cotidianul poporului*. Ziarul e trimis de ambasadă. E din 2 octombrie 1949. Pe prima pagină e o fotografie mare cu soţul ei. E un cadru surprins dintr-un unghi larg. El e sus, în Piaţa Tiananmen – Poarta Păcii Cereşti –, inspectând o mare de parade. E o fotografie bună, se gândeşte ea. Fotograful a surprins imensa fericire şi entuziasmul care zburdă pe chipul lui Mao. Pare mai tânăr de cincizeci şi patru de ani.

Dă pagina şi vede deodată numele lui Fairlynn. Nu numai că a supravieţuit războiului, dar e activă în crearea republicii. Or fi ţinut legătura în secret? O fi fost invitată în camera lui de lucru?

Santinela de la Cabinetul cu Parfum de Crizantemă îi blochează drumul şi îi spune că Mao are un musafir şi nu vrea să fie deranjat.

Bună, tovarăşe preşedinte! M-am întors! Doamna Mao îl împinge la o parte pe omul de gardă şi intră neinvitată înăuntru.

În cameră e întuneric. Jaluzelele sunt lăsate în jos, iar draperiile sunt trase. Mao e în pijamale. Stă aşezat cu faţa spre uşă, în scaunul lui din răchită. Musafirul e o femeie. Stă cu spatele la Jiang Ching. Are o jachetă bleumarin în stilul Mao. Văzându-şi soţia, Mao îşi încrucişează picioarele desculţe pe un taburet şi spune: Vulpea siberiană a venit să împărtăşească primăvara cu noi.

Musafira se întoarce şi se ridică în picioare. Tovarăşă Jiang Ching!

Tovarăşă Fairlynn!

Ce mai faci?

Mai bine ca niciodată!

Doamna Mao îşi ia un scaun.

Nu-mi spune că eşti încă nemăritată şi încă te bucuri de asta.

Fairlynn îşi sprijină capul într-o mână, iar cu cealaltă face o cută la pantaloni. Degetele ei aleargă cu nervozitate încolo şi încoace de-a lungul cutei.

Ce s-a întâmplat, tovarăşă Jiang Ching? Nu eşti bine, nu-i aşa?

Anna Karenina a fost o proastă că s-a sinucis din cauza unui bărbat nedemn, răspunde doamna Mao. Mai adu nişte ceai!

Dar eu doar îmi făceam griji pentru sănătatea ta. La urma urmei, eşti prima doamnă şi ai trecut printr-o operaţie – e o ştire publică.

Vreau să-i spun lui Fairlynn că rana mea s-a vindecat şi că ţesuturile s-au regenerat. Starea sănătăţii mele e mai mult decât perfectă. Am învins durerea. Îmi hrănesc inima. Însă e ceva ce nu pot să îndur. Ceva, un gândac pe care trebuie să-l omor înainte de a putea continua. Lui Fairlynn trebuie să i se dea acest avertisment. A mers prea departe.

Soţul meu se ridică şi scuipă o gură de frunze de ceai într-o scuipătoare. E felul lui de a mă face să tac. Sunt umilită. Adânc înlăuntrul meu, violenţa îşi spune cuvântul. Efortul e prea groaznic ca să poată fi măsurat.

Scuză-mă, Jiang Ching. I-am promis tovarăşei Fairlynn un tur al Oraşului Interzis. Ar fi mare păcat ca o scriitoare ca ea să nu ştie ce se află în spatele acestor ziduri măreţe. Nu eşti de acord?

Ştiu că nu mi se cere să răspund. Dar aştept. Aştept un semn de politeţe. Aştept ca soţul meu să mă invite şi pe mine sau să-mi dea ocazia de a refuza.

Cererea nu vine.

Vârful unghiei i se înfige în palmă, iar trupul ei rămâne nemişcat, într-o rigiditate extremă. Când Mao şi Fairlynn ies agale, umăr la umăr, din cameră, în plin soare, şi dispar în spatele marii grădini imperiale, ea e sărutată de limba fiarei dinăuntrul ei.

Draperiile sunt lăsate. Parfumul de gardenie din camera ei e puternic. Covorul antic e moale sub picioarele sale. Cu o lună în urmă, a comandat la Shanghai o masă franţuzească şi un set de scaune, dar le-a refuzat la livrare – i se schimbase starea de spirit. Este începutul nebuniei ei. Nu e conştientă de faptul că aceasta îşi urmează cursul.

În oglindă, zăreşte o concubină neînsemnată, pe cale de a fi uitată. Se transformă în Zi-zhen? Nu a văzut-o niciodată

pe Zi-zhen. A auzit descrieri foarte sugestive ale ei: o băbătie cu chip ca de pasăre, înfăşurată în păr ca într-o pătură de paie. Odată, în trecut, l-a testat pe soţul ei ca să vadă dacă mai existau rămăşiţe ale poveştii de dragoste cu Zi-zhen.

O adiere uşoară de vânt care trece prin iarbă, a fost comentariul lui Mao.

*

Nu există nimeni cu care să poată sta de vorbă. Neliniştită, apelează la Kang Sheng. Îl anunţă că e un schimb. Îi promite să facă şi ea acelaşi lucru pentru el, când va avea nevoie. El e încântat de afacere. A fost avansat ca secretar al Biroului Siguranţei Naţionale din China. Ucenicul lui Stalin. Mao îl numeşte „dinţii de oţel înfipţi în carnea republicii". El vine să o ajute. Îi oferă pe tavă cele mai valoroase informaţii şi o ghidează cu sfaturile sale. Zece ani mai târziu, el va scoate la iveală o listă cu nume, nume ale duşmanilor ei, despre care el o convinge că o vor distruge dacă nu-i elimină ea pe ei mai întâi. Numele o vor şoca. Vor fi două treimi din congres. Iar el o va încuraja şi o va zori să acţioneze. Şi ea va fi soldatul lui şi se va angaja în bătălii din cauza simplei frici. Se va ţine de lista lui scrisă de mână. Numele pe care el le-a încercuit. STRICT SECRET. NUMAI PENTRU OCHII TOVARĂŞEI JIANG CHING. O sută cinci membri din congres şi nouăzeci de reprezentanţi regionali.

În anii '50, Kang Sheng este mentorul meu. Suntem, unul pentru celălalt, bastonul cu care ne ridicăm de jos, cu ajutorul căruia mergem şi ne îndreptăm spre vârf. Nu ne putem descurca unul fără celălalt. Facem târguri.

Eu nu sunt Zi-zhen şi nu sunt masochistă. Am gustat din viaţă şi vreau mai mult. Mao mă dezamăgeşte în continuare. Vrea ca eu să-i conduc gospodăria imperială şi se aşteaptă să fiu fericită. Însă el a fost cel care mi-a oferit din capul locului rolul feminin principal. A fost înţelegerea noastră. El este cel care încalcă promisiunea, deşi nu spune niciodată „Nu te mai iubesc" sau „Hai să divorţăm". Asta e şi mai rău. Pentru că o face pur şi simplu. Îmi ia identitatea. Întrebaţi

oamenii de pe stradă cine este prima doamnă. Nouă din zece nu ştiu. Jiang Ching nu le sună cunoscut. Nimeni nu a văzut poza primei doamne în ziare. M-aş păcăli singură dacă aş spune că asta nu este din dorinţa lui Mao.

Cea mai mare dorinţă a unei femei este să fie iubită – nu există adevăr mai profund. Mă simt jefuită de esenţa vieţii. Am ajuns să-mi fie milă de Zi-zhen. Mă identific cu tristeţea ei şi mă agăţ de propria-mi sănătate mintală. Oraşul Interzis a fost căminul multora care au înnebunit. Cutreier domeniul lui Mao şi îi privesc pe bărbaţi şi pe femei cum se poartă ca eunucii de pe vremuri. Adulmecă precum câinii. Îşi petrec fiecare secundă din viaţă încercând să-i facă pe plac împăratului. Ei îşi dau seama când împăratul e gata să o „uite" pe concubina sa.

Sunt conştientă de poziţia mea. Rolul meu nu are consistenţă. Cu toate acestea, iluzia poate fi realizată, dacă mă muncesc să o creez. Sunt încă soţia oficială a lui Mao. Trebuie să ajung pe scenă. Deşi slabe, există totuşi reflectoare deasupra capului meu. Oamenii lui Mao au încercat să-mi ia costumul. Simt cum trag de mâneci. Dar nu-i voi da drumul. Ţin cu dinţii de titlul meu. Nu voi lăsa ca magia personajului meu să se estompeze. Speranţa mă ghidează, iar răzbunarea mă motivează.

Kang Sheng este un om al obsesiei. E cunoscut pentru caligrafia sa ambidextră. De asemenea, colecţionează sculpturi din jad, bronz şi piatră. Odată, a remarcat că tuşele marelui poet şi caligraf Guo Mou-rou sunt „mai proaste decât ceea ce pot să scriu eu cu piciorul". Nu este o exagerare. Când Kang Sheng vorbeşte despre artă, e un savant de un devotament meticulos. Gura lui e precum un fluviu din care curg fraze magnifice. În acele momente, toate ridurile lui se întind ca iarba creaţă de primăvară sub razele soarelui – ar fi foarte greu pentru cineva să-şi imagineze cu ce se ocupă pentru a-şi câştiga existenţa.

Încă îmi învăţ meseria. Vin cu regularitate acasă la Kang Sheng pentru lecţii. Unele dintre ele sunt dure. E ca otrava pe care sirena din poveste trebuie să o bea ca să capete

picioare. Beau ce-mi oferă Kang Sheng ca să am aripi puternice, tăioase ca un ferăstrău.

Casa lui e un muzeu, iar soţia lui cu faţa ca de tigru, Chao Yi-ou, este partenera lui de afaceri. Cuplul trăieşte într-un palat privat în Dianmen, strada Podul de Piatră, nr. 24, la capătul Bulevardului de Vest. Are o înfăţişare obişnuită, însă în interior este un adevărat rai. Una dintre caracteristici este un deal artificial care se înalţă în spatele casei. E înalt cam cât o clădire cu trei etaje şi e înconjurat de o pădure de bambus. A fost pe vremuri casa lui Andehai, eunucul-şef şi mâna dreaptă a împărătesei Tzu Hsi, în timpul dinastiei Ching. Casa e păzită de o companie de soldaţi.

În casa lui Kang Sheng, în pivniţă, în mijlocul colecţiei sale de sculpturi din piatră, îşi dezvăluie el secretul. Părerile şi capcanele sale. Scoate la iveală focul şi metalul din caracterul său şi îmi arată ce trebuie să învăţ şi de ce anume trebuie să mă dezvăţ. Şi, în cele din urmă, ce trebuie să îndur în schimbul nemuririi.

Îi spun că mi-am spălat bine urechile – ascult. Atunci, Kang Sheng începe să toarne. Otrava neagră, apa teribilelor cuvinte, detalii şi fapte. Prin vocea sa netulburată, cu ritm regulat, lichidul circulă prin urechea mea, prin gât, piept, în jos.

E vorba despre Mao. Exerciţiul lui de longevitate. Uite numărul virginelor pe care le penetrează. Îmi pare rău să joc rolul furnizorului. Este slujba mea. Trebuie să înţelegi asta. Să nu faci gălăgie cu privire la informaţiile pe care ţi le dau. Încerc să-ţi protejez viaţa. Trebuie să înţelegi nevoia lui Mao de penetrare. Nu trebuie să te compari cu Fairlynn şi altele asemenea ei. Tu eşti o împărătească, nu un alt vagin. Adevăratul tău iubit nu e Mao, ci împăratul ale cărui haine le poartă. Adevăratul tău iubit este puterea însăşi.

Nu ţi-aş spune asta, dacă nu aş fi prietenul tău, nu ţi-aş spune, dacă nu aş considera că aşa e cel mai bine pentru tine. Îţi spun asta ca să ştii cum să joci cu foarte puţin capital. Încerc să mă asigur că statutul tău nu este ameninţat. Ţin sub observaţie pe oricine trece prin patul lui Mao. Mao doarme în fiecare zi cu femei diferite. Sunt fără număr. Înghite asta, micuţa mea Cocor în Nori. Înghite.

Încearcă să ieşi la suprafaţa apei în care s-a înecat Zi-zhen. E doar o reţetă pe care Mao o urmează. E pentru a absorbi elementul *yin*. El penetrează fete pe care i le aduc de prin sate. După aceea, am grijă de acele fete care nu mai sunt virgine. Din nou, asta e slujba mea.

Eşti bine, Jiang Ching. Navighezi lin. Ai trecut oceanul şi nu te afli foarte departe de ţărm.

Afară, frunzele uscate zgârie pământul. Jiang Ching a plecat înapoi la Grădina Nemişcării. Se îngroapă sub cearşafuri şi perne. În pivniţa lui Kang Sheng, ea şi-a pierdut liniştea. Nu mai poate să doarmă. Aude întruna pocnete, ca şi cum craniul i s-ar sfărâma în bucăţi. În ochiul minţii ei, un puhoi gigantic de fiare a venit să o încolţească.

În zori, simte cum nervii ei ard. Se trezeşte şi descoperă că a renunţat să mai înţeleagă. Se simte uşoară şi uimită. Se gândeşte să-i trimită ea însăşi concubine lui Mao, cu tot cu oale cu otravă amestecată cu supă de ginseng şi ţestoasă înăbuşită la aburi.

14

Ea citeşte în *Literatura poporului* eseul lui Fairlynn despre turul ei prin Oraşul Interzis, avându-l ca ghid pe Mao.

Măreţul nostru Salvator stătea lângă mine. Geamătul neconsolat al vântului peste Lacul Zhong-nan-hai devenea din ce în ce mai puternic. El mi-a arătat spre barca-dragon antică, pe jumătate scufundată, a cărei coadă ieşea în afară ca un monstru. Am discutat despre istoria răscoalelor ţărăneşti. El a explicat eroismul. Sunt sigură că faţa mea radia precum cea a unei eleve de şcoală. Eram complet fermecată.

Mi-am dezvăluit gândurile şi i-am spus că fusesem o pesimistă. În urma învăţăturilor lui, anii de gheaţă formaţi de întunericul dinăuntrul meu s-au topit şi au plutit în derivă, până departe. Am simţit lumină şi căldură. Precum o barcă rătăcită de multă vreme, inima mea a reuşit să ajungă într-un port sigur... Tovarăşul preşedinte îşi luă ochii de la zidurile pline de umbre. Privirile noastre se întâlniră. Când l-am întrebat ce părere are despre iubire, mi-a răspuns: Trăim într-o perioadă de haos, când este imposibil să iubeşti. Războiul şi ura ne-au uscat sângele sufletului. Ceea ce îmi risipeşte disperarea este amintirea. Amintirea cerului de deasupra şi amintirea pământului de sub noi – cei pe care i-am iubit, care au murit pentru revoluţie. În fiecare zi, lumea mea începe cu lumina pe care ei o fac să strălucească asupra mea. Lumină, Fairlynn! Lumina care menţine în sufletul meu o vară plină de promisiuni în timpul celei mai geroase ierni.

Nu, n-o să mă alătur concubinelor din Oraşul Interzis. Jiang Ching strânge din dinţi, închizând revista. Nu am ce căuta

alături de ele. Sufletele abandonate. Numele pe care le cinstesc medaliile strălucitoare, plăcuţele şi porţile din piatră. Puţin îmi pasă de aşa ceva. Urăsc această atmosferă, umiditatea ei. Eu am poftă de lumini puternice, fierbinţi. Nu voi lăsa ca răceala unui mausoleu să se infiltreze sub pielea mea.

Kang Sheng este cel care mă informează despre sifilisul lui Mao. Din nou, tot el.

Sunt paralizată de mânie. Mă holbez la bărbuţa lui de ţap şi la ochii de peşte.

Rezistenţa este cheia succesului, îmi reaminteşte. Vrei să-ţi fac o programare la un doctor, să te consulte? Adică, pentru a fi sigură...

Degetul lui îmi injectează cerneală neagră în fiecare vinişoară din trup.

Mai ţii minte, doamnă?

Da, ţine minte. A fost după un banchet oficial la Palatul Poporului. Nu mai fuseseră intimi de ani de zile. Mao era în toane bune. Guvernatori din toate provinciile veniseră la Beijing să-i dea raportul, să-i aducă un omagiu. Lui, scena îi aminti de împăraţii care acordau audienţe în timpul dinastiilor de pe vremuri. Fiul Revoluţionar al Cerului. Treburile mergeau bine. Toate provinciile orbitau în jurul Beijingului. Credinţa în el era colosală. Încuraja veneraţia apărând de cât mai puţine ori în public – un truc antic de întărire a puterii şi a terorii. Iar atunci când chiar îşi făcea apariţia, îşi ţinea faţa ferită, iar discursul era scurt şi evaziv. Arunca vreo câteva comentarii în timpul întrunirilor. O silabă sau două. Un zâmbet misterios şi o strângere fermă de mână. Era o metodă eficace. După aceea, nu mai avea pentru ce să-şi facă vreo grijă.

După ce au plecat toţi oaspeţii, Mao a luat-o pe Jiang Ching şi au făcut o plimbare prin bucătăria imperială. Hai să le mulţumim bucătarilor şi personalului. Pe drumul de întoarcere spre Pavilionul Luminii Purpurii, a fost afectuos. O conduse în aripa de vest şi se instalară amândoi în Camera Bujorului.

În timp ce-l urma, ea încercă să nu se gândească la sentimentele ei.

Încăperea era prea mare într-un mod deloc necesar. Lumina arunca petale de crin pe suprafaţa peretelui, care părea că se ondulează. Singură cu Mao, se simţi stingheră şi neliniştită.

El se aşeză pe canapea şi îi făcu semn din mână să se aşeze faţă în faţă cu el. După un răstimp, se simţi tulburată şi îl rugă să o scuze, dar ar prefera să plece. El păru surprins. Îi spuse că i-ar plăcea să mai stea de vorbă şi o rugă să se aşeze la loc. Ca să rupă tăcerea, îl întrebă de călătoriile lui.

Ai fost singură, zise el deodată.

Ea se ridică şi se îndreptă spre uşă.

Rămâi. Cuvântul lui o opri în loc.

Ştia că nu poate să nu-l asculte. Se duse şi se aşeză din nou, dar pe o altă canapea.

Sunt prea bătrân azi pentru războiul de gherilă. Se ridică şi veni să se aşeze lângă ea. O cuprinse cu mâinile.

Nu, te rog! Cuvintele îi ieşiră din piept aproape înecate.

El nu fu afectat. Îi făcu plăcere lupta ei. Îşi forţă calea cu blândeţe. Dumnezeu asigură de mâncare fiecărei păsări, dar nu i-o şi aruncă în cuib, îl auzi spunând. Trebuie să ieşi şi să o aduni.

Aş prefera să-mi continui cărarea spre ţărână.

El nu-i răspunse, dar începu să o învăluie cu mişcări viguroase.

Trupul ei deveni rigid, iar mintea i se retrase.

Picături din sudoarea lui îşi urmară drumul sinuos, căzând pe nasul ei, peste obraji, luând-o în jos spre urechi şi strecurându-i-se în păr. Respingerea ei îl enervă. Ţinând-o strâns, continuă să se avânte, de parcă ar fi vrut să se smulgă din ea.

Ne dăm întâlnire..., ţipă ea brusc, scrâşnind din dinţi. Ne dăm întâlnire în întuneric. Cândva, pielea noastră strălucea, trupurile noastre se umflau de plăcerea intensă, carnea noastră ardea de nerăbdare. Dar cum era să ştiu... că aveam să descoperim doar că această călătorie... călătoria care a înghiţit lacom focul tinereţii noastre, nu... nu merita efortul de a fi făcută.

Mâna lui dreaptă vine să-i acopere gura. Trupul lui o loveşte ritmic.

Brusc, el se răsuceşte în jos, ca o bicicletă stricată.

Se simţea trăind în interiorul unui ceas, privindu-şi propriul corp într-o mişcare stranie. Încercă să-şi blocheze gândurile să ţâşnească spre viitor.

Lumina după-amiezii târzii tăie în continuare peretele Camerei Bujorului în patrulatere şi triunghiuri. Covorul vişiniu mirosea a fum. Anticele picturi cu bujori semănau cu nişte chipuri înfricoşătoare care se iţeau din perete. Zgomotul apei curgând într-o ţeavă subterană era amestecat cu zgomotul unei tigăi pe care cineva o freca, pentru a o curăţa, în bucătăria aflată în celălalt capăt al clădirii.

Ea ascultă mult timp. Sunetul apei care curgea prin ţevi parcă o lovea în creştetul capului. Apoi se auzi zgomot de paşi. Era santinela de serviciu. Mersul cu paşi mari se opri din cauza unui strigăt. Căzu ceva. Vreo sacoşă grea, probabil. Garda dădu fuga. Apoi se auziră doi bărbaţi vorbind. Un şofer de camion, care se afla acolo ca să livreze peşte viu. Santinela îi spuse că a nimerit greşit locul. Şoferul îl întrebă încotro să o ia ca să ajungă la intrarea principală a bucătăriei. Garda îi răspunse într-un dialect puternic de Shan-dong. Şoferul întrebă dacă poate folosi toaleta, iar garda îi răspunse că va trebui să facă afară. Încet-încet, gălăgia de pe hol se risipi.

Ea se gândi cât de ciudat era faptul că era căsătorită cu Mao de şaptesprezece ani.

Ştii care e secretul care ne-a făcut să ne căsătorim? o întrebă Mao, de parcă i-ar fi citit gândurile, răspunzând apoi el însuşi. Fascinaţia pentru noi înşine. Am fost cândva fiecare oglinda celuilalt, reflectându-ne propria frumuseţe. Ne cântam imnuri nouă înşine... şi asta a fost tot.

Ridicându-se, îşi încheie pantalonii. *Un fumător care şi-a dat foc la pernă cu mucul de la propria-i ţigară.* Tonul lui era plin de ironie.

Greşeşti! zise ea brusc, fără să se gândească.

Ei, şi tu, acum, viaţa noastră s-a dus în lupta cu feudaliştii, cu Chiang Kai-shek, cu japonezii, cu imperialiştii, cu mama-natură şi cu noi înşine. Lasă trecutul. De dragul viitorului tău, te sfătuiesc să ţii minte motivul pentru care floarea de salcie zboară mai sus decât o pasăre – pentru că are sprijinul vântului.

Păi, asta e ceva ce ar trebui să ţii şi tu minte. Tu şi cu mine suntem cele două feţe ale aceleiaşi frunze - nu ai cum să le separi –, imaginea ta de zeu depinde de mine ca să stea la locul ei.

Joacă-ţi drama cum pofteşti. El se duse spre uşă şi făcu o pauză. Numai nu mă distribui pe mine în vreun rol.

Uşa se trânti în urma lui.

În hol răsună ecoul.

*

Nu am sifilis. Acesta e răspunsul doctorului meu. Las să-mi scape un oftat de uşurare. Mi-a fost teamă. Curioasă, hotărăsc să-l sun pe Li, doctorul lui Mao. Îl întreb dacă Mao are sifilis. După o ezitare neliniştită, Li explică faptul că îi trebuie o adeverinţă cu permisiunea Biroului Politic, ca să dezvăluie informaţii despre sănătatea lui Mao.

Nu contează că sunt soţia lui?

Am primit dispoziţii să nu răspund la nici o întrebare referitoare la sănătatea preşedintelui, doamnă.

Pe fir nu se mai aude nimic un răstimp. Insist. Dacă va trebui să mă culc cu el diseară, o să fie lipsit de riscuri?

Nici un răspuns.

O să te acuz de crimă cu premeditare dacă minţi, doctore.

Las ameninţarea să îl bântuie un pic şi apoi îi repet întrebarea.

Nu. În cele din urmă, omul cedează. Nu, nu va fi lipsit de riscuri.

Aşadar, are sifilis.

Eu nu am spus asta, doamnă! Brusc, devine isteric. Eu nu am spus deloc că tovarăşul preşedinte Mao ar avea sifilis!

Cu trusa medicală în mână, doctorul Li zboară cu un avion militar la ora şapte şi jumătate dimineaţa. Doamna Mao îl primeşte într-o vilişoară înconjurată de lacul Hang-zhou. Se află într-un salon cu acoperiş de sticlă, unde face poze la trandafiri.

Doctorul Li îşi şterge sprâncenele şi începe să-şi despacheteze echipamentul. Ea îl opreşte. Am trimis după tine

ca să-mi răspunzi la o singură întrebare. Ce ai făcut ca să-l vindeci pe Mao?

Degetele bărbatului încep să se joace nervos cu fermoarul de la trusa medicală.

Vezi tu, doctore, eu nu exist, dacă Mao e ros de boli.

Doctorul Li respiră adânc. Iertaţi-mă, doamnă... Tovarăşul preşedinte... nu se prea dă în vânt după tratamentul meu.

Ea râde, în timp ce desface trepiedul. Asta e tipic pentru el!

Doctorul Li zâmbeşte umil. Păi, tovarăşul preşedinte este tot timpul ocupat. Are de condus o ţară.

E un pietroi bătrân, putrezit şi urât mirositor de pe fundul unei latrine, zice ea răspicat. Ştiu cum te simţi, doctore. Încerc de ani de zile să-i schimb regimul alimentar, fără nici cel mai mic succes. Îi place la nebunie grăsimea de porc cu sos de zahăr şi soia. Cu cât e mai multă grăsime, cu atât e mai bună. Dar sifilisul e o altă problemă, nu-i aşa? Ce se întâmplă dacă va continua să fie un purtător al virusului? Se vor infecta şi celelalte părţi ale corpului său? O să moară din cauza bolii?

Nu, afirmă doctorul Li. Produce mai puţin rău unui bărbat decât unei femei.

Vrei să spui că i-ar fi bine şi fără să ia vreun tratament?

Doctorul preferă să tacă din nou.

Este greu să scapi de boală?

Nu, deloc. Tot ce trebuie să facă tovarăşul preşedinte este să accepte să i se administreze câteva injecţii.

I-ai explicat asta?

Da, doamnă, i-am explicat.

Ce s-a întâmplat?

Doctorul îşi lasă colţurile gurii în jos şi nu mai vrea să scoată o vorbă.

Ea îi dă un prosop să-şi şteargă transpiraţia. Din nou, e tipic. Soţului meu nici că-i pasă ce se întâmplă cu partenerele lui. Ia loc, doctore. Nu trebuie să scoţi un sunet. Doar corectează-mă dacă greşesc. Te rog să mă crezi că îl cunosc pe Mao foarte bine. A zis că nu o să-l poţi obliga în nici un fel să suporte injecţiile? Pun pariu că exact asta a zis. Da? Vezi? Trebuie să-şi continue exerciţiul pentru longevitate, iar tu te gândeşti ce fiinţă umană groaznică este, nu-i aşa?

Nu, nu, nu, nu. Omul ţâşneşte de pe canapea ca un arc. Nu m-am gândit niciodată... Nu aş îndrăzni nicicând...

Ea zâmbeşte, ca şi cum situaţia i s-ar părea comică.

Doctorul Li continuă ca un actor prost care-şi recită replicile. Nu aş crede niciodată aşa ceva despre tovarăşul preşedinte Mao. Eu sunt sută la sută revoluţionar. Îmi consacru viaţa marelui nostru conducător, măreţului învăţător, marelui comandant – Marelui Cârmaci al nostru.

Sărmanul de tine. Punându-şi aparatul de fotografiat în husă, ea îl tachinează: Atunci, cu siguranţă crezi că fetele alea merită boala, nu-i aşa? Nu? Cum, nu? E pedeapsa lor, nu? Înţeleg că unele dintre victimele sifilisului nu pot avea niciodată copii? Greşesc? Bine, am dreptate. Le compătimeşti pe fetele astea? Aş fi surprinsă dacă nu ai face asta. Mi s-a spus că eşti un medic de treabă. Crezi în exerciţiul pentru longevitate al preşedintelui? L-ai încurajat? Atunci, l-ai descurajat? Nu? De ce? De ce nu? Doar eşti doctor. Trebuie să tratezi, să vindeci, să opreşti virusul! Poftim? Nu ştii? Vezi tu, acum ai ajuns să pricepi situaţia mea. Pentru că treci prin ceea ce trec eu. Totul se reduce la felul în care un om de treabă ajunge să fie jefuit de demnitatea sa.

15

Spre deosebire de Mao, căruia nu-i prea plac arta şi arhitectura, doamna Mao Jiang Ching e mişcată de Oraşul Interzis, mai ales de Palatul de Vară. Locul ei preferat este Marea cu Parfum de Magnolie, cu pădurea ei de flori din spatele Sălii Fericirii în Longevitate. Plantele au fost aduse acum două secole din sudul Chinei. În timpul perioadei de înflorire, doamna Mao petrece ore în şir cutreierând ceea ce ea numeşte „norii roz". Celălalt loc este Terasa Bujorului, construită în 1903 de bătrâna împărătească văduvă. Rondurile de flori sunt aşezate pe o stâncă cioplită în terase.

Iarna, „plimbarea într-un sul de pergament pictat" devine activitatea ei favorită. Le ordonă gărzilor şi servitorilor să „dispară" înainte ca ea să intre în „scenă". Complexul de clădiri se înalţă pe partea deluroasă de la vest de Turnul Parfumului lui Buddha. Îi place la nebunie priveliştea : trei turnuri, două pavilioane, o galerie şi o poartă arcuită. Ascultă vântul şi se linişteşte. În a treia zi de ninsoare, vine iar, ca să se uite la clădirea grandioasă care are un spaţios pavilion cu două etaje deschise, având opt laturi, cu acoperişul cu streşini duble construit din ţigle smălţuite în auriu. Acum, este acoperit de o pătură de zăpadă. Plânge în voie şi se simte înţeleasă – dispariţia unei mari actriţe.

Albul, suferinţa. Singură în lumea picturală.

Le-am cerut servitorilor să-mi aducă albumele cu poze, legate în pânză. Am început să studiez personalităţile Oraşului Interzis. Împărtăşesc cu împărăteasa văduvă interesul pentru operă. În zilele foarte frumoase, vin să-i vizitez gloriile.

Mă duc direct la Sala Sănătăţii şi Fericirii. Se înalţă vizavi de scenă, la o distanţă de mai puţin de douăzeci de metri. Aici este locul în care împărăteasa se delecta cu spectacole de teatru. Mă aşez pe tronul ei. E un jilţ îmbrăcat în aur, cu un model înfăţişând o sută de păsări care aduc omagiu păsării phoenix. E confortabil. Jilţul e păstrat ca nou. Spiritul femeii poate fi atins.

Vin aici să-mi îmbunătăţesc starea de spirit. Vin să visez şi să simt cum e să fii împărăteasa văduvă şi să ai putere adevărată. Nu am nevoie de o trupă care să joace pentru mine. Mă văd pe mine însămi ca protagonistă într-o operă imaginară. Scenele sunt sugestive, în timp ce răsfoiesc manualul de operă al împărătesei. Sunt piesele clasice, cu care am crescut, cele pe care le-am învăţat de la bunicul. *Jurnalul traiului imperial*. Parcă aud melodiile şi ariile. Se zice că împărăteasa nu stătea pe tron ca să privească spectacolele, ci se aşeza comod în pat în aripa ei şi se uita de la fereastră. Văzuse opera de atât de multe ori, că memorase fiecare detaliu.

Mă urc şi eu în patul acela. Mi-o imaginez privindu-l pe împăratul Guangxu stând pe veranda din faţă, din stânga intrării, însoţit de prinţi, duci, miniştri şi alţi înalţi demnitari, care şedeau de-a lungul verandelor dinspre est şi vest. În ce toane era ea? O femeie născută într-o perioadă groaznică, o femeie care în fiecare zi a pierdut din teritorii în faţa inamicilor externi şi interni. Era opera singura ei evadare?

Mi se pare liniştitor să stau cu faţa spre Marea Scenă, construită în 1891. Cea mai mare scenă din dinastia Ching e o structură cu trei etaje, de douăzeci şi unu de metri înălţime şi şaptesprezece metri lăţime la parter. Deasupra şi dedesubt există încăperi cu trape pentru îngeri ca să coboare din cer şi pentru diavoli, să se ridice din pământ. Sub scenă există şi un puţ adânc şi cinci piscine pătrate, pentru scenele care necesită prezenţa apei. Legat de scenă este Turnul de Machiaj, o grandioasă clădire din culise, cu două etaje.

Îmi este dor de rolul meu. Îmi este dor de scena mea.

Pentru o vreme, frumuseţea locului îi ocupă timpul. Apoi se satură. Se retrage. Vizitează mai puţin. Curând, încetează

să mai vină. Se închide în Grădina Nemişcării, simţindu-se din ce în ce mai deprimată. E disperată după un public. Vorbeşte cu oricine se nimereşte în apropiere. Servitorii, bucătarul, noul animal de casă – o maimuţă care i-a fost oferită de curând în dar de Grădina Zoologică Naţională sau oglinda, peretele, chiuveta, scaunul şi toaleta. Treptat, asta devine o acţiune în care găseşte plăcere. E pentru a se putea împăca din nou cu ea însăşi, pentru a găsi ceva de făcut, pentru a uita de nefericirea care nu-i dă pace.

Nu că eu aş fi vreo expertă, dar Mao e un analfabet desăvârşit în ce priveşte ştiinţa. Eu respect doctorii, mai ales dentiştii. Mao, însă, nu. Îi urăşte. Sărmanul domn Lin-po. Tremura de fiecare dată când venea să cureţe dinţii preşedintelui. Ca şi cum ar fi fost chemat să jupoaie de piele un dragon. Preşedintele poate fi înspăimântător pentru o persoană obişnuită. Dentistul tremura atât de tare, că preşedintele crezu că o să-i cadă maxilarul. Aşa că i-a cerut ca mai întâi să-şi repare propriul maxilar.

Omul nu era în stare să ţină la glumele lui Mao. Aşa că fu concediat. Următorul a fost unul recomandat de premierul Zhou. A venit şi s-a purtat în acelaşi mod. Maxilarul lui era în regulă, însă muşchii săi faciali zvâcneau de parcă nervii i-ar fi fost conectaţi la un fir electric. Şi mai era şi frizerul, domnul Wei. Preşedintele a făcut nişte glume cu el şi a comentat că aparatul lui de ras e prea ascuţit. Omului i-a scăpat unealta pe jos şi a căzut leşinat în genunchi.

Preşedintele îmi zice „Domnişoara Burgheză" pentru că refuz să mănânc carne de porc. El se crede nemuritor. Crede că posedă o putere supranaturală. Nu-l va ataca nici un virus şi nici un fel de grăsime nu i se va depune pe artere. Ei bine, mi-ar plăcea să pariez pe dinţii lui. Parodontoza lui e atât de gravă, că dinţii îi sunt verzi şi îi pute respiraţia. Pun pariu c-o să se trezească într-o dimineaţă şi o să descopere că nu mai are nici un dinte.

Ea uită că aceia care o ascultă nu trebuie să răspundă, ca să nu mai vorbim de exprimat comentarii sau păreri. Uită că ei sunt de serviciu. Curând, îşi pierde interesul faţă de monologul

său şi se trezeşte căpătând obiceiul de a trage cu ochiul şi de a spiona.

Am tot mers pe urmele paşilor preşedintelui. Vreau să aflu ce face ca şef al statului. Descopăr că, în esenţă, face două lucruri: călătoreşte şi primeşte oaspeţi. La început, nimeni nu vrea să stea de vorbă cu mine, de frica lui Mao. Îmi schimb strategia. Adopt ceea ce eu numesc jocul confuziei. Aflu destinaţia lui Mao şi îi dau telefon guvernatorului după vizită. Îi zic: Tovarăşul preşedinte mă roagă să vă transmit cele mai călduroase salutări. Apoi întreb ce a făcut preşedintele în timpul vizitei. Aflu că a fost dus să viziteze obiective care se remarcau în muncă. O oţelărie în nord şi o mină de cărbuni în vest, o fermă avicolă în sud şi o crescătorie de fructe de mare în est. Oriunde merge, lui Mao i se spune că au cea mai mare producţie sau recoltă. Guvernatorii se află în competiţie pentru a-i face pe plac. Sunt disperaţi să-l facă pe Mao să aprobe împrumuturi de stat. Dar apoi întreb: De ce nu raportaţi adevărul? Dacă a fost secetă, de ce să ziceţi că recolta a mers bine?

Nu este evident răspunsul, doamnă Mao? oftează guvernatorul. Mai degrabă fac un raport fals, decât să cad de prost în faţa tovarăşului preşedinte.

Aşa că toată lumea ajunge să-şi ridice pistolul doar ca să se împuşte în propriul picior. La astfel de plângeri, metoda mea e să schimb subiectul. Nu pentru că nu-mi pasă. Dar mai întâi de toate trebuie să-mi fac griji pentru propria-mi supravieţuire. Viaţa mea a trecut prin secetă după secetă şi inundaţii după inundaţii. M-am săturat de veşti proaste.

În urma spionatului ei, ajunge să-şi concentreze atenţia asupra a două femei. Cele două cu care, în secret, se compară pe ea însăşi şi pe care le invidiază. Acestea nu au nici cea mai mică şansă de a-i deveni prietene. Una este talentată şi cu înfăţişare comună. E Deng Yin-chao, soţia premierului Zhou En-lai. Cealaltă este Wang Guang-mei, soţia vicepreşedintelui Liu. Talentată şi frumoasă, ea este cea care o nelinişteşte cel mai mult pe doamna Mao Jiang Ching. Faptul că ambele femei sunt adorate de către soţii lor o tulbură. I

se pare insuportabil când premierul Zhou o sărută pe Deng Yin-chao când pleacă în delegaţii şi când vicepreşedintele Liu nu-şi poate dezlipi ochii de Wang Guang-mei la petreceri. O ia ca pe un afront personal, ca pe o umilire a ei.

Ochii publicului înregistrează totul, observă ea cu durere. Afecţiunea e prinsă de aparatele de fotografiat, tipărită în ziare şi depozitată în minţile miliardului de oameni – ea este comparată cu ele.

Cum reuşesc aceste femei să îşi păstreze soţii? Deng Yin-chao mai că ar putea fi compătimită pentru faţa ei în formă de *yamă*. Are ochi de ţestoasă, gură de broască, spinarea cocoşată, părul sur şi trupul ca o sticlă de sos de soia, învesmântat în costume gri. Nu e nici o culoare în felul ei de a vorbi. Nici în expresia ei. Şi, cu toate astea, soţul ei, premierul Zhou, este cel mai chipeş şi mai fermecător bărbat din China.

Sunt mulţumită de Deng Yin-chao. Sunt încântată de înţelepciunea ei. De faptul că e conştientă de sine, că ştie că nu se poate pune cu mine, că nu e rivala mea şi că astfel nu încearcă să fie o rivală. E o femeie care ştie când să tacă din gură, când să dispară, şi care mă tratează ca pe o regină. În final, obţine ceea ce vrea. Înţelege avantajele de a fi modestă. În timpul celor douăzeci şi şapte de ani cât soţul meu se află la conducere, în urcuşurile şi coborâşurile care transformă pe cineva, peste noapte, din erou în nelegiuit şi invers, barca familiei Zhou nu se scufundă niciodată. Deng Yin-chao nu vine la petrecerile dansante ţinute în Palatul Poporului. Din când în când, îşi face apariţia doar ca să salute. Îşi încovoaie spatele şi îmi spune că sunt cea mai bună. Toate cuvintele frumoase. Nu ştiu ce-i zice despre mine soţului ei. Nu vorbeşte cu nimeni altcineva pe la spatele meu, deoarece ştie că Kang Sheng este urechea mea, iar el este pretutindeni. Deng Yin-chao mă vorbeşte de bine şi face în aşa fel ca vorbele ei măgulitoare să ajungă înapoi la mine.

Wang Guang-mei nu este atât de înţeleaptă. Wang Guang-mei este opusul lui Deng Yin-chao.

Doamna Mao Jiang Ching nu poate să o suporte pe Wang Guang-mei. Wang Guang-mei este lampionul de Anul Nou

care strălucește luminând calea spre căldură. Grația ei oferă încântare, iar vorbele ei sunt prietenoase. Provenind dintr-o prestigioasă familie influențată de lumea occidentală, Wang Guang-mei are o educație aleasă și e sigură de sine. Nu intenționează să o pună în umbră pe doamna Mao Jiang Ching, dar deoarece Mao nu-și prezintă niciodată în mod public soția, oaspeții din alte țări o consideră cu toții pe Wang Guang-mei drept prima doamnă a Chinei.

Deși Wang Guang-mei îi acordă atenție lui Jiang Ching, îi menționează permanent numele, o consultă în tot felul de probleme, de la codul vestimentar la ce cadouri să ofere atunci când îșsi însoțește soțul în străinătate, ea nu e în stare să o mulțumească pe Jiang Ching. Spre deosebire de Deng Yin-chao, care se asigură că nu apare deloc ca o rivală a lui Jiang Ching, Wang Guang-mei pune anumite limite în ceea ce privește dorința ei de a-și sacrifica propriul gust. Wang Guang-mei refuză să o aibă mereu în minte pe Jiang Ching. Mai mult, ea nu se simte deloc vinovată pentru popularitatea sa.

O consider pe Wang Guang-mei o hoață. O hoață pe care mai târziu o s-o pedepsesc. Mi-a furat rolul și nu o pot privi altfel. Precum pasărea pentru vierme, ea este dușmanul meu natural. Însăși existența ei impune acest sacrificiu.

Totuși, Wang Guang-mei încearcă să fie o bună artistă. Problema e că ea nu crede că este dăunătoare pentru mine. Din contră. Crede că nu e nimic nelalocul lui în faptul că eu nu mă întâlnesc cu oaspeții străini, că nu vizitez țările visurilor mele. Că nu e nimic nelalocul lui în faptul că ei îi apare chipul tipărit în toate ziarele și revistele. Că nu e nimic nelalocul lui în faptul că eu sunt dată uitării.

Din cauza ei, nu este nevoie de mine.

Nu suport să o privesc valsând. Felul în care ea și soțul ei, Liu, se admiră unul pe altul. Pasiunea lor debordează. Lumea e uitată. Nu mă pot abține să nu mă gândesc cât sunt de lipsită de noroc. Am făcut tot ce mi-a stat în putință pentru a încerca să-l păstrez pe Mao. Îi strâng pe toți copiii lui o dată pe lună, pentru a crea o atmosferă de familie. Însă nu folosește la nimic. Mao e ocupat cu călătoriile și practicarea exercițiului pentru longevitate. Nu mă vrea în

preajma lui. În acele momente, sunt din nou fetiţa din Zhu. În mizerie şi zdrenţe, fugind de acasă şi cerşind afecţiune.

Istoria Chinei recunoaşte, alături de Mao, un alt bărbat foarte important. E Liu Shao-qi, vicepreşedintele republicii. Vicepreşedintele Liu are chipul prelung, ca de măgar. Pielea lui parcă e suprafaţa Lunii. Are dinţii stricaţi şi un nas mare, ca un căţel de usturoi. Soţia lui, Wang Guang-mei, este cea care, prin frumuseţea şi eleganţa ei, îi scoate la lumină calităţile. Vicepreşedintele Liu e un tip încăpăţânat. Un bărbat care nu pricepe politica, dar este politician. După părerea doamnei Mao Jiang Ching, el îl judecă greşit pe Mao. Tragedia lui constă în credinţa sa oarbă în Mao. Este o victimă a propriilor sale presupuneri. Imediat după crearea republicii în 1949, Liu vrea să impună legislaţia. Nu vrea un împărat. Vrea ca ţara noastră să copieze modelul american şi să înfiinţeze un sistem electoral. Deşi nu a sugerat niciodată ca Mao să-l imite pe George Washington, toată lumea pricepe mesajul. Mai târziu, Liu devine numărul unu pe lista de eliminare a lui Mao. Uită un lucru important: China este China lui Mao. Pentru Mao, propunerile acestea sunt echivalente cu ideea de a fi omorât sub soarele strălucitor. Din această cauză, Liu şi Mao devin duşmani. Totuşi, Liu nu priveşte lucrurile astfel. Liu are convingerea că, pentru viitorul Chinei, el şi Mao pot ajunge la o relaţie de armonie.

Nu că m-aş simţi bine în legătură cu moartea vicepreşedintelui Liu în 1969. Însă el e cel care l-a făcut pe Mao să apese pe trăgaci. Mao se simte pur şi simplu ameninţat de el, atât. Liu are puterea unui copil politician. Spre deosebire de premierul Zhou, mareşalul Ye Jian-ying şi Deng Xiao-ping, care se prefac a face „greşeli" în mod „nevinovat" atunci când Mao îi critică, Liu îşi apără convingerile. Ca o stea căzătoare, el este distrus de propria viaţă.

În comparaţie cu vicepreşedintele Liu, premierul Zhou trăieşte ca să-l mulţumească pe Mao. Nu înţeleg de ce se poartă în felul ăsta. A fost educat în Franţa. Nu-i place ca ringul de dans să fie presărat cu pudră, pentru a-l proteja pe Mao, ca să nu alunece când se mişcă, însă nu se plânge

niciodată. Eu, una, urăsc pardoseala dată cu pudră, dar lui Mao şi celorlalţi le place la nebunie. Premierul Zhou este un dansator excelent şi, cu toate astea, se forţează să respire praful produs de pudră. Îl venerează pe Mao. Crede cu sinceritate că mâna lui Mao este cea care sculptează China. Urmează modelul celebrului premier Zhu Ge-liang din dinastia Han, premierul antic care şi-a petrecut viaţa slujind familia împăratului Liu.

Premierul Zhou e un om de geniu, dar este incapabil să-i spună nu lui Mao. El e omul bun la toate, care repară ceea ce strică Mao. Trimite, în numele preşedintelui, scrisori călduroase şi cupoane pentru alimente victimelor lui Mao. Vorbeşte numai pentru a cere iertare. După moartea lui, în ianuarie 1976, Mao semnează un ordin prin care interzice ca Zhou să fie cinstit prin doliu public. Personal, îl admir şi îmi pare rău de el.

Premierul Zhou are oportunităţi, dar alege să ignore chemarea conştiinţei sale şi le lasă să-i scape. În momentele de criză, el închide ochii la problemele lui Mao. Îşi simulează emoţia şi urmează mulţimea, strigând: *Trăiască dictatura proletariatului!* În timpul Revoluţiei Culturale, el se face ecoul lui Mao. Flutură cărticica roşie cu citate a lui Mao şi laudă comportamentul distructiv al Gărzilor Roşii. Îndură dincolo de limitele raţiunii. Îndură pe socoteala naţiunii. Nu te poţi abţine să nu întrebi: Oare din cauză că are nevoie de funcţia de premier? Sau pentru că trăieşte ca să fie un altfel de nemuritor, unul care se pune singur pe altar?

Atunci când, în cele din urmă, Mao îi întoarce spatele şi convinge naţiunea să-l atace, Zhou îşi încetează serviciile în tăcere. Este trimis la un spital, fiind diagnosticat cu cancer la pancreas în ultima fază. În timpul ultimelor sale clipe, o roagă pe soţia sa să-i recite cel mai recent poem al lui Mao, „Nu e nevoie să pierdem timpul cu nimicuri". În timpul recitării, închide ochii pentru totdeauna. Speră oare că Mao va fi mişcat de o astfel de dovadă de loialitate? Speră că Mao va fi, în sfârşit, satisfăcut că s-a dus acum pentru totdeauna? Poporul chinez se întreabă în legătură cu reprezentaţia premierului Zhou. Poporul chinez se întreabă dacă premierul Zhou a părăsit lumea împăcat. Sau şi-a dat seama că l-a

ajutat pe Mao să pună în aplicare Revoluţia Culturală şi să îngroape, astfel, şansa Chinei la prosperitate?

*

Am ajuns la limită. Nu mai pot să ignor aventurile soţului meu. Asta nu e o opţiune şi nu vreau să iau în considerare divorţul. Kang Sheng mi-a promis c-o să mă ajute. Însă cum pot avea încredere într-un agent dublu? El zice că Mao se culcă numai cu virgine, însă nu sunt sigură dacă nu cumva ăsta e mesajul pe care Mao vrea ca el să mi-l transmită.

Într-o zi de februarie, Kang Sheng vine să-şi demonstreze loialitatea faţă de mine. Există o ameninţare, îmi spune el. Există o unică virgină, cu un creier magnific. Mai rău, Mao s-a îndrăgostit de ea. O pasăre de aur care cântă la fereastra împăratului în fiecare noapte. Mao e atât de ataşat de ea, că e în stare să divorţeze.

O cheamă Shang-guan Yun-zhu – Perla Născută din Nori. Este o actriţă de film care are puţin peste treizeci de ani. O actriţă! A jucat în filmele *Familia Qing în oraşul apelor*, *Cânt cu vocea ta*, *Stăpâna regatului Wei* şi *Surorile scenei*.

Vorbesc aici despre o femeie care face ca viaţa mea să pară o glumă. O glumă la care nu sunt în stare să râd.

Mi-i imaginez. Soţul meu şi Shang-guan Yun-zhu. Îi văd cum se mişcă pe scena mea. Dorinţa pe care obişnuiam să o trăiesc eu însămi. Îi proiectez pe ecranul minţii mele.

Îi spun lui Kang Sheng că a sosit vremea. E timpul să încetez să mai vărs lacrimi din cauza nefericirii mele. E timpul să încetez să mai iau morfină ca să-mi amorţesc simţurile. E timpul să schimb tăvile şi sticlele şi să-i oblig pe alţii să ia drogurile care m-au paralizat pe mine.

Kang Sheng zice că e o idee bună. O să lucrez cu tine. Hai să reînnoim înţelegerea noastră de la Yanan, hai să trecem la treabă. Sfatul meu? Să începi să-ţi creezi propria reţea de loialişti. Începe-ţi afacerea de management politic. Mergi la Shanghai şi investeşte în oameni pe care îi cunoşti, transformă-i în caii tăi de luptă.

Vestea secretă începe să se răspândească. Prima doamnă a sosit la Shanghai şi îi invită la ea pe vechii săi prieteni. Dă petreceri în numele lui Mao. Locul de întâlnire este primăria. Printre oaspeţii speciali se află celebrul actor Dan, partenerul ei din *Nora*, şi Junli, cel mai căutat regizor de film al momentului. Cei doi bărbaţi din fotografia ei de nuntă de la Pagoda celor Şase Armonii. Crede că vor fi flataţi şi i se vor alătura imediat. Doar e doamna Mao. Se aşteaptă la dorinţa sârguincioasă de a i se face pe plac.

Însă atunci când cortina se ridică, nici urmă de aplauze. Petrecerile şi reuniunile nu generează energie. Nici respect, nici prietenie. Mai târziu, doamna Mao Jiang Ching află de la Kang Sheng că actorul şi regizorul, bărbaţii care nu au putut să-şi revină niciodată de pe urma tristeţii prietenului lor, Tang Nah, i-au trimis un mesaj premierului Zhou, informându-l de ambiţiile ei.

M-am întors la Beijing, înapoi la viaţa în nemişcare. Nu voiam să mă întorc. Biroul Politic mi-a ordonat asta. Am fost ridiculizată la Shanghai. Lumea bârfea despre Shang-guan Yun-zhu şi intenţia serioasă a lui Mao de a o lua de soţie. Am încercat să ignor zvonul. Am încercat să mă concentrez asupra a ceea ce-mi propusesem să realizez. M-am întâlnit cu tineri interesanţi, absolvenţii Conservatorului de Muzică şi ai Şcolii de Operă din Shanghai. Căutam talente noi şi ei reprezentau candidaţii perfecţi. Mi s-au plâns de lipsa de ocazii de a juca. Eu înţeleg cât de înspăimântător poate fi pentru un actor să îmbătrânească pe tuşă. Le-am spus că mi-ar plăcea foarte mult să lucrez cu ei. Le-am promis să le ofer şansa de a străluci. Am chef să zdrobesc lanţurile, le-am zis. Vreau să-mi reînnoiesc visul unui teatru cu adevărat revoluţionar, armă şi formă de eliberare. Însă tinerii nu au fost entuziasmaţi. Nu erau siguri de poziţia mea. Voiau să-mi verifice puterea, mai întâi.

*

Azi-dimineaţă i-am cerut şoferului să mă lase într-un loc unde sunt păduri, ca să mă ascundă de restul lumii. Vreau

să-mi opresc vârtejul minţii. După o jumătate de oră, m-am pomenit pe terenul imperial de vânătoare. L-am rugat pe şofer să vină înapoi peste trei ore.

Mă îndrept spre un deal. Simt aerul ca pe o apă caldă care-mi curge pe faţă. Peisajul e sumbru. Peste tot, plantele au început să moară din cauza arşiţei. Iarba şi tufişurile sunt galbene. Chiar şi planta cea mai rezistentă la căldură, arborele *goya*, în formă de umbrelă, şi-a pierdut din vigoare. Frunzele lui alcătuite din trei părţi atârnă fără vlagă în trei direcţii diferite.

În aer se simte miros de putreziciune. E de la animalele moarte. Deasupra capului meu se rotesc vulturi. Bănuiesc că mirosul de stârv se ridică repede când e caniculă. Păsările simt în aer mirosul hranei lor. În afară de vulturi, sunt şi nişte gângănii, veri ai gândacilor, care se târăsc în şi din plantele moarte. N-am ştiut că pot să zboare. Arşiţa trebuie să le fi schimbat obiceiurile, căci pământul este o tavă care se coace.

Cerul e ca un bol uriaş cu orez, iar eu merg pe fundul lui, incapabilă să mă caţăr şi incapabilă să ies afară.

Neajutorarea mă sufocă, sorbindu-mi tot aerul din piept.

Ai nevoie de figura simbolică. Ai nevoie de Mao, îmi zice Kang Sheng. Rolul tău e să te prefaci a fi cel mai de încredere tovarăş al lui Mao. Este singurul mod prin care poţi obţine putere. Trebuie să te prefaci. Nu, nu simţi. Du-te şi sărută cadavrele concubinelor neînsemnate de la curte. Ele îţi vor spune ce înseamnă simţirea. Ridică-te pe umerii lor gigantici. Astfel încât nimeni să nu te poată trece cu vederea.

Presupun că trebuie să-mi revin, să uit de Mao.

Fă orice trebuie să faci.

Ea îl visează pe Mao. Noapte după noapte. Blestemul – acela că-şi doreşte ca el să fie mort – a venit să o îngroape. Şi totuşi, există încăpăţânarea asta înnăscută. Felul în care lucrează simţămintele ei. Ele sunt propria lor cuşcă. O înlănţuie. Ea se află într-un port, făcând cu mâna spre mulţimea din spatele ei. Întoarce-ţi capul în altă parte, îşi strigă singură.

Inima ei refuză să-l dea uitării pe Mao.

Îi zic să nu vină niciodată la mine, însă îl aştept în fiecare zi. Îi trimit invitaţii folosindu-mă de tot felul de pretexte. Atunci când vine, îi arăt indiferenţă. Fie îi pun pe servitori să facă ordine în cameră, fie îmi iau aparatul de fotografiat şi ies în grădină să fac poze la trandafiri. Tânjesc să rămână, însă îi fac vizitele de nesuferit.

Vreau ca el să termine relaţia noastră, îi zic lui Nah. În ultimul timp, petrec mai mult timp cu Nah. E fericită cu traiul la internat, dar face în aşa fel încât să-şi petreacă sigur sfârşitul de săptămână cu mine. Ştie că, dacă e ea la mine, lucrul ăsta constituie un motiv serios ca tatăl ei să vină în vizită. Însă eu ştiu că asta nu se va întâmpla. Nu mă uit niciodată afară, pe geam, şi nu-i răspund niciodată lui Nah la aluziile privind sosirea tatălui ei.

Într-o seară, ca formă de divertisment, personalul meu vede un film documentar. Se numeşte *Tovarăşul preşedinte Mao inspectează ţara*. Refuz invitaţia de a merge şi eu. După ce au dat drumul proiectorului portabil în bucătărie, aud coloana sonoră. Mă învăluie o tristeţe subită. Nu mă pot abţine să nu merg să văd proiecţia. Când se termină, aplaud cu mulţimea, având lacrimi în ochi.

Trăiască tovarăşul preşedinte Mao şi multă sănătate tovarăşei Jiang Ching! ovaţionează toată lumea.

În vis, aud în depărtare fluieratul unui motor cu aburi. Văd mulţimi care se mişcă precum nişte valuri în lumina difuză a zorilor. Vaporul începe să o ia încet din loc. Mii de panglici de hârtie colorată flutură, acompaniind ţipetele de despărţire ale pasagerilor. Panglicile dansează în aer. Ai impresia că portul e împins de vapor. Apoi zgomotul se potoleşte. Mulţimea priveşte cum se îndepărtează vaporul. Devine din ce în ce mai mic. Panglicile nu mai dansează. Acum se aude zgomotul valurilor. În aer se simte din nou mirosul de peşte împuţit. Oceanul imens, sclipind sub razele soarelui.

Portul pustiu al inimii mele.

16

S-au făcut doi ani de când Mao a instigat la mişcarea numită Marele Salt Înainte. Mao şi-a propus să fie cel mai mare conducător al tuturor timpurilor – vrea să împingă China pe locul întâi în lume la recordurile de productivitate. Strategia sa e să elibereze şi să utilizeze energia şi potenţialul ţăranilor, aceiaşi ţărani care i-au adus războiului lui Mao un final atât de glorios. Va avea loc o explozie de energie şi inovaţie; astfel, comunismul, care are mandat din Ceruri, va fi pe deplin împlinit în cinci ani. Fiecare va putea să facă ce poftеşte şi să mănânce ce vrea.

Inspirată de idee, naţiunea răspunde chemării lui Mao. Toate loturile de teren privat sunt luate şi puse în proprietatea guvernului. Ţăranii sunt încurajaţi să „experimenteze comunismul acolo unde trăiesc" – cantinele comune, cu mâncare gratuită, încep să se înmulţească precum buruienile după ploaie. În domeniul industriei, Mao promovează „oţelăriile din curtea casei". Localnicilor li se ordonă să-şi doneze tigăile, topoarele şi ligheanele.

Marele Salt este expresia perfectă a minţii şi crezurilor lui Mao, a îndrăznelii şi romantismului său. El aşteaptă nerăbdător rezultatele. La început, viziunea sa e lăudată, însă după doi ani vin raporturi despre izbucniri violente între săraci şi bogaţi. Jaful în scopul obţinerii de hrană şi adăpost a devenit o problemă. Înainte de sosirea toamnei, agitaţia devine atât de gravă, că începe să ameninţe siguranţa naţională. Totul se consumă, inclusiv seminţele pentru plantarea viitoarei recolte, în vreme ce nu se produce nimic. Ultimul depozit al ţării este gol. Mao începe să simtă presiunea.

Începe să-şi dea seama că a conduce o ţară nu e acelaşi lucru cu a câştiga un război de gherilă.

Anul 1959 începe cu inundaţii care se continuă cu secetă. Ţara e cuprinsă de un sentiment de disperare. În ciuda chemării lui Mao de a lupta împotriva dezastrului – *Voinţa omului e cea care hotărăşte, nu voinţa Cerului* –, sute şi mii de ţărani îşi părăsesc satele de baştină în căutare de hrană. De-a lungul coastei, mulţi dintre ei sunt forţaţi să-şi vândă copiii, iar unii dintre ei îşi otrăvesc toată familia pentru a pune capăt disperării. Până în iarnă, numărul morţilor se ridică la douăzeci de milioane. Rapoartele s-au strâns teanc pe masa de lucru din biroul premierului Zhou.

Mao e mai mult ruşinat decât îngrijorat. Îşi aminteşte cât de hotărât era să-şi transforme planul în realitate. A emis instrucţiuni:

„În goană spre comunism"
„Dărâmaţi structura familială"
„Un castron de orez, o pereche de beţişoare, un set de pături – stilul comunismului"
„Un hectar, zece mii de pfunzi de *yame*, două sute de mii de pfunzi de orez"
„Împerecheaţi iepurele cu vaca, pentru ca iepurele să ajungă la fel de mare ca vaca"
„Creşteţi pui la fel de mari ca elefanţii"
„Cultivaţi fasole mare cât luna de pe cer şi vinete cât dovlecii"

În iunie, răscoalele ţărăneşti izbucnesc în provinciile Shanxi şi Anhui. Biroul Politic cere supunerea la vot pentru stoparea politicii lui Mao.

Mao se retrage pentru următoarele şase luni.

Soţul meu a căzut din nori. L-am văzut o singură dată în trei luni. Pare deprimat şi supărat. Nah zice că nu primeşte pe nimeni. Gata cu actriţele. Vestea îmi provoacă tot felul de sentimente amestecate. Bineînţeles, sper că poate se va îndrepta spre mine. Însă sunt şi surprinsă, şi chiar întristată – nu mi-am închipuit niciodată că el ar putea fi vulnerabil.

Într-o seară, târziu, Kang Sheng îmi face o vizită pe neașteptate. Mao are nevoie de tine, îmi zice el bucuros. Reputația președintelui s-a șifonat foarte mult. Dușmanii săi profită acum de eroarea sa și sunt hotărâți să-l răstoarne.

Iau o înghițitură din ceaiul de crizantemă. Nicicând nu a avut un gust la fel de bun ca acum.

Încep să întrezăresc o modalitate de a-l ajuta pe Mao. Devin atât de entuziasmată de acest gând, că neglijez prezența lui Kang Sheng. Văd tiparnițele învârtindu-se, vocile anunțând la radio și filmele proiectându-se. Simt puterea mijloacelor de comunicare în masă. Felul în care ele spală și albesc mințile. Pot să simt succesul ce va să vină. Prin corp îmi circulă energia. Sunt pe cale să intru într-o acțiune care va conduce la apogeul vieții mele.

Încercând să împărtășesc plăcerea de a găsi un rol măreț, îi explic lui Kang Sheng ceea ce simt. Însă el a adormit pe canapea.

A început cu un congres din iulie 1959, ținut pe muntele Lu, o stațiune unde peisajul este maiestuos. La început, Mao pare umil și modest. Își recunoaște greșelile și încurajează criticile. Sinceritatea lui îi mișcă pe delegații și reprezentanții sosiți din întreaga țară, printre ei aflându-se și Fairlynn. Ea critică Marele Salt al lui Mao ca fiind un experiment pentru cimpanzei; Yang Xian-zhen, teoretician și directorul Școlii Partidului Comunist, subliniază că Mao a dat o notă de romantism comunismului și a aplicat fantezia la realitate. Pe 14 iulie, pretinsul loialist al lui Mao, mareșalul Peng De-huai, fiul unui țăran, un om cunoscut pentru marea sa contribuție și pentru caracterul rațional și direct, îi trimite lui Mao o scrisoare personală în care-i raportează rezultatul anchetei sale private – datele șocante privind eșecul Comunei Poporului –, fructul Marelui Salt Înainte.

Mao fumează. Pachete întregi pe zi. Dinții i s-au înnegrit și degetele îi sunt galbene de la tutun. Ascultă ceea ce au ceilalți de spus și nu dă nici un răspuns. Țigara se plimbă de la buzele lui la scrumieră. Când și când clatină din cap,

se forţează să zâmbească, dă mâna cu cel care vorbeşte. Bravo. Ai vorbit în numele poporului. Sunt recunoscător pentru sinceritatea dumitale. Fii mândru că eşti comunist.

După o săptămână, Mao pretinde că e bolnav şi îşi anunţă demisia temporară. Vicepreşedintele Liu preia treburile naţiunii.

Nu-mi arăt faţa la nici una dintre şedinţe, deşi mă aflu la muntele Lu. Citesc rapoartele trimise de Kang Sheng şi sunt foarte bine informată despre mersul lucrărilor. Mao e rănit. Am senzaţia că nu va mai rezista mult. Nu e genul care admite greşeli. Se crede comunist, dar are instinct de împărat. Trăieşte pentru a fi actorul principal, exact ca şi mine, pentru că eu nu pot să nu mă văd ca actriţa din rolul principal.

Profitând de moment, decid să fac o călătorie la Shanghai. Mă împrietenesc cu feţe noi. Cu artişti şi dramaturgi. Cu tineri ambiţioşi. Cultiv relaţii participând la premierele lor şi lucrez cu ei la materiale neterminate. Ai vrea să-ţi dedici talentul tovarăşului preşedinte Mao? întreb eu. Ce-ar fi să schimbi melodia asta cu preferata tovarăşului preşedinte? Da, fii creativ şi îndrăzneţ.

Îmi educ prietenii trimiţându-le lucrări de referinţă, printre ele *Tămâia de la miezul nopţii*, o piesă clasică de operă chinezească, şi celebrul cântec italian *Întoarcerea la Sorento*. La început, ei sunt nedumeriţi – sunt obişnuiţi cu gândirea liniară de factură tradiţională. Le lărgesc orizontul şi, treptat, ei profită de pe urma învăţăturii mele. Se dezvoltă datorită ideilor mele. Există câteva minţi strălucite. Un compozitor este atât de ager la minte, că transformă *Valsul florilor* de Ceaikovski într-un dans popular chinezesc şi-l intitulează *Cerul roşu din Yanan*.

Antrenez ceea ce eu numesc „armata culturală". O armată de care Mao va avea nevoie ca să lupte în bătăliile sale ideologice. Nu prea pot să o ţin secretă. Înţeleg cum lucrează. Mi-l închipui pe Mao uitându-se la mine cu zâmbetul cu care mă lumina acum treizeci de ani. Pe de altă parte, sunt nesigură, chiar un pic temătoare – Mao nu a văzut niciodată lucrurile ca mine. Cum aş putea să ştiu dacă va fi mulţumit de ceea ce fac?

Pentru prima oară după mulţi ani, nu mă mai supără insomnia. Arunc cât colo somniferele. Când mă trezesc, nu mă mai simt ameninţată de rivalele mele. Nici măcar Wang Guang-mei nu mă mai îngrijorează. Deşi ea şi Liu, soţul ei, se bucură de luminile reflectoarelor, eu prevăd că zilele lor sunt numărate.

*

Vicepreşedintele Liu nu-şi dă seama deloc că acesta e momentul în care Mao începe să-i poarte pică. Intriga începe pe când Liu e ocupat cu încercarea de a salva naţiunea. Liu închide sistemul comunei lui Mao şi îl înlocuieşte cu propria sa invenţie, programul *zi-liu-de*, care le permite ţăranilor să deţină proprietatea asupra ogrăzilor lor şi să vândă ceea ce au plantat. Localnicii sunt încurajaţi să lucreze în familie. În esenţă, este un capitalism în stil chinezesc. E ca un scuipat în obrazul lui Mao.

Doamna Mao Jiang Ching observă starea de spirit a soţului ei. Ea tocmai s-a întors de la Shanghai. Împreună cu Kang Sheng, priveşte cum tigrul Mao e tras de mustăţi. În fiecare zi după congres, Kang Sheng merge în camera de hotel a doamnei Mao şi o pune la curent cu noutăţile.

Să fii atentă la momentul ales, zice Kang Sheng. Vine tornada-dragon. E aproape. Mao va ataca şi acesta va fi sfârşitul lui Liu. Stai de veghe, cu cât Mao îşi va face mai mulţi duşmani, cu atât mai repede va apela la ajutorul tău.

Fără nici un avertisment, Mao revine în septembrie la Beijing. Convoacă o şedinţă a Biroului Politic şi anunţă îndepărtarea din funcţie a ministrului apărării, mareşalul Peng De-huai.

Hotărârea nu este luată în urma vreunei audieri. Mao ia decizia ca şi cum ar fi dreptul său. Ca şi cum şi-ar scoate pantofii din picioare. Înainte ca membrii Biroului Politic să aibă ocazia de a reacţiona, mareşalul Peng e înlocuit cu discipolul lui Mao, Lin Biao, un om care îl laudă pe Mao ca pe un zeu în viaţă şi care încearcă să transforme Armata Populară de Eliberare în „Marea Şcoală a gândirii lui Mao".

Mareşalul Lin Biao nu mi-e un personaj necunoscut. Am aflat de la Mao că Lin Biao a câştigat bătălii-cheie în timpul războiului civil şi că e un mare tactician. Nu-i pomenesc că tacticile lui mai recente mi se par foarte transparente. Este omul care strigă cel mai tare *Trăiască tovarăşul preşedinte Mao*. Dar viaţa e ciudată. El este, de asemenea, omul care ordonă bombardarea trenului lui Mao. În viitor, Mao îl va promova ca succesor al său şi va ordona, de asemenea, ca el să fie omorât în propria-i locuinţă.

Mareşalul Lin a fost întotdeauna slab din punct de vedere fizic – opusul numelui său, care înseamnă Regele Pădurii. E aşa de slab, că-l bate vântul. Soţia lui, Ye, mi-a spus că el nu suportă lumina sau zgomotul apei. Precum o vază cu o vechime de o mie de ani, putrezeşte de la umezeala din aer. Are nişte ochi triunghiulari şi sprâncene stufoase. Încearcă să-şi ascundă silueta lipsită de vigoare în uniforma militară. Însă îţi dai seama de constituţia-i bolnăvicioasă după gâtul cât un beţişor de bambus şi capul lăsat într-o parte, de parcă ar fi prea greu pentru gâtul său.

Şi totuşi, acum ea e inspirată de Lin Biao. De felul lui de a-l cuceri pe Mao. Un mod atât de simplu şi copilăresc. Funcţionează şi are un mare efect. Lin măgulеşte fără ruşine. În prefaţa la cea de-a doua ediţie a *Cărticelei roşii cu citate* a lui Mao, el îl numeşte pe Mao cel mai mare marxist al tuturor timpurilor. *Tovarăşul preşedinte apără şi dezvoltă internaţionalismul, marxismul şi leninismul. O singură propoziţie a tovarăşului preşedinte Mao echivalează cu zece mii de propoziţii ale altora. Numai cuvintele lui Mao reflectă adevărurile absolute. Mao este geniul născut din Ceruri.*

Ea descoperă asemănări între Lin Biao şi Kang Sheng, atunci când vine vorba de flatarea lui Mao. Lin şi Kang nu se înţeleg bine. Ea hotărăşte ca, de dragul propriului viitor, să ardă tămâie în templele amândurora.

*

A trecut mult timp de când Mao mi-a solicitat ultima oară prezenţa. Când, în sfârşit, sunt invitată, descopăr că el a

schimbat înfăţişarea Cabinetului cu Parfum de Crizantemă. Crizantemele sălbatice de odinioară şi-au pierdut energia de foc. Plantele par îmblânzite, uniform tunse, drepte ca nişte soldaţi. El nu se sinchiseşte să mă salute când intru. E încă în pijamale. Am în faţă un bărbat de şaizeci şi nouă de ani, care cheleşte şi nu s-a spălat de zile întregi. Chipul îi este un desen mâzgălit – nu mai există linii clare. Îmi aduce aminte de un eunuc cu faţa pe jumătate de bărbat, pe jumătate de femeie. Cu toate astea, inima mea se zăpăceşte.

E amiază. El pare relaxat. Ia loc, îmi zice, de parcă am fi fost întotdeauna apropiaţi. Tovarăşul Kang Sheng mi-a spus că ai o idee importantă, pe care ar trebui să o aud.

Replicile îmi stau pe vârful limbii. M-am tot pregătit pentru asta. Am repetat rolul de o sută de ori. Dar sunt neliniştită. Oare chiar o să-mi găsesc drumul înapoi către el?

Tovarăşe preşedinte, începe ea. Ai subliniat la a opta şedinţă a celui de-al zecelea congres că există o tendinţă de folosire a literaturii ca armă pentru atacarea Partidului Comunist. Sunt întru totul de acord. Am convingerea că este intenţia duşmanului nostru.

El nu schiţează nici o expresie.

Ea continuă, de parcă ar juca din nou rolul Norei pe scenă. Mi-am îndreptat atenţia spre o piesă devenită de curând populară. Cred că piesa e folosită ca armă împotriva ta.

Cum se numeşte?

Hairui, concediat din funcţie.

Cunosc povestea. E despre Hairui din dinastia Ming, din timpul domniei împăratului Jia-jing.

Da, exact. Povestea spune cum Hairui îşi riscă funcţia pentru a vorbi deschis în favoarea poporului şi despre cum se luptă eroic cu împăratul şi ajunge astfel să fie înlăturat.

Înţeleg. Ochii lui Mao se îngustează. Cine este autorul?

Viceprimarul Beijingului, profesorul şi istoricul Wu Han.

Mao rămâne tăcut.

Ea observă cum expresia de pe chipul lui se schimbă încet. Ridurile i se întind, ochii lui devin o linie subţire. Ea simte momentul şi decide să răsucească cuţitul şi să apese pe cel mai sensibil nerv al lui.

Te-ai gândit vreun pic, tovarăşe preşedinte, de ce Hairui? De ce un erou tragic? De ce scena în care sute de ţărani îngenunchează pentru a-şi lua rămas-bun atunci când este escortat în exil? Dacă ăsta nu e un strigăt în favoarea mareşalului Peng De-huai, atunci ce este? Dacă asta nu echivalează cu a spune că eşti împăratul Jia-jing cel rău, atunci ce înseamnă?

Mao se ridică şi începe să se plimbe de colo până colo prin încăpere. Kang Sheng mi-a vorbit deja despre piesă, se întoarce el brusc. De ce nu mergi tu să cercetezi chestiunea pentru mine? Vino înapoi cât mai repede să-mi spui ce-ai descoperit.

În clipa aceea, în minte îmi răsună o arie familiară.

Ca o fecioară născută într-o familie nobilă,
În turnul unui palat
Alinându-i povara iubirii,
Ca un licurici auriu
Într-o vâlcea cu rouă
Împrăştiind nevăzută
Culoarea-i celestă,
Suflet în oră de taină
Cu viţă dulce ca iubirea
Ce-i umbreşte iatacul.

După raportul ei, Mao îşi pierde firea.

Sunt la putere de paisprezece ani, urlă el. Şi opozanţii mei nu au încetat niciodată să comploteze împotrivă-mi. Mă obosesc. Am devenit Grădina din Yuanming – o ramă goală. Ei propun să-mi iau vacanţe, ca să poată forma facţiuni în timpul absenţei mele. Ce prost sunt! Posturile importante sunt deja ocupate de oamenii lor. Nu pot să ajung nici măcar până în biroul primarului.

Plină de elan, ea răspunde: Da, tovarăşe preşedinte, exact din această cauză piesa *Hairui, concediat din funcţie* este un mare succes – au pus la cale totul. Criticii au orchestrat promovarea piesei. În afară de Wu Han, printre ei se numără şi Liao Mu-sha şi Deng Tuo, cei mai influenţi învăţaţi ai ţării.

Mao îşi aprinde o ţigară şi se ridică de pe scaunul lui de răchită. Expresia lui se îndulceşte pentru o clipă. Jiang

Ching, zice el, mulţi te consideră o băgăcioasă, o femeie cu vederea scurtă şi sentimente prea puternice. Însă acum vezi limpede... Sunt opt ani de când vicepreşedintele Liu conduce ţara. El şi-a creat deja o reţea de sprijin extinsă. Wu Han nu e decât o armă cu care trag alţii.

Actorii din rolurile principale de-abia de-acum încolo îşi vor face apariţia, remarcă ea.

Lasă-i să vină. Azi-dimineaţă am citit un articol pe care mi l-a trimis Kang Sheng. Era scris de cei trei pe care tocmai i-ai menţionat. Îşi zic Satul celor Trei?

Da. Unul dintre articole era intitulat „Măreţele vorbe goale"?

El aprobă din cap. E un atac!

Ea îşi spune să aibă răbdare. Vede mâna care lucrează la schimbarea soartei sale. Se apleacă spre el, cu vocea încărcată de lacrimi. Tovarăşe preşedinte, inamicii tăi se pregătesc să-ţi facă rău.

El se întoarce spre ea şi zâmbeşte.

Neputând să-i îndure privirea, ea se uită în altă parte.

Dacă e vreo meserie pe care am stăpânit-o cu măiestrie în viaţă, e aceea de a pătrunde în capetele oamenilor, zice el deodată. Cu cât mai adânc, cu atât mai bine.

Sunt gata să lupt alături de tine, tovarăşe preşedinte.

Ai vreo idee?

Da.

Să aud.

Ea începe să-i descrie trupele culturale şi piesele la care lucrează. Toate personajele sunt simbolice. Deşi condiţiile pentru creativitate sunt sărăcăcioase – de exemplu, actorii lucrează în curţile lor şi folosesc vesela de bucătărie ca recuzită –, devotamentul, entuziasmul şi potenţialul lor sunt foarte mari. Ea îi spune că e gata să-şi aducă trupa la Beijing, să i-o prezinte.

Stai departe de Beijing, o instruieşte el. Fă-o la Shanghai. Vorbeşte cu prietenul meu, Ke Qin-shi, primarul din Shanghai, pentru fondurile necesare producţiei. E loial. Aş merge eu însumi cu tine ca să te sprijin, dar ar fi prea bătător la ochi. Du-te la Ke cu mesajul meu. Mă reprezinţi pe mine. Ia scriitorii în care ai încredere. Lansează apelul la denunţarea

şi criticarea naţională a piesei *Hairui, concediat din funcţie*. Va fi un balon de testare. Dacă va exista un răspuns, ne vom lăsa grijile deoparte. Dacă nu va exista, atunci am dat de necaz.

Ea e incapabilă să mai scoată vreun cuvânt, se simte atât de fericită, încât e nevoită să-şi ia la revedere ca să-şi ascundă emoţia.

El trage un fum din ţigară şi o conduce la uşă. Doar o clipă, Jiang Ching, zice el şi aşteaptă ca ea să-i acorde toată atenţia. Te-ai plâns că te-am ţinut prizonieră într-o cuşcă. S-ar putea să ai dreptate. S-au făcut douăzeci şi ceva de ani, nu-i aşa? Iartă-mă. Am fost obligat să fac asta. Mă aflu într-o poziţie dificilă. În orice caz, acum pun capăt acestei situaţii. Ai plătit destul. Acum ieşi în lume şi rupe vraja.

Ea i se aruncă la piept.

El o ţine în braţe şi o linişteşte.

Printre lacrimi, se ivesc zorile sufletului ei, etalându-şi măreţia.

*

Secretara îmi spune că primarul Ke a venit cu două ore mai devreme ca să-mi aştepte sosirea. E o întâmpinare ceremonioasă. Menită a-mi arăta curtoazia lui. Îi spun secretarei că îi sunt recunoscătoare primarului pentru ospitalitatea sa.

Maşina silenţioasă mă duce pe şoseaua Hua-shan, la numărul 1245. Primarul Ke stă lângă mine şi îşi notează fiecare cuvânt pe care-l rostesc. Îi transmit salutările lui Mao şi îi spun că trebuie să găsesc scriitori buni.

Nu poate doamna Mao să găsească scriitori buni la Beijing? Metropola imperială nu atrage intelecte deosebite?

Zâmbesc. Un zâmbet care demonstrează secretul absolut. Un zâmbet pe care primarul Ke îl citeşte şi-l înţelege. Primarul e din neam de ţărani şi are un cap care-mi aminteşte de o ceapă. Poartă îmbrăcăminte albă din bumbac. O pereche de sandale negre din bumbac. Un costum pe care cadrele de partid îl poartă pentru a-şi arăta originea revoluţionară. Să fii împotriva pantofilor din piele înseamnă să fii antiburghez. Sunt sigură că veţi oferi rezultate care vor fi pe placul

lui Mao, îi spun. Îl las în voia lui, să nu se grăbească, îl las să-şi calculeze pe degete rata de profit.

Primarul Ke mă roagă să-i răspund la o întrebare. O singură întrebare şi cu asta, gata. Aprob din cap. Pe scriitorii din Beijing nu se mai poate pune bază?

Ea nu spun nici un cuvânt.

El pricepe. Pricepe că Mao priveşte Shanghaiul drept noua lui tabără. Pricepe că Mao e gata să zdrobească Beijingul.

A doua zi dimineaţă, primarul Ke mă sună să-mi spună că trimite un scriitor pe nume Chun-qiao la mine la vilă. Chun-qiao este editorul-şef al ziarului *Shanghai Wen-hui*. E cel mai bun din câţi am cunoscut vreodată, zice el.

Transmite-i tovarăşului Chun-qiao cel mai cald salut al tovarăşului preşedinte, îi spun.

Chun-qiao soseşte după două ore. Bine aţi venit la Shanghai, doamnă Mao. Se înclină să-mi strângă mâna. E slab ca un toiag şi fumează. După câteva minute de conversaţie, descopăr că mintea lui e ascuţită ca un brici.

Shanghaiul poate face orice doreşte doamna Mao. Zâmbeşte, arătându-şi toţi dinţii.

În prima mea noapte la Shanghai mi-e greu să dorm. Oraşul îmi aminteşte de cum îmi mâncam sufletul din cauza lui Tang Nah şi Dan şi de cum tânjeam după atenţia lui Junli. Nu era nici o bucăţică de carne întreagă rămasă pe trupul minţii mele. Cât de eroic mă luptasem cu soarta. Tinereţea mea a fost un rug cu ierburi ale pasiunii care miroseau puternic. Nu am uitat niciodată parfumul Shanghaiului.

Noaptea e dulce-amară, plină de lacrimi. Nu mă pot abţine să nu-mi aduc aminte de trecut. Suferinţa mea. Chinul, sentimentul că sunt încurcată în propriile-mi intestine, neputinţa de a riposta. Încet, urma înnoroită a amintirii dispare în orizontul plat. Îmi privesc sentimentele cum ard şi se risipesc în cenuşă. Îmi dau seama că, dacă nu-mi pot trăi viaţa îngrijindu-mi viile la soare, trebuie să învăţ să am încredere în instinctele mele. În sensul acesta, eu sunt numele meu. *Jiang Ching. Verdele vine din albastru, dar e mai bogat decât albastrul.*

Chun-qiao se dovedeşte a fi o alegere bună. Are o percepţie clară a ceea ce sunt eu. Mă tratează ca pe egalul lui Mao. Cu aceeaşi consideraţie, el luptă pentru ideile şi gândurile mele şi îmi sporeşte puterea. Lumea zice că nu zâmbeşte niciodată. Însă atunci când mă zăreşte, înfloreşte ca un trandafir. În dosul ochelarilor cu lentile groase, ochii lui seamănă cu nişte mormoloci. Pupilele nu-i stau niciodată locului. Îmi spune că i-am dăruit o nouă viaţă. Cred că vrea să spună că i-am dăruit o scară spre raiul politic. Îmi zice că aştepta un astfel de moment de mulţi ani. S-a născut ca să-şi dedice viaţa unei cauze, să fie puternicul premier al unui împărat.

Ea apreciază comentariul lui Chun-qiao. Zi după zi, ziarul lui o numeşte „purtătoarea drapelului roşu" şi „armata de pază a maoismului". Articolele enumeră faptele ei în calitate de revoluţionară şi de cel mai apropiat colaborator al lui Mao. Chun-qiao pune accentul pe opoziţia crescândă împotriva lui Mao. „Fără un înger păzitor precum tovarăşa Jiang Ching, viitorul Chinei se va spulbera."

Tobele bat. Actriţa se încălzeşte pentru rol. Apucându-se să-i influenţeze pe alţii, nu e conştientă de cât de susceptibilă este ea însăşi la propria-i propagandă. Însă nu a dus niciodată lipsă de pasiune. Începe să semene cu rolul ei în viaţa cotidiană. Devine stilul ei să-şi înceapă discursurile cu aceste cuvinte: *Uneori mă simt prea slabă ca să ţin cerul pentru tovarăşul preşedinte Mao, dar mă forţez să mă ridic, pentru că a-l sprijini pe Mao înseamnă a sprijini China; a muri pentru Mao înseamnă a muri pentru China.*

Cu cât vorbeşte mai mult, cu atât mai pătrunsă e de rolul ei, devenind una cu el. Curând, nu mai e nici o diferenţă. Nu-şi mai poate deschide gura fără să amintească faptul că Mao, Marele Salvator al Poporului, este în pericol. I se pare că fraza o leagă de auditoriu – eroina îşi riscă viaţa pentru legendă. Se emoţionează ea însăşi atunci când repetă replicile. Ea este, din nou, peştera lui Mao; ea îi simte, din nou, mâinile strecurându-i-se pe sub cămaşă; şi pasiunea îşi croieşte, din nou, drumul înapoi spre ea.

Ea devine energică şi sănătoasă. Răspunsul publicului este febril. Oriunde merge, e întâmpinată cu căldură şi admiraţie.

Cercurile artistice şi teatrale din Shanghai ajung să o accepte şi să o sprijine. Tinerele talente fac coadă la picioarele ei şi o imploră să li se acorde şansa de a-şi oferi vieţile. Păstraţi-vă talentul pentru tovarăşul preşedinte Mao, zice ea. Îi bate uşor pe umăr şi le strânge mâinile cu afecţiune. Fără să irosească deloc timpul, Chun-qiao creează loialişti şi formează ceea ce el numeşte Tabăra Roşie Modernă a doamnei Mao.

În procesul prin care se recreează pe ea însăşi, îi studiază scrierile lui Chun-qiao şi îi recită replicile la demonstraţiile publice. În mai, face o călătorie înapoi la Beijing, pentru a vedea ce mai face Mao.

*

Soţul meu nu e acasă. S-a dus în sud şi a dispărut în minunatul peisaj al Lacului de Vest. Când îi trimit o telegramă secretarei lui, cerându-i programarea unei întâlniri pentru a-l pune la curent cu progresele mele, el îmi trimite drept răspuns un poem despre celebrul lac.

Cu ani în urmă, am văzut un tablou al acestuia.
Nu mi-a venit să cred că o astfel de minunăţie
există sub ceruri.
Azi, când traversez lacul,
Ajung la concluzia că la tabloul acela mai trebuie
lucrat.

Simt că s-ar putea ca, în sfârşit, el să fie gata să-şi redeschidă inima pentru mine. N-am putut uita nicicând poemul pe care i l-a trimis lui Fairlynn şi cât de mult m-a durut asta. Îl pot ierta pentru virgine. Da, i-am purtat pică, dar nu l-am urât niciodată. Chiar şi în cele mai proaste momente ale mele, nu am dorit niciodată ca el să fie răsturnat. Zeii provoacă întorsături stranii de situaţie. Iată-l acum pe el ajuns în faţa mea, ca să fie ajutat. Nu am fost niciodată superstiţioasă, până acum.

Plutim pe Lacul de Vest. E o toamnă aurie. Trestia e deasă şi a ieşit papura. Digul e mărginit de sălcii plângătoare.

Frunze de lotus acoperă, pe anumite porţiuni, lacul. Printr-un pod, sunt legate de ţărm pavilioanele construite în diverse stiluri în timpul dinastiilor. Locul e ornat cu stânci şi e înconjurat de plopi, piersici şi caişi. Faimosul Pod Rupt e construit din marmură albă şi granit, o structură semănând cu o curea subţire, arcuită.

Nu mai e nimeni, în afară de noi doi.

Mao pare absorbit de frumuseţea care ne înconjoară. După un răstimp, îşi ridică în sus bărbia, ca să simtă soarele mângâindu-i faţa.

Mă năpădesc amintirile. Vremurile din Yanan şi de mai înainte. Mi-au dat lacrimile. Nu din cauza dragostei, ci din cauza a ceea ce am îndurat. Felul în care m-am salvat cândva singură. Triumful propriei mele voinţe şi refuzul meu de a mă da bătută.

Ţi-am povestit cum am făcut cunoştinţă prima oară cu Lacul de Vest? vorbeşte Mao pe neaşteptate, cu ochii aţintiţi asupra unui pavilion din depărtare. Dintr-un vas de ceramică pictată, de proastă calitate, pe care mi l-a cumpărat o rudă în vârstă care vizitase locul. Desenul de pe vas reprezenta o hartă cu punctele de interes de pe lac. Apa, copacii, pavilioanele, templele, podurile şi galeriile. Erau toate limpede ilustrate şi însoţite de titluri elegante. Băiat de la ţară cum eram, nu aveam ocazia să mă întâlnesc cu fotografii sau tablouri, aşa că am luat vasul la mine în cameră şi l-am studiat. De-a lungul anilor, m-am familiarizat atât de mult cu locul, că mi-a pătruns în vise. Când am vizitat lacul mai târziu, adult fiind, am simţit că era un loc pe care îl cunoşteam foarte bine. A fost ca şi cum aş fi pătruns din nou în visele mele de odinioară.

*

Poftim? Îndrăzneşte cineva să nu-l asculte pe tovarăşul preşedinte Mao? Glasul lui Chun-qiao era plin de uimire.

Jiang Ching îşi roteşte bărbia, în timp ce tonul ei devine misterios. Am sprijinul total al tovarăşului preşedinte Mao pentru a contraataca. Ea repetă fraza, ca şi cum i-ar face plăcere să o audă răsunând.

Sprijinul total! Chun-qiao expiră şi bate din palme.

Iată analiza mea asupra situaţiei, continuă Jiang Ching. *Hairui, concediat din funcţie* este cheia.

Chun-qiao se lasă pe spate şi îşi trece degetele prin păr. Pentru dumneavoastră, doamnă Mao, sunt dornic să-mi înmoi peniţa de la stilou în sucul creierului meu.

Ea îi întinde mâna, pentru ca el să i-o strângă, şi apoi îi şopteşte blând în ureche: În curând, locurile din Biroul Politic vor fi vacante şi cineva va trebui să le ocupe.

Eu nu beau, dar astăzi vreau să demonstrez că-mi pun viaţa în mâinile dumitale. Haide, Chun-qiao, să bem până la fund.

Bem *mai tai*. E trecut de miezul nopţii. Spiritul nostru e încă plin de avânt. Punem la punct ultimele detalii ale planului nostru. Alegem parteneri pentru această treabă.

Chun-qiao îl propune pe discipolul său, Yiao Wen-yuan, care este şeful Biroului de Propagandă din Shanghai. Am fost atent la omul ăsta. A început să-şi arate talentul politic în timpul mişcării orientate împotriva dreptei. E cunoscut pentru criticile sale la adresa cărţii lui Ba-jin, *Umanitatea*. E o armă grea. Oamenii îl numesc „Bâta de aur". Condeiul lui a pus la pământ multe personaje de neclintit.

Bravo! Ne trebuie bâte de aur, răspund eu. Bâte de fier şi bâte de oţel. Rivalii noştri sunt tigri cu dinţi de oţel.

Următoarea ei întâlnire cu Mao pune istoria în mişcare.

10 noiembrie 1965. Se ridică cortina epopeii Marii Revoluţii Culturale a Proletariatului. E liniştită la început, precum schimbarea mareei. Zgomotul se aude năvălind la distanţă. După opt luni de pregătire neîntreruptă, zi şi noapte, Jiang Ching, Chun-qiao şi Yiao termină de redactat „Despre piesa *Hairui, concediat din funcţie*".

Mao revizuieşte şi corectează ciorna. O săptămână mai târziu, textul apare în *Shanghai Wen-hui*.

Nimeni, de la Biroul Politic la congres, nu ia în serios articolul. Nimeni nu vorbeşte despre el. Nici un alt ziar nu-l retipăreşte. Precum o piatră aruncată într-o fântână secată, nu se aude nici un sunet.

Jiang Ching intră în cabinetul lui Mao în cea de-a nouăsprezecea zi după publicare. Încearcă să-şi ascundă bucuria.

Rezistenţa este evidentă, începe ea. Vocea ei este bine controlată. Asta e o tăcere organizată.

Soţul meu se întoarce spre fereastră şi priveşte afară. Lacul Zhong-nan-hai e scăldat în lumina lunii. Marea de copaci e drapată în raze argintii. Umbrele sunt de catifea neagră. Nu la mare depărtare, printre aburi de ceaţă, se înalţă pavilioanele Yintai şi Pasărea Phoenix, unde fiecare fir de iarbă, fiecare lemn, cărămidă şi ţiglă deapănă o poveste.

Aici a fost ţinut ostatic împăratul Guang-xu de către împărăteasa văduvă. Mao vorbeşte pe neaşteptate, aşa cum face întotdeauna. Primul vicepreşedinte al republicii chineze, Li Hong-yuan, s-a aflat sub arest la domiciliu în acelaşi loc. Crezi că ei ar îndrăzni?

Suntem cu toţii pregătiţi să începem, tovarăşe preşedinte. Sănătatea ta este norocul naţiunii.

Ai tipărit articolul sub forma unei broşuri? întreabă Mao.

Da, dar librăriile din Beijing nu sunt interesate. S-au pus în stoc, fără mare tragere de inimă, doar trei mii de exemplare, faţă de cea a vicepreşedintelui Liu, *Despre autoeducaţia unui comunist*, care s-a vândut în şase milioane de exempare.

Ai transmis această situaţie şefului Biroului Cultural, Lu Din-yi?

Da. Comentariul lui a fost că „e o chestiune academică".

Mao se ridică şi scuipă din gură frunzele de ceai. Jos cu Biroul Cultural şi cu Comitetul Orăşenesc din Beijing! Hai să agităm ţara. Spune maselor să clatine bărcile duşmanilor. Revoluţia trebuie reînnoită.

Ordinul tău a fost dat.

Primul cuplu al Chinei îşi foloseşte puterea la capacitate maximă. Prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă, Mao lansează mişcarea. *Să lăsăm ca Revoluţia Culturală să fie un proces purificator pentru suflet*, îl citează ziarele pe Mao. *Vechea orânduire trebuie abandonată. Un picior de muncitor ar trebui să poată călca într-o sală de operă fără*

să plătească; fiul bolnav al unui țăran ar trebui să primească aceeași îngrijire medicală ca și guvernatorul provinciei sale; un orfan ar trebui să dobândească educația cea mai aleasă; iar cei în vârstă, handicapații și persoanele cu dizabilități ar trebui să beneficieze de asistență medicală de stat gratuită.

În câteva luni, crearea haosului devine un mod de viață. Vandalismul nu numai că este încurajat, dar este numit un act prin care „cineva este ajutat să se despartă de seducția răului". A urma învățăturile lui Mao devine o practică rituală, o nouă religie. În propaganda de douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru a doamnei Mao, din Mao nu mai rămâne nimic altceva decât însuși Buddha.

În spatele zidurilor groase ale Orașului Interzis, Mao concepe sloganuri care să inspire masele. Ca un împărat, el emite edicte. Astăzi, „Toți sunt egali în fața adevărului", iar mâine „Încurajați-i pe soldați să preia conducerea școlilor". Guvernatorii și primarii – mai ales primarul Beijingului, Peng Zhen, și șeful Biroului Cultural, Lu Din-yi, sunt dezorientați. Cu toate astea, Mao îi forțează să conducă în numele Biroului Politic. Între timp, Kang Sheng este însărcinat de Mao să monitorizeze activitatea primarului.

Jiang Ching e însărcinată „să meargă peste tot să aprindă focuri".

Tu îți poți permite să faci încurcături, îi zice Kang Sheng. Dacă ceva nu iese bine, Mao o să te susțină. Situația mea e diferită. Eu nu am pe nimeni care să mă susțină. Trebuie să fiu cu băgare de seamă.

Există rezistență. Ea vine din partea vicepreședintelui Liu și a prietenului său, vicepremierul Deng Xiao-ping. În vreme ce pe Liu Mao l-a considerat mereu un rival, pe Deng îl consideră un talent valoros. Odată, Mao a zis că „sticluța" lui Deng e plină cu lucruri uimitoare. Educat în Franța, Deng a gustat din cupa capitalismului și i-a plăcut la nebunie. Vorbește puțin, dar face multe. El e de partea vicepremierului Liu în sprijinirea programelor capitaliste. Pe 5 februarie, într-o zi geroasă, el și Liu hotărăsc să țină o ședință a Biroului Politic, pentru a discuta despre documentul urgent al primarului Beijingului, Peng Zhen, intitulat „Raportul".

Intenţia documentului este să clarifice confuzia pe care a provocat-o doamna Mao cu articolul „Despre *Hairui, concediat din funcţie*“, cu scopul de a restrânge criticile la o zonă academică, zice Peng. La sfârşitul şedinţei, Peng îi roagă pe Liu şi Deng Xiao-ping să semneze o scrisoare de sprijin în favoarea „Raportului“. A doua zi, atât scrisoarea, cât şi documentul îi sunt înfăţişate lui Mao.

Soţul meu nu exprimă nici o obiecţie faţă de „Raport“. De fapt, el nu se lasă niciodată prins într-o situaţie în care să trebuiască să dea un răspuns în alb sau negru. Mao înţelege că respingerea documentului ar însemna respingerea a nouăzeci la sută din membrii cabinetului său. El trăieşte ca să joace rolul salvatorului, nu pe cel al călăului.

În viitor, Mao va fi ţinut mereu minte pentru faptele sale bune. De exemplu, larg răspândita poveste a participării sale la funeraliile mareşalului Chen Yi, în 1975. Faptul că a sosit în pijamale a demonstrat cât de tare s-a grăbit să ajungă acolo. Privitorii au fost lăsaţi să creadă în sinceritatea durerii lui Mao. Cu toate astea, adevărul este că Mao ar fi putut salva viaţa mareşalului rostind un simplu „nu“ ca să împiedice Gărzile Roşii de la a-l tortura pe acesta până la moarte.

Asta nu înseamnă că am rezerve în legătură cu tactica soţului meu. Sunt alături de el. E un om nemaipomenit, un vizionar care construieşte un vis măreţ pentru ţara sa. Ţelul revoluţiei este paradisul. Am înţeles întotdeauna că „Revoluţie înseamnă o clasă socială care răstoarnă o alta prin intermediul unei acţiuni violente“ – ne-am pus cu toţii viaţa la bătaie.

Jocul continuă. Mao e pornit să măture opoziţia. La şedinţele de partid, zâmbeşte şi stă la taifas cu Liu şi Deng. Îi întreabă de familie şi glumeşte pe seama obiceiului lui Deng de a juca poker. Mao are abilitatea de a dezarma din vorbe, de a fermeca şi de a-şi face victimele să uite de suspiciuni, până când devin o uşă deschisă. Apoi loveşte.

Primarul Beijingului, Peng Zhen, este foarte bucuros că preşedintele Mao nu are nici un comentariu cu privire la

„Raport". El presupune că are sprijinul lui Mao. Vestea îi liniştește pe vicepreşedintele Liu şi pe Deng Xiao-ping.

Îmi cunosc soţul. Se prea poate să se prefacă bolnav şi retras, însă vine înapoi şi îşi ia duşmanul prin surprindere. Este ceea ce face şi acum. Planifică bătălia, rearanjându-şi tabla de şah. Are convingerea că în joc e viitorul Chinei. Crede că are de-a face cu o lovitură de stat, că armata sa se răzvrăteşte. E convins că are loialitatea unei singure forţe militare, din provinciile nordice – cea condusă de bolnăviciosul mareşal Lin.

De ani de zile, Lin apelează la tot felul de trucuri ca să câştige favorurile lui Mao. În legătură cu purtarea sa, colegul său, mareşalul Luo Rei-qing, nu numai că e dezgustat, dar îl şi critică, acuzându-l de ipocrizie.

Am ajuns să-l cunosc pe Lin prin intermediul lui Kang Sheng. Kang Sheng zice că Lin Biao e o mireasă care a aşteptat toată viaţa ziua nunţii şi acum are inelul pe deget.

Merg în vizită la familia Lin. Pomenesc de mareşalul Luo. Anunţ că Luo este acum duşmanul nostru comun.

Care-i povestea dumneavoastră? mă întreabă Lin.

Mi-ar plăcea să am o poziţie oficială în Partid. Credeam că mareşalul Luo e prieten apropiat cu soţul meu şi poate că o să vrea să-mi întindă o mână de ajutor. Mi-ar plăcea să determin armata să participe la Revoluţia Culturală.

Ce s-a întâmplat?

Mareşalul Luo m-a refuzat. Mi-e prea jenă să descriu amănuntele – nu a vrut nici măcar să mă lase să iau o uniformă!

Nu e nevoie să continuaţi, doamnă Mao. Ştiu ce e de făcut. Ce-ar fi să veniţi la cartierul meu general, să deschideţi un seminar?

20 februarie 1966. Îmbrăcată într-o uniformă nouă-nouţă, doamna Mao Jiang Ching ţine un discurs împotriva „Raportului". Este pentru prima oară în viaţa ei când ţine o şedinţă la care participă înalţi demnitari ai statului şi oameni din forţele armate. Trece prin experienţa tracului scenic. Însă este încrezătoare. După aceea, ea îl informează pe Mao despre ceea ce a făcut. El o felicită.

Din acel moment, Lin Biao şi doamna Mao Jiang Ching se vizitează unul pe altul în mod frecvent. Ei alcătuiesc o alianţă, prin care se susţin reciproc împotriva duşmanilor.

După discursul meu, cartierul general al lui Lin editează o broşură. Se numeşte *Rezumatul discuţiilor ţinute de tovarăşa Jiang Ching şi patronate de tovarăşul Lin Biao.* Cuprinde textul discursului meu. Subtitlul este *Despre rolul artei în armată.* Pe scurt, *Rezumatul.*

Tovarăşa Jiang Ching este membrul de partid model, scrie pe prima pagină a tipăriturii mareşalului Lin. *Ea şi-a adus o imensă contribuţie şi a făcut mari sacrificii pentru patria noastră. Revoluţia Culturală i-a oferit prilejul să-şi demonstreze calităţile de lider. Ea străluceşte ca talent politic.*

Mao este foarte mulţumit de *Rezumat.* Am afirmat că maoismul este cea mai importantă şi singura teorie a Partidului Comunist Chinez.

În următoarele patru săptămâni, Mao mă cheamă de patru ori pentru a revizui personal *Rezumatul.* În aprilie, Mao emite un ordin pentru a face din *Rezumat* manualul de instrucţiuni al fiecărui membru al Partidului Comunist.

Te ating cu mâinile astea, le pun pe obrajii tăi care ard, ca să se răcorească.

Mă uit în oglindă şi mă îmbrăţişez pentru toate prin câte am trecut. Dându-mi ochelarii jos, zăresc o pereche de ochi umflaţi.

Te-am făcut să verşi lacrimi, te-am făcut să iubeşti şi te-am obligat să te dai peste cap pe lame de cuţit. Ai fost un evantai de iarnă, o sobă de vară – nimeni nu te-a dorit. Însă acum a sosit vremea ta.

Noul meu rol mă ajută să înţeleg fericirea într-o lumină diferită. E mai presus de dorinţa fizică şi de nevoia de companie, mai presus de noţiunea obişnuită de iubire. Am gonit pe tot pământul în sălbăticie şi ştiu că fiecare fiinţă umană este, în esenţă, singură. Am decis să împing la o parte tăcerea şi să răspund muzicii. M-am transformat într-o fântână exuberantă.

Pe tărâmul inimii mele, soarele nemilos al verii aurii se avântă printre frunze.

Vezi tijele de crin, cum se iţesc verzi şi înalte, şi albinele strângând nectarul dintr-un lan nesfârşit de trifoi?

*

Pe 28 martie, Mao găzduieşte în cabinetul său o şedinţă secretă. Singurii care participă sunt Jiang Ching, Kang Sheng şi Chun-qiao. Mao o numeşte şedinţă a Biroului Politic, deşi membrii săi oficiali, vicepreşedintele Liu, premierul Zhou, comandantul-şef al armatei, Zhu De, vicepremierul Chen Yun şi Deng sunt excluşi.

Şedinţa ţine trei zile întregi. Mao subliniază că raportul primarului Peng nu a reuşit să îndeplinească principiile comunismului. *E timpul pentru rebeliune*, îi instruieşte Mao. *Vechiul Birou Politic nu mai lucrează pentru revoluţie. Jos cu Biroul Cultural şi Comitetul primarului din Beijing. Haideţi să-i trimitem pe diavoli în iad şi să eliberăm fantomele!*

Mao se întoarce spre Chun-qiao şi îl întreabă câte zile i-ar lua să aranjeze apariţia unor articole critice împotriva „Raportului".

2 şi 5 aprilie, vine replica lui Chun-qiao.

În *Cotidianul poporului* şi *Steagul roşu*?

Da, va servi la lansarea unui atac la scară naţională.

Exact aşa cum obişnuia să o facă în lupte, el îl desemnează pe Kang Sheng ca principala forţă de sprijin. Asigură-te că scapi de orice câine care îndrăzneşte să ne stea în cale.

După şedinţă, sunt frânţi de oboseală. Ea îl observă cu atenţie. Stă în scaunul său din răchită şi îşi reazemă capul de spătar. O podidesc lacrimile. Simte saltul timpului. Îşi aminteşte clipa când el stătea aşezat în aceeaşi poziţie, gândindu-se profund la cucerirea Chinei. E atât de îndrăgostită de el, că respiră cu grijă, temându-se să nu-i tulbure gândurile.

În linişte, ea răsfoieşte însemnările de la şedinţă. Tăcerea din încăpere o încântă. Ştie că el se simte în largul lui cu ea. Aşa cum erau pe vremuri în Yanan. Mulţumirea, starea de a fi împreună.

Hai să facem o plimbare în Palatul de Vară, zice el deodată şi se ridică.

Ea îl urmează fără o vorbă. Bagă de seamă că el poartă o pereche de pantofi noi din piele. Îşi aminteşte că el urăşte pantofii noi. Îl întreabă dacă nu vrea să se schimbe în nişte sandale din bumbac.

Nu mă bat, îi explică el. Micul Dragon mi i-a lărgit.

Sala Pinilor a fost cândva o curte mare cu copaci seculari. Pe laturile de est, vest şi nord sunt arcade. Şi, de asemenea, stâlpi din piatră, minunat sculptaţi. Cuplul păşeşte încet printre copaci. Se află acum pe aleea imperială centrală, care şerpuieşte paralel cu lacul. Este aleea pe care obişnuiau să se plimbe împăratul Hsien Feng şi împărăteasa Tzu Hsi. E îngustă şi umbrită de chiparoşi înalţi.

Ea îi calcă pe urme. După o milă, se zăreşte Pagoda Smălţuită A Comorilor Numeroase. Pagoda e o construcţie cu şapte etaje, de mai mult de zece metri înălţime, având opt laturi. Este incrustată de sus până jos cu cărămizi smălţuite, de culoare albastră, verde şi galbenă. Multiple sculpturi ale lui Buddha înfrumuseţează zidăria. Pagoda e aşezată pe o platformă de piatră albă şi este încoronată de un turn cu vârf ascuţit, aurit.

Vântul poartă un sunet melodios. Mao se uită în sus. În vârful pagodei sunt atârnaţi clopoţei din bronz. Ea vine alături de el. Ştergându-şi fruntea umedă, îl laudă pentru sănătatea sa. El nu face nici un comentariu şi intră în pagodă. Nu se opreşte când trece pe lângă o tăbliţă din piatră pe care este cioplit: ODĂ PAGODEI IMPERIALE A COMORILOR NUMEROASE DE PE DEALUL LONGEVITĂŢII. E scrisă cu caractere chinezeşti, manciuriene, mongole şi tibetane. Se opreşte în faţa statuilor lui Buddha.

Am fost aici de două ori deja luna asta, zice el pe neaşteptate. Am venit să văd dacă pot să creez o legătură spirituală între făuritorul acestei pagode şi mine.

Are glasul scăzut şi ea de-abia îl aude. Însă nu spune nimic.

El continuă. Întrebarea mea e de ce a pus constructorul peste nouă sute de statui ale lui Buddha pe faţada acestui

templu micuţ? Ce anume l-a motivat? Ce fel de nebunie? O fi fost cuprins de panică? Ce anume îl gonea din urmă? E un loc periculos în care să lucrezi. Ar fi putut să cadă în orice clipă. E foarte posibil să fi căzut, chiar. De ce? Mie mi se pare că Buddha a fost protecţia lui – cu cât construia mai mult, cu atât se simţea mai protejat. Trebuie să fi fost mânat de această idee. Trebuie să fi rămas fără suflu în această întrecere cu sine însuşi.

Brusc, ea are senzaţia că Mao vorbeşte despre el însuşi. Despre poziţia lui în Biroul Politic. Duşmanii pe care-i înfruntă. Lui îi este teamă.

Tovarăşe preşedinte! strigă ea. Sunt alături de tine indiferent dacă ne îndreptăm spre rai sau spre iad!

El se întoarce spre ea, privind-o cu ochi blânzi.

Ea se simte apreciată, aşa cum era apreciată cu treizeci de ani în urmă, în peştera din Yanan. Îşi aude din nou propriul glas, declarând iubire printre bombele care cad.

În devotamentul ei, el se recunoaşte din nou drept erou. Treptat, privirea lui se înceţoşează. Îşi coboară glasul. Îmi doresc ca totul să fie doar în capul meu. Un bătrân sărit, paranoic fără nici un motiv. Îmi doresc să fie doar căderea dinţilor cea care mă supără. N-ai să crezi că azi-dimineaţă am aplaudat când am avut un scaun normal. Un lucru prostesc, dar care îmi controlează starea de spirit. Îmi pierd şi văzul, Jiang Ching. Acum să-mi spui, te rog, că nu e adevărat ceea ce simt – că sunt bătrân şi că mă duc pe apa sâmbetei.

Îi e milă de el, dar nu e nefericită. Adevărul e că teama este cea care l-a făcut să o vadă. Ea trebuie să facă în aşa fel încât pericolul să persiste, pentru ca ea să poată rămâne în atenţia lui.

Condu-mă spre foc! îi zice ea. Dă-mi ocazia de a demonstra cât de mult pot să fac şi voi face totul din dragoste.

El se întinde spre ea.

Încă o dată, ea simte prezenţa doamnei Yuji. Veneraţia revine şi se amplifică. Ea reintră în scenă. Iubiţii se plimbă în jurul celor opt laturi cu statui ale lui Buddha care-i supraveghează pe cei nouă sute de zei albaştri, verzi şi galbeni. Iubiţii nu se mai ţin în braţe, buzele lor nu mai şoptesc, dar stau de vorbă şi încep să se audă unul pe altul.

Pe rând, ei descriu animalele sălbatice nenumărate din jurul lor, lucrătorii obscuri ai pământului, inocenții teribili, ucigașii și visurile lor, roiul uriaș de albine, felul în care se împerechează și omoară în tăcere.

O, Cerul știe cât de mult te compătimesc! strigă ea cu un glas teatral. Replica e stilată și emoționantă. Poruncește, tovarășe președinte, iată sabia mea.

*

Gata cu lucratul de una singură. Gata cu traiul într-o splendidă izolare. Trupul meu nu s-a simțit nicicând mai tânăr. Pe 9 aprilie, mă plictisesc ascultând autocritica lipsită de substanță a primarului Peng Zhen. Las chestiunea în mâinile lui Kang Sheng și Chen Bo-da, un critic călău, pe care l-am recrutat de curând, și care este, de asemenea, directorul Institutului de marxism-leninism din Beijing. Îi trimit lui Mao un raport despre Peng Zhen, pregătit de Chen Bo-da, intitulat „Notificarea 5.16". De-acum, simt că Mao și-a pus în minte să-l demită pe vicepreședintele Liu – primul pas e pedepsirea primarului Peng, marioneta lui Liu.

Cum era de așteptat, Mao face comentarii asupra raportului și ordonă ca bătălia să se poarte în public.

4 mai. Are loc ședința care se finalizează cu căderea primarului Peng. Nu Mao este gazdă, ci vicepreședintele Liu. Lui Liu nu i se acordă nici o alternativă. Este incapabil să se revolte împotriva lui Mao. La ședință, Liu pare palid. Respiră adânc când ține discursul prin care își denunță prietenul. El citește în numele Biroului Politic. De-abia e în stare să-și susțină cuvântarea. Peng i-a fost un angajat credincios și un susținător fervent al programelor sale.

Vicepreședintele Liu nici măcar nu visează că el va fi cel care urmează. Dacă și-ar fi petrecut ceva timp citind *Istoria celor trei regate*, așa cum a făcut Mao, poate că ar fi prevăzut planurile conducătorului său.

Pentru a-l mulțumi pe Mao, pe 8 mai, sub pseudonimul Gao Ju – Torța cea Înaltă – am publicat un articol intitulat

„Către gruparea de partid anticomunistă : Foc !". Este primul meu articol publicat după treizeci de ani. Devine subiectul de discuţie al naţiunii. Peste tot se aclamă : *Să-l apărăm pe tovarăşul preşedinte Mao cu viaţa noastră !*

E noaptea de 9 mai. De bucurie, nu pot să dorm. Mi-am luat soarta în mâini şi am fost răsplătită. Azi-dimineaţă m-a sunat Mao, să mă felicite. A ţinut să-mi dăruiască un pachet din ginsengul lui. După-amiază, telefonul a sunat iarăşi. Era secretara lui Mao. Mao voia să merg la cină. Nah a venit acasă, zicea mesajul.

Nu am cu ce să mă îmbrac, am zis.

Secretara era nedumerită. Asta înseamnă „nu" ?

Stau pe scaun şi simt cum îmi tremură corpul. În sfârşit, mă vrea. Toţi anii de ranchiună se dizolvă în urma unui singur telefon. Sunt nebună ? Mă păcăleşte din nou ? Sau nu e decât ceva care are de-a face cu faptul că îmbătrâneşte ? Ori poate visez cu ochii deschişi ? El nu şi-a întrerupt exerciţiul pentru longevitate şi continuă să se culce cu fete tinere. Şi, totuşi, vrea să reia legătura cu mine. Şi vrea asta încă foarte mult.

Uneori, simt că-l cunosc îndeajuns de bine încât să-l iert – e mânat nu de pasiune sau de dorinţă trupească, nici măcar de marea sa dragoste de patrie, ci de teamă. Alteori, simt că a fost întotdeauna un străin pentru mine. O fiinţă rece şi distantă, bulversată din punct de vedere emoţional, întocmai ca şi mine. Nu a mers nici măcar o singură dată în vizită la spital la fosta lui soţie, Zi-zhen, sau la cel de-al doilea fiu al său, Anqing, care suferă de o boală mintală. La fel ca mine cu mama mea – nu am încercat niciodată să aflu ce s-a întâmplat cu ea.

Mao nu vorbeşte despre războiul din Coreea. Asta pentru a evita durerea pricinuită de pierderea lui Anying, fiul său cel mare, care a murit din cauza unei bombe americane. Mao nu şi-a revenit niciodată de pe urma morţii lui Anying. Doamna Mao Jiang Ching ştie că Anying este mereu în mintea lui în momentele de sărbătoare, mai ales în timpul Anului Nou Chinezesc. Mao nu acceptă niciodată invitaţiile

de a-şi vizita prietenii sau colaboratorii. Asta din cauză că nu suportă căldura familiilor. Zice că este un bărbat ce nu suportă tradiţia. Din cauză că tot ce e tradiţional se ţese în jurul familiei.

Cum poate Mao să nu simtă pierderea sau să nu aibă slăbiciuni faţă de durere şi despărţire, când e un poet atât de pasional? Nu poţi decât să ghiceşti că, de-a lungul anilor, durerea i-a schimbat sau, pentru a folosi un cuvânt mai exact, i-a distorsionat caracterul. Faptul că tânjeşte după ceea ce a pierdut se transformă, treptat, în invidie faţă de câştigurile altora. De ce are vicepreşedintele Liu tot ceea ce el nu are? Mao ştie că, din fire, e fragil şi că singura lui cale de a supravieţui este să înveţe să fie un Buddha de piatră. Ia tragedia din viaţa lui ca pe o ulceraţie a trupului – trebuie pur şi simplu să trăiască cu ea. Însă e nemulţumit că nu are puterea de a-şi vindeca durerea. Nu înţelege că-şi datorează compasiune. S-a educat în aşa fel încât să nu recunoască un astfel de cuvânt în vocabularul său emoţional.

E după cină. Ne relaxăm în jurul mesei, luând ceaiul. Nah ne roagă să nu discutăm despre chestiuni de lucru, cerere pe care trebuie să o refuz. Mă bazez pe timpul pe care-l petrec cu Mao, pentru că mâine s-ar putea să se răzgândească. M-am antrenat să fiu întotdeauna pregătită pentru ce e mai rău.

Nah iese valvârtej din încăpere. Unde te duci? urlu după ea. Nu-mi spune că mergi să-ţi pierzi timpul croşetând. I-ai sunat pe oamenii pe care te-am rugat să-i suni? Răspunde! Ai şaisprezece ani, nu şase!

Las-o în pace, zice tatăl ei. A băut ceva vin şi e în toane bune. E îmbrăcat în obişnuita lui pijama şi poartă o pereche de şosete, fără sandale. Camera e încălzită, dar tot pare goală şi rece. Nu seamănă cu un cămin. Aduce mai mult cu un cartier general de război, cu cărţi, mucuri de ţigară, prosoape şi căni împrăştiate neglijent peste tot. El se simte în largul lui să fie întotdeauna pe picior de plecare. Pereţii sunt goi. Nu-mi dau seama care e culoarea iniţială. Culoarea prafului. Pardoseala e din cărămizi mari, de un albastru-cenuşiu. I-am sugerat, odată, să pună o pardoseală din lemn, dar

nu a vrut să se deranjeze. Vara, încă mai foloseşte plasa împotriva ţânţarilor. Personalul lui i-a confecţionat una mare cât un cort de circ.

Am o sarcină importantă pentru tine, îmi zice, punându-şi ceaiul jos.

Ochii mi se măresc şi buzele îmi tremură de emoţie.

Am discutat cu Kang Sheng că tu ai fi cel mai bun candidat pentru a lua comanda laturii ideologice a activităţii mele. Ce părere ai?

Pentru tine, Mao Zedong, dacă bombei tale îi lipseşte un fitil, o să-mi întind eu trupul pe jos.

16 mai. După ce revizuieşte de şapte ori „Notificarea 5.16", Mao îşi aşterne semnătura pe ea şi intitulează documentul „Manualul Revoluţiei Culturale". În timp ce aceasta este trimisă organelor de presă, el înfiinţează un nou cabinet, separat de Biroul Politic deja existent. Îl numeşte Cartierul General al Revoluţiei Culturale, avându-l pe el drept comandant, pe Jiang Ching ca mâna lui dreaptă şi pe Kang Sheng, Chen Bo-da şi Chun-qiao drept consilieri-cheie.

Din acel moment, China este condusă de doamna Mao Jiang Ching, cu Mao aflat în spatele fiecărei mişcări a ei.

17

Iunie 1966. Vara mea fierbinte. Deşi cărarea este aspră, viitorul se arată luminos. În trecut, numele meu era lipsit de autoritate. Producătorii de operă şi criticii nu-mi arătau respect. Îmi rescriau scenariile. Trebuia să mă lupt pentru fiecare replică, pentru fiecare notă. Oamenii obişnuiţi mă considerau nevasta casnică a lui Mao. Cu excepţia Shanghaiului, unde Chun-qiao deţinea controlul, nimeni nu-mi publica spusele. Acum, că am sprijinul lui Mao, toţi se întrec să-mi câştige atenţia. Presa, după părere mea, e ca un copil mic – oricine îi oferă un sfârc, va fi numit mamă. Demnă de dispreţ.

În numele lui Mao, organizez un festival naţional – Festivalul Operelor Revoluţionare. Selectez potenţiale opere şi le adaptez pentru a sluji ţelului lui Mao. Fac demersurile necesare pentru ca artişti talentaţi să le îmbunătăţească, transformându-le în feerii de înaltă calitate, precum *Doborârea tigrului de munte prin isteţime* şi *Iazul familiei Sha*. Fac ca operele să poarte semnătura mea şi supervizez toate detaliile, de la selecţia actorilor la felul în care un cântăreţ ia o notă.

Există oameni care învaţă repede şi există minţi încăpăţânate. Trebuie să mă ocup de toţi. Nu trece o zi fără să simt umbra duşmanului. Când rezistenţa devine puternică şi proiectele mele se confruntă cu pericolul, îi dau telefon lui Mao. În dimineaţa asta, un cuplu de dramaturgi de-ai mei a fost luat de la lucru. Au fost trimişi în detenţie la ordinul duşmanului meu. Motivul a fost vag – „Nu au slujit poporul cu inima şi cu sufletul lor". Habar nu am cine e în fruntea opoziţiei. Totul se face prin intermediul studenţilor. Aici e o zonă de război. Duşmanul meu are multe chipuri. Studenţii sunt manipulaţi.

Mao mă consolează oferindu-mi un ajutor substanţial. Lansează o campanie, îmi zice el. Creează-ţi propria armată. Du-te în universităţi şi vorbeşte în favoarea mea la demonstraţiile publice. Scopul e să-i atragem pe studenţi de partea noastră.

Festivalul de treizeci şi şapte de zile se dovedeşte a fi un mare succes. Sunt primiţi trei sute treizeci de mii de oameni. Pentru a provoca emoţie, Mao şi noul său cabinet iau parte la ceremonia de închidere. Aplaud stând lângă Mao, îmbrăcată într-o uniformă nouă-nouţă a armatei, verde ca iarba. Când se lasă cortina, vărs lacrimi de fericire. Cum „Manualul Revoluţiei Culturale" e distribuit în fiecare comună, fabrică, campus sau stradă, mi-am pus temelia conducerii. La ordinul meu, studenţi, muncitori şi ţărani pun autorităţile la încercare. La mitinguri, recit la microfon poezia lui Mao:

Curajoşii pruni de iarnă înfloresc în zăpadă.
Numai jalnicii crini se văicăresc şi mor înghеţaţi!

Opoziţia nu dă semne de renunţare. Vicepreşedintele Liu îşi organizează propriile grupuri de contraatac. Mesagerii săi sunt numiţi Echipa de Lucru. Scopul lor este de a stinge „incendiile" – de a o distruge pe doamna Mao.

Însă ea nu e îngrijorată. Mao şi-a confirmat dorinţa de a-l înfrânge pe Liu. Mao e ferm hotărât să-i dea foc însuşi vicepreşedintelui Liu.

Noaptea trecută, a visat. Îşi căuta orbecăind drumul spre braţele iubitului ei, plângând în hohote de mai mare mila. El o alina de parcă ar fi fost un copil. Lacrimile ei i-au udat cămaşa.

În dimineaţa asta, iau micul dejun împreună. Să se afle unul în prezenţa celuilalt a devenit o modalitate de a-şi arăta afecţiunea. Nu-i povesteşte visul ei. Chipul lui e calm şi răbdător. Mănâncă amândoi în linişte. El mănâncă pâine cu terci şi ardei iute, iar ea lapte, fructe şi o felie de pâine prăjită. Servitorii stau ca nişte copaci. Îşi privesc stăpânii cum mănâncă. Dacă ar fi în reşedinţa ei, i-ar trimite de-acolo. Pe Mao însă nu-l deranjează. Îi place ca în fiecare colţ al camerei să se afle gărzi şi servitori atunci când mănâncă. Se

simte cât se poate de în largul lui să îşi expună muzica intestinelor sale în faţa gărzilor.

Ei, ce se întâmplă cu studenţii? întreabă Mao, sorbindu-şi zgomotos supa de ginseng.

Am găsit un tânăr de la Universitatea Qinghua, un student la chimie în vârstă de şaptesprezece ani. Îl cheamă Kuai Da-fu.

Îmi face plăcere să-l descriu pe Kuai Da-fu. Vorbesc despre el de parcă ar fi fiul meu. Are chipul prelung şi un caracter puternic. Ochi de raton şi nasul mare. Buzele lui îmi amintesc de albia uscată a unui râu. Mao râde la această remarcă.

Continuă, zice el. Continuă.

E timid, vulnerabil şi, totuşi, plin de înflăcărare. Nu are o constituţie fizică puternică. E aproape delicat. Însă are carisma unui idol adolescent. Atunci când vorbeşte, ochii îi scânteiază şi chipul lui se îmbujorează. Deşi nu e experimentat, ambiţia şi hotărârea lui îi vor asigura succesul.

Mao împinge la o parte bolul şi se lasă pe spate în scaun. Vrea să ştie cum am ajuns să pun ochii pe el.

Din cauza reacţiei sale la „Notificarea 5.16", îi explic eu. A făcut un afiş scris cu litere mari, în care îl ataca pe conducătorul Echipei de Lucru, un bărbat pe nume Yelin. L-a numit pe Yelin promotor al capitalismului. În consecinţă, a fost exmatriculat din universitate şi pus sub arest la domiciliu timp de optsprezece zile.

Dar tânărul nu comisese nici o crimă! se indignează Mao zgomotos, ca în faţa unei mulţimi.

Da, Kuai Da-fu nu şi-a recunoscut nici o vină, spune doamna Mao mai departe. În loc de asta, a declanşat o demonstraţie de o singură persoană, intrând în greva foamei.

Ce material deosebit!

Aşa m-am gândit şi eu.

Cu siguranţă îi inspiră pe alţii.

Ce să fac?

Vizitează-l!

Exact asta am făcut. L-am trimis pe agentul meu, tovarăşul Dong – probabil că nu-l ţii minte, lucra pentru Kang Sheng şi este loial. Arată atât de banal şi de plictisitor, că se amestecă în mulţime fără să trezească vreo bănuială.

Da?

I-am spus că are sprijinul meu şi al tău. L-am rugat să reziste şi să profite de ocazie pentru a se transforma într-un exemplu pentru tineretul ţării.

Acesta este momentul în care Mao se apleacă spre mine şi îşi pune mâna pe umărul meu. Masându-mă uşor, îmi şopteşte: Mă simt binecuvântat că te am alături de mine. Eşti foarte obosită? Nu vreau să te pun la muncă până te istoveşti. Ce-ai zice de-o vacanţă? Eu plec mâine. Vrei să vii şi tu?

Mi-ar plăcea foarte mult. Însă ai nevoie de cineva care să rămână la Beijing. Ai nevoie de mine ca să ţin situaţia sub control.

*

Mao evită telefoanele vicepreşedintelui Liu şi s-a dus hăt departe, în oraşul Wuhan, din provincia Hubei. Însă Liu se ţine după el. Insistă să-i raporteze despre necazurile de la Beijing. Revoltele studenţeşti. Incendierile. Îl imploră pe Mao să ordone încetarea acestora. Liu habar nu are în ce s-a băgat.

Nici un istoric nu poate să înţeleagă cum de a putut să fie atât de ignorant un om sclipitor de inteligent precum Liu. Cum e posibil să nu vadă iritarea lui Mao? Nu pot exista decât două explicaţii. Una este aceea că e atât de modest, că nu se percepe pe el însuşi ca fiind o ameninţare pentru Mao. Cealaltă e că este atât de sigur pe el, încât nu se gândeşte că Mao are vreun motiv să obiecteze la acţiunile sale. Cu alte cuvinte, se vede deja conducând China, vede poporul şi congresul Partidului votându-l pe el în defavoarea lui Mao.

Mao nu face nici un comentariu despre raportul vicepreşedintelui Liu. Când Liu îl roagă stăruitor să se întoarcă la Beijing, Mao refuză. Înainte de a pleca, Liu îi cere instrucţiuni. Mao îi aruncă doar atât: *Fă cum consideri că e potrivit.*

Când Liu ajunge înapoi în capitală, membrii săi de cabinet, care-l aşteaptă nerăbdători, îl întâmpină la gară. Liu le explică nedumerirea sa în ceea ce-l priveşte pe Mao. Cabinetul

încearcă să analizeze situaţia. Dacă Liu alege să lase lucrurile în voia lor, ceea ce înseamnă să-i permită doamnei Mao Jiang Ching şi lui Kang Sheng să continue să-şi facă mendrele în ţară, Mao se poate întoarce să-l dea afară pentru că nu şi-a făcut treaba. Însă, dacă îi opreşte pe Jiang Ching şi pe Kang Sheng, s-ar putea ca Mao să le ia apărarea acestora. La urma urmei, ea este soţia lui.

După o discuţie care le-a pus nervii la grea încercare, Liu şi Deng hotărăsc să trimită Echipele de Lucru să restabilească ordinea. Pentru a asigura corectitudinea acţiunii sale, Liu formează numărul lui Mao. Din nou, nici un răspuns.

De-acum, şcolile au fost închise în întreaga ţară. Studenţii îl imită pe eroul lor, Kuai Da-fu, şi se strâng pe străzi, purtând afişe scrise cu litere mari. *Promovaţi revoluţia!* a devenit cel mai fierbinte slogan. Pentru a se impresiona unii pe alţii, studenţii încep să atace trecătorii care li se par lor că ar face parte din clasa de sus. Ei sfâşie hainele confecţionate din mătase, rup pantalonii cu tur îngust şi taie pantofii din piele cu botul ascuţit. Poliţia e atacată ca fiind „maşinărie reacţionară" şi e paralizată. Studenţii şi muncitorii alcătuiesc facţiuni şi încep să se atace unii pe alţii pentru controlul teritoriilor. Economia ţării stagnează.

La şedinţa Biroului Politic din Beijing, vocea vicepreşedintelui Liu e răguşită. În faţa întregului său cabinet, el formează din nou numărul lui Mao: Haosul trebuie oprit imediat, tovarăşe preşedinte.

Răspunsul lui Mao vine calm şi indiferent. Nu sunt pregătit să mă întorc la Beijing. De ce nu-ţi pui mai departe planurile în aplicare?

Am permisiunea dumneavoastră?

Tu conduci ţara, nu?

Cu asta, Liu se întoarce înapoi la treabă. Sunt trimise alte sute de Echipe de Lucru. În două luni, revoltele incendiare sunt înăbuşite.

8 iulie 1966. Îmi scrie Mao. Scrisoarea e trimisă din oraşul lui natal, Shao Shan, din provincia Hunan. Îmi povesteşte istoria unui personaj antic, pe nume Zhong Kui, un erou cunoscut pentru faptul că prindea spiritele rele.

De când au început anii '60, am devenit Zhong Kui Comunistul. Mai departe, se descrie pe el însuşi drept un rebel internaţional – ştie că am o slăbiciune pentru rebeli şi bandiţi. *Lucrurile au şi ele limita lor. La ce să te aştepţi când ajungi în vârf, decât că o să începi să mergi în jos? Sunt pregătit de multă vreme să lupt până când toate oasele mi se macină, prefăcându-se în pulbere. Există peste o sută de partide comuniste în întreaga lume. Majoritatea au renunţat la marxism-leninism pentru a îmbrăţişa capitalismul. Suntem singurul partid rămas. Trebuie să ne împăcăm cu cruzimea unei astfel de realităţi, trebuie să ne dăm seama ce pun la cale duşmanii noştri şi trebuie să acţionăm mai departe ca să supravieţuim.*

Înţeleg perspectiva soţului meu. Înţeleg care este miza şi îi simt hotărârea fermă de a-l distruge pe inamic. Înţeleg în ce poziţie mă aflu. Încă o dată, am devenit tovarăşi de arme. În timpul zilei, sunt peste tot prin Beijing. Am creat sute de proiecte şi au loc toate în acelaşi timp. Din când în când, corpul meu nu reuşeşte să ţină pasul cu mine. Cedează, cuprins de febră. În acele momente, trimit după Nah şi ea vine la căpătâiul meu.

Nah încearcă să mă potolească. Nu pricepe de ce trebuie să-mi pun sănătatea în pericol. Nu vede rostul. De-abia pot eu să-l întrevăd. O femeie ca mine se străduieşte să-şi trăiască viaţa din plin. Mi-am îndreptat toate gândurile, toată fiinţa mea spre tatăl ei. Visurile, dragostea şi viaţa lui. Nu suport gândul de a fi abandonată iarăşi. Nu există nici o logică în spatele acestei chestiuni. Mao este pur şi simplu un blestem. Nu i-aş dori niciodată o astfel de iubire fiicei mele. Este pur şi simplu mult prea greu. Sunt mânată de un impuls fatal. Precum un somon rănit, înot împotriva curentului ca să-mi găsesc drumul înapoi în râul în care m-am născut. Îmi fac griji că, dacă mă opresc fie şi doar pentru o clipă, s-ar putea ca Mao să se îndepărteze şi viaţa mea se va destrăma.

Cu ajutorul lui Chun-qiao şi Kang Sheng, alertez presa. Le spun şefilor că situaţia s-ar putea schimba în orice moment. Tovarăşul preşedinte Mao se gândeşte profund la decizia finală. Pe 17 iulie, îi dau telefon lui Mao şi îi las un mesaj. *Situaţia din Beijing s-a copt.* A doua zi, trenul lui Mao vine direct la Beijing, luând pe toată lumea prin surprindere.

În aceeaşi noapte, vicepreşedintele Liu se grăbeşte să-l vadă pe Mao. Însă garda de corp a lui Mao îi barează drumul. Tovarăşul preşedinte s-a retras în seara asta. Dar Liu observă că pe alee sunt parcate şi alte maşini. În mod evident, sunt musafiri.

Liu începe să-şi presimtă soarta. Se duce înapoi acasă şi stă de vorbă cu soţia despre temerile lui. Cei doi petrec o noapte de nesomn. La miezul nopţii, discută dacă să îi trezească pe copii ca să le lase testamentul lor. Se răzgândesc, pentru că se conving pe ei înşişi că Mao este liderul Partidului Comunist, nu un rege feudal. Dar sunt, totuşi, neliniştiţi. Stau în frig şi aşteaptă să se lumineze de ziuă. Înainte de crăpatul zorilor, Liu se sperie brusc.

Sunt bătrân, zice el.

Femeia îşi deschide larg braţele, ca să-l strângă la piept. Îi simte trupul tremurând uşor. Faci tot ce poţi pentru binele Chinei, îi zice ea cu blândeţe. Ai plăti preţul, de-ar fi să fie unul?

Omul zice că da.

Eşti încăpăţânat.

Era legământul nostru de nuntă.

N-am uitat. Ea îşi lasă capul pe pieptul lui. Jur că ţi-aş ridica mândră capul, de-ai fi omorât pentru convingerile tale.

Teama face loc curajului. A doua zi, cuplul Liu îşi transmite temerile lui Deng şi celorlalţi prieteni ai lor. În plămânii tuturor se strânge acum aer rece. Unii membri încep să-şi plănuiască scăparea, în timp ce restul aşteaptă.

Sunt singură cu soţul meu. A trimis doar după mine. Să fie cu mine este felul lui de a mă răsplăti. Se aşteaptă ca eu să fiu recunoscătoare pentru asta, şi sunt. Acum şase luni plângeam: Ce e un trup care e golit de suflet?

Am cincizeci şi doi de ani şi am o căsătorie spirituală cu Mao.

Afară e o simfonie de greieri. Se aude magnific în noaptea asta. Eu şi Mao stăm aşezaţi faţă în faţă. Ceaiul începe să se răcească, dar sentimentele noastre abia ce s-au încălzit. E trecut de miezul nopţii şi el nu e obosit; nici eu nu sunt. El e în halat, iar eu în uniforma militară. Acum nu contează cu ce sunt îmbrăcată. Însă vin, totuşi, îmbrăcată cu grijă. Vreau să arăt cum arătam în Yanan.

Stă în scaunul de răchită ca un vapor mare, înţepenit între stânci. Burta lui e ca o măsuţă portabilă. Îşi sprijină cana pe „măsuţă". Faţa lui a început să se rotunjească. I se întind ridurile ca o pânză de păianjen. Ochii îi sunt mult mai mici acum. Trăsăturile chipului său au devenit mai feminine. Mie toate îmi par frumoase.

Ai făcut o treabă nemaipomenită din a mă ţine la curent, zice el, aprinzându-şi o ţigară.

Îi spun că nu are pentru ce să-mi mulţumească. Ai loialitatea mea pentru totdeauna.

Colegii mei mă fac nebun. Tu ce părere ai?

Şi Stalin şi Chiang Kai-shek tot aşa te făceau, nu? Face parte din isterie – rivalii tăi sunt invidioşi pe dominarea ta. Dar adevărul e că nimeni altcineva nu salvează China, decât Mao Zedong.

Nu, nu, nu, ascultă-mă, trebuie să mă asculţi, se întâmplă ceva. Nu mai sunt bărbatul care eram. Vino şi stai lângă mine. Da, uite-aşa.

Stăm la taifas. Îmi povesteşte de lungile sale nopţi de veghe. Cum bănuieşte că o conspiraţie se află în desfăşurare. Descrie groaza lui de a nu fi în stare să controleze situaţia. S-a cristalizat când a revenit în capitală. Când a văzut că totul era în ordine – absenţa lui de cinci luni nu a provocat nici o agitaţie – a intrat în panică. Vezi tu, Liu a dovedit Partidului şi cetăţenilor că poate să conducă ţara fără mine.

El se opreşte din vorbit. Am nevoie să fiu lăsat singur acum. A, aşteaptă. De fapt, nu pleca. Rămâi să-ţi termini ceaiul.

Ea se aşază din nou jos. Da, asta este ceea ce am de gând să fac. Trebuie să dau un ordin... Mă urmăreşti, Jiang Ching? Vino mai aproape. E o voce în capul meu. Îl aud pe Liu întrebând ce vină are el şi mă aud pe mine răspunzând: Pur şi simplu nu pot dormi când îţi aud paşii în jurul patului meu.

Aştept până când soţul meu îşi termină monologul. Tu ce părere ai? mă întreabă el din nou. Se uită la mine cu nerăbdare.

Nu pot da un răspuns. Atenţia mi s-a risipit. Încep să improvizez o replică. Vorbesc în stilul meu obişnuit. Viziunea ta este cea care va duce China pe culmi. Îi zic că duşmănia

face parte din afacere. Conspiraţia vine în acelaşi pachet cu marea putere. Zâmbesc. Oricum, tovarăşe preşedinte, ne aflăm aici pentru a sărbători viaţa.

Mă simt foarte nelalocul meu. Starea lui de spirit se schimbă brusc. Sunt obosit, zice el. Va trebui să pleci acum.

Îi spun la revedere şi mă îndrept spre uşă.

Jiang Ching, mă strigă el, ridicându-se din scaunul de răchită. Crezi că suntem capabili să conducem poporul spre orizontul unei existenţe măreţe?

Da, îi răspund eu. O să creştem un imens caprifoi roşu şi vom umple cerul cu el.

În dimineaţa următoare, vicepreşedintele Liu îi face o vizită lui Mao în cabinet. Liu nu e doar neliniştit, ci şi emoţionat. Mao îl salută călduros. Mao glumeşte în legătură cu călătoria sa. Liu e afectat de umorul şi buna dispoziţie a lui Mao. Începe să se relaxeze. Însă când ei se aşază, Mao schimbă foaia.

A fost o scenă foarte tristă atunci când m-am dat jos din tren, începe Mao. Porţile şcolilor erau închise. Nu erau oameni pe străzi. Activitatea maselor era cândva precum vlăstarii de bambus primăvara – înmugurea de bunăvoie. Însă acum nu se mai zărea nimic. Cine a înăbuşit demonstraţiile? Cine i-a reprimat pe studenţi? Cui îi e teamă de popor? Pe vremuri, asta făceau căpeteniile războinice, Chiang Kai-shek şi reacţionarii. Mao se agită, gesticulând şi vorbind tare. Aceia care îi reprimă pe studenţi vor sfârşi ei înşişi prin a fi nimiciţi.

Vicepreşedintele Liu e stană de piatră de uimire. Mao se transformă într-un străin sub ochii lui. Îndurerat amarnic, Liu îşi pune la îndoială propria capacitate şi judecată. Nu-şi poate închipui că Mao e cel care organizează o lovitură de stat contra propriului său guvern.

*

Studentul Kuai Da-fu de la Universitatea Qinghua a devenit figura emblematică a maoismului. S-a dovedit a fi un organizator talentat. S-a mai înălţat de când l-am văzut ultima oară. Când îi atrag atenţia asupra acestui fapt, se ruşinează.

Asta mă face să-mi placă şi mai mult. Purtarea lui reflectă străduaniile mele. Kang Sheng zice că Kuai Da-fu este protejatul meu. Nu pot să-l contrazic. Tânărul are nevoie de ajutor pentru a-şi clădi încrederea în sine. Îi spun lui Kuai Da-fu că nu ar trebui să-şi facă griji în legătură cu lipsa lui de experienţă. Tovarăşul preşedinte Mao şi-a început rebeliunea când avea aceeaşi vârstă. Îl laud pe Kuai Da-fu şi îi încurajez fiecare pas. Ai o percepţie clară asupra maoismului. Eşti un lider înnăscut.

Îmi place să-l urmăresc pe Kuai Da-fu atunci când le vorbeşte colegilor săi studenţi. O parte din atractivitatea sa vine din stânjeneala lui. Faţa i se schimbă din roz pal în roşu şi apoi în vineţiu. Nu ştie îndeajuns de multe, dar încearcă din greu să fie luat în serios. A împlinit optsprezece ani astăzi. Pentru a pune gaz pe focul orgoliului său, Kang Sheng nu-i stă în cale, ca să-l ajute. Îl urmează pe Kuai Da-fu şi strigă slogane. Arată astfel mulţimii că Kuai Da-fu are o legătură directă cu Mao.

Puştiul e aproape de soare. Puştiul e auriu. Studenţii tânjesc să li se acorde aceeaşi putere şi respect ca şi liderului lor, Kuai Da-fu. Cei mai dornici au ieşit deja în evidenţă, dornici să se facă remarcaţi. E vorba de Tan Hou-lan de la Universitatea Profesorilor din Beijing, Han Ai-jin de la Institutul de Aviaţie din Beijing, Wang Da-bin de la Colegiul de Geologie din Beijing şi puţin cunoscutul critic literar Nie Yuan-zi, în vârstă de patruzeci de ani. Fiecare dintre ei e lider în şcoala sa şi munceşte din greu să o mulţumească pe doamna Mao Jiang Ching. Precum sute şi mii de albine care roiesc ca să atace un animal, ei încearcă să alunge din campusuri Echipele de Lucru. Ele opun rezistenţă. Echipele de Lucru insistă să facă ordine în sălile de curs. Izbucnesc bătăi, în timp ce tensiunea continuă să crească.

La însărcinarea vicepreşedintelui Liu, conducătorul Echipelor de Lucru, Yelin, rămâne ferm pe poziţie. Deşi l-a eliberat pe Kuai Da-fu din arestul la domiciliu, Yelin s-a dus la Liu şi Deng ca să obţină permisiunea de a-l critica pe Kuai Da-fu ca fiind un exemplu negativ. În vreme ce Yelin îşi începe critica publică, doamna Mao Jiang Ching şi Kang Sheng vin

în ajutorul lui Kuai Da-fu. Fără a-l anunţa pe Yelin, Jiang Ching şi Kang Sheng iniţiază un miting studenţesc şi cer dispersarea Echipelor de Lucru.

Yelin începe să priceapă că lupta nu se dă doar între el şi studenţi. Sunt implicate puteri mai înalte. Se întâmplă ceva ce el refuza să creadă. Pentru a evita confruntarea, Yelin părăseşte campusul şi merge să se ascundă la cartierul general al Armatei Populare de Eliberare, de unde a venit iniţial.

Kuai Da-fu e hotărât să se ridice la înălţimea aşteptărilor doamnei Mao Jiang Ching. Dintr-o grupare studenţească, a organizat o armată numită Gruparea Muntele Jing-gang. Studenţii se proclamă soldaţi şi cântă „Unitatea e putere" zi şi noapte, din campus în campus. Li se alătură mii de studenţi din alte provincii. Gruparea Muntele Jing-gang este acum o organizaţie cu şase sute de mii de membri, avându-l drept comandant suprem pe Kuai Da-fu.

Pentru a-şi demonstra puterea, Kuai Da-fu duce un grup de studenţi la cartierul general al Armatei Populare de Eliberare. El îl cere pe Yelin. Când drumul le este blocat de gărzi, studenţii alcătuiesc un zid sonor. *Jos Yelin!* strigă ei. Gărzile ţin mâna pe arme şi nu le acordă atenţie. Nici unul dintre trucurile jucate de Kuai Da-fu nu le face pe gărzi să deschidă poarta.

Studenţii încep să cânte, strigând citate din Mao. *E bine să te răzvrăteşti, este corect să te răzvrăteşti şi este necesar să te răzvrăteşti!* Gărzile se fac că nu aud. Studenţii cântă mai tare, încep să se caţăre pe poartă.

Soldaţii se aliniază şi îşi ridică puştile în poziţie de tragere.

Studenţii se întorc spre Kuai Da-fu.

Prindeţi-l pe Yelin şi dobândiţi respect! strigă eroul, amintindu-şi ce l-a făcut celebru. Se caţără în vârful porţii şi stă drept. Făcându-şi mâinile pâlnie, declară deodată greva foamei. Apoi sare de pe zidul uman şi aterizează pe asfalt. Stă întins ca un peşte mort şi îşi închide ochii. În spatele lui, o mie de trupuri se întind la pământ.

E ora zece dimineaţa când primesc un raport de la agentul meu, domnul Dong. L-am trimis să verifice în secret ce fac

studenţii. L-am rugat să-i transmită salutările mele lui Kuai Da-fu. Am ordonat ca în apa din spitalele din apropiere să fie dizolvată glucoză şi să le fie dată studenţilor.

Am pus-o pe centralistă să-mi facă legătura cu prietenul meu Lin Biao, pe care Mao l-a numit, de curând, în funcţia de vicepreşedinte al Partidului Comunist.

Ce s-a întâmplat?

Am nevoie de ajutorul dumitale, mareşale Lin.

Spuneţi, vă rog.

Subalternul dumitale, Yelin, le face greutăţi copiilor mei de la Universitatea Qinghua. Puştii nu vor decât să stea de vorbă cu el, însă gărzile nu pricep. Puştii au intrat în greva foamei.

Ce aveţi de gând să faceţi cu Yelin?

O să-l critic ca fiind un promotor al capitalismului.

Promotor al capitalismului? N-am mai auzit de o asemenea titulatură.

Dragul meu vicepreşedinte, odată ce puştii vor pune mâna pe Yelin, vor ţine un miting mare cât un stadion ca să-l critice sub această titulatură. Vor striga în gura mare fraza în mod oficial.

Prin telefon, îl aud pe Lin dând un ordin. Îl aud cum ţipă: Nu-mi pasă că Yelin e sau nu bolnav. Dacă nu se poate mişca, scoateţi-l afară pe o targă!

*

După ce-l pune pe Yelin în mâinile lui Kuai Da-fu, ea începe să plănuiască bătălii mai mari. Pe 29 iulie, deschide o demonstraţie de două mii de persoane la Palatul Poporului, în cinstea activiştilor Revoluţiei Culturale. Sunt trimise invitaţii tuturor înalţilor demnitari, inclusiv vicepreşedintelui Liu, lui Deng şi premierului Zhou. Demonstraţia denunţă încă o dată Echipele de Lucru. Liu, Deng şi Zhou sunt siliţi să-şi ofere criticile, lucru la care ei consimt fără tragere de inimă. Atât Deng, cât şi Zhou ţin cuvântări dezlânate, lipsite de substanţă. Vorbele le sunt goale şi copiate de prin ziare. Însă vicepreşedintele Liu nu cedează uşor. În discursul său, lansează întrebări mulţimii. Cum să realizăm Revoluţia Culturală?

Habar nu am. Mulţi dintre voi susţineţi că nici vouă nu vă este limpede. Ce se întâmplă? Nu mi-e clară natura greşelii mele. Nu mi-am dat seama cât de măreaţă este Revoluţia Culturală.

Vedeţi cum suntem respinşi? zice doamna Mao Jiang Ching, apucând microfonul după ce urcă pe scenă. Aplauzele mulţimii devin asurzitoare ca tunetul. Doamna Mao continuă, cu voce vibrantă. Ea sugerează mulţimii să se uite la afişul de deasupra capetelor lor, pe care scrie: *Revoluţia Culturală este o activitate pentru timpul liber sau o treabă cu normă întreagă?*

Vedeţi cum folosesc duşmanii noştri fiecare ocazie pentru a stinge revoltele revoluţionare? Şi înţelegeţi de ce trebuie să-şi facă griji tovarăşul preşedinte Mao?

Liu răspunde. El pune accentul pe disciplina şi regulile Partidului Comunist. Zice că nimeni nu ar trebui să fie mai presus de Partid.

Doamna Mao e pusă în dificultate.

Îi văd pe oameni că sunt de acord cu Liu. Din mulţime se înalţă murmure. Tinerii încep să se certe între ei. Reprezentanţii facţiunilor vin pe scenă, unul câte unul, să-şi prezinte părerile. Tonul vorbitorilor începe să se schimbe. Propoziţie cu propoziţie, ei se fac ecoul lui Liu sau pur şi simplu sunt de partea sa.

Demonstraţia organizată de mine mi se întoarce împotrivă! Stau pe locul meu din prezidiu şi simt că intru în panică. Mă uit după ajutor spre Kang Sheng, care stă la capătul băncii. Îmi aruncă o privire care spune *Păstrează-ţi calmul* şi apoi se furişează de pe locul lui. După un scurt răstimp, se întoarce. Îmi dă un bileţel: *„Mao e pe drum"*.

Înainte să apuc să-i spun lui Kang Sheng cât sunt de uşurată, Mao apare lângă cortină. Aplaudând, îşi face loc pe scenă. Este recunoscut imediat. Mulţimea clocoteşte: *Trăiască tovarăşul preşedinte Mao!*

Îmi ţin răsuflarea şi strig într-un glas cu mulţimea.

Mao nu spune nimic. Nici măcar nu încetineşte pasul. Merge şi bate din palme tot drumul din partea stângă spre partea dreaptă a scenei, apoi dispare ca o fantomă.

Asta îi reamintește numaidecât mulțimii că doamna Mao Jiang Ching are sprijinul bărbatului ei.

1 august. Ea și Mao se întâlnesc din nou în cabinetul lui. El îi spune că a redactat o scrisoare, ca răspuns adresat unei organizații numite Gărzile Roșii. Adaug noi divizii armatei tale. El o îndeamnă să ia loc. Îți ofer aripi. Studenții sunt de la Școala Medie a Universității Qinghua. Sunt chiar mai tineri decât puștii tăi. De-abia așteaptă să facă ceea ce fac puștii tăi.

Îmi place denumirea Gărzile Roșii. Arată îndrăzneală. Roșu, culoarea revoluției, și Gărzile, apărătorii tăi. Le-ai oferit vreo inscripție?

Da. O banderolă roșie cu caligrafia mea – *Gărzile Roșii* – pe ea.

Ea îl întreabă dacă îl poate însoți să-i inspecteze pe reprezentanții Gărzilor Roșii. Aș vrea să-mi ofer sprijinul. Ea este bine primită. Am programat-o pe 18 august, îi zice el. Fă-ți apariția cu mine la Poarta Păcii Cerești din Piața Tiananmen.

Zorii zilei de 18 august 1966. Piața Tiananmen este asaltată de un milion și jumătate de studenți și muncitori. E un ocean de steaguri roșii. Tot Bulevardul Păcii celei Lungi e blocat de tineri din întreaga țară. Toată lumea poartă pe braț o banderolă cu scrisul caligrafic, în galben, al lui Mao. *Gărzile Roșii.* Mulțimea se întinde pe mile întregi, de la Poarta Xin-hua la Clădirea Securității, de la Podul Apei Aurii la Poarta Imperială Principală. În urma veștii privind inspecția lui Mao, sute și mii de organizații studențești și-au schimbat peste noapte denumirea în Gărzile Roșii, inclusiv facțiunea lui Kuai Da-fu, Gruparea Muntele Jing-gang. Uniforma verde și banderola roșie de pe brațul stâng constituie înfățișarea la modă. Mulțimea cântă: *Soarele auriu răsare la est. Viață lungă marelui nostru conducător și salvator, tovarășul președinte Mao.*

Ora unsprezece. În toiul cântecului „Răsăritul e roșu", vine un ropot de aplauze furtunoase. Cei un milion și jumătate de oameni strigă. Curg lacrimi. Unii își mușcă mânecile ca să-ți rețină țipetele. Mao apare în vârful Porții Păcii Cerești.

Păşeşte încet către barele de la marginea platformei. Poartă o uniformă militară şi o banderolă identice cu cele ale tinerilor. În vârful capului său mare stă şapca decorată cu o stea roşie. Merge în mijloc, cu doamna Mao Jiang Ching în dreapta şi mareşalul Lin Biao în stânga. Ei poartă aceeaşi costumaţie ca Mao.

Simt că viaţa mea e atât de împlinită, că aş putea să mor fericită. Mulţimea se revarsă precum mareea dimineaţa. Este pentru prima oară când sunt văzută în public alături de Mao, umăr la umăr. Regele şi doamna sa. Suntem învăluiţi de valuri de aclamaţii. *Trăiască tovarăşul preşedinte Mao şi salutul nostru tovarăşei Jiang Ching!*

Deplasându-ne în continuare, coborâm de pe poartă, îndreptându-ne spre mulţime. Soldaţii din gardă se aliniază pentru a forma un culoar uman pentru noi. Nu le dăm nici o atenţie colegilor din urma noastră. Împreună, noi doi, ne plimbăm încet de-a lungul barei, privind în jos la oceanul de capete care se mişcă.

Mulţi ani trăiască!

Zece mii de ani de viaţă lungă!

Coborâm. Pe neaşteptate, parcă sub impulsul momentului, Mao se opreşte brusc şi urcă înapoi pe poartă. Merge repede până în cealaltă parte, în colţul din dreapta, şi se apleacă peste bară. Scoţându-şi şapca, gesticulează din braţe şi strigă: *Trăiască poporul meu!*

Sunt gata să mă caţăr pe un munte de cuţite pentru tovarăşul preşedinte Mao, se jură tânărul Kuai Da-fu la o întrevedere pe care a aranjat-o doamna Mao pentru ca el să-l cunoască pe Chun-qiao. Lui Chun-qiao nu-i ia mult să-l lumineze.

Când o să vină timpul? întreabă Kuai Da-fu.

Ascultă-ţi chemarea inimii, îi răspunde doamna Mao. Ce ne învaţă tovarăşul preşedinte Mao?

Smulge buruienile din rădăcină.

Bravo.

Caută cea mai mare rădăcină, zice Chun-qiao.

Avem nevoie de o mare izbândă, aprobă din cap doamna Mao Jiang Ching.

*

Miezul nopţii, 13 ianuarie 1967. Mao are o întrevedere caldă cu vicepreşedintele Liu la Palatul Poporului. A doua zi, Liu e arestat şi reţinut peste noapte de Gărzile Roşii.

Nu e sfârşitul lui Liu, dar este un pumn zdravăn pe care acesta îl primeşte în stomac. În lumea lui Mao, te afli într-o permanentă confuzie şi teroare. Pe toată durata Revoluţiei Culturale, Mao o face pe Jiang Ching să creadă cu convingere că ea va moşteni China. Ceea ce ea nu ştie este că Mao face aceeaşi promisiune şi altora, inclusiv acelora pe care ea îi consideră duşmani, cum ar fi Deng Xiao-ping şi mareşalul Ye Jian-ying. Când Deng e făcut să creadă că are o influenţă asupra puterii în ţară, Mao schimbă macazul şi trece cheia puterii în mâinile altcuiva.

Doamna Mao cunoaşte tacticile soţului ei la fel de bine ca toată lumea. Însă în timpul acestei perioade de febră are convingerea că ea este scutită. Se crede primul motor al salvării lui Mao. Îşi joacă rolul cu atâta convingere, că se pierde. Sacrifică mai mult decât conştientizează.

Îmi fac griji pentru Nah. O rog să mă ajute să controlez armata. A absolvit Universitatea Populară cu o diplomă de studii aprofundate în istorie. Însă Nah e o sămânţă strâmbă care nu vrea să încolţească. Ca să o ajut, îl rog pe mareşalul Lin să mă prezinte personal lui Wu Fa-xian, comandantul forţelor aeriene. Îl întreb pe Wu dacă îi poate oferi lui Nah postul de redactor-şef la *Armata de eliberare*. Favorul îmi este acordat şi Nah se duce la lucru. După câteva săptămâni, fiica mea îmi spune că se plictiseşte. Oricât de mult îmi răcesc gura, ea nu se duce înapoi.

În ultimele două săptămâni, grijile mele cu privire la Nah mă împiedică să dorm. Încerc să obţin ajutor din partea lui Mao, dar starea lui de spirit s-a acrit. E nemulţumit că nu poate genera ura publicului faţă de vicepreşedintele Liu. Mao crede că popularitatea lui Liu este prin ea însăşi o conspiraţie. Rezolvă problema! mi-a zis el ultima oară când ne-am văzut. Nu îi pasă de viitorul lui Nah. Mi-a cerut să aleg între a-l ajuta pe el şi a o ajuta pe Nah.

Astăzi, o educ pe fiica altcuiva. Îl ajut pe Mao. O cheamă Tao şi e fiica vicepreşedintelui Liu din căsătoria anterioară. Tao detestă divorţul tatălui ei şi nu se înţelege bine cu mama vitregă. Îi fac o vizită lui Tao şi o scot în oraş la cină. Îi ofer şansa de a fi maoistă. O ascult cu răbdare şi îi direcţionez gândurile. Insist până când e în stare să se exprime fără frică.

Cred că tata e un promotor al capitalismului, începe fata.

Da, Tao, înclină cu blândeţe din cap doamna Mao Jiang Ching. Vei primi dreptatea pe care o meriţi. Întăreşte-ţi tonul şi ajustează-ţi fraza. Scoate-l pe „cred". Spune: Tata e un promotor al capitalismului. Spune-o răspicat. Gândeşte-te cum l-a făcut mama ta vitregă pe tatăl tău să o părăsească pe mama ta. Gândeşte-te cum îi ia ea locul în pat mamei tale. Aminteşte-ţi de nefericirea ta când erai copil. Wang Guang-mei merită să plătească pentru suferinţa ta. Nu plânge, Tao. Îţi simt durerea. Copila mea, mătuşa ta Jiang Ching vorbeşte cu tine. Unchiul Mao e alături de tine. Dă-mi voie să-ţi spun că pe 5 august Mao şi-a pus propriul afiş scris cu litere mari. Titlul e BOMBARDAŢI CARTIERUL GENERAL. Sunt sigură că ştii pe cine bombardează, nu-i aşa? E ca să-l salveze pe tatăl tău. Să-l salveze de la a fi renegat de istorie. Trebuie să-l ajuţi. Eu şi unchiul Mao ştim că tu îi dezaprobi pe tatăl tău şi pe mama ta vitregă. Eşti o renegată a familiei Liu. Iată şansa ta de a te afirma drept o revoluţionară adevărată. Tao, nimeni n-o să vorbească în locul tău. Tu singură trebuie să faci asta. Aprinde lumina în viaţa ta întunecată, copilă. Haide, aşterne-ţi gândurile pe hârtie şi citeşte-le la mitingul de mâine.

Fata tremură în timp ce-şi termină discursul. Titlul e „Sufletul diavolului – Denunţarea tatălui meu, Liu Shao-qi". Efectul este copleşitor. Povestea corupţiei lui Liu se răspândeşte peste noapte. Colorate de zvonuri şi alimentate de imaginaţie, monstruoasele amănunte circulă din gură în gură. Pe toate zidurile şi clădirile din China sunt caricaturi care-i înfăţişează pe soţii Liu drept băutori de sânge. Cei doi sunt descrişi ca fiind trădători şi agenţi ai Vestului încă de pe vremea când erau în leagăn.

25 august. Kuai Da-fu conduce cinci mii de Gărzi Roşii să împrăştie fluturaşi pentru apropiatul eveniment denumit „Procesul soţilor Liu". Kuai Da-fu mărşăluieşte prin Piaţa Tiananmen şi strigă în portavoce: *Daţi-i jos, zdrobiţi-i, fierbeţi-i şi prăjiţi-i pe Liu Shao-qi şi pe acolitul său, Deng Xiao-ping!*

Stau în camera verde de la Stadionul Muncitoresc din Beijing. E opt dimineaţa. Stadionul e înţesat de patruzeci de mii de Gărzi Roşii, studenţi, muncitori, ţărani şi soldaţi. Am venit pentru a-mi testa puterea. Kuai Da-fu e în faţă, încurajând mulţimea. Zgomotul este asurzitor.

Kuai Da-fu ţine ostatici peste cincizeci de membri ai Congresului şi Biroului Politic. Printre ei se numără primarul Beijingului, şeful Biroului Cultural şi Luo Rei-qing, fostul ministru al Apărării Naţionale. Sunt bărbaţii care au convigerea că nu trebuie să mă respecte, pentru că loialitatea lor faţă de Mao îl va face pe acesta să-i apere în caz de neînţelegere. Ei bine, vom vedea.

Luo Rei-qing e într-un coş de îngrăşământ natural. Are piciorul rupt. S-a împotrivit arestării sărind de pe o clădire. Două Gărzi Roşii îl cară acum pe umeri, cu coşul trecut pe o prăjină. Seamănă cu o capră bătrână care e dusă la piaţă. Doamna Mao Jiang Ching aude mulţimea izbucnind în râs. Pe scena improvizată sunt aliniaţi duşmanii ei. Au mâinile prinse la spate cu cătuşe. Kuai Da-fu îi dă fiecăruia un coif ridicol din hârtie, cu numele respectivului scris pe el şi apoi tăiat cu cerneală neagră, care a lăsat urme picurânde. Între timp, mulţimea cântă învăţăturile lui Mao: *Revoluţia nu e un dineu. Revoluţia e violenţă.*

Ea i-a spus lui Kuai Da-fu că Mao e foarte mulţumit de realizările lui. Deşi nu i-a zis că Mao doreşte ca oamenii să fie răniţi, Kuai Da-fu şi-a dat seama cam ce ar vrea Mao să li se facă.

Strig slogane alături de Kuai Da-fu. *Învăţătura lui Mao e tunetul care despică văzduhul şi vulcanul care zguduie fundul oceanului! Învăţătura lui Mao e adevărul!*

Mao m-a lăsat să înţeleg secretul conducerii. Mareşalul Peng De-huai a fost un loialist care cândva a jucat un rol-cheie în crearea republicii. Cu toate astea, Mao mi-a spus că lucrul acesta nu înseamnă că Peng nu se putea transforma într-un asasin. Capacitatea lui Mao de a se adapta la schimbările emoţionale îl ţine în siguranţă în toată această perioadă. Nu-l văd să sufere din cauza vreunui regret. E convins că pierderea sufletului este preţul pe care trebuie să-l plătească.

Ea vrăjeşte publicul. Cinci sute de mii de Gărzi Roşii din întreaga ţară se află sub comanda ei. Sunt mult mai puternici decât soldaţii. Au spiritul liber şi sunt creativi. Mitingul ţine cinci ore. Se încheie cu ridiculizarea bărbaţilor, după care aceştia sunt bătuţi măr. Încăpăţânatul de Luo se alege cu ambele picioare rupte.

Nu vă opriţi până când nu-i facem pe duşmani să cedeze! strigă doamna Mao isteric în camera verde. Este foarte bucuroasă şi, în acelaşi timp, înspăimântată. Kang Sheng i-a spus că umblă zvonuri serioase cum că duşmanii ei o vor „termina pe femeia lui Mao chiar în patul ei". Kang Sheng a descoperit sursa zvonului în rândul armatei. Asta o alarmează şi mai mult pe doamna Mao. „Băieţii din vechea gardă", precum mareşalul Ye Jian-ying, Chen Yi, Xu Xiang-qian şi Nie Rong-zheng, sunt prieteni apropiaţi ai vicepreşedintelui Liu. Sunt nemulţumiţi de purtarea evazivă a lui Mao. Mânia e atât de mare, că atmosfera din Beijing fumegă. Cuvântul „asasinat" pluteşte în aer. E o tradiţie să se facă o victimă din concubina împăratului. Omorârea ei l-ar învăţa o lecţie pe împărat. Povestea tragică a iubirii dintre împăratul Tang şi concubina Yang este clasică. Uciderea femeii e o metodă verificată de vindecare a relaţiilor dintre căpeteniile războinice.

*

Învăţ să ucid. Încerc să nu tremur. Nu există cale de mijloc, îmi spun în sinea mea. Ucide sau vei fi ucisă. Pe 10 februarie 1967 are loc o şedinţă a Congresului. Firul dintre taberele adverse se strânge. Chestiunea centrală este dacă să mi se recunoască sau nu conducerea în armată, dacă Kuai Da-fu

şi Gărzile Roşii au sau nu voie să devină o ramură a armatei şi dacă studenţilor ar trebui să li se permită să organizeze mitinguri pentru a-i critica pe şefii armatei. Toate şedinţele se încheie cu bătăi în masă din partea fiecărei tabere. Mai târziu, „băieţii din vechea gardă" îi trimit lui Mao, prin intermediul mareşalului Tan Zhen-lin, o scrisoare secretă cuprinzând o petiţie semnată de ei.

Sunt sigură că Tan nu şi-ar fi închipuit niciodată că eu o să am ocazia să citesc scrisoarea. Dar am prilejul. Mao mi-o arată intenţionat. În scrisoare, sunt descrisă drept un „demon cu oase albe", o băutoare de sânge şi un nor de rău augur care atârnă pe cerul Partidului Comunist. Sunt cerută ca sacrificiu.

Nu ţi se lasă nici o alternativă, zice Mao, aruncându-se în piscina acoperită. Seamănă cu o vidră grasă. Prea multă carne de porc cu sos de zahăr şi soia, îmi spun în sinea mea.

Ce ai de gând să faci? mă întreabă el, făcând pluta. Mareşalul Tan zice că el nu a plâns niciodată, dar că acum plânge pentru Partid.

Mă uit în jur, încercând să găsesc un loc unde să mă aşez, dar nu e nici un scaun. Nu am mai venit la piscină de când a fost renovată. Îi zic: Nu ştiu la ce se referă Tan.

Mao se scufundă în apă şi apoi iese la suprafaţă. De ce nu citeşti scrisoarea lui, atunci?

Renunţă la calitatea de membru de partid. Şi a făcut trei lucruri în viaţă pe care le regretă.

Primul?

Că trăieşte în ziua de azi...

Îi e ruşine.

Al doilea, regretă că te-a urmat şi că a devenit un revoluţionar; şi al treilea...

Regretă că s-a înscris în Partidul Comunist.

Exact, tovarăşe preşedinte.

Mao se întoarce pe spate şi înoată cu burta în sus. Arată de parcă ar ţine o minge pe piept. Îşi închide ochii şi continuă să plutească. După un răstimp, înoată spre marginea bazinului.

Îl privesc cum iese din piscină. Apa se scurge de pe el în şiroaie argintii. S-a îngrăşat enorm. Muşchii de pe piept şi

braţe îi sunt umflaţi şi moi. Sub pântecul rotunjit, picioarele îi par extrem de subţiri. Ia de jos un prosop şi îşi pune nişte pantaloni scurţi gri.

Sună-l pe premierul Zhou să convoace o şedinţă. O să stau de vorbă cu „băieţii din vechea gardă" pe data de 18. Apropo, vreau să vii şi tu cu mine. De asemenea, Lin Biao şi nevastă-sa.

Cerul meu se înseninează – Mao ridică el însuşi arma.

Îi chem pe Kang Sheng şi Chun-qiao ca să sărbătorim vestea.

Şedinţa de importanţă istorică începe în seara de 18 februarie 1967. Gazdă este premierul Zhou. Eu şi soţia lui Lin, Ye, sosim mai devreme, împreună cu Kang Sheng, Chun-qiao şi discipolul său, Yiao Wen-yuan. Ne aşezăm pe partea stângă a unei mese lungi, cu Mao şi premierul Zhou la fiecare capăt al mesei. Suntem îmbrăcaţi cu toţii în uniforma Armatei Populare de Eliberare.

Sunt emoţionată şi un pic neliniştită. Îmi fac griji că nu par destul de dură. Ye e mai bine. Ea e o nevastă de soldat tipică, în stare să lovească în masă mai tare decât bărbatul ei. De când Mao vrea ca Lin să fie succesorul lui, Ye se poartă ca a doua doamnă în stat. Însă e atentă cu mine, totuşi. A învăţat lecţia lui Wang Guang-mei. Îmi face complimente cu fiecare prilej şi mă invită să ţin cuvântări la Institutul Armatei Populare de Eliberare. Îşi arată respectul şi consideraţia.

Ye îmi aminteşte de o moaşă din satul meu, care-şi pudra pielea cu făină, ca să pară că seamănă cu o orăşeancă, palidă la ten. Ye nu-mi povesteşte niciodată despre trecutul ei. Evită subiectul, atunci când o întreb. Nu e mândră de originea ei. Sunt sigură că e inferioară. Mă bucur că nu vorbeşte limbi străine şi mă bucur că nu-i place să citească. În mod egoist, mă simt binecuvântată că se poartă ca o proastă când vorbeşte în public. E o vorbitoare groaznică. Mi-a spus odată că, de fiecare dată când urcă pe scenă, face diaree după aia.

M-am tot gândit că, dacă joc cum trebuie, Ye poate fi o actriţă perfectă pentru rolul secundar. Prostia ei serveşte la a-mi scoate în evidenţă inteligenţa. Din această cauză, sunt

dornică să o ajut. De asemenea, dacă o cunosc mai bine, asta îmi va face mai uşoară distrugerea ei în viitor, dacă va fi necesar. La urma urmei, habar nu am cum mă vor trata soţii Lin după moartea lui Mao. Nu le va fi greu să găsească un pretext ca să scape de mine. Nu am încredere în nimeni.

În prezent, Ye este femeia de care am nevoie ca să o înlocuiesc pe Wang Guang-mei. Ye este îngăduitoare cu zvonurile. Merge din uşă în uşă să le culeagă. Sapă în gunoi şi analizează ceea ce strânge, precum un şobolan de curte.

Mao nu-i salută pe mareşalul Chen Yi, Tan Zhen-lin, Ye Jian-ying, Nie Rong-zhen, Xu Xiang-qian, Li Fu-chun şi Li Xian-nian când aceştia intră în cameră. Premierul Zhou e obişnuit cu temperamentul imprevizibil al lui Mao şi începe şedinţa. Făcând glume uşoare, el încearcă să-i destindă pe toţi. Brusc, este întrerupt – Mao trage.

Ce puneţi voi la cale, băieţi? O lovitură de stat? Încercaţi să mă daţi la o parte? Liu a fost mereu alegerea voastră, în secret? De ce o conspiraţie? De ce aţi votat pentru Revoluţia Culturală, din capul locului? De ce nu votaţi împotriva mea şi nu trăiţi cu cinstea pe care pretindeţi că o aveţi ca principiu? De ce acţionaţi ca nişte laşi?

„Băieţii din vechea gardă" rămân fără grai.

Mareşalul Tan aruncă o privire în partea opusă a mesei, acolo unde doamna Mao Jiang Ching stă între Kang Sheng şi Chun-qiao.

Tan rupe tăcerea. Eu îmi menţin părerea. Nu pricep, ca să fiu sincer, tovarăşe preşedinte. Ce e Revoluţia Culturală, dacă ţelul ei este să abolească ordinea? Ce e cu torturarea părinţilor fondatori ai republicii? Ce rost are crearea de facţiuni în armată? Ca să dărâmăm ţara? Faceţi-mă să pricep, tovarăşe preşedinte!

„Băieţii din vechea gardă" dau din cap la unison.

Mao pare şocat de francheţea lui Tan. Bunul Tan! Iată că diavolul vine să-şi arate adevăratul chip! Ştii ceva? În nici un caz nu o să-ţi permit să te pui în calea Revoluţiei Culturală! Gărzile Roşii au sprijinul meu deplin! Ceea ce fac ele este exact lucrul de care are China nevoie. O operaţie a sufletului la scară mare! Avem nevoie de haos! Violenţa

este singura alternativă pentru a schimba situaţia. O Chină nouă nu se poate naşte decât din cenuşa celei vechi.

În inima ei, îl laudă pe Mao. Ce reprezentaţie! Haos, haos absolut. Ea zâmbeşte, deşi chipul îi rămâne în continuare impasibil. Se întoarce spre Kang Sheng, care dă din cap, aruncându-i aceeaşi privire prin care parcă spune *Câştigăm*.

Daţi-mi voie să mă fac limpede înţeles, zice Mao mai departe. Dacă Revoluţia Culturală eşuează, o să mă retrag. O să-l iau pe tovarăşul Lin Biao cu mine. Vom merge înapoi în munţi. Puteţi avea voi totul. Sunt sigur că de-aia vă aflaţi azi aici, nu-i aşa? Îl vreţi pe Liu şi vreţi capitalism. Vreţi să aruncaţi China poporului înapoi în mâinile moşierilor şi industriaşilor. Foarte bine! O să-i priviţi pe copiii noştri cum sunt, din nou, vânduţi, exploataţi şi munciţi până mor. Luaţi voi tot! De ce nu vorbiţi? Ce s-a întâmplat? Ce e cu tăcerea asta şi cu expresia amară? I-aţi creat greutăţi soţiei mele, tovarăşa Jiang Ching. Nu o recunoaşteţi deloc ca reprezentant al meu şi ca lider care şi-a câştigat propriile drepturi. Ce anume se ascunde în spatele acestei purtări, de fapt? Cum de pretindeţi că nu este îndreptată împotriva mea? Luaţi voi puterea, atunci! Hei, mareşale Tan, şi tu, Chen, cel mai gălăgios, cel care ţii morţiş să-ţi impui opiniile! De ce nu o arestaţi pe soţia mea? Scoateţi-o afară! Împuşcaţi-o! Apăsaţi pe trăgaci! Distrugeţi cartierul general al Revoluţiei Culturale! Exilaţi-l pe Kang Sheng, scăpaţi de mine o dată pentru totdeauna. Haide, ce mai staţi, dacă nutriţi atâta ură faţa de mine şi de tovarăşa Jiang Ching. Ce mai pierdeţi vremea?

Precum o insectă care se aruncă singură în foc, Tan se ridică şi începe să înjure. Ruşine!

Mao îşi încleştează dinţii. Ţigara i se frânge între degete. Când vorbeşte din nou, în glasul lui e o răguşeală ciudată, din gât, de parcă ar vrea să expectoreze. Mie mi-e totuna că aţi ales să deveniţi reacţionari. N-aveţi decât să vă transformaţi în duşmani ai poporului. Ce pot eu să fac? Acum treizeci de ani, mi-am salvat armata pentru că armata era pregătită să fie salvată. Am dreptate, tovarăşe premier Zhou?

Premierul Zhou şi „băieţii din vechea gardă" lasă capetele în jos. Mao răscoleşte amintiri din trecut: amintirea spaimei

de a nu-l avea pe el la conducere, amintirea celor trei sferturi din Armata Roşie distruse în doar câteva luni, amintirea ruşinii provocate de reaua purtare a Partidului, a unora dintre ei, inclusiv a premierului Zhou, şi amintirea felului în care Mao a transformat, de unul singur, fără nici un alt ajutor, înfrângerea într-o victorie.

*

Nah, care are şaptesprezece ani acum, stă înaintea mamei sale.

Ceai sau ciorbă de ţestoasă? o întreabă mama.

Nu vreau să discut despre căsătoria mea. Fiica îşi lasă geanta jos.

Am dreptul să aflu numele tânărului? Glasul mamei este ascuţit.

Spune-i tovarăşul Tai. Are douăzeci şi opt de ani.

Eşti conştientă de faptul că e un funcţionar mărunt?

Credeam că toate fiinţele umane născute sub cerul lui Mao sunt egale.

Vrei să iei loc?

Nu.

Păi te-ai întrebat şi tu vreodată cum de nu e niciodată avansat?

Se retrage.

Vrei să spui că se lasă păgubaş.

Nu contează.

Sper că nu o să se ducă înapoi în sat.

Ei bine, se duce, iar eu merg cu el.

Mamei i se taie respiraţia. Încearcă să se stăpânească. După un lung răstimp, reuşeşte să întrebe unde este situat locul respectiv.

Un sat din provincia Ninxia.

Ninxia? Regiunea-fantomă?... Faci asta ca să mă superi... De ce?

Fiica tace.

Mama respiră adânc, ca şi cum, dacă s-ar opri, ar leşina. Ce... ce a spus tatăl tău?

M-a binecuvântat şi mi-a spus că mă va sprijini, chiar de-ar fi să aleg să intru la mânăstire.

Mama simte că se sufocă. Începe să tuşească.

Fiica ia o cană cu apă şi i-o oferă.

Nu ai inimă! Mama o împinge la o parte şi ţipă, lovindu-se în piept: Nu ai inimă!

Nu mi i-ai prezentat pe socri. Cine sunt?

Fiica nu dă nici un răspuns.

Nah!

Nu am de gând să-ţi răspund la întrebare, când ştiu că o să mă insulţi.

Ei bine, atunci o să trebuiască să pun la cale un protest la nunta ta.

N-o să fie nici o nuntă, mamă. Ne-am... Fiica se răsuceşte şi priveşte pe fereastră. Ne-am căsătorit deja, iar dacă vrei să vezi certificatul de căsătorie, pot să ţi-l arăt.

Uluită, mama se ridică, se duce la perete şi începe să se dea cu capul de el.

Mâine plecăm la Wunin. Fiica îşi priveşte mama şi tremură, cu lacrimi în ochi. După o vreme, scena devine de nesuportat. Fără nici un cuvânt, fiica pleacă.

Mama se ghemuieşte într-un colţ. Apoi se târăşte pe podea ca să ajungă să se aşeze pe canapea, sufocându-se cu o pernă.

Încerc să închid ochii la ce face Nah, dar nu sunt în stare. Regretele îmi mănâncă inima de vie. Îmi doresc să-i fi legat şireturile, să-i fi pregătit pacheţelele pentru prânz şi să-i fi făcut fustiţe când era mică. Aş vrea să-i fi oferit petreceri de ziua ei de naştere şi să-i fi invitat prietenele la noi acasă. Aş vrea să fi petrecut mai mult timp stând de vorbă cu ea şi învăţând să o ajut cu necazurile ei. Dar e mult prea târziu, totul a scăpat de sub control. Trebuie să fie tare singură şi disperată, de se mărită doar ca să scape. Vrea să mă pedepsească. Vrea să fiu martoră la cum îşi distruge viitorul – viitorul ei şi al meu. Obişnuiam să cred că faptul că e fiica lui Mao este cel mai mare noroc al lui Nah... Oare mi-am descărcat ura faţă de propria-mi mamă asupra fiicei mele, neglijând-o aşa cum am fost eu neglijată? Am renunţat la dorinţa mea de a fi o mamă bună.

Şi aud strigătul inimii mele. Sunt dornică să renunţ la tot pentru a recâştiga dragostea fiicei mele. Dar nu pot. Conduc treburile lui Mao. E ca şi cum aş călări pe spinarea unui tigru – nu pot să mă dau jos. Trăiesc ca să-i fac lui Mao pe plac. Sunt egoistă şi nu pot să mă sustrag de la ceea ce a făcut din mine. Nu pot trăi fără afecţiunea lui Mao. În acest sens, sunt demnă de milă, ostatică a propriului meu sentiment. Tot încerc să învinge această stare. Sunt o afurisită de eroină.

Nu a ieşit bine. Acum mi-e dor de fetiţa mea. De braţele ei micuţe încolăcite în jurul gâtului meu. De felul în care se strecura pe vârfuri noaptea ca să se urce la mine în pat. O vreau înapoi şi înnebunesc când mă gândesc la ce-am făcut... Ce s-a întâmplat? Ce nu e în regulă cu mine, de refuzam să o sărut de câte ori pleca? Am învăţat-o să-şi omoare propriile emoţii. Voiam ca, astfel, să o fac puternică, să poată avea o viaţă mai bună decât a mea.

Asta e soarta, ar fi spus mama mea. Nimeni nu prea poate face mare lucru ca să schimbe ceea ce-i este sortit să trăiască. Visez la a fi omorâtă în calitatea mea de femeie a lui Mao. Este rolul pe care-l joc cu pasiune. Este dansul pe care sunt menită să-l termin.

18

Întunericul din teatru, şirurile de scaune goale, sunetul tobelor şi muzica îmi calmează nervii. În această perioadă mă plimb întruna de la Beijing la Shanghai. Caut în continuare talente şi materiale pe care să le adaptez. Ţelul meu e să creez personaje care să fie maoiste înfocate. Rezist, încercând să-l fac pe Mao să înţeleagă importanţa mea, încercând să mă fac indispensabilă. Sunt şi alţii care concurează cu mine pentru afecţiunea lui Mao. Trebuie să mă mişc repede. Cu permisiunea lui Mao şi cu ajutorul lui Kang Sheng şi Lin Biao, am reuşit să interzic alte forme de divertisment – umplu scenele cu femeile care-mi doresc să fiu.

Ieri am văzut o piesă intitulată *Portul*. Nu numai că am fost impresionată de conţinutul său, dar am rămas mută de admiraţie faţă de muzica ei. Azi-dimineaţă l-am sunat pe primarul Shanghaiului, Chun-qiao. L-am întrebat dacă-l cunoaşte pe Yu Hui-yong, compozitorul. Aş vrea o copie a dosarului său cât mai repede posibil.

În noaptea de 4 octombrie 1969, doamna Mao dă paginile dosarului şi este foarte bucuroasă de descoperirea ei. Află că muzicianul în vârstă de treizeci şi şapte de ani este creatorul din spatele unora dintre cele mai bune opere din ultimii ani. A doua zi, înainte de micul dejun, îi spune lui Chun-qiao că ar vrea să-l cunoască imediat pe tovarăşul Yu.

Chun-qiao îi spune că există un obstacol. Tovarăşul Yu este la închisoare. A fost arestat la începutul Revoluţiei Culturale, deoarece a fost un trădător înainte de eliberare.

Adu-mi maşina şi pune-mă în legătură cu directorul închisorii, ordonă doamna Mao.

Directorul închisorii îi spune doamnei Mao că Yu va fi greu de eliberat. Cu toate astea, el îi trimite imediat cazierul lui Yu. Povestea începe în 1947, când Yu era adolescent. Era membru al Armatei de Eliberare a lui Mao. Războiul civil era în toi. Trupele lui Chiang Kai-shek bombardau întreaga regiune din Jiao-tong şi Yan-tai. Divizia lui Yu a primit instrucţiuni să-şi îngroape hrana şi bunurile şi să se pregătească să lupte pentru a-şi salva viaţa. Yu a fost devastat. S-a gândit la mama lui şi a luat hotărârea de a-şi îndeplini dorinţa de a fi un fiu bun. Înainte de revărsatul zorilor, Yu a găsit un loc liniştit în sat şi a săpat o gaură sub un copac. Şi-a îngropat mâncarea şi lucrurile şi a lăsat un bileţel: *Dragi fraţi din armata lui Chiang Kai-shek, s-ar putea ca eu să fiu mort atunci când veţi găsi acest bilet. Singurul meu regret este că nu mi se oferă nici o şansă de a-mi arăta dragostea filială faţă de mama mea care îmbătrâneşte. Tata a murit când aveam opt ani. Mama m-a crescut de una singură şi greutăţile prin care a trecut nu pot fi descrise. Spiritul meu vă va mulţumi şi vă va binecuvânta dacă aţi putea să-i trimiteţi mamei mele prin poştă acest pachet. Iată adresa.*

Spre uimirea lui Yu, bileţelul nu a fost găsit de către adversari, ci de către propriii săi camarazi. S-a raportat autorităţilor Partidului Comunist. Yu a fost predat şi reţinut şase luni. Mai târziu, într-o bătălie pe viaţă şi pe moarte, i s-a oferit prilejul de a-şi demonstra loialitatea. A supravieţuit şi a fost iertat, însă dosarul lui a fost păstrat de serviciile secrete.

Atunci când Gărzile Roşii de la Conservatorul de Muzică din Shanghai au descoperit dosarul lui Yu, au sărbătorit, căci nu mai avuseseră ocazia de a se ocupa de un „duşman adevărat".

La Beijing se fac repetiţii pentru mari puneri în scenă ale pieselor *Doborârea tigrului de munte prin isteţime* şi *Portul*, iar creatorului lor nu i se permite să mă întâlnească. Am exercitat presiuni ca să-mi susţin cererea şi am cerut atenţia directă a primarului Chun-qiao în această chestiune. Sunt

sigură că primarul întâmpină dificultăţi. Sunt sigură că duşmanii mei îmi fac asta intenţionat. Ei cunosc talentul lui Yu. Le este limpede că, odată ce Yu şi cu mine vom ajunge alături, vom alcătui o echipă invincibilă. Yu mă poate ajuta singur să promovez maoismul. El scrie, compune şi regizează. Are experienţă în muzica populară şi o diplomă în muzica clasică occidentală. Are adânci afinităţi pentru opera tradiţională şi un simţ puternic al modernismului. Are pregătire în arta compoziţiei şi cântă la aproape toate instrumentele.

Îi acord lui Chun-qiao zece zile ca să mi-l prezinte pe Yu. În cele din urmă, când sunt în toiul revizionării piesei *Doborârea tigrului de munte prin isteţime* la Sala Milei, Chun-qiao vine la mine cu vestea că Yu a fost escortat la Beijing.

Unde este? întreb, atât de entuzismată că ridic glasul. Actorul de pe scenă crede că ţip la el şi îşi înghite replicile.

Yu se află în Casa de Oaspeţi din Beijing în momentul de faţă, îmi şopteşte la ureche Chun-qiao. E într-o stare jalnică. Nu a avut ocazia de a-şi da jos hainele de închisoare şi miroase ca o oală de noapte.

Trimiteţi-l încoace!

După o jumătate de oră, apare Yu Hui-yong. În clipa în care doamna Mao Jiang Ching dă cu ochii de bărbatul pe jumătate fantomă, pe jumătate om, se ridică repede şi se duce spre el. Îşi întinde ambele braţe, oferindu-i mâinile. Regret că nu te-am cunoscut mai demult, Yu.

Compozitorul-dramaturg începe să tremure. Nu e în stare să scoată o vorbă. Seamănă cu un bătrân bolnav, cu părul cărunt şi barba încâlcită. Poartă un costum de împrumut. Cum pot să vă răsplătesc bunătatea, doamnă? Varsă lacrimi.

Hai să lucrăm împreună, îi răspunde doamna Mao.

Între timp, opera s-a terminat. Se lasă cortina, apoi se ridică. Actorii se aliniază. Publicul aplaudă. Zgomotul devine mai puternic. Oamenii de la pază aleargă de colo-colo între scenă şi public. Este semnalul pentru urcarea pe scenă a doamnei Mao. Yu, care plânge în continuare, se ridică şi încearcă să-i facă loc salvatoarei sale.

Vino cu mine, Yu, zice doamna Mao. Hai cu mine pe scenă.

Omul este înmărmurit.

Doamna Mao îl ia pe Yu de braţ şi-l împinge, zâmbind. Bărbatul o urmează.

Pe scenă, doamna Mao Jiang Ching se aşază în mijloc, cu Yu lângă ea. Cei doi aplaudă şi pozează pentru fotografi.

Romantismul din compoziţiile lui Yu mă mişcă. Să fiu cu el e ca într-un vis. Nu este foarte atrăgător ca înfăţişare: nu e nici înalt, nici puternic, are o frunte lată şi o bărbie prea pătrăţoasă. Însă sub sprâncenele dese se află doi ochi strălucitori. Mă inspiră ca un mare artist. Cum amândoi suntem din aceeaşi provincie, Shan-dong, putem să reflectăm la melodiile din copilăria noastră. Îl invit la ceai în fiecare zi. Este atât de umil, încât sunt tentată să văd în asta un defect. Nu se aşază până nu spune un lung şir de mulţumiri. Nu deschide gura decât dacă îi poruncesc să facă un comentariu. Are mereu un carneţel la el, pe care-l deschide atunci când vorbesc. Mă serveşte. Mă face să râd, pentru că este foarte serios. Foarte caraghios. Îi tot zic că nu vreau să fiu tratată ca un tablou de pe perete. Vreau să se distreze şi vreau ca şi eu să mă distrez. În viaţa mea a existat deja destulă tensiune. Gândeşte-te la o modalitate de a mă relaxa. În seara asta nu discutăm despre muncă. În seara asta discutăm nimicuri fără rost.

Îmi ia săptămâni ca să-l fac să se simtă în largul lui cu mine. În cele din urmă, este din nou el însuşi. Începe să aducă instrumente ca să-mi cânte la ceai. Vioară cu două corzi, flaut şi chitară cu trei corzi. El e un dar. Stăm la taifas şi îmi fredonează cântece de pe plantaţiile de orez, ritmuri de tobe şi opere antice care imită sunetul vânturilor din deşert. Uneori îl acompaniez. Cânt arii din *Istoria camerei de la apus*. Ne tachinăm şi izbucnim în râs. Vocea lui e slabă, dar felul în care cântă e fermecător. Are un stil al lui. Sufletul lui e impregnat de muzică. Ca unui elev, îi pun întrebări. În astfel de momente este foarte încrezător în el însuşi. Îmi aduce cărţile pe care le-a scris – *O colecţie de cântece pentru tobă din Shan-dong*, *O colecţie de cântece populare din Jiao-dong*, *Cântecele pădurii din Shan-bei* şi *Clasicii lăutei cu o singură coardă*.

Plăcerea este imensă. Şi, cu toate astea, nu mă pot exprima pe deplin. Poziţia mea îl intimidează. Există întotdeauna o

distanţă între noi. Pentru toată lumea din China, eu sunt femeia lui Mao. Nici unui bărbat nu-i este îngăduit să aibă gânduri personale în legătură cu mine. Deşi mi-ar plăcea să fiu mai apropiată de Yu, sunt rezervată. Cel mai rău aspect din prietenia noastră e că el îmi răspunde ca un servitor. Asta nu mă face decât să mă simt şi mai singură când îi ascult muzica încărcată de pasiune.

Vizitele continuă. Încerc cât de mult pot să nu-l pomenesc pe Mao. De fapt, el nu mă întreabă niciodată despre viaţa mea după lucru. Pot să-mi dau seama că uneori devine curios, dar nu se aventurează. Rămâne fără cuvinte. Găseşte pretexte să plece. Este sensibil şi este slab în confruntări. Îl rog stăruitor să stea, dar el insistă să plece. Facem ceea ce eu numesc „mişcarea de ferăstrău" de câteva ori pe zi. Uneori, în public. Lumea e nedumerită când îmi ridic glasul la Yu.

Nu mă asculţi niciodată, Yu Hui-yong! ţipă ea, aproape isteric. O să vină o zi în care o să ne despărţim. Şi mie nu-mi va fi teamă!

El se duce zorit spre uşă şi pleacă. Nu spune niciodată vreun cuvânt atunci când ea e mânioasă. Mai târziu, lumea îi spune doamnei că Yu plânge pe tot drumul de întoarcere spre Opera din Beijing. Nu are casă şi locuieşte într-o debara lângă culise. A făcut un jurământ public că trăieşte doar ca să o slujească pe doamna Mao Jiang Ching. Nu-i pasă că asta îl costă relaţia cu propria-i soţie. Nu vrea decât să o impresioneze pe Jiang Ching. Aşa îi răsplăteşte el bunătatea, cu muzica şi cu viaţa lui. Sănătatea i se deteriorează. Are probleme grave la stomac şi dureri de ficat. Însă nu se plânge niciodată. Se ocupă zi şi noapte de repetiţii. Mănâncă neregulat şi nu are noţiunea timpului. Adesea amână ora mesei şi, fără să vrea, îi înfometează pe actori. Îi face pe oamenii de la cantină să aştepte. A devenit pentru el un obicei să anunţe pauza de prânz abia la ora patru după-amiaza.

Ea nu-şi poate explica sentimentele. Se simte jignită, dar totuşi aşteaptă întoarcerea lui Yu. Când nu mai poate să suporte, îşi trimite secretara să-i ceară lui Yu o „autocritică". El nu dă nici o hârtie. Însă pricepe că doamna Mao îl cheamă înapoi. Îi trimite o casetă cu ceva la care lucrează. De obicei,

un cântec compus atunci. Unul dintre cântece se numeşte „Nu voi fi fericit dacă nu cânt".

Este o relaţie ciudată. Are intensitatea unei relaţii între îndrăgostiţi. Ca să-l aibă alături de ea, îl avansează ca noul şef al Biroului Cultural. Însă el refuză oferta şi îşi exprimă indiferenţa faţă de politică. Ea ia asta ca pe un afront personal, crede că el o priveşte de sus. El o contrazice, încercând să îşi dovedească loialitatea. Pentru a o impresiona, creează şi mai multe lucrări. Îşi pune amprenta pe toate operele şi baletele ei. Scoate în evidenţă personajul feminin – e devotamentul lui faţă de o zeiţă. El se luptă pentru ea. Pentru a convinge trupele de artişti să încerce construcţia lui muzicală nouă şi să înlocuiască *shao-sheng* (voce masculină în falset) cu *lao-sheng* (voce masculină naturală), el organizează săptămâni întregi de seminarii pentru a-i educa pe actori şi pe conducătorii de trupe. Pentru ca orchestra să cânte amestecul lui de instrumente occidentale şi orientale, el demonstrează armonia cântând aranjamentele orchestrale mai întâi separat şi apoi laolaltă. Ia timpul scenic acordat personajului masculin şi-l consacră personajelor feminine. Şi, în cele din urmă, nu mai sunt decât eroine.

Când îi sunt prezentate noile producţii, ea este profund impresionată şi adânc mişcată. În multe feluri, simte că el este un suflet-pereche. Simte pentru el o mare dragoste.

Efectul operelor începe să se arate. Ariile sunt difuzate în toată ţara. Masele ştiu cuvintele şi fredonează melodiile. Revoluţia Culturală şi-a atins punctul culminant. Operele intensifică popularitatea doamnei Mao Jiang Ching. Ea devine o vedetă în fiecare gospodărie. Şi devine mai ambiţioasă. Vreau ca toate operele şi baletele mele să fie transformate în filme! Nu aşteaptă ca această propunere să treacă prin filiera birocraţiei. Se duce la Trezoreria naţională şi cere fonduri. Apelează la o abordare politică : Asta va testa loialitatea voastră faţă de Mao.

I se îndeplineşte dorinţa.

Trebuie să ai curaj ca să atingi dosul unui tigru, că altfel n-o să ai niciodată ocazia să mergi călare pe el.

*

Haideţi să promovăm cu toţii operele revoluţionare! Credeam că, având declaraţia lui Mao, aş putea să obţin uşor să mi se facă filmele. Însă nu e aşa. Problema e că studioul de film e divizat în opt departamente. Nici unul nu vrea să lucreze cu celelalte. Şeful departamentului de lumini îi spune directorului de imagine în ce unghi să poziţioneze aparatul de filmat. Designerul refuză cererile regizorului cu privire la costume. Machiorul pune cremă roz pe obrajii acriţei, culoarea pe care el o preferă. Iar producătorul emite un raport pe tema „replicilor anti-Mao" ale scenariştilor. În fiecare zi e câte o ceartă pe platoul de filmare. Trec luni de zile şi nu s-a filmat nici măcar un cadru.

Nu pot fi pompier! urlu eu la şefii trupei. Principala mea treabă e să conduc Revoluţia Culturală! Păreţi să mă auziţi, dar nu se rezolvă nici una dintre probleme. I-am promis tovarăşului preşedinte Mao că până la toamnă filmele vor fi gata de difuzare. Cum îndrăzniţi să-l dezamăgiţi pe Mao?

Adun grămadă în cantina Operei din Beijing grupurile divizate şi le vorbesc pe tonul meu cel mai dur. Bucătarii au amuţit. E două şi jumătate şi nimeni nu are voie să mănânce. Mâncarea se răceşte.

Trebuie să faceţi treaba să meargă, le zic.

Am nevoie de ajutor, îmi spune Mao. Mă aduce cu avionul de la Beijing la Fujian, în sudul ţării, pe unde se deplasează cu trenul lui, doar ca să-mi zică asta. Îl întreb dacă e bine. Zâmbeşte. În ultima vreme, am tot citit poemul lui Tang „Lunga despărţire" şi aş vrea să-ţi împărtăşesc gândurile mele.

Îmi reţin vorbele aspre pe buze.

Ţii minte poemul? întreabă el. Despre împăratul Li, care a fost silit să-şi spânzure iubita, pe doamna Yang. A fost obligat să facă pe placul generalilor săi, care erau în toiul declanşării unei lovituri de stat. Ce poem înduioşător! Sărmanul împărat, ar fi putut la fel de bine să-l spânzure pe el.

Trenul e în mişcare. Peisajul alunecă pe lângă noi. Mao nu mai vorbeşte, ci doar se uită la mine. În ochii lui citesc vulnerabilitate.

„Lunga despărţire“ este şi preferatul meu, îi spun.

El îşi reîncepe monologul. Îmi ia ceva timp să-mi dau seama ce vrea să zică. Îmi explică presiunea pe care o simte. E îngrijorat de obstacolele care stau în calea Revoluţiei Culturale. Jumătate de ţară are îndoieli legate de hotărârea lui cu privire la Liu. Creşte simpatia pentru el. Deşi populaţia nu a avut ocazia de a experimenta ideea lui Liu, oamenii sunt acum siguri că ideea lui Mao nu dă rezultate. Asta îl face să fie mai mult decât mânios.

Opoziţia încearcă să mă împiedice să realizez visul comunist. Tonul lui devine ferm şi ochii săi fixează tavanul vagonului. Intelectualii sunt preferaţii lui Liu. Pe ei nu-i interesează să slujească masele. Se ascund în laboratoare, îmbrăcaţi în halate albe, şi îşi abandonează patria-mumă în căutarea faimei mondiale. Bineînţeles că Liu are loialitatea lor, că doar el le dă bani. Şi îmi mai fac griji şi din cauza „băieţilor din vechea gardă“. Ei îmi întorc spatele acum. Au convocat un exerciţiu militar. Însă eu îl văd ca pe un exerciţiu în vederea unei lovituri de stat.

Mao nu-i spune lui Jiang Ching întreaga poveste. Nu-i spune că negociază cu „băieţii din vechea gardă“ şi că există nişte acorduri. Nu-i spune că într-o zi el va fi dispus să joace rolul împăratului Li şi va încerca versurile din „Lunga despărţire“. Ea refuză să-şi dea seama că acesta este jocul lui. În faţa lui, mintea ei încetează să mai analizeze datele reale. Nu e capabilă să priceapă că el nu a protejat niciodată pe nimeni în viaţa lui, în afară de el însuşi.

În faţa istoriei, acesta este rolul ei. Personajul feminin principal dintr-o tragedie măreaţă.

Pentru a păstra dragostea lui, ea face lucruri care o rănesc profund. De exemplu, acum câteva săptămâni, Mao s-a certat cu una dintre amantele lui preferate. Femeia a plecat. Mao a chemat-o în ajutor pe Jiang Ching – i-a cerut să o invite pe femeie înapoi, în numele primei doamne. Când priveşte în urmă, ea nu mai ştie cum de-a făcut asta. Este uimită de felul în care ea însăşi abuzează de sine.

Tu eşti persoana în care am cea mai mare încredere, şi tu eşti cea pe care mă bazez cu adevărat. În această lumină

caldă, ea cedează, se oferă în totalitate. Își înghite durerea și își pune costumul ca să o joace pe doamna Yang din „Lunga despărțire".

În schimbul favorului ei, Mao îi promovează producțiile. Pentru a-i pava drumul, el ordonă o campanie numită „Să facem cunoscute în fiecare casă operele după model revoluționar".

Ea simte că i se cuvine răsplata. Într-un fel ciudat, căsătoria ei cu Mao s-a transformat și a intrat într-o nouă etapă. Amândoi și-au depășit obstacolele personale, ca să se concentreze asupra imaginii de ansamblu. Pentru el, asta înseamnă siguranța imperiului său, iar pentru ea, rolul de eroină. În retrospectivă, ea nu numai că a încălcat restricția impusă de Partid, dar conduce psihicul națiunii. Este acaparată de viziunea că s-ar putea ca în cele din urmă să continue ea activitatea lui Mao și să conducă China după moartea lui.

Ea nu consideră puterea ca pe ceva de la sine înțeles. Nu crede că acum are controlul deplin asupra vieții ei. Adânc în sinea ei, nu are încredere în Mao. Știe că Mao e în stare să se răzgândească. Iar mintea lui se deteriorează. Oare atunci când a chemat-o ca să-l ajute în privința amantei sale, a uitat că ea este soția lui? Ea aude inocența din glasul lui. Suferința lui este precum aceea a unui copil căruia i s-a luat jucăria preferată. E normal să presupună că s-ar putea ca el să se schimbe și să nu o mai cunoască? Lui Mao, îmbătrânirea i-a sporit paranoia, iar ea își ține echilibrul pe bârna minții lui. Fiind doamna Mao, nu a dus niciodată lipsă de dușmani. Prețul succesului ei este că acum nu mai ezită atunci când vine vorba să-și elimine adversarii. Fără a mai sta pe gânduri, îl sună pe Kang Sheng în miez de noapte pentru a pune un nume pe lista lui de execuție. Ea încearcă din greu să închidă gurile care nu vor să tacă, precum cea a lui Fairlynn și cea a lui Dan. Se teme că atunci când Mao va muri, lupta ei va fi ca o încercare de a mătura oceanul – va fi înghițită de vie de către dușman.

Are nevoie de Chin-qiao și de Yu. Are nevoie, de asemenea, de oameni loiali în armată. Ține minte cum și-a eliminat Mao inamicii în Yanan. Unele execuții nedrepte, pe care le-a

făcut şi pe care mai târziu le-a regretat. Însă el nu-şi lasă niciodată sentimentele să-l otrăvească. Zice aşa : Victoria nu se câştigă fără costuri. Acum este rândul ei. Ea repetă fraza lui.

*

Încerc să fac filme. Operele şi baletele. Am opt dintre ele aliniate şi am început producţiile la Beijing, ca să pot superviza detaliile, în vreme ce conduc, în acelaşi timp, şi Revoluţia Culturală. Şi totuşi lucrurile nu merg cum mi-am dorit. Certurile dintre departamente s-au înrăutăţit la Studioul de Film din Beijing. Actorii sunt machiaţi şi costumaţi. Însă stau degeaba toată ziua, fără să tragă un singur cadru pe rolă. Pe măsură ce trec zilele, se răspândeşte un zvon : *Dacă nu trimite Mao o garnizoană, n-o să fie nici un film.*

Îi spun lui Mao de zvon. E o zi caldă de mai. El ţine întrevederi private la Palatul Poporului. Nu pot să mănânc, mă întâmpină el. Mă omoară dantura. Discut deciziile cu prietenii.

Mă uit la el. Are faţa şi mâinile vizibil umflate.

Ce s-a întâmplat ? întreabă el.

Îmi fac griji pentru sănătatea ta. De ce nu faci o pauză ?

Cum aş putea să fac asta, când duşmanii mei se învârt în jurul patului meu ?

La fel şi la mine. Sunt nemulţumită.

Ce e ?

Întâmpin mari greutăţi ca să demarez realizarea filmelor. Opoziţia e puternică.

Păi, nu e stilul nostru să acceptăm înfrângerea.

Dar nu vreau să adaug şi mai mult la oboseala ta provocată de atâta tensiune.

Măi, măi, măi, râde el glumeţ. Duşmanii tăi te vor omorî în clipa în care îmi voi da ultima suflare.

Mă podidesc lacrimile. Zău aşa, s-ar putea ca asta să nu fie o soluţie rea.

Vine şi mă aşază jos cu blândeţe. Mă priveşte şi îmi zice : Linişteşte-te, tovarăşă Jiang Ching. O să te descurci. Spune-mi doar cum te pot ajuta ?

Peste noapte, unitatea 8341 a lui Mao, în frunte cu comandantul Dee, sosește la Studioul de Film din Beijing. Soldații sunt înarmați și se deplasează repede, în liniște. Nu răspund la saluturi. Muncitorii sunt scoși din dormitoare și escortați la cantină.

Mă aflu aici ca să îndeplinesc ordinul doamnei Mao Jiang Ching, zice comandantul Dee, un bărbat scund, dar robust, care are un nas enorm. Și nu voi admite nici un fel de prostii. Oricine încalcă ordinele mele va beneficia de tratament militar. Apropo, nu voi recunoaște nici un favor. Ascultați cu atenție. Plutoanele unu, trei și patru vor sta de planton în spatele tuturor camerelor de filmat. Fruntașii nu vor asculta de instrucțiunile nimănui, în afară de cele ale directorului de imagine. Plutonul numărul doi va merge la departamentul de lumini, iar plutonul cinci se va ocupa de machiaj și recuzită. Eu însumi voi sta lângă regizor și îi voi raporta zilnic doamnei Mao Jiang Ching.

În mai puțin de două zile, aparatele de filmat încep să se învârtă. Într-o lună, e gata jumătate de film. Nu se mai pomenește vreodată de conflicte între departamente. Oamenii muncesc împreună, de parcă și-ar desfășura activitatea într-o mare întreprindere familială. La sfârșitul zilei, rolele expuse sunt trimise la laborator pentru a fi procesate, iar în ziua următoare cadrele sunt editate sumar și disponibile pentru a fi vizionate.

În culmea fericirii, doamna Mao inspectează platoul de filmare. Îl bate ușor pe umăr pe comandantul Dee și îi laudă competența. Dacă aș putea obține aceeași eficiență în toate proiectele mele! Ea începe să se gândească la a-l angaja pe comandantul Dee și pentru alte treburi.

Nu te amăgi singură. Mao se ține de falca umflată și vorbește furios. Nu ești cine crezi că ești. Adevărul e că nimeni nu ți-ar accepta ordinele, dacă nu ar vedea umbra mea! Când Wu Fa-xian, comandantul suprem al forțelor aviatice, îți răspunde la telefon, el e cu ochii la scaunul pe care stau eu. Când Gărzile Roșii țipă cât îi ține glasul *Un salut tovarășei Jiang Ching!*, cel pe care vor să-l mulțumească sunt *eu*.

Înţeleg, tovarăşe preşedinte. Încerc din răsputeri să par umilă şi să nu-l contrazic. Te rog să nu te îndoieşti de faptul că-mi dau viaţa ca să te ajut pe tine. Doar pe tine. Îmi pun credinţa în capacitatea mea de a face lucrurile să meargă. Dă-mi voie să-ţi povestesc despre creaţiile mele recente. Lasă-mă să-ţi arăt secvenţe de film cu operele şi baletele.

Operele sunt în regulă, zice Mao. Îşi ia un prosop fierbinte de pe un vas cu aburi şi îl pune pe obrazul umflat. Sunt mulţumit de munca ta. Spectacolele par a fi bune. Dar nu te lăsa purtată pe ele ca pe un covor fermecat. Ăsta e avertismentul meu.

În acest punct, mă pierde. Dar nu îndrăznesc să-i pomenesc de nedumerirea mea. În ultima vreme, sunt multe lucruri cu care ne nedumerim unul pe celălalt. Nu le clarificăm. Asta ca să păstrăm pacea. Probabil că e mai bună confuzia. Eu spun publicului că îl reprezint pe Mao, dar de fapt nu fac parte din viaţa lui. Habar nu am cum îi trec zilele. Nu-mi face plăcere să alerg după amantele lui şi nu îmi place faptul că el găseşte satisfacţie în a mă intimida. Îmi tot spune cum le-ar plăcea comandanţilor lui (dar nu le spune pe nume) să mă sufoce în propriul meu pat, e obositor şi doar să ţin pasul cu imaginaţia lui. Mai ales atunci când face pe zeul şi diavolul în acelaşi timp. În plus, oricum detestă să fie înţeles.

Primăvara timpurie este încă friguroasă. Dimineaţa, chiciura îmbracă în alb Oraşul Interzis. În seara asta, în faţa ferestrei, viţa tremură violent. A venit furtuna – voinţa iernii de a nu pleca. Şi, cu toate astea, cine poate împiedica primăvara să vină? După miezul nopţii, norii grei sunt măturaţi de pe cer. Luna se iveşte din nou. Ramurile lovesc în geam, de parcă în el ar ciocăni spiritele.

Aflu abia mai târziu, de la Kang Sheng, ce s-a întâmplat în noaptea cu furtuna. 30 aprilie 1967. Chiar înainte ca norii să părăsească văzduhul, Mao i-a invitat la el în cabinet, la un păhărel, pe „băieţii din vechea gardă" pe care îi atacase anterior. I-a delectat cu labă de urs prăjită. S-a purtat de parcă nu se întâmplase nimic pe 18 februarie.

Nu e de mirare că am fost surprinsă să-i văd pe toţi moşii aceia apărând fericiţi la sărbătorirea zilei de 1 mai la Palatul Naţional al Culturii. Ar fi trebuit să ştiu că soţul meu pune în aplicare trucul celor două feţe. Ar fi trebuit să înţeleg că, deşi Mao mă promovează, noua mea putere îl enervează şi are nevoie de o altă forţă ca să echilibreze jocul.

19

Ea continuă, lansându-se cu agresivitate în viitor. La suprafaţă, este managerul imensei puteri a lui Mao şi îşi închipuie că se află mai presus de suferinţă, precum eroinele din operele ei. Însă înlăuntrul său nu se împacă deloc cu sentimentele pe care le încearcă – este entuziasmată la culme de rolul ei, dar şi epuizată şi permanent îngrijorată din cauza îndoielii. Uneori, dragostea ei pentru Mao seamănă cu disperarea, alteori cu ura. Iar regretele legate de Nah refuză să dispară. Dacă şi-ar da voie, ar putea să alunece în depresie. În fiecare zi, simte cum caracterul ei mai putrezeşte un pic. Azi-noapte, în timp ce stătea întinsă în pat, i-a venit în minte o fată dintr-o poveste de dragoste antică. Fata era o iubită dezamăgită, care a otrăvit singura fântână din sat.

Mao Zedong şi Jiang Ching profită de rolurile pe care le joacă. Se ajută unul pe altul şi sunt din ce în ce mai aproape de a-l doborî pe Liu. Totuşi, există încă dificultăţi în a face publicul să creadă în imaginea negativă a lui Liu. Vreme de jumătate de secol, el a fost, alături de Mao, simbolul comunismului. Pentru a rezolva problema şi a-şi întări poziţia, Jiang Ching se consultă cu Kang Sheng, în numele lui Mao.

Kang Sheng bea încet din ceai. Numeşte-l pe Liu trădător. Asta a fost întotdeauna cel mai eficient mod de a stârni reacţii. Nu contează dacă Liu refuză să intre în scenă. Creează tu spectacolul în locul lui. Mai întâi, scoate la lumină cunoscuţi de-ai lui Liu al căror trecut e asociat cu agenţi străini. Interoghează-i şi fă-i să spună ceea ce vrei tu să auzi. Comunist sau nu, nici un stomac nu suportă cufundarea

în apă ardeiată. Avem noi mijloace de a descleşta fălcile. Vor exista semnături, apoi publici versiunea redactată.

Aici nu e vorba dacă Liu este sau nu trădător, le zice doamna Mao Jiang Ching celor din echipa de anchetare. Sarcina voastră este să obţineţi probe şi să faceţi rost de martori. Aveţi trei zile.

Echipa lucrează zi şi noapte. În curând, apar nume. Unul dintre cei interogaţi este Zhang Chong-yi, un profesor de la catedra de limbi străine de la Universitatea Normală din provincia Hebei, care are şaizeci şi nouă de ani. Înainte de eliberare era secretar-şef la Universitatea Furen. Nu-i cunoaşte personal pe vicepreşedintele Liu sau pe Wang Guang-mei, dar îi cunoaşte pe prietenii lor de la Universitatea Furen. Zhang este acum profesor de drept internaţional.

Lucraţi-l pe Zhang, ordonă doamna Mao. Scoateţi cu forţa o mărturisire.

Omul nu poate să vorbească, raportează echipa. Profesorul Zhang a fost diagnosticat cu cancer la ficat şi e pe moarte. E un craniu care respiră. I s-a tras faţa de tot. Are ochii galbeni din cauza icterului. I-a paralizat partea dreaptă a feţei. Nu mai poate clipi din ochiul stâng. Are sânge în urină. Îşi pierde cunoştinţa întruna.

Luaţi-vă la întrecere cu moartea, stăruie doamna Mao. Trebuie să obţinem mărturisirea lui. Trebuie să avem vocea lui pe bandă, înainte de a muri. Ţineţi minte, tovarăşul preşedinte Mao aşteaptă rezultate.

Interogatoriul începe. Banda de înregistrare se învârte. Casetele sunt pline de ţipete şi urlete.

Mărturisirea sau moartea! Vorbeşte, Zhang Chong-yi! Spune-ne ce ştii despre Wang Guang-mei, trădătoarea.

Bărbatul aflat pe moarte îşi caută cuvintele. Nu, vă rog, nu mă trageţi de braţ. O să vorbesc. Vorbesc. Bine, acum îmi aduc aminte. Wang Guang-mei e o femeie, nu? E soţia vicepreşedintelui Liu, nu-i aşa?

Pe casetă se aude sunetul unei izbituri, urmată de ţipătul lui Zhang Chong-yi.

Nu mai da în el! urlă un anchetator. O să crape dacă-i mai tragi una. Şi pe urmă dăm cu toţii de bucluc.

Nici măcar să nu-ţi treacă prin cap să ne prosteşti! se aude vocea anchetatorului-şef.

Dar, tovarăşe, spun adevărul. Nu încerc să prostesc pe nimeni. Înţelegeţi, eu... nu vreau să mor.

Când ai aflat că Wang Guang-mei este o agentă străină?

Ieri.

Cum ai aflat că e o agentă străină?

Păi, dumneavoastră mi-aţi spus... M-aţi întrebat ce a făcut ca agentă străină. Aşa că mi-am închipuit că trebuie să fie agentă străină. Căci, altfel, de ce mi-aţi fi pus o astfel de întrebare?

Fii atent cum vorbeşti! Dacă ascunzi un agent străin, atunci eşti tu însuţi un agent străin. Acum e momentul potrivit să câştigi încredere.

Înţeleg, domnule, respiră cu greutate muribundul. Acum, că am declarat că e agentă străină, o să-mi daţi drumul?... Daţi-mi drumul, vă rog. Vă implor. Ştiu că Wang Guang-mei este agentă străină. Nu numai că e agentă străină, dar e şi o agentă comunistă.

Pe casetă, se aude cum vocea îşi pierde suflul. Sunetul se estompează. La momentul în care Jiang Ching primeşte caseta, profesorul Zhang Chong-yi a murit deja. Jiang Ching dă mâna cu anchetatorii. Eu şi tovarăşul preşedinte Mao suntem foarte mulţumiţi de munca voastră. Acum, avem nevoie de un martor pentru Liu.

Este aplicată aceeaşi metodă. Peste noapte, apare un martor. De data asta, e un prieten, un membru al Partidului de multă vreme, Wang Shi-yin, care suferă de cancer pulmonar. Pieptul lui e înconjurat de tuburi din plastic. Însă asta nu-i opreşte pe anchetatori. Urletele şi ţipetele răsună pe casetă.

Habar nu am. Pacientul se chinuie să vorbească. Nu sunt un inventator de adevăr.

Se aud lovituri de obiecte metalice.

O să plângi când o să-ţi aducem să-ţi vezi sicriul, şi atunci va fi prea târziu, îi spune anchetatorul-şef pe un ton scăzut. O să ne obligi să te deconectăm de la aparatul de oxigen şi să scoatem tuburile. Eşti sigur?

Tăcere.

În cele din urmă, se aude o voce stinsă. Faceţi ce vreţi. Oricum sunt pe moarte. Nu îmi mai e frică de nimic. Deşi cuvintele bărbatului sunt întretăiate, vocea lui e fermă. Am mărturisit tot ce ştiu despre vicepreşedintele Liu. Un lucru de care puteţi să fiţi siguri este că nu e un trădător, ci un om integru şi cinstit. Mai mult de atât nu veţi scoate de la mine.

Ruşine! Doamna Mao Jiang Ching arată cu degetele spre anchetatori. Sunteţi nişte incompetenţi. Mergeţi înapoi şi munciţi până scoateţi ceva. Rupeţi-i falca, dacă trebuie.

Şi dacă subiectul moare?

Continuaţi, îi interogaţi spiritul!

26 martie 1968. Wang Shi-yin, bolnavul de cancer pulmonar, bărbatul cu voinţă de fier, moare în timpul interogatoriului. Deşi el nu-l incriminează pe vicepreşedintele Liu Shao-qi, la congresul Partidului Comunist din 24 noiembrie 1968 Liu este declarat „trădător ascuns" şi este dat afară din Partid.

Vestea zguduie ţara.

*

De pe margine, doamna Mao Jiang Ching supraveghează cea mai mare dramă. Ea este martora fragilităţii vieţii în forma ei cea mai concretă. Nu există substanţă când e vorba de loialitate. Prăbuşirea cuiva poate să vină dintr-o singură mişcare de mână. Mai întâi, acoliţii lui Mao o aduc pe Wang Guang-mei să fie criticată în public. Mitingul se deschide pe stadionul Universităţii Qinghua. Îşi face apariţia o mulţime alcătuită din trei sute de mii de Gărzi Roşii. Strigătele sunt asurzitoare. Jiang Ching se simte ciudat. I se pare ireal să o urmărească pe Wang Guang-mei. O femeie care cade din cauza soţului ei. Oare masele o vor trăda şi pe ea în acelaşi chip, într-o zi? Acum înţelege de ce Mao nu-şi asumă nici un risc când e vorba de potenţialii duşmani – nu-şi permite să facă aşa ceva. Suspecţii trebuie să moară.

Mao a depăşit dificultăţile legate de organizarea mitingului. Obstacolele lui erau constituite din oamenii loiali lui Liu, printre care se număra şi premierul Zhou En-lai. Decizia nu

a fost stabilită până când Mao nu i-a silit pe membrii congresului să aleagă între el şi Liu.

La Biblioteca Naţională există o imagine celebră a acestui moment. O fotografie alb-negru ilustrează umilirea lui Wang Guang-mei. În fundal e un ocean de capete. În colţul din stânga e un jurnalist care poartă ochelari şi care are la el un aparat de fotografiat. Este fericit. Are un zâmbet pe chip. Wang Guang-mei se află în centrul scenei. Faţa îi e pe jumătate ascunsă de o pălărie albă din paie, cu boruri mari – a fost forţată să se îmbrace cu veşmintele pe care le purta în turneele în străinătate. La gât îi atârnă un „colier" lung până la genunchi, făcut din mingi de ping-pong. E opera lui Kuai Da-fu.

În viitor, Kuai Da-fu va fi condamnat la şaptesprezece ani de închisoare pentru ceea ce face acum. În viitor, şi doamna Mao va plăti pentru asta şi i se va arăta faimoasa fotografie. Iar ea va refuza să comenteze. Ceea ce va spune, totuşi, va fi că atunci când era o tânără actriţă a tras o linie clară de demarcaţie între viaţă şi actorie. De fapt, adevărul este că, pentru doamna Mao, nu există o linie între viaţă şi actorie. Revoluţia Culturală este o scenă vie, care respiră, iar Mao este dramaturgul ei.

Istoria va dovedi că Wang Guang-mei, care a supravieţuit, este înţeleaptă. Atunci când lumea e făcută să creadă că doamna Mao Jiang Ching este singura răspunzătoare de moartea lui Liu, Wang Guang-mei zice: Liu nu a murit de mâinile Bandei celor Patru (denumirea folosită pentru grupul din care făceau parte doamna Mao Jiang Ching, Chun-qiao şi doi dintre discipolii acestuia de la sfârşitul Revoluţiei Culturale). La moartea soţului meu nu a existat o astfel de bandă. Cine e responsabil? Ea nu oferă răspunsul. Speră că populaţia îl va căuta singură.

Da, am o pică personală pe Wang Guang-mei. Însă acesta nu e singurul motiv pentru care o condamn public. Dorinţa de a-i fi pe plac lui Mao a devenit forţa conducătoare care stă în spatele fiecăreia dintre faptele mele. Să mă opresc ar echivala cu moartea. Nimeni nu-şi poate închipui plăcerea

pe care o simt când citesc rapoartele lui Kuai Da-fu, ştiind că Mao va fi mândru de mine. Asta mă poartă înapoi în Yanan, la vremea când eu eram singura preocupare a lui Mao.

Wang Guang-mei merită acest tratament. Ea, care m-a călcat pe bătături, făcându-i pe alţii să creadă că este prima doamnă a Chinei. Ea, a cărei fericire a fost surprinsă de aparatele de fotografiat şi tipărită în ziarele din lumea întreagă. Ai zis tu, cu buzele tale frumoase, surâzătoare, *Îmi pare rău că doamna Mao nu se simte îndeajuns de bine ca să vă salute personal*? Nu ţi-am dat nicicând permisiunea de a spune asta. Nu ar fi trebuit să te duci niciodată în străinătate, nu ar fi trebuit să porţi niciodată colierul ăla alb din perle şi pantofii ăia negri cu tocuri înalte – nu ar fi trebuit să-mi fi furat rolul. Probează acum costumul pentru ultima dată şi fii subiect de batjocură. În plin soare, în această zi senină de aprilie, fie rândul tău pe scena mea de iad.

Doamna Mao recunoaşte în sinea ei că o admiră pe Wang Guang-mei. Doamna Mao e aproape emoţionată de Wang Guang-mei.

Îl aud pe soţul meu oftând noaptea, mărturiseşte mulţimii Wang Guang-mei. Nu l-am mai văzut niciodată atât de trist. Regret că închide ochii în faţa realităţii. Iubirea lui pentru China şi pentru tovarăşul preşedinte Mao este oarbă. Şi îl înţeleg. Nu poate să nu slujească China în continuare. Este credinţa lui, scopul existenţei lui. Ca soţie, accept soarta bărbatului meu. Îmi accept realitatea.

Doamna Mao Jiang Ching şi-ar dori să poată face la fel cu Mao. Să se întindă singură pe altarul iubirii. Să trăiască opera. Dar nu va fi aşa. O face să se simtă tragică. Se uită fix la raport şi treptat o cuprinde mânia. Cu cât Wang Guang-mei îşi demonstrează mai mult voinţa de a suferi pentru Liu, cu atât doamna Mao se simte mai sfâşiată pe dinăuntru – acum este disperată să o vadă distrusă pe Wang Guang-mei.

În dosul scenei, Wang Guang-mei se luptă cu Gărzile Roşii. A fost târâtă acolo. Ea arată înspre hainele pe care le poartă, un compleu maro, şi zice: Acesta este deja un costum. L-am purtat ca să mă întâlnesc cu oaspeţii străini.

Nu ne pasă. Azi e ziua în care porţi ce punem noi pe tine.

Nu pot. Rochia nu este potrivită. În plus, îmi e prea mică.

Ai avut-o în timpul vizitei în Filipine.

Asta a fost acum mulţi ani. Am îmbătrânit şi mi-am pierdut silueta.

Pare c-ai uitat cine eşti.

Sunt Wang Guang-mei.

Nu. Eşti duşmanul poporului... Trebuie să porţi asta.

Nu vreau şi n-o să o port.

Pune-o pe tine sau o să te obligăm noi să o îmbraci.

Lăsaţi-mă să mor, atunci.

Nu facem târgul. O să te punem înapoi pe scenă. O să te îneci în scuipatul a milioane de oameni.

Mai târziu, doamna Mao Jiang Ching ascultă la nesfârşit o casetă cu înregistrarea, pe care i-a adus-o Kuai Da-fu. Pe casetă, vocea lui Wang Guang-mei se schimbă. Vorbeşte ca o eroină: Mă puteţi forţa să îngenunchez, dar nu-mi puteţi răpi demnitatea.

Îngenunchează! urlă mulţimea. Nevastă împuţită de anticomunist! Nu eşti decât o spioană şi o trădătoare! Să-ţi permitem libertatea înseamnă să permitem crima. Aceasta este dictatura proletară ajunsă la apogeu!

Dezbrăcaţi-mă voi, atunci, răspunde Wang Guang-mei. Restul cuvintelor ei se pierd în strigătele mulţimii celor trei sute de mii de oameni: *Jos Liu Shao-qi! Jos Wang Guang-mei! Trăiască tovarăşul preşedinte Mao! Un salut scumpei noastre doamne Mao Jiang Ching!*

Scena e măreaţă, dar actriţa Jiang Ching izbucneşte deodată în hohote de plâns.

Plouă de trei zile. Burniţa seamănă cu nişte lacrimi care picură din cer. E o toamnă neobişnuită. Becurile electrice dezgolite din anticul oraş Kai-feng din provincia Hebei tremură în vânt ca nişte ochi de fantomă.

Ochii vicepreşedintelui Liu sunt închişi de zile în şir. A împlinit şaptezeci de ani în închisoare. A făcut un infarct, suferă de hipertensiune, are parte de complicaţii ale diabetului şi de insuficienţă respiratorie. Nu e în stare să înghită.

Are în nas un tub prin care i se administrează hrană. În această dimineaţă deschide ochii. Ceea ce-l înconjoară e straniu, iar chipurile pe care le întâlneşte sunt ostile. Închide ochii din nou şi zace în tăcere. Trupul îi este înfăşurat strâns într-o pătură din bumbac.

Vântul din nord şuieră noaptea prin curte. Doi copaci bătrâni, înalţi, dar desfrunziţi, din curtea interioară, stau ca doi nebuni care se ceartă. Ce e în mintea lui Liu? Soţia lui a fost condamnată la moarte. Fiul lui cel mare, Liu Yong-bing, a fost omorât în bătaie la un miting. Cele trei fiice ale sale sunt fie la închisoare, fie au fost silite să plece în exil. Partenerul şi prietenul său cel mai bun, Deng Xiao-ping, a fost trimis departe, într-un lagăr de muncă.

Liu nu vrea să creadă că republica la a cărei construcţie a luat parte s-a dezis de el. Nu vrea să creadă că Mao a ordonat omorârea lui. În întuneric, îşi petrece ultimele douăzeci şi ceva de zile din viaţă.

În dimineaţa zilei de 11 noiembrie, el deschide ochii pentru ultima oară. Se holbează la tavanul plin cu pânze de păianjen, la insectele uscate prinse în ele.

Ultima imagine pe care o are poporul chinez despre vicepreşedintele Liu Shao-qi este aceea în care el ţine o carte şi încearcă să le explice dreptul studenţilor de la Universitatea Qinghua. Studenţii râd şi îl batjocoresc. Îl consideră un prostănac. Îl tratează ca pe un nimic, luând în râs tratatul lui de drept.

Învăţătura lui Mao este legea! strigă tinerii.

Liu ştie că i-a sosit ceasul. Trupul lui decide să renunţe înainte ca mintea lui să o facă. El nu este gata să părăsească viaţa. Nu e gata să facă asta fără să mai stea o dată de vorbă cu Wang Guang-mei şi cu copiii, fără să mai îmbrăţişeze o dată urna cu cenuşa fiului său Yong-bing.

Tristeţea îl împietreşte cu fiecare minut ce trece.

12 noiembrie 1969, orele 6:45 a.m. Chipul vicepreşedintelui Liu străluceşte brusc. Ridurile încep să i se întindă şi muşchii feţei i se relaxează. Veşnicia îşi ia locul. Când inima lui mare încetează să mai bată, aproape că zâmbeşte.

În liniştea profundă, începe să se cearnă omătul. Vântul se opreşte din văicărit, iar copacii încetează să mai tremure.

China zace în nemişcare.

*

Soţii Mao stau în soarele dimineţii savurându-şi ceaiul de crizantemă, în timp ce Fang, noua secretară şi amantă a lui Mao, îi dă acestuia raportul privitor la moartea lui Liu. Mao îl deschide, aprinzându-şi o ţigară. Îşi plimbă privirea peste rânduri.

Doamna Mao se apleacă spre el şi aruncă şi ea o privire.

Este scrisul de mână al premierului Zhou. *Nouăzeci şi patru de ore de interogatoriu neîntrerupt... Despărţit de familia sa... grav lovit şi rănit... Infecţia sa urinară s-a agravat... Febra a persistat. Trupul lui nu s-a mai putut controla... patul era ud în permanenţă. A fost închis într-o cameră mică, fără hrană şi apă. Tratamentul medical pe care i l-am trimis a fost oprit... A slăbit până a ajuns la o greutate de treizeci de kilograme... a murit de pneumonie, suferind complicaţii ale acesteia.*

Mao dă fumul afară.

Doamna Mao ştie că el se simte din nou în siguranţă.

Îşi îndreaptă împreună atenţia spre alte rapoarte. Când ajunge la vestea morţii mareşalului Peng De-huai, Mao e deja obosit.

Ce face Lin Biao? o întreabă pe neaşteptate. Ştiai că facţiunile din Wuhan au scăpat de sub control? Muncitorii oţelari îşi confecţionează singuri mitraliere. Sunt sigur că e pe cale să înceapă un afurisit de război civil. Îi spui tu lui Lin Biao să facă ceva în această privinţă?

Nu ştiu ce face Lin Biao la Ministerul Apărării Naţionale. Pare că singura lui treabă e să-l flateze pe Mao. Foloseşte avioane militare ca să trimită homari vii pentru bucătăria lui Mao. Trimite plutoane întregi în munţi să caute pentru Mao cea mai bună rădăcină de ginseng. Lin Biao lucrează cu gândul la propriul său viitor. Îşi face iluzii despre Mao şi despre el însuşi.

Spre deosebire de Lin Biao, eu nu am nici o iluzie în privinţa lui Mao. Mă pregătesc pentru orice schimbare neaşteptată venită din partea lui. Faptul că sunt soţia lui Mao e un basm şi, de asemenea, o tragedie. De-aş fi fost Wang Guang-mei, poate că m-aş fi mulţumit să fiu o nevastă casnică. Detest să recunosc că, la urma urmei, o invidiez pe Wang Guang-mei – ea şi-a împlinit cea mai mare dorinţă pe care o are o femeie. Dar, totuşi, nu sunt sigură dacă m-aş fi mulţumit cu perle.

20

Într-o dimineaţă, în închisoarea naţională, e strigat numele lui Fairlynn. Urmează să fie dusă să asiste la o execuţie, ca parte a programului de tortură.

Zgomot de bocanci grei. Gardienii îşi fac apariţia. Prizonierii sunt escortaţi până la un camion descoperit. Fairlynn nu ştie că va fi doar martoră. Crede că asta e ultima ei zi pe pământ. Varsă lacrimi fără să se poată controla şi începe să strige numele lui Mao. Îşi strigă povestea cu el. Un gardian vine şi o leagă la ochi cu o cârpă.

Fairlynn regretă că s-a deranjat să-i scrie lui Mao. Lui nu-i pasă de ea, nu-i mai pasă. Cu toate astea, Fairlynn nu se poate abţine să nu se gândească la el. Îi este foarte greu să creadă că afecţiunea lui Mao a fost nesinceră. Îşi aduce aminte de ultima dată când s-au despărţit unul de altul. „Fie să dăinuim", i-a şoptit el la ureche. Se întreabă dacă l-o fi jignit cumva atunci când i-a atras atenţia asupra greşelilor sale, în 1957. El nu voia să admită că al său Mare Salt Înainte a fost, de fapt, un mare salt înapoi. Ea nu a făcut decât să spună ceea ce-i dicta conştiinţa ei de scriitoare. Se întreabă în sinea ei: Oare nu francheţea şi faptul că spunea adevărul au fost cele care i-au câştigat, în primul rând, respectul şi adoraţia lui în Yanan? N-ar trebui el să ştie că toate criticile ei veneau din dorinţa de a-i consolida puterea? Credea că s-au înţeles unul pe altul.

Înseamnă că trebuie să fie Jiang Ching, trage concluzia Fairlynn. Cu siguranţă mâna ei diabolică se află în spatele acestei cortine.

*

Ăsta nu este un basm, îi spun actriţei din rolul principal din opera mea. Eroina este reală. A trecut prin greutăţi. Vreau să tratezi vopseaua roşie de pe pieptul tău ca pe o rană adevărată. Simte cum te arde. Simte-i puterea devoratoare. Eşti mâncată de vie şi strigi fără să fii auzită. Fă-ţi vocea să răsune la intensitate maximă.

Vin la studio şi mă întâlnesc cu Yu, şeful echipei. Lucrez cu el îndeaproape la filmări. Sunt mulţumită de progres. Mai ales de detalii. Culoarea peticului de pe pantalonii protagonistei. Forma sprâncenelor ei. Îmi place calitatea sunetului tobei din fundal şi a orchestrei. Am strâns artiştii de frunte ai ţării. Îmi place fiecare expresie de pe chipul actriţei mele preferate, Lily Fong, şi îmi place felul în care o luminează. Am spus echipei de filmare că nu voi tolera nici o imperfecţiune. Ordon duble. Nenumărate duble. Nu le dau acceptul decât atunci când montajul este fără cusur. În clipa de faţă, la proiectele mele lucrează trei mii de muncitori culturali. Cantina este deschisă non-stop. Yu mă găseşte încercând să nu cad pradă somnului în timp ce îmi ţin discursul. Sunt foarte obosită.

Pot să mă opresc? E o bătălie sângeroasă cu spade invizibile. Alternativele sunt viaţa sau moartea. Într-una din zile, l-am vizitat pe Mao şi am văzut cum i s-a deteriorat starea de sănătate – nu se mai poate ridica fără ajutor din scaunul lui de răchită. Asta m-a înspăimântat. O casă nu rezistă în picioare, dacă grinda ei principală se prăbuşeşte. Însă îmi ascund teama. Trebuie să fac asta. Naţiunea şi duşmanii mei sunt cu ochii pe mine. Înfrunt o audienţă înfricoşătoare.

Îi dau telefon lui Yu. Hai să discutăm despre cum să facem ca mesajul politic din opere să fie incitant pentu clasa muncitoare. Curtăm tineretul – pentru supravieţuirea mea este crucial ca ei să se identifice cu eroina mea. Zeiţa iubitoare şi grijulie care, lipsită de egoism, se sacrifică pentru popor.

Yu alege actriţe pentru rolul principal care seamănă cu mine la înfăţişare. El mă linişteşte.

După ce m-am ocupat de chestiunile de rutină, vin pe platou. Mă simt ca acasă în studiouri. Aşa a fost mereu. Reflectoarele mă calmează. Mao a plecat iar în sud cu trenul său. Habar nu am pe unde e. Îşi ţine programul secret. Şi se răzgândeşte adesea. Încerc să-mi văd de treburile mele. Încerc să mă gândesc la binele pe care mi l-a făcut Mao şi trebuie să-mi aduc permanent aminte să fiu recunoscătoare.

Ar trebui, într-adevăr, să fiu mulţumită de cum au ieşit până la urmă lucrurile pentru mine. Cu Dee la comanda platoului de filmare, mi se realizează filmele. Gloanţele mute care zac în încărcătoarele armelor soldaţilor săi vorbesc mai tare decât ar putea să o facă vocea mea.

Pe 1 octombrie 1969, se lansează filmul *Doborârea tigrului de munte prin isteţime*. E un mare succes.

În numai câteva săptămâni, aud cum ariile din film sunt cântate pe străzi. Pentru ca scenariul să devină cunoscut oamenilor, ordon să fie publicat în întregime în *Cotidianul poporului* şi în *Cotidianul armatei eliberatoare*. Ocupă toate paginile ziarelor, nemairămânând spaţiu pentru alte ştiri ori evenimente.

În următoarele două luni, *Povestea lampionului roşu* este gata şi începe să fie jucat în teatrele din toată ţara.

Este urmat de două filme de balet de câte trei ore, *Femeia din detaşamentul roşu* şi *Fata cu părul alb*, şi de filmele-operă *Portul*, *Iazul familiei Sha* şi *Raidul diviziei Tigrul Alb*.

Ce senzaţie! Nu pot să merg nicăieri fără să fiu felicitată.

Povestea lampionului roşu este atât de popular, că Mao îşi exprimă dorinţa de a-l vedea. Iau asta drept un compliment şi îl acompaniez în sala lui privată de proiecţie. Îi place totul, mai puţin finalul, unde eroina şi eroul sunt împuşcaţi.

E prea trist, se plânge el. Îmi propune să îi fac un happy-end. Nu sunt de acord, dar îi promit să am în vedere remarcile lui şi îi zic că îmi voi da toată silinţa să fac modificarea sugerată.

Adevărul e că sunt ferm hotărâtă să nu fac nimic. Nu o să mă ating de final. Este simbolic. Este ceea ce simt eu despre viaţă. Gloanţele care zboară sunt în aer. Este viaţa mea. Am fost împuşcată de atât de multe ori.

*

E un spaţiu deschis. Stâlpi din lemn, de înălţimea unui om, se înalţă spre cerul plumburiu la o distanţă de aproape un metru. Douăzeci de stâlpi. Buruienile sunt până la brâu. Vântul e aspru. Prizonierii sunt îmbrânciţi afară din camion şi legaţi de stâlpi. Le sunt îndepărtate cârpele de la ochi. Chipuri lipsite de culoare, unele cu prosoape îndesate în gură. Comandantul plutonului de execuţie strigă ordinul. Unii dintre prizonieri încep să-şi piardă cunoştinţa. Capetele le cad la piept, de parcă deja ar fi fost împuşcaţi.

Fairlynn tremură îngrozitor. Se chinuie să respire. Brusc, picioarele ei încep să meargă singure. Se îndreaptă involuntar spre stâlp. Se vaită: Tovarăşe preşedinte Mao!

Şeful plutonului de execuţie vine şi o trage la o parte, apucând-o de guler. O târăşte de acolo. Mintea lui Fairlynn e paralizată. Se simte ca un peşte gătit, zăcând pe o farfurie, cu şira spinării scoasă.

Soldaţii ridică armele. Se aude şuieratul vântului. O prizonieră se întoarce. Ochii ei o caută pe Fairlynn. Este colega ei de celulă, Lotus. Fairlynn se rostogoleşte la pământ şi apoi se ridică în genunchi. Deodată, o vede pe Lotus făcându-i semn cu mâinile, înălţându-şi pumnii spre cer: *Jos comunismul! Jos Mao!*

Femeia încetează să mai dea cu pumnii spre cer – a fost lovită de un glonţ. Însă gura i se mişcă în continuare.

Plină de groază, Fairlynn îşi înalţă capul şi se târăşte spre Lotus. Totul se învârteşte cu ea. Pământul e cu susul în jos. Urechile încep să-i ţiuie. Brusc, totul începe să plutească fără nici un zgomot în faţa ochilor ei.

Prizonierii cad, împrăştiaţi în toate direcţiile. Unii dintre ei se desprind de stâlpii de lemn. Funiile rupte de gloanţe cad în ţărână. Lotus aleargă spre Fairlynn. Îşi leagănă trupul, cu bărbia spre cer. În spatele ei, norii s-au prăbuşit la pământ, rostogolindu-se ca nişte ghemotoace de bumbac.

Şeful plutonului de execuţie strigă ultimul ordin. Într-o tăcere deplină, Fairlynn vede cum se sfărâmă faţa lui Lotus. Sângele împroşcat îi vopseşte pe faţă o crizantemă înflorită.

Experiment pentru cimpanzei! Fairlynn leşină.

Deşi Fairlynn supravieţuieşte Revoluţiei Culturale, în clipa în care vede chipul lui Lotus devenind o crizantemă însângerată este distrusă şi o zonă importantă din propria-i conştiinţă, aşa cum sugerează memoriile ei (scrise în 1985 şi publicate în 1997 de Editura Coastei de Sud).

E adevărat, preşedintele Mao îşi are şi el slăbiciunile lui. Ele par cu atât mai pregnante în timpul ultimilor câţiva ani ai vieţii sale. Cred că e bine să se scrie despre ele. Însă, date fiind împrejurările, refuz să dezvălui mai mult decât ceea ce se cunoaşte. Sunt oameni care intenţionează să nege măreaţa contribuţie a lui Mao şi faptele lui eroice. Nu numai că vor să-i păteze numele, dar vor să-l eticheteze drept demon, iar eu nu voi permite asta. Indiferent cât de nedrept a fost tratamentul pe care am fost silită să-l îndur în trecut, nu-mi voi folosi condeiul ca să scriu vreun cuvânt de atac la adresa lui Mao.

În ultimele capitole, legenda în vârstă de şaptezeci şi nouă de ani zăboveşte, pe un ton de exaltare, asupra unei întâlniri cu Mao:

Era în Yanan. Vizitam peştera lui Mao foarte des. Aproape de fiecare dată când mă duceam, îmi dăruia un poem scris de el sau de alţii. Toate, aşternute cu minunata lui caligrafie, pe hârtie de orez. Odată, Mao m-a întrebat: Eşti de acord că Yananul seamănă cu o micuţă curte imperială, Fairlynn? Eram sigură că glumeşte, aşa că i-am răspuns: Nu, căci aici nu există un consiliu alcătuit din o sută de consilieri. A râs şi mi-a spus: Asta e uşor. Hai să facem un consiliu. Să întocmim o listă. A luat un stilou şi a scos o coală de hârtie şi a zis: Haide, spune tu candidaţii şi eu le voi acorda titluri. Am pronunţat numele care-mi veneau în minte, în timp ce el le nota. Ne distram foarte mult. A scris titluri străvechi lângă fiecare nume. Li-bu-shang-shu – Judecătorul Curţii Supreme, Bing-bu-shang-shu – Ministrul Apărării Naţionale. Erau şi alţii, cum ar fi premieri şi secretari de stat. După aceea, m-a întrebat: Cum rămâne cu soţiile şi concubinele? Eu am râs. Haide, Fairlynn, nume!

La asta desigur că m-am retras, deoarece nu mai voiam necazuri cu Jiang Ching.

*

E ajunul Anului Nou. Zăpada a transformat Oraşul Interzis într-o minunăţie îngheţată. Cu toate astea, nu am nici un chef să-mi vizitez florile de prun, preferatele mele. La suprafaţă, mi-am atins visul – am ieşit din umbra concubinei imperiale şi m-am erijat în viitorul conducător. Şi totuşi, spre nemulţumirea mea, am rătăcit din nou drumul spre uşa lui Mao – mi-a refuzat invitaţia de a-şi petrece noaptea de Anul Nou cu mine.

Sunt sigură că asta are legătură cu succesul înregistrat de filmele mele cu balet şi operă – e convins că popularitatea mea a diminuat importanţa numelui său. Se simte păgubit. Ce-o să se întâmple? Nu trebuie să privesc prea departe – acesta a fost motivul pentru care l-a înlăturat pe Liu.

Mă simt la fel de singură ca întotdeauna, dar, cu toate astea, nu mă pot opri din ceea ce fac. Precum o molie, sunt sortită să alerg după lumină. Pentru a nu cădea în depresie, îmi plănuiesc propria petrecere de Anul Nou, la Palatul Poporului. Îi invit pe cei din echipa mea de creaţie şi pe membrii echipei de filmare, trei sute de oameni cu totul. Tovarăşa Jiang Ching ar vrea să vă cinstească pe toţi petrecându-şi Anul Nou cu voi.

După un pahar de vin, încep să-mi dea lacrimile. Pentru a le veni de hac, le cer gărzilor mele de corp să aducă pocnitori. La început, sunt surprinşi – ştiu cu toţii că am o aversiune faţă de zgomotele puternice şi fumul gros. E adevărat că nervii mei sunt slabi. Sunt însă disperată să-mi ascund sentimentele şi să scap de bănuiala publicului că aş decădea din graţiile lui Mao.

Gărzile se întorc cu mâinile goale. Există o regulă de securitate care nu permite focuri de artificii în faţa Palatului Poporului.

Ei bine, nu-mi pasă. Eu sunt Jiang Ching! Aduceţi-mi pocnitorile în douăzeci de minute sau sunteţi concediaţi! Furaţi-le, dacă e nevoie!

Peste o jumătate de oră, gărzile sosesc cu lăzi de pocnitori.

Încep să răsune zgomote ca de gloanţe. Artificiile acoperă cerul. Pocnitorile sar în sus şi-n jos şi dintr-o parte într-alta.

Râd până-mi dau lacrimile. Îl urăsc pe Mao. Mă urăsc pe mine însămi pentru că păşesc pe această cale.

Când şeful pazei Palatului Poporului vine şi încearcă să mă oprească, arunc în el cu un „dragon de pământ". Pocnitorile se deschid ca nişte frânghii fermecate, încolăcindu-l şi lăsându-i pe haine urme de arsură.

Gărzile mele de corp mă urmează. „Ţintesc" spre pieptul lui şi, până la urmă, el dă înapoi.

*

Ea se schimbă. Ritmul temperamentului ei reflectă toanele lui Mao şi felul în care el o tratează. În public, este mai mult ca niciodată o prozelită înfocată a lui Mao. Locuieşte la Shanghai şi îi obligă pe toţi membrii trupei sale de operă să poarte uniforme. Le spune că fiecare reprezentaţie ar trebui să fie luată la fel de în serios ca o bătălie. Pentru ea, asta e mai mult decât adevărat. Simte că trebuie să lupte pentru dreptul de a respira. Devine isterică şi nervoasă. Nimic nu durează veşnic, comentează ea din senin. Când doarme bine noaptea, se trezeşte gândindu-se la trecutul ei. Într-o zi, îi dezvăluie un secret cântăreţei ei de operă preferate. Ştii, asta este exact aceeaşi scenă pe care am jucat eu rolul Norei.

Se întreabă pe unde o fi actorul Dan. Ultima oară când l-a văzut, a fost pe ecran. Juca împăraţi şi eroi de tot felul. Imaginea este încă magnifică şi irezistibilă. De când cu Revoluţia Culturală, numele lui a dispărut din ziare şi reviste. Brusc, îl doreşte. Înţelege acum de ce împărăteasa văduvă era obsedată de actori. Hrănită, dar simţindu-se flămândă. Respirând, dar simţindu-se, totuşi, îngropată de vie. E dorinţa asta de a se salva prin fantezie.

Nu-i poate atinge, dar îi păstrează ca pe propriile posesiuni. E înconjurată de bărbaţi frumoşi şi inteligenţi. Bărbaţi în ai căror ochi se vede din nou ca pe o zeiţă. Bărbaţii ei preferaţi sunt Yu Hui-yong, compozitorul, actorul de operă Haoliang, balerinul Liu Qing-tang şi campionul mondial de tenis de masă, Zhuang Zedong. Există un singur bărbat care nu vrea să îngenuncheze în faţa ei. Dan. Arde pentru el, căci îi

apreciază talentul – în comparaţie cu împăraţii pe care-i întruchipează el, Mao e ca un fals. Şi, cu toate astea, nu poate să-l sufere. În faţa lui, se simte învinsă.

Se reîntâlnesc atunci când ea îşi ia o scurtă vacanţă la Lacul de Vest. Stau, din întâmplare, la acelaşi hotel. Dan face muncă de documentare pentru *Biografia lui Lu Xun* – un film pe care visează să-l realizeze. Dau unul peste altul în hol. Ea îl recunoaşte, însă el nu. Se ţine după el până la camera lui, iar el se arată surprins. Îşi strâng mâna. În noaptea aia, ea nu are linişte. O strângere de mână nu îi mai este de ajuns. Următoarea dată când se întâlnesc, ea îl îmbrăţişează. Îi înconjoară gâtul cu braţele şi buzele ei îi caută gura.

El rămâne nemişcat, dar nu se retrage. Sărutul durează secunde în şir. E un bun actor. Într-un târziu, ea îi dă drumul.

Stau aşezaţi faţă în faţă într-o ceainărie. El îi face complimente despre cât de bine arată. *Locul cel mai înalt este cel mai rece*, răspunde ea, citând dintr-un poem antic.

Chipul lui păleşte, dar merge mai departe cu reprezentaţia. Ea se convinge pe sine că şi el e la fel de interesat. Discută despre artă. Ea îi spune că rolul lui de mareşal al dinastiei Ching este preferatul ei. El o întreabă dacă ar putea să ridice cenzura. Tăcere. Îl întreabă dacă s-a gândit vreodată la ea în toţi aceşti ani. El zâmbeşte şi la început nu-i oferă nici un răspuns. După un timp, îi zice: Buddha îmi îndeplineşte întotdeauna opusul a ceea ce-i cer în rugăciunile mele.

Ea zâmbeşte. O să-ţi îndeplinesc lucrul pentru care te rogi în seara asta.

El face o pauză şi zice: Dar am ajuns un bărbat cu mărunţaiele goale.

În ochii mei, vei fi întotdeauna înflăcăratul Dan. Povesteşte-mi ce ţi s-a mai întâmplat după *Nora*. Ce mai face Lucy?

Am avut un şir de ghinioane, oftează el. Am fost închis de Chiang Kai-shek, suspectat că aş fi comunist. Am fost

trimis într-o închisoare din deşertul Xin-jiang vreme de cinci ani. Lui Lucy i s-a spus că sunt mort şi s-a măritat cu prietenul meu Du Xuan. Eu...

Dan, în noaptea asta aş vrea să vărsăm împreună lacrimi. O să bem din băutura imperială pe care am adus-o de la Beijing. O să ne simţim bine. Uite – cheia mea.

Ea aşteaptă şi îşi imaginează. Numără minutele. E zece şi jumătate şi Dan încă nu şi-a făcut apariţia – a eliberat camera de hotel.

Aerul muşcă şi apa otrăveşte. Se simte ca şi cum îşi pierde propriile picioare, în timp ce complotează să posede pantofii noi ai altcuiva.

Pentru fapta lui, Dan e dat la o parte. Pretextul este o etichetă tipică pentru Revoluţia Culturală: *agentul lui Chiang Kai-shek*. Celula îi aminteşte lui Dan de un decor de film în care s-a aflat cândva, pe când juca rolul unui comunist în ilegalitate. Zidul are o grosime de aproape un metru şi e săpat la nouă metri în pământ. Trăieşte în întuneric total şi i se dau două castroane de terci subţire pe zi. I se dau, de asemenea, instrumente cu care să-şi curme viaţa.

Vreme de cincisprezece ani, Dan se luptă să vadă lumina. Nu puteam nici măcar să merg pe jos câteva străzi, după ce am ieşit de la închisoare, zice Dan după ce este eliberat în 1977, la căderea doamnei Mao. Cea de-a doua soţie a mea a încercat să divorţeze de mine. Copiii mei şi-au arătat resentimentele faţă de mine înrolându-se în Gărzile Roşii. La o demonstraţie publică, fiul meu a luat un bici şi m-a lovit.

Cum să deosebesc viaţa de un film?

*

Montajul lasă de dorit. Regia este rigidă şi jocul actoricesc e superficial. Luminile au prea multe umbre, iar cadrele nu au unghiul care trebuie. Înainte de prânz, ordon ca producţia să fie oprită. Toată lumea e foarte speriată. Asta mă face să mă simt un pic mai bine. Însă distracţia mea nu ţine mult. Cineva îşi iţeşte gâtul afară, după gloanţele mele. Ce

şi-a mai ales momentul! E un producător. Zice că ar trebui să filmăm în continuare. Tovarăşul preşedinte Mao ne-a cerut să promovăm operele. Nu ar trebui să încetăm lucrul, e o sarcină de onoare. Acum, cel mai mare prost din China e cel care nu ştie să-mi citească gândurile. Aşa că ordon concedierea lui pe loc. Înţelegeţi voi, pot să fac asta fără efort. Nu trebuie să mă rog de nimeni.

Actriţa principală plânge şi crede că ea e motivul pentru care sunt supărată. O dau afară şi pe ea. Nu suport personajele patetice! Aş vrea să mă pot concedia şi pe mine. Rolul ăsta pe care-l joc e groaznic. Nu există nici o modalitate de a-l face să strălucească. Nimic nu merge. Rolul meu e de tot râsul. Am puterea de a opri funcţionarea ţării, dar nu pot obţine afecţiunea unei singure persoane.

Starea ei de spirit începe să se schimbe drastic. În decurs de o lună, jumătate din membrii echipei de filmare sunt daţi afară. Producţiile s-au transformat într-o harababură. În cele din urmă, camerele de filmat se opresc. Ea tot mai caută duşmanul. Prinsă din ce în ce mai adânc în capcana propriei nefericiri, vede otravă în bolul din care mănâncă şi un asasin în spatele fiecărui zid.

*

Shang-guan Yun-zhu, stăpâna casei, încearcă de azi-dimineaţă să ia legătura cu Mao, amantul ei. Vrea să-i spună că a citit poemele lui despre Marele Vid. S-a săturat de rolul de amantă şi a obosit de aşteptarea fără de sfârşit. Vrea să-i spună cât de mult îi lipseşte actoria. S-a tot uitat la filme produse de Studioul de Film din Shanghai şi a recunoscut roluri care iniţial au fost create pentru ea. Vrea să-i spună de apelurile telefonice primite de la agenţii lui Jiang Chiang, în care i se cere să-şi „numere zilele". Însă nu poate da de Mao – telefonul ei a fost deconectat şi slujnicele au dispărut.

Mintea lui Shang-guan este bântuită de umbre. Îşi simte propriul sfârşit. Îşi închipuie râsul doamnei Mao, în vreme ce recită nişte versuri din secolul XIII.

Brusc,
Culegătoarele de flori au dispărut.
Să vizitez locurile nu am tragere de inimă,
Aşa drumeţ fără ţintă cum sunt.
Mă îndrept zorit spre toate priveliştile
Însă durerea îmi răpeşte plăcerea pe care acestea mi-o pot aduce.

Anul trecut
Rândunelele au zburat departe, la linia orizontului.
Cine pe pământ poate şti în a cui casă sunt ele anul acesta.
Opriţi-vă, vreţi?
Nu ascultaţi ploaia noaptea, când luna e în al treilea pătrar,
Căci ea nu poate ajuta pomii să înflorească-n curând.

A sosit timpul, murmură ea, închizând uşor cartea.

Era în timp ce făceau dragoste. Mao stătea pe canapea, iar Shang-guan Yun-zhu era în poala lui. El se distra cu fotografii din filmele ei, din rolurile pe care le jucase. Eşti o perlă.

Ea zâmbi şi se aplecă. O crenguţă de iasomie i se legănă de după urechi.

El o apucă şi începe să o dezbrace.

Ea îl simte şi simte iubirea ei pentru el.

Nu fi tristă, cândva o să pun lucrurile la punct, îi zice el.

Ea scutură din cap. Mi-este frică.

O, cerule! Cât de dor mi-e de tine! Fie-ţi milă! Haide. O, frumuseţe rece. Ai inima de piatră.

Cu cât o dezmiardă mai mult, cu atât ea se întristează mai tare. Şi mâine? Însă nu îndrăzneşte să-l întrebe. A mai făcut-o şi altă dată şi asta l-a îndepărtat.

Shang-guan s-a simţit flatată, dar îngrijorată, atunci când Mao s-a ţinut după ea prima dată. La început, ea a refuzat să fie neloială faţă de soţul ei, domnul Woo, regizor colaborator, un bărbat modest de la Studioul de Film din Shanghai. Însă asta nu l-a oprit pe Mao. În curând, problema a fost rezolvată de Kang Sheng. Domnul Woo şi-a oferit

soţia. Următoarea problemă era doamna Mao Jiang Ching. Shang-guan nu a fost în stare să-şi învingă teama, sarcină pentru care Mao l-a desemnat, din nou, pe Kang Sheng. Acesta a ţinut relaţia lui Mao cu Shang-guan secretă faţă de Jiang Ching până când a aflat că Mao şi Jiang Ching s-au împăcat – pe Mao nu l-a deranjat să o sacrifice pe Shang-guan pentru a-i face plăcere lui Jiang Ching.

Nu că lui Shang-guan i-ar fi lipsit perspectiva. Intrase în lumea spectacolului la o vârstă fragedă şi învăţase ce înseamnă asta. Ştia ce face. Avea treizeci şi cinci de ani când l-a cunoscut pe Mao. Avea şi ea planul ei. Cariera ei ca actriţă de film ajunsese la apogeu, iar acum căuta o alternativă. I s-a alăturat lui Mao când Kang Sheng a convins-o că Jiang Ching nu se mai afla în graţiile preşedintelui şi că, din punct de vedere politic, era nepotrivită pentru el ca soţie. Analiza lui Kang Sheng a fost cuprinzătoare şi motivantă. Ideea de a deveni doamna Mao o făcu pe Shang-guan Yun-zhu să-şi abandoneze soţul şi cariera.

Shang-guan plecă din Shanghai, intră în palatul lui Mao şi se îmbrăcă în costumul doamnei Xiang-fei. Ea descoperi însă foarte repede că nu era singura amantă pe care o avea Mao.

Shang-guan voise să scape, dar detectivii particulari ai lui Kang Sheng se aflau peste tot. Întreţii o legătură amoroasă naţională, o avertiză el. Trebuie să te păzim douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru. Ar trebui să nu ai nici un motiv de plictiseală. Să te afli la dispoziţia lui Mao ar trebui să fie unicul tău ţel în viaţă.

Dar Mao nu şi-a mai făcut apariţia de multă vreme! Şi-a pierdut interesul şi s-a îndepărtat, nu vezi?

Datoria ta este să aştepţi, continuă vocea rece.

Ea aşteptă, lunga iarnă şi întreaga vară. Mao nu veni deloc. Când începu Revoluţia Culturală şi Shang-guan văzu poza cu Mao şi Jiang Ching stând umăr la umăr pe Poarta Păcii Cereşti, ea ştiu că e pierdută.

Gândurile lui Shang-guan se întrerup. În faţa unei oglinzi înalte, ea zâmbeşte obosită. Reşedinţa ei a fost tăcută în dimineaţa asta. E o singură vilă, plasată pe pajişti bogate. O suburbie a Beijingului. Cu două nopţi în urmă, Shang-guan

a descoperit că paznicii ei au fost schimbaţi. A venit un pluton de oameni noi.

Ziua de mâine şi-a început deja cursul, murmură ea. Ziua de mâine va pune capăt tuturor necazurilor mele. Pana imaginaţiei mele a fost, în sfârşit, prinsă.

Shang-guan se aşază şi se apucă să-i scrie soţului ei o scrisoare. Îi poartă pică pentru faptul că a renunţat la ea. Deşi înţeleg că te aflai la strâmtoare şi nu aveai de ales, nu te pot ierta. Viaţa mea e atât de groaznică, încât mă gândesc că e mai bine să-i pun capăt. Însă apoi simte că nu e sinceră. Domnul Woo nu a fost niciodată alegerea ei în materie de iubire. Ea însăşi a fost cea care s-a amăgit cu ideea de a deveni doamna Mao.

Rupe scrisoarea.

Shang-guan se ridică şi merge în grădină să încuie poarta. Păşeşte repede şi îşi ţine răsuflarea, ca pentru a evita parfumul primăverii. Se grăbeşte şi trece zorită printre plantele care înfloresc. Rochia ei târăşte petalele după ea. Merge înapoi în dormitor şi închide uşa în urma ei. Priveşte în jur. Două ferestre care dau spre est se înalţă simetric, ca doi ochi uriaşi, fără globii oculari. Draperiile de un gri închis, strânse sus, seamănă cu două sprâncene stufoase. Un şifonier înalt până la tavan, făcut din lemn roşu, e aşezat între cele două ferestre. Podeaua e acoperită cu un covor de culoarea tăiţeilor. Camera o face să se gândească la chipul lui Mao.

Shang-guan se plimbă cu eleganţă de colo-colo prin încăpere. Se poartă ca în faţa unei camere de filmat. Îşi aduce aminte cât de în largul ei se simţea, chiar şi înaintea celor mai dificile mişcări ale camerei de filmat. Pretenţiile sofisticate de ordin tehnic nu constituiau niciodată o problemă pentru ea. Avea instincte bune şi era întotdeauna pe fază. Directorul de lumini şi directorul de imagine o adorau. Se ridica la înălţimea aşteptărilor publicului şi criticilor, deopotrivă. Criticii spuneau că siguranţa de sine era cea care o făcea să strălucească, iar jocul ei actoricesc rezervat era cel care mişca inimile.

Simte greutatea genelor ei false. S-a dat cu un strat generos de cremă şi pudră. În oglindă, ea repetă scena. Cu

bărbia ridicată, îşi ia o expresie distantă. Răsuflarea morţii îi loveşte obrajii pe când îşi rujează buzele pentru ultima oară. După aceea, ia o pătură albă şi acoperă oglinda cu ea. Se opreşte în faţa şifonierului. Trage un sertar şi scoate un vas de ceramică albastru-indigo, care e acoperit cu hârtie cerată maro. În jurul marginii e legată o aţă galbenă. Desface aţa şi ridică hârtia. Înăuntru, o cutie de somnifere.

Cu grijă, Shang-guan apasă marginea hârtiei. O împătureşte în forma unui diamant. Apoi o presează înainte de a o arunca în coşul de gunoi de sub masă. Se duce la bucătărie, ţinând bolul în mână. Scoate din bufet un pahar şi o sticlă pe jumătate goală de *shaoju* şi amestecă băutura cu pastilele. Amestecă şi piseză, fără să se grăbească. După aceea se duce înapoi în dormitor şi face din nou patul. Netezeşte fiecare cută a aşternutului. Scoate de sub pat o valiză neagră şi ia de acolo un set de rochii şi o pereche de pantofi. Îşi schimbă bluza cu o rochie de culoarea piersicii – un dar de la Mao. Apoi se răzgândeşte. Îşi dă rochia jos şi o înlocuieşte cu un veşmânt bleumarin pe care l-a cumpărat de la o călugăriţă, în timpul filmărilor, lângă muntele Tai. Îşi schimbă papucii cu o pereche de sandale negre din bumbac. Pune la loc în valiză rochia de culoarea piersicii şi papucii şi o împinge înapoi sub pat.

Shang-guan dă repede băutura pe gât, cu înghiţituri mari. Fără nici o ezitare. Se spală pe mâini şi îşi clăteşte gura. Apoi merge să se întindă în pat, aşezându-şi cu grijă mâinile şi picioarele.

Mintea începe să i se golească. Oameni pe care i-a cunoscut îi captează atenţia, apoi dispar ca un fum, printre ei aflându-se şi Mao Zedong şi Jiang Ching. Simte cum soarta o eliberează, în sfârşit. Aleargă spre sălbăticia pământului, acolo unde pacea îşi deschide braţele. Când apare durerea şi respiraţia îi devine superficială, ea spune în şoaptă un vers care a fost preferatul ei atunci când juca rolul doamnei Taimo:

Oare poate cineva să refacă un şirag de flori de iasomie dintr-un ceainic?

21

Mă epuizează să ţin pasul cu Mao, deşi tactica jocului a devenit mai simplă. Lupta pentru putere s-a redus la trei persoane. Premierul Zhou, mareşalul Lin Biao şi eu am devenit singurii rivali. În aprilie 1968, strategia mea e să mă aliez cu Lin şi să-l izolez pe Zhou.

Nu că mi-ar face plăcere jocul de-a crima. Dacă aş avea de ales, aş prefera să stau cu Yu şi să-mi petrec timpul în studiourile de filmare şi în teatre. Însă adversarii mei aşteaptă să mă scoată din joc. În aerul din Beijing, simt miros de sânge.

Ea încearcă să demoleze sistemul premierului Zhou. Primul obiectiv e să înlocuiască Biroul de Securitate Naţională al lui Zhou, condus de „băieţii din vechea gardă", cu unul al ei. Mao joacă aici un rol delicat. El încurajează şi sprijină ambele tabere. E convins că numai atunci când căpeteniile războinice sunt implicate în lupte între ele, împăratul poate să obţină pacea şi controlul.

Cu permisiunea tacită a lui Mao, ea se aliază cu Lin şi cei doi paralizează Biroul de Securitate Naţională al lui Zhou. Mulţumit, Mao întreabă dacă Jiang Ching poate să vină de hac şi restului ţării. Entuziasmată, ea acceptă provocarea. Deşi premierul Zhou încearcă în toate modurile cu putinţă să-i obstrucţioneze acţiunile, ea este agresivă şi puternică.

Începe, oficial, tragedia vieţii ei. Orbită de pasiune, ea merge mai departe, fără să-şi dea seama că rolul ei este pus la cale pentru a fi distrusă. Nu a renunţat niciodată complet la credinţa că într-o zi va recâştiga dragostea lui Mao. Pentru

asta, ea refuză realitatea, refuză să creadă că, în cele din urmă, Mao o va sacrifica.

Când forţele doamnei Mao cresc prea repede şi devin prea puternice, Mao trece de partea premierului Zhou şi a „băieţilor din vechea gardă". În iulie, Mao îi acordă lui Zhou permisiunea de a publica în cadrul Partidului numărul celor omorâţi în luptele dintre facţiunile Gărzilor Roşii. *A sosit vremea să înfrângem câinii sălbatici, înainte ca ei să devină o ameninţare pentru naţiune.* Urmează acţiunea lui Zhou de restabilire a ordinii.

Sunt ţinută în întuneric. Şi habar nu am de ce e Mao nemulţumit de mine. Nu vrea să stea de vorbă cu mine, deşi am încercat să iau legătura cu el. Oare să fie premierul Zhou mâna malefică din spatele acestei situaţii? Uneori, Mao poate să fie atât de neîncrezător, că simte o furtună într-o adiere de vânt. Iar cuvintele lui Zhou au efect asupra lui. Ultima dată când m-a văzut, mi-a citat un proverb. *Cu cât e mai înalt copacul, cu atât îi e mai lungă umbra.* Îmi pare rău că nu i-am acordat atenţie. Sper că nu e decât isteria lui. Odată ce aceasta îşi urmează cursul, mintea lui va reveni pe făgaşul normal.

Ca să mă izoleze, Mao destramă asocierea mea cu mareşalul Lin. Mao îi ordonă lui Lin să-şi ia armata ca să „cureţe mizeria lăsată de Gărzile Roşii ale lui Jiang Ching".

Mă simt zdrobită. Îi scriu imediat o scrisoare lui Mao, susţinând că nu fac decât să lucrez conform instrucţiunilor sale.

Mao nu-mi dă nici un răspuns. Adevăratul lui caracter acţionează. Un moment în care el nu recunoaşte nici un sentiment şi nici o amintire. Se lasă cuprins de teamă.

Încă o dată, sunt trădată şi umilită. Sunt zguduită, însă nu am unde să merg să implor.

Mao îmi concediază cabinetul. Îmi îndepărtează oamenii. Îmi taie membrele cu ferăstrăul. O migraţie naţională a tinerilor. Două milioane de Gărzi Roşii sunt alungate la ţară, în numele „răspândirii seminţei revoluţiei în întreaga Chină". Totuşi, nu mi se permite să scot nici un cuvânt. Scopul lui e să mă facă să înţeleg cât de prost clădită este puterea mea.

Nu există fundaţie. Nu sunt cu nimic diferită de Liu. Asta mă sperie de moarte. Mi-e şi frică să mă gândesc la viitor. Dacă pot fi deposedată astfel cât Mao trăieşte, ce-o să fie atunci când el va muri?

Dar nu, nu pot să descalec de pe tigru. Fie mănânci, fie vei fi mâncat.

Lin Biao sesizează ocazia de a ne învinge atât pe premierul Zhou, cât şi pe mine. Îşi continuă cursa. La cel de-al nouălea congres al Partidului, Mao îl declară în mod oficial pe Lin Biao ca succesor al său.

Credeţi-mă, istoria e plină de renghiuri. Drama din viaţa reală e mai mare decât imaginaţia oricărui dramaturg. Mareşalul Lin nu are deloc încredere că sănătatea sa va dura. Se teme că Mao se va răzgândi, astfel că decide să acţioneze. Pune la cale o lovitură de stat. În acelaşi timp în care el îi trimite cu avionul homari vii, îşi trimite fiul să bombardeze trenul lui Mao. Ei bine, Mao e vrăjitorul cel mare din templul magiei – are două trenuri de rezervă, pentru siguranţă, cu câte patru vagoane fiecare, care merg în avans. Lin nu are norocul să-l prindă.

Ea stă aşezată lângă Mao, faţă în faţă cu Lin Biao şi soţia acestuia, Ye Qiun. Pe cealaltă latură a mesei stau premierul Zhou şi soţia lui, Deng Yin-chao. Ea nu-şi dă seama ce se întâmplă decât a doua zi dimineaţa. La masă nu observă nimic neobişnuit. Mao începe ceremonia deschizând o sticlă de vin imperial sigilat în vasul său original de porţelan din dinastia Ming, cu patru sute optzeci şi doi de ani în urmă. Apoi aprinde tămâie. Haideţi să sărbătorim Festivalul Lunii.

Cina este sofisticată, cu castraveţi de mare şi alte delicatese de pe uscat şi din ocean. Mao îşi foloseşte beţişoarele ca să umple cu vârf farfuria lui Lin cu tendoane de tigru, împuşcat acum o săptămână în Manciuria. Atmosfera e plăcută. Nu îşi dă seama că soţul ei joacă într-o operă numai a lui. Ea e într-o dispoziţie sentimentală. Mao şi-a pus secretara să o anunţe că trebuie să plece de la dineu exact la ora zece şi jumătate. A luat lucrul acesta drept insultă, dar cu toate astea a venit la cină. În timpul mesei, îşi simte inima suferind pentru grădini, flori şi copacul de bambus. Aici trăia cu

Mao pe vremuri. Băutura face ca statuile cu animale de pe lespezile şi fântânile antice din piatră să prindă viaţă. Se întoarce în cealaltă parte. Micul petic cu legume este o imagine a recoltei. Tecile de fasole sunt verzi, iar ardeii sunt roşii. Asta îi aminteşte, din nou, de viaţa lor în Yanan.

Grupul e îmbrăcat lejer, cu excepţia lui Mao. În seara asta, el e neobişnuit de formal, poartă o jachetă apretată, încheiată până la gât. După un toast, se întoarce spre Lin. Ce mai face armata?

Nu poate fi învinsă.

Bună treabă ai făcut în Wuhan.

Nu e mare lucru să zdrobim rebelii.

Armata Populară de Eliberare de sub comanda ta s-a arătat a fi un bun model pentru popor, zice premierul Zhou, făcând şi el în sfârşit un comentariu.

Lin munceşte prea mult, intervine soţia acestuia. Doctorul lui l-a rugat insistent să stea în pat. Însă ştim cu toţii că se dă peste cap când aude chemarea tovarăşului preşedinte. Respiră pentru dumneavoastră, tovarăşe preşedinte.

Ce amabil, ce amabil. Mao pune două coaste de porc prăjite pe farfuria lui Lin şi apoi îşi umple paharul cu vin. Ye Qiun, trebuie să ai mare grijă de bărbatul tău. Este singurul pe care-l avem – trebuie să conducă afacerea după ce mor eu.

Premierul Zhou pare să nu aibă deloc poftă de mâncare, dar încearcă să înghită ceva ca să-i facă pe plac gazdei sale. Soţia lui dă la o parte, cu grijă, pielea de peşte uleioasă din farfuria lui şi o înlocuieşte cu legume. Din când în când, îşi priveşte soţul cu îngrijorare. El mănâncă încet şi este foarte atent la Mao.

Ei, ce-ai mai făcut, tovarăşe premier?

Zhou se şterge la gură şi spune că tocmai s-a întors dintr-o vizită în Cele Trei Provincii Nordice. M-am dus să verific ce fac Gărzile Roşii trimise acolo acum un an.

A, ai grijă de copii. Mao râde şi dă din cap. Şi ce mai fac? M-am întrebat şi eu asta. S-au adaptat bine la situaţie şi sunt productivi? Presupun că ştiu să conducă tractoarele mai bine decât ţăranii. Sunt educaţi şi ştiu să citească instrucţiunile,

nu-i aşa? Mă aştept ca ei să producă o recoltă foarte mare. E un an bun în ce priveşte vremea.

Păi, imaginea nu e chiar atât de grozavă, răspunde premierul Zhou. Tinerii şi localnicii nu se înţeleg bine. Tinerii nu ştiu prea multe despre importanţa respectării anotimpurilor. Credeau că maşinile pot face totul pe orice fel de vreme. Însă a fost anotimpul ploios. Sute de tractoare au intrat pe câmpuri – erau ca nişte broaşte cu picioarele tăiate. S-au împotmolit şi nu s-au putut deplasa un centimetru. Şi când şi-au dat seama de greşeala lor, era prea târziu. Cu ajutorul localnicilor, au cules cu secerile cât de mult grâu au putut şi au lăsat restul grânelor să putrezească pe câmp. În ultima mea zi acolo, puştii îşi foloseau hainele şi păturile ca să încarce grânele şi apoi le întindeau pe paturi ca să se usuce...

Întotdeauna există un preţ pentru învăţarea unei lecţii, îl întrerupe Mao. Ca şi cum nu l-ar mai interesa detaliile lui Zhou, el se întoarce spre Jiang Ching. Tu faci bine, nu-i aşa?

Ea nu ştie încotro bate, aşa că îi răspunde repede: Da, tovarăşe preşedinte, filmele cu opere merg grozav. Trupele fac filme noi. Ar fi o onoare dacă tovarăşul preşedinte ar putea inspecta trupa.

El îi aruncă un zâmbet misterios şi apoi continuă cu un comentariu despre vin. Ei îi e greu să-l urmărească – pe de o parte, încearcă să dea naştere unei conversaţii, iar pe de altă parte, nu ascultă ce se vorbeşte. Este pentru prima oară când doamna Mao joacă un rol fără ca măcar să ştie că se află pe scenă.

Mesenii beau mai departe. *Nu te aştepta la prea mult. Adevărul e că nici un olog nu ţi-ar da cu împrumut toiagul lui.* Printre înghiţituri şi toasturi, Mao aruncă remarci ca de om beat. *Cea mai mare fericire a unui şoarece e să fure o mână de grăunţe.*

Vai, ia te uită, am uitat cu totul de oră. Ar trebui să facem asta mai des, nu? Tovarăşe premier Zhou? Jiang Ching, te-ai săturat?

Mă uit la ceas. E zece şi jumătate. Mă ridic. Mao vine la mine şi-mi strânge mâna tovărăşeşte.

Ce-ar trebui să spun? Mulţumesc pentru cină? Plec în tăcere.

Plecăm şi noi cu tovarăşa Jiang Ching. Premierul Zhou şi soţia lui se ridică.

Şi noi. Soţii Lin le urmează exemplul.

Mao ridică mâna spre Lin. Nu, te rog, mai stai măcar o jumătate de oră. Nu am apucat încă să stăm de vorbă.

În vreme ce soţii Lin se aşază la loc, Mao pălăvrăgeşte de zor. Întreabă de familia lui Lin şi de sănătate şi îi sugerează locuri de vacanţă. Ascultă interesat şi i-l recomandă lui Lin pe doctorul lui fitoterapeut. Apoi o întreabă pe Ye de visul ei pentru fiul lor, „Tigrul". Ye este flatată şi începe să spună vrute şi nevrute despre realizările Tigrului.

Fiul vostru e talentat şi merită o poziţie înaltă în armată. Mao îşi aprinde o ţigară. Poporul are nevoie de el. Ascultă, Lin Biao, te-ai gândit vreodată să-l avansezi pe fiul tău în funcţia de comandant suprem al întregii armate? În felul ăsta te eliberezi pe tine, ca să-mi poţi lua locul.

Păi, Tigrul are doar douăzeci şi şase de ani...

Dacă nu vei face tu asta, o s-o fac eu. E dator poporului cu talentul lui.

La zece şi cincizeci şi patru de minute, soţii Lin îşi iau la revedere.

Daţi-mi voie să vă conduc până la uşă, se oferă Mao. Aş vrea să vă conduc personal.

La miezul nopţii, telefonul de la Grădina Nemişcării sună. Jiang Ching ridică receptorul, pe jumătate adormită. E Kang Sheng.

Soţii Lin sunt morţi, raportează el. Misiunea a fost îndeplinită curat şi în linişte în interiorul perimetrului Oraşului Interzis.

Pentru a-şi ascunde uluirea, doamna Mao îl întreabă pe Kang Sheng despre detaliile execuţiei.

Unul dintre cei care servesc la masa lui Mao e expert în transporturi, iar un altul e expert în substanţe explozive. Nu te bucuri?

Ba se bucură, dar e şi speriată – oare Mao îi va face şi ei la fel, într-o zi?

Cum ai de gând să dai vestea lumii? întreabă ea, de-abia stăpânindu-şi vocea.

Uite, tocmai am terminat de redactat anunţul: *15 septembrie 1971, de la agenţia de presă China Nouă: Duşmanul poporului Lin Biao a fost prins într-o acţiune de tentativă de asasinare a tovarăşului preşedinte Mao. Lin a luat un mic aparat de zbor şi a fugit în Rusia, atunci când planul său diabolic a fost dat în vileag. Avionul lui Lin s-a prăbuşit în Mongolia, după ce a rămas fără combustibil.*

*

Cu Lin Biao scos din joc, eu şi premierul Zhou devenim singurii rivali pentru poziţia de succesor al lui Mao. Trebuie să mă grăbesc. Trebuie să lupt împotriva oamenilor premierului Zhou, ca şi împotriva propriului meu soţ.

Sunt neliniştită şi de-abia pot să stau locului. În vise, aud paşi. Devin nervoasă când trec pe lângă şifoniere. Mă tem că asasinii se ascund în spatele hainelor. Sar peste mese ca să reduc prilejurile de a fi otrăvită cu mâncare. Îmi schimb secretarele, gărzile de corp şi servitorii la fiecare două săptămâni. Însă feţele noi mă înspăimântă şi mai mult. Ştiu că e o prostie, dar nu mă pot abţine să nu-i suspectez pe aceşti oameni că ar fi spionii premierului Zhou.

Priveliştile toamnei aurii din Oraşul Interzis nu mă mai interesează. Cândva, îmi plăcea nespus să mă plimb pe podul-dragon construit din cinci sute de blocuri de piatră, dar acum mă tem că o mână misterioasă o să iasă din apă ca să mă tragă în adâncuri.

Iau hotărârea de a pleca la Shanghai, unde prietenul meu Chun-qiao a devenit secretarul-şef al Partidului în statele din sud. Am ajuns să depind de Chun-qiao. Selectăm împreună membrii viitorului cabinet. El mi-l recomandă din nou pe discipolul său credincios, de-acum celebrul „mareşal al condeiului", Yao Wen-yuan, şi încă doi oameni talentaţi. Unul e Wang Hong-wen, un bărbat chipeş în vârstă de treizeci şi opt de ani, care seamănă mult cu răposatul fiu al lui Mao, Anyin.

Wang este liderul Sindicatului Muncitorilor din Shanghai. Chun-qiao subliniază faptul că sindicatul a fost de curând adaptat şi transformat într-o forţă militară şi că se află sub comanda mea.

Excelent. Îi felicit pe Chun-qiao şi pe oamenii săi. Asta este exact ceea ce aveam nevoie. Aş vrea să vă iau pe toţi la Beijing. Mi-ar plăcea să vă prezint lui Mao. Şi, desigur, îl voi lua cu mine şi pe scumpul meu prieten, compozitorul Yu. Mao e un fan al creaţiei sale şi el ar trebui să lucreze într-un post mult mai important decât o face acum. Şi ce dacă Yu e un artist şi un îngălat, care se trezeşte adesea că şi-a pus şosete diferite în picioare? Eu îl ador. Nimeni nu înţelege mai bine ca Yu partea artistică din mine. E foarte bine că lui Yu îi displace politica. Şi mie îmi displace. Ideea e că nu te poţi bucura de posibilitatea de a compune, dacă picioarele şi capul îţi sunt în locuri diferite. Oricum, o să-l las pe Yu pe mâna ta, Chun-qiao, ca să-l luminezi.

Adunându-şi tot curajul, ea îl duce în faţa lui Mao pe noul ei talent politic. Mişcările bătrânului sunt rigide, mâinile lui tremură şi îi lipsesc jumătate din dinţii din faţă. Cu toate astea, el este încă o dată fermecat de soţia lui. E impresionat mai ales de chipeşul Wang Hong-wen, mândru ca un pin. Vorbindu-i ca unui fiu, îl trage pe Wang lângă el şi îl mai invită acolo, să petreacă timp împreună. După câteva luni, Mao îl numeşte pe Wang vicepreşedinte al Partidului Comunist, în locul lui Lin Biao. Mao anunţă promovarea la congresul Partidului.

Există o condiţie. Spre uimirea mea, Wang Hong-wen îmi spune că Mao vrea ca el să fie protejatul său, nu al meu. De fapt, Mao vrea ca el „să nu mai fie alăptat de Jiang Ching".

Ăsta e jaf. Stau de vorbă cu Wang şi pretind de la el loialitate. Însă Wang e un bărbat lipsit de onoare. Se duce unde e sânul mai mare. Îl rog pe Chun-qiao să-i spună lui Wang că, dacă va continua să fie neloial faţă de mine, voi „scurge" informaţiile despre adevăratul lui trecut – nu e deloc talentat. S-a lăsat de şcoală în liceu, iar povestea sa e una inventată.

După asta, Wang îşi reia poziţia. Nu trece mult, şi Mao descoperă că Wang vorbeşte cu vocea mea. Bătrânul începe să se îndoiască de aranjamentele sale. Ne numeşte „Banda celor Patru", adică eu, Wang, Chun-qiao şi discipolul acestuia, Yiao.

10 ianuarie 1972. La funeraliile mareşalului Chen Yi, Mao devine sentimental. Iniţial, a refuzat să participe, dar s-a răzgândit în ultima clipă. Pentru naţiune, acesta e un semn clar că Mao reia legăturile cu „băieţii din vechea gardă".

Când ajunge preşedintele, ceremonia de înmormântare a început deja. Dându-se jos din maşină, Mao merge grăbit spre sicriu. Înfăţişarea lui surprinde pe toată lumea. Detaliul este imediat imortalizat de aparatele de fotografiat: Mao are pe el paltonul negru, iar pe dedesubt i se vede pijamaua albă. Asta sugerează că Mao a venit aici în aşa mare grabă, că nu a avut timp să se schimbe. E o aluzie la faptul că nu s-a putut împiedica să nu vină. Pentru gazdă, premierul Zhou, sosirea lui Mao semnifică nu numai onoarea vechilor tovarăşi, dar şi denunţarea lui Jiang Ching şi a bandei ei.

După ceremonie, Mao poartă cu premierul Zhou o discuţie cu uşile închise. Câteva zile mai târziu, biroul premierului Zhou emite un document intitulat „Repunerea lucrurilor în ordine".

Ce altceva pot face, decât să-mi spăl faţa cu lacrimi? Dacă Mao îşi pune încrederea în „băieţii din vechea gardă", eu pur şi simplu nu mai am viitor. Deşi premierul Zhou a fost de curând diagnosticat cu cancer, nu va avea linişte până ce nu-l va vedea instalat pe tovarăşul său, Deng Xiao-ping, în fotoliul de premier. Chiar şi pe patul de spital, Zhou desfăşoară un spectacol mediatic. El cere poporului să treacă afecţiunea faţă de el asupra lui Deng. E un spectacol foarte emoţionant. Deng ocupă acum titlurile principale din ziare. *Bazaţi-vă pe tovarăşul Deng să reînvie economia ţării* a devenit acum sloganul casei.

Ea rezistă subminării. Crede în reţeaua ei de susţinere şi în oamenii ei loiali din mass-media, care în ultimele luni i-au

tipărit manuscrisele tuturor operelor. De un deceniu, ea lucrează la crearea unei imagini de sine perfecte, prin intermediul operelor şi baletelor. O eroină cu o uşoară nuanţă de masculinitate. Femeia care s-a ridicat din sărăcie pentru a-i conduce pe săraci spre victorie. Crede că minţile chinezilor au fost influenţate. A sosit timpul să testeze apele – publicul ar trebui să fie pregătit să susţină o eroină şi în viaţa reală.

Am plănuit totul, îi spune ea la telefon lui Kang Sheng. Sunt în toiul unui proiect grandios. Mă pregătesc să intru pe scena adevărată.

Indiferent ce faci, îi şopteşte Kang Sheng, pune otravă în bolul cu orez al lui Zhou înainte să pună el în al tău. Mao îşi pierde minţile şi ar fi bine să te grăbeşti.

Nu pot să respir. Cel mai groaznic coşmar al meu a venit să pună stăpânire pe mine. Sunt prinsă într-o poveste clasică din Oraşul Interzis. Decorul se numeşte Grădina Uitată. Personajele sunt concubinele imperiale fără membre. Ele mă vizitează în vise şi dimineaţa refuză să mă părăsească.

Nu găsesc nici un prilej să dau înapoi ceasul lui Mao.

*

Mă duc să culeg mere pe Dealul Cărbunelui, îi zice Jiang Ching lui Mao. Vrei să vii şi tu cu mine?

Ţopăi pe ultimul meu picior, tuşeşte bătrânul de şaptezeci şi nouă de ani.

De ce nu chemi doctorul?

Nu! Pune telefonul jos. Un gândac poate fi un asasin în vremurile astea.

Ea se holbează la el.

El transpiră din abundenţă şi apoi se deplasează încet spre pat.

E mai mult decât obosit, se gândeşte în sinea ei. Omul se duce. Deşi are poftă de mâncare, moare de foame. Nu mai are nici un dinte, dar refuză să-şi pună proteză. E atât de slăbit, că s-a scufundat în piscină.

O cheamă fără un motiv anume. La fel a făcut şi ieri. Când a ajuns, nu avea nimic să-i spună. A aşteptat răbdătoare.

Dar el nu poate să-şi exprime ideea. Mormăie despre hipertensiune şi tăieturi minore care nu se vindecă. Doctorul zice că am ulceraţii. Peste tot. În gură, în gât, la stomac, intestine şi anus. Ia uite. El îşi deschide falca. Vezi ulceraţia? Aici, sub limbă, băşicile. Ies în mod regulat şi rămân permanent.

În respiraţia lui, ea miroase moartea.

Era şi timpul. Cuvintele îi ies accidental din gură.

El se răsuceşte spre ea cu o mişcare rapidă.

Scuză-mă, ceea ce vreau să spun e că niciodată nu e prea târziu să te îngrijeşti ca lumea de propria sănătate.

Mai nou, încerc să mă ridic şi să merg, gâfâie Mao. Pur şi simplu merg întruna. Mi-e teamă că, dacă mă opresc din mers, nu o să mai merg niciodată. Îmi place foarte mult să simt pământul sub picioare. Îmi place nespus să-i simt fermitatea. Mirosul de pământ mă alină. Numai atunci când merg sunt în stare să mă bucur de ziua respectivă şi ştiu că trăiesc şi că organele mele funcţionează. O, ce minunat e felul în care plămânii mei pompează aerul! Un trup sănătos care merge pe un pământ sănătos! E legătura dintre mine şi pământ. E singurul lucru în care pot să am încredere şi pe care mă bazez. Şi e lucrul pentru care respir. Vezi tu, când îmi întind picioarele, pământul mă primeşte. Mă salută, mă sprijină şi mă laudă, indiferent cât de groaznic sunt. Stau în picioare, iar pământul se aşterne sub mine, sincer şi tăcut. Se întinde de la picioarele mele spre infinit...

Ea îşi închipuie un manichiurist lustruind unghiile muribundului.

Ca fascinat de propriile gânduri, Mao o apucă de braţ, apoi continuă. Nu am făcut prea multe, deoarece visez toată noaptea că merg şi mă întreb dacă nu cumva sunt somnambul... Nu-mi amintesc dacă au fost sau nu stele azi-noapte. Era... de parcă cineva mă împinsese pe drum. Eram obosit, dar nu mă puteam opri. Pentru că nu vreau să mor. Au fost semne rele. Se pune la cale o altă crimă împotriva mea – tu ştii ceva despre asta? Ştii? Am simţit-o. Am încredere în instinctul meu. E pusă la cale de unul sau de una care-şi zice tovarăş de arme cu mine, cineva care-mi cunoaşte obiceiurile şi secretele, cineva care vede ce fac în clipa asta. Cunoşti persoana aia?

El îi dă drumul la braţ şi se prăbuşeşte înapoi în scaunul de răchită.

Ea îşi scoate ochelarii, îşi şterge broboanele de transpiraţie de pe frunte, apoi îşi pune ochelarii la loc. Însă nu-i stau. Îi tot alunecă în jos, căci nasul îi este umed. Încearcă să-şi ţină ochelarii cu degetele. Dar tot nu stau. În cele din urmă, decide să-i dea jos.

Ştii tu, *Jia-zei-nan-fang – De hoţul din casă e cel mai greu să te păzeşti*. Sunt sigur că ştii despre ce vorbesc, nu-i aşa?

Ochii ei se măresc. Dregându-şi vocea, îi răspunde: Dragă tovarăşe preşedinte, în ţara asta ai dragostea tuturor. Ai realizat mai mult decât orice fiinţă umană de pe pământ. Ai obţinut şi ai redefinit mânia şi dorul naţiunii. Ne-ai oferit cel mai bun exemplu al unui adevărat spirit patriotic. Concetăţenii tăi te idolatrizează cum nu au mai făcut-o niciodată...

Ia mai taci! sare Mao. Să te asiguri că *Huang-mu-niang-niang* – Mama din Ceruri – nu goleşte nici o oală de noapte a Majestăţii Sale în ziua înmormântării mele!

Noaptea emană un miros precum respiraţia unui copil. Mintea lui Jiang Ching revine la scena de dimineaţă. Se întreabă dacă totul se reduce doar la somnambulism. Când trece prin curte, aude mieunat de pisici dincolo de zidurile groase şi un strănutat puternic venind dinspre un tufiş.

Rezemat de pat, Mao pune la îndoială siguranţa piscinei. Îl cheamă pe şeful pazei şi îl întreabă dacă bazinul e rezistent la proiectile. Când acesta răspunde nesigur, Mao ordonă ca piscina să fie dărâmată. Transformaţi-o într-un adăpost subteran rezistent la bombe!

Pentru problemele pe care Mao le are cu somnul, e chemată o echipă de medici. Însă nimic din ceea ce îi prescriu ei nu dă vreun rezultat. Problema se agravează după ce trece vara. Mao refuză şi să se scoale din pat, darămite să se pieptene, să se spele sau să se îmbrace. Stă în pijamale cât e ziua de lungă. Devine din ce în ce mai neliniştit. Îşi confundă secretarul cu un asasin şi aruncă în el cu o călimară de cerneală atunci când acesta vine să-i dea vestea vizitei preşedintelui american, Richard Nixon.

Mao își descrie simptomele unui doctor. Aud cum burniţează. Zi și noapte, ploaia asta fără sfârșit, în interiorul capului meu. Mă duce cu ea.

Ea nu mai poate aștepta. Vrea să-l determine pe Mao să scrie un testament. E sigură că el poate avea oricând un atac sau poate intra în comă. Își imaginează apropierea acestora. Potopul care face creierul să explodeze.

Mao nu vrea să o vadă. Dar ea vine întruna la el, găsind pretexte pentru a da buzna în dormitorul lui.

El concediază un paznic care nu reușește să o oprească la poartă.

Jucând rolul de șef al statului, ea găzduiește și însoțește cuplul Nixon la operele și baletele ei. Asta o face să se simtă în sfârșit mândră și răsplătită. Între timp, însă, simte pericolul apropiindu-se. E agitată în timp ce vorbește și interpretului îi este greu să o urmărească.

Nu-mi simt vârsta, deși am șaizeci de ani. Puterea mea este întărită în fiecare zi. Mao nu a reușit să-și ascundă starea proastă de sănătate față de ochiul publicului. În mâinile celui mai bun operator de imagine și ale celui mai bun editor de film, saliva lui Mao curge fără să se poată face nimic, într-un documentar intitulat *Întâmpinarea Imeldei Marcos*. I s-au lăsat pleoapele, bărbia îi atârnă, iar gura și maxilarul nu mai stau la locul lor. Optzeci și doi de ani. Soarele nu are cum să nu apună. Ceea ce mă nemulţumește este că el nu vrea să-și accepte soarta. Refuză să se dea bătut. Nu-mi trece mie afacerea. Îmi spun în sinea mea că e prea bătrân ca să se mai gândească la mine.

A fost o luptă mult prea lungă ca să renunţ acum. Cu câţiva ani în urmă, i-am cerut lui Chun-qiao să întocmească o propunere în numele Comitetului de Partid din Shanghai și să i-o trimită lui Mao. În mod inteligent, Chun-qiao m-a descris drept „inițiatoarea Revoluției Culturale" și „persoana care și-a adus o contribuţie-cheie față de Partidul Comunist". *În momente de criză, tovarășa Jiang Ching pune în joc binele personal. Ea conduce Partidul și Revoluția fără nici un ajutor. Luptă împotriva celor mai puternici dușmani,*

precum Liu Shao-qi şi Deng Xiao-ping. Nu există persoană mai potrivită decât tovarăşa Jiang Ching pentru a conduce ţara şi a duce mai departe steagul lui Mao Zedong.

Spre marea mea dezamăgire, după ce trei ani a adunat praful de pe biroul lui Mao, propunerea este refuzată. Şi nu doar atât – Mao scrie un comentariu răutăcios pe copertă : *De aruncat.*

*

Zac la pământ, fără suflare. Nu am nici măcar forţa de a mă sinucide. Dacă Mao mi-ar fi dovedit că e regele din Shang, aş imita-o pe doamna Yuji şi m-aş înjunghia bucuroasă. Şi ar fi demnitate în asta. Însă e prea târziu. Totul e o încurcătură.

Se crapă de ziuă şi eu nu am dormit deloc. Îmi aduc aminte de tinereţe. Prima clipă când ne-am văzut. Încă mă uluieşte. Momentul de magie pură. Fericirea. Felul în care el şi cu mine stăteam în faţa peşterii din Yanan, incapabili să ne despărţim.

Acum sunt un câine încolţit şi bătut. Muşc ca să scap. Ironia e că personajul meu refuză să renunţe la idealism. Personajul meu încearcă să-mi salveze sufletul. Mă îndeamnă să trăiesc, să supravieţuiesc şi să creez lumină în iad. De fiecare dată când mă aşez în teatru, zăresc o efemeră fantomă a mea. Îmi aud glasul în vocea eroinei. Felul în care ea învinge teama. Mă rog ca spiritul să rămână cu mine. Şi sunt bine. Speranţa mă umple din nou. Îmi spune întruna că va exista viaţă după Mao. Când iubirea va înceta să mai respire, va exista totuşi ceva pentru care să trăiesc. Eu însămi. Imaginea doamnei Mao. Moartea lui Mao va ajuta la definirea rolului meu.

Însă din clipa în care iese din teatru, e din nou slabă. Se simte ciudat în legătură cu felul în care merge şi vorbeşte. Concurentul lipsit de şanse răzbate din ea. Respiră aerul îmbâcsit şi miroase gunoiul. Sentimentul e asemănător cu cel încercat la descoperirea unui cadavru care putrezeşte, acoperit de un roi de muşte, la ora cinci dimineaţa, pe malul unui minunat râu de primăvară. Nu poate face nimic ca să schimbe cursul destinului ei. Este condusă.

Glasul cu care vorbeşte nu îi e familiar. Insistă în continuare, totuşi. Nu există o hartă, aşa că nu ştie dacă-şi va găsi vreodată drumul. Continuă să meargă. Trebuie să-i spună lui Yu. Am supravieţuit vâltorilor şi acum doar să merg mai departe a devenit călătoria în sine. Nu mai solicită să-l vadă pe Mao. Îi e dor de Nah, dar o lasă în pace. E mai bine să nu i se aducă aminte de eşecul ei ca mamă. E mult prea fragilă ca să mai poată îndura vreo pierdere. Schimbă hotelul în fiecare zi, îşi schimbă întruna uniforma şi desfăşoară lupte de propagandă în care se promovează pe ea însăşi. În noiembrie, lansează campania de promovare a lui Chun-qiao ca premier. Aşteaptă răspunsul lui Mao. Nici o mişcare. Presupune că Mao se gândeşte serios la asta. Ea se roagă. Merge prin toată ţara şi îl laudă pe Chun-qiao ca o majoretă.

Personal, ea nu e o admiratoare a lui Chun-qiao. Un bărbat plin de ură. Însă are nevoie de el. Are nevoie de un cap puternic. Un om care e la fel de puternic şi de hotărât ca Mao. Chun-qiao e priceput la crearea intrigilor. Caracterul lui îl oglindeşte pe cel al lui Kang Sheng. Chun-qiao e de profesie un teoretician comunist elocvent. Operele lui au adus o contribuţie considerabilă la vâlvătăile Revoluţiei Culturale. Capacitatea sa de a convinge este incomparabilă. El şi discipolul său, Yiao, lucrează bine împreună. Ca şi muzicienii, Chun-qiao vinde melodiile, iar Yiao vinde aranjamentele orchestrale. Acum lucrează la *Citate importante din cuvântările tovarăşei Jiang Ching*.

Nu poate spune că nu se aştepta ca Mao să se răzgândească în privinţa ei. Însă atunci când soseşte acest moment, se trezeşte nepregătită.

17 iulie 1974. Mao ordonă o şedinţă a congresului, ţinută la Pavilionul Luminii Purpurii.

Fără vreun avertisment, îl declară pe Deng Xiao-ping drept noul premier. Mao pare obosit şi dezinteresat. Ţigara îi cade dintre degete de mai multe ori. Pune capăt şedinţei în timp ce se serveşte ceaiul.

Înainte ca Jiang Ching să aibă timp să-şi revină după primul şoc, o loveşte al doilea. La o zi după avansarea lui

Deng, Mao emite un document public care o critică pe Jiang Ching în calitate de şefă a Bandei celor Patru. Presa din Beijing îi urmează imediat exemplul. Zvonurile se transformă în ştiri oficiale. Jiang Ching credea că are controlul asupra mass-media, credea că are oameni loiali, însă acum se dovedeşte a fi fost o proastă. Nu are deloc instinct pentru politică. S-a implicat în ea din motive greşite. Aşa s-a întâmplat mereu. La fel ca atunci când a fost cu Yu Qiwei şi Tang Nah. S-a implicat în politică pentru a se apropia de bărbatul iubit, dar a sfârşit prin a se pierde pe ea însăşi. Nu ştie când gluma lui Mao cum că ea e şefa Bandei celor Patru a devenit un titlu incriminatoriu oficial.

22

Pe 1 octombrie 1975, de Ziua Independenţei Naţionale, presa din Shanghai, în frunte cu *Vestea eliberării*, lansează o serie de articole despre împărăteasa devenită împăratul Wu, din dinastia Han, în jurul anului 200. Ele laudă înţelepciunea şi puterea lui Wu şi succesul ei în conducerea Chinei vreme de jumătate de secol. Lângă articole sunt imagini cu doamna Mao Jiang Ching. Pozele ilustrează vizitele ei în fabrici, comunităţi, şcoli şi armată. Apare printre masele cu înfăţişare zdrenţăroasă. Expresia ei e fermă, iar ochii săi privesc strălucitori spre viitor. La Beijing, criticile la adresa ei continuă. În săptămâna următoare, vestea agravării stării de sănătate a premierului Zhou, aflat în spital, e pe toate paginile. O săptămână mai târziu, doamna Mao Jiang Ching dispare din paginile ziarelor şi în scenă apare Deng Xiao-ping.

Există un om important pe care presa îl neglijează. E vorba de Kang Sheng. E bolnav, în fază terminală, şi suferă de paranoia. În distanţarea lui Mao, el simte căderea lui Jiang Ching. Nu vrea să se ducă şi el la fund odată cu ea. A jucat un rol ambiguu între soţii Mao. Mao e conştient de faptul că Kang Sheng i-a furnizat lui Jiang Ching informaţii esenţiale, care au ajutat-o să ajungă unde e. Pentru a-şi arăta dispreţul, Mao nu i-a mai răspuns lui Kang Sheng la scrisori şi bileţele.

Omul cu bărbuţă de ţap e speriat. Şi-a petrecut viaţa făcându-i pe plac împăratului, iar acum înfruntă dezonoarea şi moartea.

Am un mesaj foarte important pe care să i-l dați tovarășului președinte. De pe patul de moarte, Kang Sheng vorbește cu mesagerii personali ai lui Mao, Wang Hai-rong, care e nepoata lui Mao și viceministru de externe, și Tang Wen-sheng, cea mai de încredere interpretă a lui Mao. Am ascuns atâția ani această informație. Sunt aproape de capătul vieții și simt că sunt dator Partidului cu adevărul : Jiang Ching și Chun-qiao sunt trădători. Dosarul a fost distrus, dar adevărul rămâne.

Cel două femei rămân cu gurile căscate.

L-aș fi vizitat eu însumi pe tovarășul președinte, dacă ar fi vrut să mă asculte, zice Kang Sheng printre lacrimi. Doar că nu mai am mult timp ca să lucrez pentru el. Trebuie să-și dea seama de loialitatea mea.

Kang Sheng își închide ochii și se așază din nou pe pernă. Scoateți-vă acum carnețelele și notați cu atenție. Voi dovedi pentru ultima oară că sunt loial tovarășului președinte.

Cu voce stinsă, Kang Sheng dezvăluie anul, data, martorii și locul trădării doamnei Mao Jiang Ching.

Nu îmi iau în seamă opoziția. Kang Sheng nu mă poate aduce mai jos decât sunt. Mă chinui să mă apropii de Mao, care e pe ducă. Trebuie să-și deschidă gura și să rostească numele meu națiunii. Voi încerca totul. Orice va fi necesar. Din fericire, găsesc un ajutor. E vorba de Mao Yuan Xin, nepotul lui Mao. Îi dau de știre că mătușa sa Jiang Ching e dispusă să-l adopte ca prinț al imperiului. Omul își exprimă dorința și nu-i ia timp deloc să se facă demn de încredere în ochii unchiului său. Acum nu mai trebuie să mă lupt cu gărzile și voi putea să-i trimit direct mesaje lui Mao, prin Xin.

Eu și dușmanii mei ne luăm la întrecere cu respirația lui Mao. Nu mai știu ce oră din zi e. Nu mai am poftă de mâncare. Simțurile mele se concentrează asupra unui singur lucru: mișcarea gurii lui Mao. Deși m-am convins că dragostea lui pentru mine a murit de multă vreme, încă-mi doresc un miracol. I-am cerut lui Xin să stea tot timpul lângă unchiul său cu un reportofon și un aparat de fotografiat. Aștept ca Mao să-și aducă aminte pe neașteptate de tinerețea lui. S-ar putea ca acolo să mă vadă din nou și să-și

amintească să onoreze această iubire. Am nevoie de asta cu disperare. Am nevoie de atingerea degetului său. Cuvintele sale, „Jiang Ching mă reprezintă pe mine", vor aranja totul. *O singură mişcare a dragonului acoperă călătoria de zece ani a unui cal de mare.* Mă vor salva şi mă vor vindeca. M-am tot gândit chiar şi la o alternativă. După vorbele lui Mao, aş putea chiar să mă retrag. Am peste şaizeci de ani. Să privesc în viitor nu mai reprezintă cea mai mare preocupare a mea. Fără onoare, însă, nu pot să trăiesc. Eu sunt Jiang Ching, iubirea vieţii lui Mao.

Însă el nu vrea să facă asta pentru mine. Nu vrea să-mi mai pronunţe numele. Tăcerea lui a devenit pentru alţii permisiunea de a mă forţa să dispar, de a mă omorî cu sânge rece. Oricât de mult aş încerca să vopsesc negrul în roz, adevărul vorbeşte răspicat de la sine. Mao e ferm hotărât să-şi ducă la bun sfârşit trădarea. Vrea să mă pedepsească pentru că sunt cine sunt. Vrea să dea vina pe mine pentru moartea amantei lui, Shang-guan Yun-zhu. M-a însemnat drept duşmanul lui.

Şi atunci, la ce să mă mai deranjez să comand un cimitir construit pentru noi doi, la biroul de pompe funebre de pe dealul Ba-bo? De ce să fii aşezat lângă mine, în loc de Zi-zhen sau Kai-hui? Sau Shang-guan Yun-zhu? Nu vreau să mai consemnez niciodată felul în care mă iubeai cândva. Mă dor ochii de cât am plâns noaptea după căldura ta. De ce să nu fii tu înmormântat singur, după toată ura asta faţă de mine?

*

În vremea zăpezii din ce în ce mai abundente a lui ianuarie 1976, premierul Zhou se stinge. A jucat împotriva curentului politic, părând încet şi prostănac, orb şi surd. A oferit de atât de multe ori toasturi demonilor. Cu toate astea, e ţinut minte ca premier al poporului. Spre dezamăgirea doamnei Mao, naţiunea nesocoteşte ordinul lui Mao de a restrânge ceremonia şi îl jeleşte pe Zhou. Coroane albe acoperă piaţa Tiananmen. Lui Mao cel bolnav, lucrul acesta îi demonstrează un resentiment evident. Îl bănuieşte pe prietenul lui Zhou, recent avansatul premier Deng Xiao-ping, că pune la cale o trădare.

Cu vorbe bolborosite şi pe jumătate înghiţite, Mao ordonă înlăturarea lui Deng Xiao-ping. Ordinul este imediat îndeplinit. Naţiunea e nedumerită.

Doamna Mao Jiang Ching nu pierde deloc timpul. Profită de situaţie şi îşi face apariţia în scenă ţopăind. În numele lui Mao, ea îi promovează pe membrii viitorului ei cabinet: Chun-qiao ca premier, discipolul său Yiao ca vicepremier, Wang ca ministru al apărării naţionale şi Yu ca ministru al culturii şi artelor.

Yu vrea să-i înţeleg suferinţa. Se ofileşte precum iarba dogorită de soarele de vară. Este îngrozit de noul titlu. Dar eu refuz să-i dau drumul. Ne certăm în cabinetul meu, stând faţă în faţă. Deschid fereastra ca să las aerul rece să pătrundă în încăpere. Sunt nemulţumită şi supărată. Cerul e un cearşaf albastru ca safirul, iar norii seamănă cu nişte gheare albe care trag de el. Voi sta lângă tine, îi promit eu. Poţi să fii un şef simbolic. Asistenţii tăi vor mătura praful în urma ta. Şi ce dacă eşti artist? E de aşteptat să faci lucrurile altfel. Un mare geniu trebuie să aibă coarne, am spus deja asta tuturor. Oamenii vor înţelege.

El mârâie, bombăne şi imploră.

Vocea mea se îmblânzeşte. În faţa ta se formează un curcubeu, Yu. Tot ce trebuie să faci e să-ţi deschizi ochii!

Îşi şterge fruntea umedă cu mâneca şi buzele încep să i se întindă. Eu... eu nu pot s-o fac. Mi-e...

Nu-mi spune de teama ta. Am adus corabia în port! Yu Hui-yong, corabia e aici! Haide, urcă pe punte!

Ea continuă, cu gesturi animate, cu braţele lovind şi fluturând în aer încoace şi încolo. Încă o lovitură doar, şi fructul victoriei ne va cădea în mâini!

Yu încetează să se mai opună.

Doamna Mao se aşază, cufundându-se în canapea.

Ceilalţi membri ai cabinetului se holbează la ei.

Yu se duce la pervazul ferestrei şi ia un ghiveci cu flori. Sapă cu delicateţe pământul, cu un deget. E o specie sălbatică, zice el brusc. Frunzele o împodobesc de jur împrejur ca o coroană. Tulpina va avea floricele albe. Yu răsuceşte planta

spre lumină. Îmi place nespus de mult să privesc cum îşi ridică plantele frunzele şi cum devin mai verzi. Chiar îmi place.

Doamna Mao se ridică şi stă dreaptă precum statuia lui Lenin din Piaţa Roşie din Moscova. În glasul ei nu e urmă de sentimentalism. Pe scurt, nu voi admite nici o trădare. Tu eşti omul meu. Face o pauză ca să se stăpânească, dar îi dau brusc lacrimile. Dacă trebuie să mă faci să te implor, sunt în genunchi acum. Te implor să nu mă mai insulţi... Din fire, nu sunt rece şi lipsită de simţăminte... Am ales iubirea înainte. Dar nu mi-a adus un sens în viaţă... Am pierdut sufletul unei artiste... Este soarta mea cea bolnavă. Poţi vindeca boala, dar nu şi soarta. Bătălia pe care o port este inevitabilă. Mi se frânge inima... Daţi-mi voie să vă reamintesc tuturor că nu există nici o cale de ieşire. Suntem cu toţii băgaţi în asta şi suntem soldaţi. Aşa că să alergăm acolo unde este focul luptei.

*

9 septembrie 1976. Se întoarce o pagină din istoria Chinei. La vârsta de optzeci şi trei de ani, Mao Zedong îşi dă ultima suflare. Când află vestea de la Xin, Jiang Ching intră cu forţa în Cabinetul cu Parfum de Crizantemă. Ea sortează scrisorile şi documentele lui Mao, în căutarea unui testament. Însă nu există aşa ceva. Ordonă o şedinţă a Biroului Politic la Pavilionul Luminii Purpurii. Vrea să anunţe personal vestea morţii preşedintelui.

Nimeni altcineva nu vine, în afară de membrii cabinetului ei. Îşi întreabă secretara ce se întâmplă şi i se spune că la conducere a trecut o figură nouă, un bărbat pe nume Hua Guo-feng, secretar de provincie din oraşul natal al lui Mao. Acesta intenţionează să discute cu ea – Mao a lăsat un testament prin care îl numeşte pe el ca succesor al său.

Ridicol! Absolut ridicol! Îşi aude ecoul în sala goală.

Palatul e tăcut. E o zi fără vânt. Trupul lui Mao e depus în Sala Hunan din Palatul Poporului. E mai drept decât atunci când era în viaţă. Părul lung până la urechi i-a fost pieptănat pe spate. Trăsăturile chipului său par împăcate. Nu e urmă de suferinţă. Braţele îi sunt aduse pe lângă

coapse. Are pe el o jachetă gri, apretată. De la piept în jos e acoperit cu un steag roşu, având pe el simbolul galben cu secera şi ciocanul încrucişate.

Mincinosule! Doamna Mao Jiang Ching loveşte masa cu pumnii. Tovarăşul preşedinte nu a lăsat nici un testament!

Stilul scrisului de mână este în mod clar al lui Mao, murmură secretarul. A fost confirmat de un arheolog şi de un caligraf specializat în *xing-shu*.

Ţinându-şi respiraţia, doamna Mao se holbează la scris.

Este înmormântarea secolului. Piaţa Tiananmen e inundată de flori albe din hârtie. Sus, pe Poarta Păcii Cereşti, doamna Mao stă în spatele lui Hua Guo-feng, care ţine discursul comemorativ în faţa naţiunii. Îmbrăcată într-un costum complet negru, doamna Mao are capul acoperit cu o eşarfă neagră din satin. Nu suportă să împartă acelaşi podium cu duşmanul ei.

Sicriul de cristal e foarte mare. Mao are obrajii daţi cu un strat gros de pudră. Buzele îi sunt de un roşu artificial. Colţurile gurii i-au fost împinse în sus, în forma unui zâmbet. Trupul întins e ca o pantă de deal – de la piept se lasă în jos într-o curbă bruscă, iar intestinele golite îi fac burta să arate precum o câmpie goală. Capul pare enorm.

Doamna Mao stă la aproape un metru distanţă de sicriu şi dă mâna cu oameni străini, din ţară şi de peste hotare. Face asta de două ore. I-a înţepenit gâtul şi o doare încheietura mâinii. Palidă şi nervoasă, are o batistă albă, pe care o foloseşte când şi când ca să-şi atingă obrajii. Nici măcar nu poate să verse lacrimi false. Se gândeşte întruna la ceea ce i-a spus Mao. *Vei fi împinsă în sicriul meu, care va fi bătut apoi în cuie.*

Nah plânge în hohote lângă mama ei.

Cerul meu s-a prăbuşit.

Jumătate de cer, Nah.

Ba nu, tot cerul.

Chiar că nu eşti bună de nimic.

Noul conducător al Chinei, Hua, seamănă la chip cu o şopârlă bătrână. Pleoapele i se închid doar pe jumătate peste pupile, dându-i o expresie somnoroasă. Costumul lui gri îl copiază pe cel al lui Mao. Stă ţeapăn, cu un zâmbet îngheţat pe faţă. Când doamna Mao pune testamentul la îndoială, el scoate din buzunarul de la piept un sul de hârtie şi arată scrisul familiar, care spune: *Pentru tovarăşul Hua Guo-feng. Cu tine la conducere, mor împăcat.*

Ea râde isteric, se răsuceşte şi se îndreaptă spre uşă, strigând: Eu am versiunea adevărată a testamentului lui Mao. Mao mi l-a şoptit personal la ureche. Dă nas în nas cu mareşalul Ye Jian-ying, în vârstă de şaptezeci şi nouă de ani, care tocmai venea să-şi aducă omagiul lui Mao.

Cum poţi fi martor la aşa ceva şi să nu faci nimic, mareşale? ţipă ea.

Mareşalul trece pe lângă ea şi nu-i acordă nici un fel de atenţie.

Trupul tovarăşului preşedinte Mao nici nu s-a răcit bine şi voi puneţi cu toţii la cale o lovitură de stat!

Tovarăşă Jiang Ching, se vaită mareşalul Ye Jian-ying, viaţa nu-mi va mai lăsa mai mult de zece ani de trăit. Dar sunt dornic să mă lipsesc de aceşti zece ani, pentru a face dreptate acestei ţări.

*

5 octombrie 1976, dis-de-dimineaţă. Bate un vânt puternic, împrăştiind frunzele în aer. Peste noapte, verdele grădinii imperiale se transformă în galben. Trunchiurile dezgolite ale copacilor se înalţă spre cer ca nişte ţepi. În Sala Portului Pescarilor, doamna Mao Jiang Ching găzduieşte o petrecere de adio.

Lămpile din bronz în formă de torţă luminează puternic sala. E trecut de miezul nopţii. Doamna Mao îşi delectează oaspeţii cu o cină bogată şi cu filmul ei de operă aflat în curs de realizare. După vizionare, se aprind iar luminile şi gazda se ridică în picioare. Într-o elegantă rochie lungă, de culoare albastră, ea toastează pentru sănătatea şi norocul invitaţilor. În spatele măştii zâmbitoare, se ascunde neliniştea. Se calmează spunând glume. Însă nimeni nu râde.

Oaspeţii sunt oamenii loiali ei, din toate domeniile. Printre ei se numără cântăreţi de operă celebri. Ştiţi din ce era făcut tortul de aniversare al împărătesei Wu? Doamna Mao vorbeşte de parcă s-ar afla pe o scenă. Şi apoi răspunde tot ea: Era făcut din pământ, seminţe şi buruieni. De ce? Pentru că e hrănitor!

Din public se aud câteva râsete. Monologul continuă. Subiectele se schimbă într-o manieră dezlânată. Acum critică relaţia dintre eunucul Li Lian-ying şi împărăteasa văduvă, pentru ca în clipa următoare să descrie un fier de călcat manual pe care-l folosea în Yunan.

Firele se rupeau fără nici un motiv, râde ea. Mă gândeam în sinea mea: Ce mai revoluţionară de birou sunt şi eu, dacă nu pot învinge un amărât de fier de călcat! Aşa că am stat trează toată noaptea şi l-am făcut să meargă. Da, aşa sunt eu. Încăpăţânată precum un catâr. Ei, gata cu glumele. Sunt emoţionată, după cum vă puteţi da seama cu toţii. Despre ce discutam? A, da, despre devotament, cu preţul vieţii. Da, nu e un subiect uşor.

După un moment de tăcere, ea continuă. Soarta mea e să fiu ori regină, ori prizonieră. Mao m-a lăsat să descopăr singură finalul. E metoda lui. Aşa cum spuneam, detesta să se lase ghicit. Ca actriţă, eu joc clipa. Armata nu mai e în mâinile mele. Asta e cea mai mare îngrijorare a mea. Când tovarăşul preşedinte era în viaţă, nu îndrăzneau să se atingă de mine. Acum, ei pot face ce vor. Hua Guo-feng nu reprezintă o ameninţare pentru mine. Ameninţarea e constituită din „băieţii din vechea gardă". Ye Jian-ying şi Deng Xiao-ping. Am avut odată o discuţie cu Mao pe această temă. I-am spus că s-ar putea să mă fi născut pentru a juca un personaj tragic. Tovarăşul preşedinte mi-a răspuns cu umor, spunând că asta e o remarcă fascinantă.

Este? priveşte ea de jur împrejur. Închipuiţi-vă că mâine sunt prinsă şi ucisă. Uitaţi-vă bine la mine. Eu stau liniştită. Ceea ce mă preocupă sunteţi voi, viaţa voastră, familiile voastre. Fiecare dintre voi. Vor veni după voi. Poate că nu or să vă omoare, dar vă vor face să suferiţi. Există un preţ care trebuie plătit pentru a fi fost adeptul meu. Ce-o să spun? Ce-o să le zic copiilor voştri? Sunt o cauză care merită?...

Îşi lasă capul în jos şi lacrimile îi curg şiroaie pe obraji. Ce pot face pentru a vă proteja?

Audienţa răspunde cu hohote de plâns şi suspine. Cântăreţul de operă Hao Liang, care a jucat rolul principal în *Povestea lampionului roşu*, iese în faţă. Bărbaţi curajoşi! strigă el. Haideţi la Biroul Politic, haideţi să mergem acolo unde poporul ne poate auzi, la staţiile de radio, pe scene, la ştiri. Să dăm glas dorinţei noastre fierbinţi şi să militäm ca tovarăşa Jiang Ching să fie preşedintele Partidului Comunist şi al Chinei! Haideţi să facem diferenţa prin faptă! Sunt sigur că poporul ne va urma!

Încăperea răsună de glasuri care se fac ecoul spuselor lui. Urmează jurăminte de loialitate. Unul dintre oaspeţi scoate o batistă albă. Îşi muşcă degetul mijlociu şi scrie cu sânge: *Tovarăşa Jiang Ching preşedinte sau creierii mei să picteze Marele Zid Chinezesc.*

E un moment măreţ din viaţa mea. 5 octombrie, în Sala Portului Pescarilor. Marea înflăcărare demonstrată de mari actori. Magia unei scene. Realitatea e uitată.

Printre lacrimile-mi fierbinţi, îi zăresc pe Chun-qiao şi discipolul său intrând în sală. Ei pun capăt petrecerii cu un mesaj urgent – duşmanii mei şi-au început acţiunea. În ciuda panicii lui Chun-qiao, zăbovesc pentru a-mi lua la revedere personal de la toată lumea. Am sentimentul că aceasta este ultima oară.

Hao Liang, îi spun actorului. Aş vrea să-ţi mulţumesc pentru munca depusă în slujba filmului. În viitor, filmele noastre vor vorbi pentru noi. Mi-ai luminat viaţa. Zilele şi nopţile în care am transpirat ca să obţinem în film totul la superlativ. Amintirea este darul nostru unul faţă de celălalt. Nu pot să-ţi ofer îndeajuns. Însă inima mea îţi va fi aproape în ceruri sau în iad. Eroul pe care l-ai întruchipat pe scenă a murit de mâna duşmanului. Adu-ţi aminte de mine şi de tine în acest fel.

În zori, îl sun pe Chun-qiao pentru noutăţi. Îmi raportează că între „băieţii din vechea gardă" şi şefii din armată au

avut loc vizite dese. Îl rog să vină la mine de îndată. Într-o jumătate de oră, soseşte.

Ai vorbit cu prietenii mei, comandantul Wu şi comandantul Chen? îl întreb. Am cultivat o relaţie bună cu ei şi au promis să mă sprijine.

Sunteţi nebună să credeţi că îşi vor onora promisiunea făcută pe vremea când Mao trăia. I-am contactat, dar ei nu mă sună înapoi.

Încep să simt greutatea cerului.

Uitaţi de armată. Chun-qiao scrâşneşte din dinţi. Trebuie să ne bazăm pe propriile noastre forţe.

Muncitorii înarmaţi din Shanghai?

Da. Însă nu dispunem de timp.

Cât durează să pregătim preluarea puterii? Îl apuc pe Chun-qiao de mâini. Trebuie să-i prindem pe „băieţii din vechea gardă" înainte să ne prindă ei pe noi.

Cel puţin câteva zile.

Acţionează acum, căci securea cade! Mă duc la Shanghai.

Vă rog, tovarăşă Jiang Ching, de dragul siguranţei şi sănătăţii dumneavoastră, lăsaţi această chestiune în mâinile noastre.

Nu am încredere în voi! ţipă ea. Perspectiva voastră pesimistă mă îngrijorează! Spectacolul trebuie jucat exact pe dos, iar personajele ar trebui inversate! Noi suntem cei care ţinem securea!

Ordinele de înaintare au fost deja date. Trebuie să ne punem credinţa în Buddha. Trebuie să ne încredem în... popor. Vocea lui Chun-qiao îşi pierde brusc energia.

Ea îşi întăreşte voinţa de a continua. Îi spune secretarei că după-amiază se va duce în Parcul Dealului Jing. Cheamă-l pe fotograful meu. Spune-i că voi fi în Zona Merilor.

*

E o zi noroasă. Perfectă pentru poze. Cerul e un voal natural, care ajută la ecranarea luminii. Iniţial, parcul a fost construit pentru împăraţii din dinastia Sung. Acum şase sute de ani, împăratul Jing s-a spânzurat aici după ce şi-a pierdut ţara.

Urc până în vârful dealului fără să mă opresc. Am în faţă priveliştea completă a marelui oraş imperial.

Fotografului nu-i plac merii ca fundal pentru pozele mele. Zice că pomii încărcaţi de roade distrag prea mult atenţia. Crede că ar trebui să stau lângă bujori. Dar Măr, *Ping*, a fost numele meu, îi zic. Asta face legătura cu trecutul meu. Veşnicia mă atrage azi, deoarece simt mirosul morţii. Această fotografie va fi ori cea în care voi fi luată în derâdere, ori cea care-l va înlocui pe Mao pe Poarta Păcii Cereşti.

În cele din urmă, fotograful se potoleşte. Îmi trage scaunul cât mai departe de meri cu putinţă, pentru ca aceştia să nu fie în centru. Acum are o problemă cu jacheta mea în stil Mao. Mi-am schimbat costumul în timpul bătăliei lui cu merele. Lui îi place mai mult cum îmi stă în rochie, dar eu insist să semăn cu un soldat. Mi-ar plăcea să mor în hainele astea. Pentru a reaminti poporului că am luptat ca un bărbat.

Fotograful îşi lipeşte ochiul de lentilă. Îmi cere să zâmbesc. Nu vrea să facă o poză a morţii. Însă nu mă pot sili să zâmbesc. În dimineaţa asta mi-am văzut chipul în oglindă. Mi s-au tras obrajii şi ochii mei sunt lipsiţi de expresie. Nu prea mai pot să dorm. Somniferele nu dau rezultate.

Ţăcănitul aparatului de fotografiat continuă. Şapte role de film. În cele din urmă, există o poză care îi place. Care dintre ele? Cea în care păreaţi dusă departe cu gândul. Mintea dumneavoastră a călătorit departe, doamnă? Aveaţi o privire ca de vis. A scos la lumină femeia tânără din dumneavoastră. Femeia pe care o recunosc în fotografia dumneavoastră cu preşedintele, în care staţi unul lângă altul în faţa peşterii din Yanan.

O, aceea e preferata mea.

Am studiat-o pe când învăţam arta fotografică. Mă bucur că am prins din nou eroina din dumneavoastră. Expresia dumneavoastră m-a mişcat. Voi developa negativele şi vă voi trimite pozele în câteva zile. O să vă daţi seama despre ce vorbesc. E cea mai bună poză pe care am făcut-o vreodată.

Negativul nu a apucat niciodată să fie developat.

*

5 octombrie 1976. Sala consiliului de război de la cartierul general al armatei Chinei e înțesată de mareșali și generali. Cu poza lui Mao agățată deasupra hărții, acțiunea începe. În jurul mesei sunt așezați comandantul-șef, mareșalul Ye Jian-ying, Hua Guo-feng, vicepremierul Li Xian-nian, Chen Xi-lian și nou-avansatul comandant al unității 8341, Wang Dong-xin.

Țârâitul unui telefon sparge tăcerea. Wang ridică receptorul. După câteva secunde, raportează. Dușmanul și-a făcut mutarea. Serviciul secret al marinei din Marea Chinei de Est a descoperit că fabrica de vapoare din Shanghai a transformat două vase în nave înarmate. Armata muncitorească a construit o apărare în jurul întregului golf. Cu o clipă în urmă, ei au venit să revendice Wu-song, baza de artilerie a armatei.

Membrii din sala de război se lasă pe spate în scaune. Singurul lucru care le tulbură mintea e consecința distrugerii doamnei Mao la doar douăzeci și șapte de zile după moartea lui Mao. Națiunea va fi oare de acord cu acțiunea? Ar putea ea să se întoarcă împotriva lor?

6 octombrie. Hua Guo-feng o cheamă pe Jiang Ching să se întâlnească în aceeași seară la Sala Milei. Secretara lui Jiang Ching, Micuța Lună, întreabă despre motivul întrevederii.

Publicarea celui de-al cincilea volum al operelor răposatului președinte. Răspunsul e dat fără vreo ezitare, pe un ton măgulitor.

Tovarășa Jiang Ching va absenta. Vocea Micuței Luni e scăzută, dar clară. Îi voi transmite mesajul cât mai repede posibil.

Doamna Mao Jiang Ching își face apariția în cadrul ușii. E îmbrăcată în costum, cu o eșarfă nisipie la gât. Se apropie cea de-a șaizeci și treia aniversare a zilei mele de naștere, zice ea. Nu mi-am sărbătorit niciodată ziua de naștere. Nu a fost mare lucru de sărbătorit. Însă viața mea se schimbă și poporul va sărbători ziua mea de naștere. Am încredere în judecata lui.

Ca o buruiană, ea îşi face loc, iţindu-se pe lângă trotuar. Îşi întinde braţele departe şi începe să cânte ca eroina din opera ei. *Va sparge pavajul din grădină şi îşi va croi drum în cel mai sumbru colţ, pentru a găsi aer şi lumină!*

Seara învăluie încăperea. Micuţa Lună stă lângă telefon.

Nici un răspuns încă de la biroul lui Chun-qiao? întreabă doamna Mao.

Nu.

Dar de la Yao?

Nici de acolo. Apropo, doamnă, am pierdut legătura şi cu Wang.

În mintea ei are loc o încrucişare subită de gânduri, în urma căreia se materializează teama. Doamna Mao simte cum, treptat, nu mai poate respira. Prin cap i se perindă imagini, ca într-un film, care mai târziu se vor dovedi a se potrivi cu ceea ce s-a întâmplat cu adevărat.

Prima imagine este cea a ceasului care atârnă pe peretele din Sala Milei. E ora şapte şi cincizeci şi cinci de minute. La intrarea în sală, Chun-qiao, cu paşi grăbiţi. Poartă o jachetă în stil Mao şi pare mic şi slab, ca şi cum s-ar vedea prin nişte lentile cu unghi amplu. Deodată, în spatele lui apar două gărzi. Îi sar în spinare şi-l culcă la pământ. Îi scot ochelarii. Nu se zbate deloc şi e luat de acolo. E ora opt şi cincisprezece minute.

Decorul se schimbă. Acum e Sala din Aripa de Est. Intră discipolul Yao. Apar două gărzi şi îi blochează calea. El priveşte în jur şi cade în genunchi. Apoi vine Wang Hong-wen. Când vede gărzile apropiindu-se, Wang se răsuceşte pe călcâie ca să fugă, dar nu reuşeşte să ajungă până la poartă. Se zbate, se împotriveşte, dar până la urmă este legat fedeleş.

O gardă păşeşte spre camera de filmat. Pe chipul lui se citeşte exaltarea. Îşi întinde braţul şi opreşte camera.

Nimeni nu răspunde la apelurile ei telefonice prin care vrea să solicite ajutor. Nimeni nu e acasă. Toată lumea s-a „spitalizat", ca să o evite.

Brusc, e cuprinsă de sentimentul zădărniciei. Amintirile copilăriei se năpustesc din nou asupra ei. Chipul tatălui.

Lacrimile mamei. Durerea iese la suprafaţă. Groaza. Apele cresc, au cuprins-o până la gât acum. Îl aude pe tatăl ei urlând. Lasă-te păgubaşă!

De ce e atât de linişte aici? De ce te uiţi la mine, Micuţă Lună, ca un suflet care se deşteaptă? Am ghicit? Au cotropit lupii, în cele din urmă, ţara mea? Încetează! Nu mai tremura ca o laşă! Bănuiesc că nu mai pot face... nimic. Armata a fost întotdeauna punctul meu slab. Tovarăşul preşedinte nu mi-a lăsat suficient timp ca să mă descurc cu căpeteniile războinice. Căpeteniile războinice... poate că... nu aş putea spune că Mao însuşi nu a pus capcana... Vino încoace, Micuţă Lună.

Micuţa Lună se ridică. Trupul ei subţire ca un băţ e ţeapăn, iar ochii îi sunt îngheţaţi.

Haide, fetiţo, vino şi aşază-te lângă mine. Hai să pălăvrăgim. Înveseleşte-mă. Hai să-ţi spun povestea vieţii mele. Pentru că în câteva minute va fi o cu totul altă poveste. Voi fi numită Demonul cu Oase Albe. Haide, Micuţă Lună, desfă lacătul de la gura ta strânsă. Nu e atrăgător când îţi încleştezi maxilarele aşa. Eşti o fată frumoasă. De ce nu mă laşi să-ţi aranjez sprâncenele? Adu-mi forfecuţa. Trebuie să o fac acum ori niciodată. Nu? Ce s-a întâmplat? Nu te mai zgâi la mine ca şi cum tocmai ai fi înghiţit un ou stricat. Haide, curaj!

Micuţa Lună îşi mişcă forţat gura şi respiră sacadat.

Mă plictisesc să-mi tot ascult propriul glas. Unde sunt lupii?

În tăcere, ea îşi mănâncă ultima masă în calitate de doamna Mao. Îi porunceşte Micuţei Luni să i se alăture. Însă tânăra nu e în stare să mânânce, oricât s-ar sili. Desface scoicile cu beţişoarele şi pune carnea pe farfurioara lui Jiang Ching.

Mulţumesc. Îţi sunt recunoscătoare pentru loialitate şi mi-aş dori ca tu să fi fost Nah. Neghiobie de mamă. Acum s-ar părea... că ea nu a fost chiar atât de lipsită de înţelepciune... Deşertul Ninxia în care a fugit... Tărâmul lipsit de constrângeri... Oricum, asta e ca să dau un final potrivit vieţii mele. A sosit timpul să fiu o martiră, să îmi înfig un beţişor în gât – mă pregătesc. O actriţă bună se poate descurca

să joace orice scenă... Unde e Yu Hui-yong? Am nevoie să-mi aud operele. Yu e un laş înnăscut. Nu m-ar mira dacă ar ajunge să se sinucidă. E foarte fragil şi trăieşte cu sentimente şi frică. Asta e problema cu artiştii. Suntem artişti. De-aia o să se sinucidă Yu. Şi la fel şi eu, mă tem. De ce vorbesc despre asta? De ce vorbesc despre ce înseamnă să fii artist? Muzica lui Yu mă face să plâng. Deja mi-e dor de el. Chun-qiao e cel mai dur dintre noi, şi ăsta e norocul lui.

Foşnetul rochiei sale de mătase a încetat,
Pe dalele de marmură se aşterne praf.
Camera ei goală e rece, nimic nu se clinteşte.
Frunze uscate se strâng grămadă în faţa uşii, pe covoraş.

6 octombrie, miezul nopţii. Grădina Nemişcării. Pe lângă zidurile groase se aud zgomote. Paşi în spatele porţilor. Şoapte. Cineva vorbeşte cu garda. Da, domnule, răspunde garda. Se apropie o umbră înaltă. Un bărbat sare. E Zhang Yiao-ci, al doilea om de la comanda unităţii 8341. În spate se aude zgomotul făcut de zăvoarele porţii. Zhang Yiao-ci rămâne nemişcat la intrare. După o clipă, înaintează şi intră în clădire. Bate la uşă. Degetele îi tremură.

E deschis, se aude vocea primei doamne.

Zhang Yiao-ci se avântă înăuntru. Îşi ţine mâna dreaptă pe arma de la spate.

Doamna Mao Jiang Ching e aşezată pe canapea, cu o cană de ceai în mână. Calmul ei îl îngheaţă.

Omul priveşte în jur. Sudoarea îi năpădeşte trupul.

Dintr-un tablou de pe perete, o pasăre cu picioare lungi se zgâieşte în jos.

Doamna Mao vorbeşte, apoi râde ascuţit. Am prevăzut de mult timp această zi! Am împrăştiat flori pe tot drumul de la dormitorul meu până la poartă.

Omul respiră greu şi se sileşte să-şi împingă silabele afară din gură: Jiang Ching, duşman al republicii, Biroul Politic a ordonat arestarea ta.

Când cortina imaginară se ridică, actriţa iese în faţă. Îşi închipuie publicul alcătuit dintr-un miliard de oameni aclamând

din toate puterile şi fluturând steaguri. Un ocean de roşu. Culoarea îi arde ochii. Ea simte mirosul soarelui cald. Se deplasează încet în ritmul muzicii operei ei. În capul său, tobele şi trompetele se reunesc. Îşi aminteşte cum, odată, Yu i-a descris sentimentele lui atunci când compunea la ordinul ei: e ca sunetul a sute de motoare de locomotivă, care pufăie fum şi pun pistoanele într-o mişcare viguroasă. Notele se tensionează şi se zvârcolesc până în pragul ruperii. E ca şi cum compozitorul a fost sugrumat de ghearele nebuniei şi a luat fiecare notă separat de pe cârligul minţii sale, aruncându-le apoi pe toate laolaltă într-o căldare imensă şi începând să le amestece.

Şi apoi urmează o pauză. Aude suspinul lui Yu, urmat apoi de o tăcere atât de deplină, că poate auzi cum se mişcă timpul. O stea căzătoare se prăbuşeşte.

Încă o dată, ea îşi vede viaţa ca un film. Şi încă o dată, este tânăra care stă pe vârful acoperişului, cuprinzând cu privirea oraşul Shanghai şi visând la viitorul ei. Îl zăreşte pe băiatul cu nuci de *gingko* şi aude lozinca lui: *Xiang-u-xiang-lai-nu-u-nu!* Tonul băiatului e plat, monoton. Însă clar. Vântul de la miezul nopţii mătură străduţa lungă şi întunecată. Băiatul se lasă pe vine în faţa tigăii lui cu fundul rotund şi ţine un mănunchi de lumină.

Se vede pe ea însăşi în celula din închisoarea naţională Qin-Cheng, unde soţia vicepreşedintelui Liu, Wang Guang-mei, a petrecut doisprezece ani înaintea ei. Doamna Mao se aşază cu faţa la perete. I se ordonă să facă păpuşi pentru export. Trebuie să-şi îndeplinească sarcina de producţie zilnică. Păpuşile vor fi vândute în magazine pentru copii din întreaga lume. Ea coase rochiţe colorate pentru trupurile micuţe din plastic. Zeci, sute, mii de păpuşi, între 1976 şi 1991. Brodează primăvara pe rochii, desenează flori din imaginaţie. Când gardienii nu se uită, brodează pe ascuns numele ei, Jiang Ching, pe partea interioară a cusăturilor rochiţelor. Şi apoi e descoperită şi oprită de la a mai face asta. Cu toate acestea, e mult prea târziu pentru ca ei să le mai recupereze pe cele care au fost deja expediate cu vaporul. Coşuri întregi de păpuşi, cu semnătura ei. În afara Chinei, prin lume. Oare

unde vor ancora? În uitata cutie pentru jucării a vreunui copil? Sau într-o vitrină?

A sosit vremea ca scena să se golească. Ţineţi minte, veţi da întotdeauna de mine în cărţile despre China. Să nu fiţi miraţi că-mi veţi vedea numele întinat. Nu mai au ce să-mi facă, mai mult de-atât. Şi nu uitaţi că am fost actriţă, o mare actriţă. Am jucat cu pasiune. Voi, aceia care sunteţi fascinaţi de mine, îmi daţi aplauze, iar voi, cei care sunteţi dezgustaţi, n-aveţi decât să scuipaţi.

Vă mulţumesc tuturor pentru prezenţă.

Mulțumiri

Îţi mulţumesc,

Sandra Dijkstra, agenta mea, pentru că ai avut marea forţă de a înota prin ape tulburi. Cinci ani pentru a ajunge la mal. *Cum am devenit doamna Mao* îţi este dedicată ţie.

Anton Mueller, editorul meu, pentru că ai avut talentul, răbdarea şi priceperea de a descoperi cine sunt ca scriitoare şi mi-ai arătat modalitatea de a scoate ce e mai bun din mine.

Michele Dremmer, din nou, pentru afecţiunea ta.

BIBLIOTECA POLIROM
PROZĂ XXI

„În parte poveste de dragoste, în parte naraţiune cu subiect politic, ***Cum am devenit doamna Mao*** dezvăluie felul în care o tânără de o extraordinară frumuseţe răzbeşte dincolo de toate suferinţele, pentru a deveni cea mai puternică, cea mai temută şi, în cele din urmă, cea mai dispreţuită femeie din China."

Elle

„Un periplu uluitor prin istoria recentă a Chinei şi prin vieţile conducătorilor ei."

Los Angeles Times

„Portretul crud şi fascinant al unei femei ce a adus oroare în viaţa ei şi a milioane de alţi oameni."

USA Today

ELLE LECTURĂ OBLIGATORIE

EDITURA POLIROM
ISBN 978-973-46-1325-0
www.polirom.ro

Pe copertă: *Mao Zedong şi soţia sa, Lan Ping*, 1950 © Svbilderdienst/Northfoto (prelucrare digitală)